constantin chiriță

romantica

ROMAN

CONSTANTIN CHIRIŢĂ

ROMANTICA

prima carte:
CEA MAI FRUMOASĂ POVESTE DE DRAGOSTE

Editura Cartea Românească, Bucureşti 1986

Versiunea digitală 1.0 - ianuarie 2022

Coperta: Gh. Baltoc
Desen copertă: Elena Urdăreanu-Herţa

Celei care ştie

PROLOG

Întâi am jurat, dar de fapt n-a fost un jurământ, nici măcar o promisiune, ci o consimţire tacită, simplă, acea plecare înceată a capului, care ţine loc de vorbe atunci când rugămintea şoptită aproape că pare solemnă, anulându-se însă în jumătatea întregului, ca o emisferă care o îmbrăţişează pe cealaltă, n-a fost nici rugăminte, nici jurământ, doar două gânduri care trebuiau neapărat să se împreune pentru a păstra sfinţenia unor întâlniri tainice, unor desfaceri şi reîntrupări, pentru a le păzi puritatea şi irealul, deci mi-am spus că nu voi destăinui niciodată nopţile noastre fără lună, dar cu toate mareele ascunse în noi sau dăruite nouă, iar mai târziu, nu foarte târziu, mi-am jurat, de astă dată chiar mi-am jurat, că nu voi scrie niciodată despre vara aceea halucinantă, despre lacul întunecat al nopţilor ei, despre chioşcul ciudat şi ameninţător din mijlocul lacului, despre cele două neumbre înlănţuite de pe podeaua umedă şi fierbinte, după izgonirea atât de neînţeleasă şi de umilitoare de la Castel, după rătăcirea nocturnă prin pădure, sfâşiat nu de întuneric şi de ţepii arborilor, ci de miile de ghinturi de dinăuntru, şi după drumul aproape sinucigaş, mulţi kilometri, peste 30, printre maşini, căruţe, blindate, camioane şi tancuri, până ce am ajuns într-o odăiţă cu lumină speriată de lampă, în care mama, sora şi fratele se uitau la mine îngroziţi şi rugători, fără să îndrăznească vreo întrebare. Şi nici nu m-au întrebat. Eram în uniformă militară, cu însemnul de elev ofiţer pe capelă, şi după cum arătam, probabil, şi după cum arăta uniforma, îşi închipuiau că dezertasem din şcoală. Nu. Dar mai întâi trebuia să ajung la Castel şi eram prea nerăbdător pentru a aştepta noaptea si-mi era teamă că va fi o noapte cu lună şi cu toate vrăjile spulberate, astfel că am îndrăznit să-i înfrunt porţile până atunci necunoscute, pentru a mi se arăta însă din umeri că nu e nimeni acolo care să mă cunoască şi să-mi cuvânte. După atâtea nopţi cu stele stinse pe cer pentru a întuneca întunecimile noastre şi a aprinde torţele fericirii absolute, după topirea tuturor şoaptelor în legănări necunoscute mişcării şi geometriei, după atâta cântec, pentru că toate clapele din noi — şi eram numai clape şi strune — cântau la toate atingerile, cel

mai frumos şi mai încăpător cântec mut care i s-a închinat vreodată iubirii.

Da, aşa am venit! îi răspundeam pe semne în gând mamei, aşa am venit, fără nimic, dar poate că nici nu mă întrebase, îmi răspundeam mie când mi-am dat seama că uitasem cufărul cazon, lada aceea de lemn cu mâner rău care-mi sfârtecase degetele, o uitasem acolo unde o dosisem, într-un desiş lângă poarta interioară a Castelului, nici măcar la poarta cea mare, unde putea fi găsită de cineva, sau poate că m-aş fi dus s-o caut, dar nu cred, nu m-aş fi dus, mă despărţisem pentru totdeauna de Castel, de lac şi de chioşcul din mijlocul lui şi pierderea cufărului era ca un sigiliu, pentru că printre boarfele mizerabile care-l umpleau se afla şi un caiet, caietul nopţilor mele, Caietul celor trei Nopţi, iar ultima noapte, cea de a treia, era povestea primei întâlniri din mijlocul lacului, singura adevărată, singura trăită neverosimil de treaz, cu simţurile numai răni şi alint, singura neinventată, celelalte două erau născocirile presimţirilor mele senzuale, bogate şi explozive, dar încă presimţiri atunci când le scrisesem, nici măcar nu ştersesem cu degetele acoperişuri de stofă de pe sâni, pentru ca în prima noapte de pe lac să ajung gol şi liber şi încătuşat, la plural, sub proiectilele prelungite ale unei cascade tăcute, care înjunghiau pretutindeni pentru a face loc unor leacuri-bulboane, când blânde şi calde, când zvârcolindu-se rebel până-n vertebre, frământând gheaţă în jăratec şi prelungind sufocările-n explozii. Scrisesem când încă nu ni se întâlniseră gândurile pentru a hotărî numai existenţa momentului trăit şi iată ca şi acea destăinuire ne-voită dispăruse, pierise, eram sigur, pentru totdeauna.

Vara aceea rămânea astfel o enigmă, dar mai ales pentru mine rămânea o enigmă. Aveam 18 ani şi din copilărie, de foarte copil, visam o dragoste mare, absolută, ceva care să transforme două fiinţe, un băiat şi o fată, într-un singur fruct, sau în lichidul dulce dintr-o cupă, poate de aceea o numisem Lola, în amintirea fetei pentru care tremurasem de gelozie la şase ani, şi dintr-o dată, tot ceea ce visasem şi mai ales cele două nopţi fantastice — pe care le opusesem, visându-le, visului meu naiv — din caietul meu de elev în ultima clasă de liceu şi cu care făcusem în două rânduri aproape senzaţie în cenaclul

studenţesc care mă acceptase, totul, toate deveneau adiere pe lângă furtuna în centrul căreia mă aflam. Am încercat să mă detaşez de enigmă cedând-o visului, închipuirii, dar nu erau numai amintirile care se solidificaseră ca nişte celule aparte în trupul meu, era însuşi trupul meu, altul, schimbat, dur şi curajos, nu se mai potrivea adolescentului care fugea de întâlniri întâmplătoare sau organizate, refuzându-le şi dispreţuindu-le instinctiv prin scutul credinţei lui în dragostea cea mare, cea adevărată, poate chiar sfântă. Trupul cel nou şi amintirile din el existau, plămădit şi ţesute în vara aceea de neaşteptată şi neînchipuită dragoste. Dragostea cea mare? Fusese! Un singur fruct! Lichid dens şi aromat într-o singură cupă! Dar de ce acel refuz al adevărului şi al amintirii la Castel? Iarăşi enigma şi mai tulburătoare şi mai insolubilă.

Vorbea româneşte cu eforturi, cum se întâmpla cu mine când mă încâlceam în limba franceză pe care o prefera, dar cuvintele s-au întâmplat târziu, nu mai ştiu în a câta noapte fără lună, după ce ni s-au cunoscut toţi porii, toate tresăririle, toate respirările. Cuvintele româneşti nu se supuneau accentului limbii sale, din Nord, ci mai degrabă pronunţiei franceze, graseia des şi omitea ultima literă, sau o lăsa să alunece uşor, nazal. Nu urmăresc aici o descriere a ei, pentru că nici nu pot şi nici nu vreau încă s-o fac, veţi vedea de ce, sau poate că va exista în continuarea acestei povestiri, nu încerc altceva decât să enunţ un amănunt de ordin lingvistic care mi-a deşteptat altele, aţâţându-mă împotriva enigmei şi până la urmă îndemnându-mă s-o descifrez. De fapt, aceste nedumeriri lingvistice au fost ca nişte sănii alunecând pe pârtia hazardului. Până la urmă tot hazardul a hotărât.

Nu m-a întrebat de nume, aşa cum n-am întrebat-o nici eu, dar într-una din nopţi m-a numit, mi-a şoptit, tot timpul am vorbit numai în şoapte, atrăgându-mi capul spre sânul ei:

— Tu eşti Gvidánul meu!

A rostit fraza în româneşte, numai numele l-a topit încet, nazal. Denumirea a repetat-o, de mai multe ori, fie în româneşte, fie în franţuzeşte, dar mai ales în franceză, ca un alint sau ca o exclamaţie — „O, toi, mon Gvidán!” — accentuând mereu pe ultima silabă. Nu i-am cerut niciodată vreo lămurire. Întotdeauna după aceste exclamaţii frenezia ei erotică atingea

apogeul. Uneori, când pogora liniştea în mijlocul lacului, lacom şi bărbat, îi şopteam:

— Oui, je suis ton Gvidán!

Şi atunci iarăşi luna şi stelele se ascundeau, se aprindeau şi sclipeau în noi.

Numele m-a persecutat mai ales după despărţire. Era singurul semn material pe care mi-l lăsase. L-am căutat în cărţi, în dicţionare, i-am întrebat pe prietenii mei mai docţi, nimic. O singură dată, după ani, am tresărit. Mi s-a părut că l-am găsit printre Cavalerii mesei rotunde, dar aşa cum se răsucesc uneori cuvintele în memorie mi-am dat seama că nu era vorba de Gvidan-ul ei, ci de Gavain-ul din preajma regelui Artur. Aceasta şi uimirea unei prietene care, întâlnindu-mă într-o zi în plină şi bogată ninsoare, probabil cu o cuşmă de zăpadă pe capul gol, mi-a spus că sunt ca un zeu nordic, m-au oprit la ideea că denumirea îi fusese inspirată din mitologia sau din literatura scandinavă.

Prima rotire a cheii în broasca enigmei, dar fără să ştiu c-o fac, s-a întâmplat mult mai târziu, după ce mă împrietenisem cu limba latină. Îmi plăcea să recit din latină binecunoscutele texte clasice, dar după ce am descoperit Laudele lui Baudelaire către Francisca, am făcut din acest poem piatra mea de rezistenţă, mai ales că întrezărisem în ultima strofă a Laudelor, în rimele *usca*, *esca*, *isca* sursa contraasonanţelor lui Tristan Derême, al cărui *Chanson 131*, dedicat lui Henri Martineau, îl degustasem până la memorizare. Aproape în toate ocaziile mai deosebite, când se ivea un moment Mc Yvorian de tăcere, ceream permisiunea, prietenilor sau colegilor, cunoscuţilor sau chiar necunoscuţilor, să recit *Laudele*. Şi astfel m-am obişnuit cu acel Q latin urmat de o vocală care se pronunţă CV. E nelipsit în primele patru strofe ale *Laudelor*, urmează apoi o pauză de două strofe, pentru a se repeta de patru ori în strofa a şaptea:

Quod erat spurcum, cremasti;
Quod rudius, exaequasti;
Quod debile, confirmasti...

Şi mai reapare în penultima strofă:

Aqua tineta seraphica;

Dar tot recitind poezia, am descoperit acest sunet CV şi în strofa a noua, deşi de altă provenienţă:

Unguentatum odoribus!

Iar prin aceasta stabilisem relaţia vizual-auditivă dintre sunetele CV — GV, care se pronunţă aproape sau chiar identic!

Dacă aş fi făcut latina în liceu şi dacă aş fi asociat la amintirea ei fonetică regula că în limba franceză accentul cade pe ultima silabă şi că îndeobşte ultima literă, când e consoană, nu se rosteşte, distingerea ei devenind nesigură, atunci acel Gvidán mi-ar fi apărut de la prima rostire în înţelesul lui real: Gvidám, alias Cvidám, în ultimă instanţă Quidam, adică, în traducere: Un oarecare! Şi de câte ori nu-l folosisem în acest sens!

N-am recurs la această metamorfoză ca la un joc. Am spus doar: a fost prima rotire a cheii, primul atac împotriva unei enigme cumplite, cum nu ştiu dacă i s-a mai întâmplat cuiva, şi nu cred că i se va mai întâmpla cuiva în viaţă.

Dar pentru a fi descifrată în întregime, mai trebuie făcută o rotire a cheii, tot în domeniul lingvistic. Ultima frază pe care am auzit-o, dar de fapt a fost şi prima, singurele cuvinte care mi-au fost rostite, de fapt: care au fost rostite, de la balconul Castelului, la întrebarea din interior: „Cine a fost?” (*Qui était là*?), asta după izgonirea mea prin acea ridicare inocentă şi nedumerită a umerilor, singurele cuvinte pe care le-am reconstituit, dar nu toate — (voi lăsa semne de întrebare şi spaţii libere pentru cele desluşite mai târziu, tot datorită hazardului) — sunau astfel:

— Presque personne, ma...? ma...? c’était un jeune militaire, peut-être un cadet, pareil à tous les soldats, mais bien étourdi, un qui damne, comme...

Eram într-adevăr un tânăr militar, asemănător tuturor soldaţilor, probabil şi foarte zăpăcit, aiurit, speriat — mai degrabă uluit de farsa nevinovăţiei care mi se jucase — dar de ce se spusese că blestemam, când nu scosesem nici un cuvânt, de ce atâta invenţie şi mai ales nedreptate?

M-a persecutat multă vreme şi această răutate, ca şi negarea dezinvoltă a întregii întâmplări — nici o tresărire, nici o vorbă, doar o ridicare neputincioasă din umeri, a ignorare — treceam prin stări în care se amestecau şi durere şi revoltă şi stupoare şi paralizie, fără ca uitarea, cea atât de dorită uneori, să-şi lase chepengul. Până ce într-o zi, unul din copiii mei şi-a întrerupt o

lectură şi, cu cartea deschisă undeva, s-a apropiat de mine şi m-a întrebat:

— Ce înseamnă asta: Quidam?

Nu ştia latina, nu se mai învăţa în şcoală, a rostit cuvântul latin în pronunţie franceză şi abia atunci a lovit fulgerul, şi fraza rostită acolo, în balconul Castelului, s-a dezvăluit în întregime în urechile mele, şi-n suflet, si-n trup, dar ca un ţipăt care vrea să ucidă.

Mi-am revenit greu, poate după ani, dar amintirea încă scormoneşte rău, implacabil. Si nici măcar nu are rost să arunc timpului acea cutremurătoare invocare arghezianã:

Că dacă mai este vie,
Scrie peană! Sânge scrie!
Cine ştie!...
O citi si o să vie.

Dar poate că mă voi lecui destăinuindu-mă, aşa cum scăpam în adolescenţă de chinurile dragostei, plângându-le pe hârtie.

Iată-mă deci pe cale să împlinesc 18 ani...

1

În vara anului 1943 am făcut cerere de transfer la un liceu comercial din Bucureşti pentru care optasem doar din motive de distanţă: era la 12 minute de casă, per pedes. Abia mai târziu am aflat că era unul din cele mai faimoase şi mi se pare singurul liceu comercial din Bucureşti care nu purta nume de rege sau de mare voievod. Nu-mi făceam nici o grijă cu privire la aprobarea formală a transferului, eram îndreptăţit să-l cer, familia locuia în Capitală şi în plus absolvisem clasa a cincea tot la unul din liceele bucureştene. Altceva mă preocupa: terminasem primul trimestru la Liceul comercial din oraşul F. şi ceream ca acest trimestru să-mi fie considerat examen parţial, în postura de elev particular, urmând să dau integralul la sesiunea din septembrie, apoi să trec în clasa a opta, la zi. I-am înmânat secretarului actele necesare, dublând, verbal, cererea.

În cancelarie mai erau câţiva profesori care, auzindu-mă, m-au transformat pentru câteva clipe în centru de interes. Secretarul, un omuleţ de categoria cocoş-pană, cu o mustaţă groasă şi împinsă în sus parcă anume pentru a-i lungi statura, dar care nu-şi îndeplinea deloc acest rol, s-a uitat la mine cam bănuitor şi mi-a dat a înţelege că vorbeşte în numele tuturor celor prezenţi în cancelarie:

— Asta depinde. Depinde de situaţia şcolară...

Mă fixau prea multe priviri cu prea multe nuanţe. M-am apărat fără voia mea cu un zâmbet care trebuie să fi părut nătâng. Certificatul şcolar a trecut cu mare iuţeală dintr-o mână în alta, ca o baghetă hărăzită să producă instantaneu măşti: uimire, neîncredere, semi-refuz, încuviinţare. Această ultimă mască aparţinea unei profesoare, am aflat mai târziu că era profesoara de franceză, foarte frumoasă şi tânără, sau mai bine foarte tânără şi frumoasă, cu un păr de culoare ciudată, negru cu reflexe alb-cenuşii, ca al minereului de mangan. M-a întrebat aproape politicos:

— Cu cine aţi făcut italiana?

I-am spus numele profesorului. Parcă se aştepta la răspuns. A clătinat din cap afirmativ, dar nu mi s-a adresat mie:

— Îl cunosc, mi-a fost profesor la facultate. Am auzit, că s-a retras în oraşul natal. E unul din cei mai mari profesori din România...

Şi astfel, certificatul acela magic, numai cu nota 10, a căpătat credibilitate. Dar mai era o zonă de tortură de care nu puteam scăpa, tocmai din cauza acelui 10 pe linie. Şi a început ploaia „de ce-” urilor:

— De ce n-am terminat acolo? De ce n-am terminat la zi? De ce am ajuns acolo? De ce m-am întors la Bucureşti? De ce? De ce? De ce? De ce m-am retras de la liceul acela atât de binevoitor cu mine?...

Nu eram pregătit cu nici o minciună şi nici adevărul nu-l puteam spune. Şi chiar aşa le-am răspuns, dar văzându-i dintr-o dată nedumeriţi şi suspicioşi, i-am asigurat că motivele retragerii mele nu se datorau în nici un caz unor conflicte cu şcoala sau cu buna purtare din afara şcolii, cum se putea constata din certificatul însoţitor cu acest titlu, absolut necesar în timpul războiului. Şi iarăşi profesoara aceea, foarte tânără şi foarte frumoasă, cu părul parcă suflat cu praf de minereu de mangan, mi-a zâmbit o clipă, o fulgerare uşoară, căreia i-am descifrat ironia abia după ce m-au înghesuit vorbele:

— Desigur, o poveste de dragoste...

M-am înroşit, pentru că am cules şi o cuantă de provocare din tonul ei care parcă mă punea în situaţia unui flăcău caraghios, dar îmi convenea explicaţia, mai ales că nu era foarte departe de adevăr, deşi nu de adevărul meu, şi după câteva secunde de alte priviri, care de compătimire, care de îngăduinţă, care de plictiseală, ba unul din profesori a scăpat şi un „ha-ha”, evident a persiflare, m-am pomenit singur cu secretarul:

— Te înscriu, băiete! mi-a spus el aproape patern. Şi dacă o s-o ţii tot aşa, o să ne pară rău că nu te-am avut de la început elevul liceului nostru. Dacă nu cumva în provincie...

I-am mulţumit şi am părăsit cancelaria fără să mai încerc să-i spulber dubiile. La urma urmei, poate că avea dreptate. Acel certificat cu notele de pe trimestrul întâi, numai 10, poate că nu se datora capacităţilor mele, niciodată până atunci nu mă cocoţasem pe un asemenea vârf, făceam parte din categoria elevilor buni, cu câteva predilecţii, ca orice elev, poate că apăruseră şi alţi factori care mă ridicaseră acolo.

De altfel, acest *poate* nu-şi mai are rostul, mai ales acum când îmi amintesc atât de limpede perioada. Certificatul cu care mă prezentasem la transfer era rezultatul unor situaţii speciale.

Încă din clasa a cincea descoperisem metoda prin care un elev bun-bunişor poate deveni foarte bun şi chiar asul clasei. Povestea a început la o oră oarecare de germană. Manipulam cu destulă îndemânare acea brăţară de elastic subţire care, prinsă între degetul mare şi arătător, poate deveni o praştie ideală, aruncătoare de proiectile de hârtie, din cele care, bine răsucite, lovesc foarte dureros. Profesorul, deşi tânăr, era extrem de sever, temut dar şi admirat de mulţi prin pregătirea sa enciclopedică şi prin retorica sa paralizantă. La câţiva metri în faţa mea se afla însă capul lui Gregorius, proaspăt tuns, şi nu ştiu de ce cu maşina patru zero, şi-i strălucea atât de atrăgător în dimineaţa aceea de iarnă timpurie, încât nu m-am putut abţine! Am întins elasticul potrivindu-i un proiectil perfect ca formă şi duritate, şi chiar în clipa când l-am slobozit, cu precizie, Gregorius şi-a plecat inexplicabil şi inadmisibil capul. Din păcate a mai intervenit şi o geometrie rea care a sincronizat acea cădere neghilotinată a capului cu pasul profesorului spre tablă pentru a se obţine cea mai desăvârşită dreaptă între cătarea mea imaginară şi ţeasta profesorului. M-am ridicat în picioare înainte de a întreba, dar asta nu l-a impresionat pe cerber. A venit la mine tremurând, congestionat, totuşi încătuşându-şi palmele, parcă pentru a-mi arăta semnul acela roşu foarte distinct deasupra sprâncenii pe care el nu putea să-l vadă, şi mi-a spus ca şi cum ar fi repetat: *der*, *die*, *das*:

— Nu vei trece niciodată clasa. Pardon: atâta timp cât voi fi eu profesor aici, iar dumneata elev.

Deci îmi apreciase gestul, dar şi eu i l-am apreciat pe al lui, chiar în momentul acela cumplit. Nu mă elimina din şcoală, aşa cum se cuvenea, ci îmi cerea să mă retrag.

La ora următoare m-a căutat primul, încă din pragul uşii. M-a fotografiat, atât. Apoi a făcut un test fulger, oral, bineînţeles din programă, la care nimeni n-a răspuns cum trebuie — câte nu poate face un profesor în limitele programei analitice! — nici cei doi elevi de origine germană n-au fost capabili, aşa că ne-a dat la toată clasa nota trei. Şi nu trebuia să fii Gregorius — oare de ce se tunsese cu maşina patru zero? — sau Schnitzler pentru a-

ti da seama că începând cu ora aceea lecţiile de germană s-au înăsprit. Şi aproape la fiecare oră alte soiuri de 3. Nu mai spun ce ajunsesem în ochii clasei... Ne-a anunţat dinainte subiectul tezei: declinarea combinată a substantivului şi adjectivului în care rolul cel rău îl joacă articolul. Cu o zi înainte de teză m-am apucat de tocit până ce mi s-a părut că am memorat toate regulile. Am făcut exerciţii, în gând, şi în drum spre şcoală şi în recreaţii şi în orele care precedau teza. Nici nu ştiu cum am scris. Parcă mi se dăduse tabla înmulţirii şi scriam automat rezultatele. Îmi amintesc una din teme, absurdă, mi s-a părut şi atunci, mi se pare şi acum: *„O stradă frumoasă a unei străzi frumoase dă unei străzi frumoase o stradă frumoasă.”* Cam aşa sunau probabil şi celelalte exerciţii. La ora următoare a adus tezele. A început cu cele mai mari note: opt. Erau doi de opt, bineînţeles Gregorius, vinovatul primordial, şi Schnitzler. Apoi vreo câţiva de cinci — cei care stăteau în spatele meu —, vreo câţiva de patru — cei care stăteau în spatele celor din spatele meu — în rest numai doi şi trei. Apoi tăcere, cred că vreo două minute. Nu mai are rost să amintesc aici elogiul pe care mi l-a făcut. Parcă rostea un discurs de recepţie la Academie şi chiar a pomenit numele cutremurătoarei instituţii. În final mi-a strâns mâna şi s-a adresat solemn întregii clase şi posterităţii:

— Dacă nu am dat nici un zece până acum, cu atât mai mult nu voi da de azi înainte!

Eu din povestea aceasta am învăţat altceva, aşa îmi închipuiam, metoda de a te afirma în şcoală. Dacă reuşeşti să-l vrăjeşti pe un profesor, chiar în domeniul lui, şi dacă se poate de la primele contacte, şi nu neapărat pornind de la un conflict, ca să nu rămână conflictul predominant, ţi-l asiguri prieten pe toată durata învăţăturii, ba ţi-l transformi şi în protector, în avocat sau în judecător, parţial, în momentele atât de complexe şi de neaşteptate care se ivesc în anii de şcoală. Iar dacă mai aplici şi regula înmulţirii, adică pui ochii pe mai mulţi profesori...

E adevărat că n-am calculat niciodată cât timp, cât efort, câtă concentrare intră în compunerea unui laţ de vrajă. Dar poate că vom avea ocazia să calculăm...

Anul următor, trecusem într-a şasea, am fugit la un liceu din Moldova, nu din motive de dragoste sau numai de aventură, ci pentru că dădusem peste un anunţ prin care un liceu pe cale să

se înfiinţeze oferea burse speciale pentru clasele a cincea şi a şasea. Am obţinut o asemenea bursă care într-adevăr era consistentă: şi plata internatului şi ceva bani pe deasupra. Mi-am pus în aplicare metoda acolo unde mă ştiam tare: la Istorie, la Geografie şi la Română. La primele două materii, adică la profesorii care le predau, am reuşit să mă impun destul de repede, prefăcându-mă la fiecare oră interesat şi dornic de explicaţii suplimentare, dar de fapt îmbogăţind lecţiile cu amănunte culese din cărţile pe care le consultasem anume la bibliotecă şi ferindu-mă cu o atenţie chinuitoare de orice aroganţe şi exagerări pentru a da impresia că repet sau continui ideile profesorilor. La Română însă nu am reuşit. Profesorul, care era şi directorul liceului, suferea de morbul tiraniei şi era şi foarte pregătit. Nu admitea divagaţii, întreruperi şi fantezii, era strict al întrebării şi răspunsului. Nu accepta nici ridicarea mâinii, nici şoapta, nici neatenţia. Nu am izbutit să-l cuceresc nici cu înfiinţarea unui cenaclu la care am vorbit, inaugurându-l, un ceas şi jumătate despre Conachi, recitind o mulţime de versuri, şi totul pe dinafară, nici chiar atunci când am înfiinţat Asociaţia literară a liceului şi mai târziu când am editat o revistă trasă la şapirograf. Ba a fost foarte furios că am intitulat Asociaţia noastră „Gh. Asachi”, obligându-ne să-i schimbăm denumirea în „Ion Creangă”, şi aceasta după ce comandasem şi primisem nişte ştampile grozave cu prima titulatură, pentru care am rămas datori la un sărman de evreu până în ziua de azi. Se purta ca un zbir şi mi-a trecut prin cap să caut să-l fascinez printr-un şoc teribil, pe care mi l-am pregătit, am crezut eu, cu multă abilitate. Nu venea niciodată cu manuale sau cu caiete de note, vorbea şi cita din memorie şi avea slăbiciuni pentru versuri. Pe baza acestei premize am pregătit şocul. Ni se preda *Ţiganiada*. Cadru, caracteristici, eroi, întrerupte de recitări. Am profitat de o pauză de trecere de la un cânt la altul, am sărit din bancă şi am continuat, înflăcărat şi în transă, versurile, pasă-mite, întrerupte, dar nu erau versuri din *Ţiganiada*, erau compuse de mine în stilul lui Budai Deleanu. Premeditasem: ori mă va felicita pentru că ştiu atâtea versuri din *Ţiganiada*, ori, prinzându-mă, deşi mi se părea imposibil, mă va felicita pentru că l-am imitat atât de bine pe Budai Deleanu. El mi-a negat însă intervenţia, eu, ca un neghiob, am insistat, el m-a declarat

impostor, profanator, pângăritor, eu m-am încăpăţânat susţinând autenticitatea versurilor, ba am inventat şi o ediţie apocrifă în care le-am găsit şi abia atunci s-a liniştit:

— Bine! Să-mi aduci mâine cartea, sau poimâine sau peste o săptămână. Am nevoie de ea. Mi-am dat şi licenţa şi îmi pregătesc şi doctoratul cu *Ţiganiada*. Dar nu pot să aştept mai mult de o lună...

Nu mai era nevoie să-mi spună că poate aştepta şi o lună! De când a trecut de la poimâine la săptămână, am ştiut că am pierdut partida. În ultimă instanţă am produs un eufemism cu morală: că şi atunci când ne despărţim, pentru o clipă, de adevăr, poate că o facem tocmai pentru ca adevărul...

El, în loc să-mi înţeleagă şi să-mi simtă scuza, m-a acuzat de escaladare, că adică el e cel care trece pe lângă adevăr ş.a.m.d. Chiar aşa a spus: ş.a.m.d.! Punctul discuţiei a fost foarte categoric şi din adâncuri:

— Te voi lăsa corijent. Pardon: vei rămâne corijent!

Parcă se repeta istoria din clasa a cincea, de la lecţia de germană! Numai că de astă dată chiar am rămas corijent, adică m-a lăsat el. Învăţasem ca atunci. Şi totuşi m-a prins cu bâlbâieli şi inadvertenţe. Un profesor serios, mă refer la pregătire, când vrea, poate orice. Un singur elev a sărit peste vară în anul acela şi sunt foarte sincer când afirm că aş fi răspuns mult mai bine la întrebările pe care zbirul i le-a pus. Era rivalul meu, cel pe care-l întrecusem la alegerile pentru preşedinţia Asociaţiei literare a liceului. Obţinuse cu o treime mai puţine voturi decât mine şi jur că din cavalerism îl votasem şi eu. Nu m-am mai întrebat dacă a fost ceva întâmplător sau bine chibzuit. Am tocit toată vacanţa: Sextil Puşcariu, Cartojan, Iorga, Bianu, Călinescu, Murăraşu, manuale pentru bacalaureat, cursuri studenţeşti, ca să nu mai vorbesc de operele literare din programa analitică. Am trecut foarte uşor de corijenţă, ar fi fost imposibil să mă prindă cu ceva si tot trimestrul întâi a devenit o bătălie între mine şi el. L-am pedepsit la fiecare oră, forţându-l până la urmă la înlocuitori. După fiecare lecţie făceam completări, scoţând în evidenţă lacune sau interpretări eronate. Sunt convins că profesorul de germană m-ar fi felicitat pentru zelul meu. Dar nu asta a fost răzbunarea. Reuşisem să-l înfurii şi bănuiam, adică eram sigur, că se va năpusti iarăşi asupra clasei cu întrebări imposibile, de

care însă nu mă mai temeam. La examenul trimestrial am răspuns dinadins slab, astfel că toată clasa a primit note sub cinci, inclusiv favoritul lui, pe care-l pândisem la toate răspunsurile şi profesorul ştia că o fac. Am izbutit să asociez toţi colegii şi să semnăm un memoriu dublu, către minister şi inspectoratul din Iaşi. Cred că numai eu m-am distrat în vacanţa de Crăciun, ascuns în satul unui puşti pe care-l meditam, sărutându-mă pe furiş cu sora lui, Sanda, şi degustând cu nesaţ datinile, atât de fabuloase în regiunea aceea, ceilalţi colegi toceau pe rupte. În prima săptămână de după vacantă au venit doi inspectori pentru reexaminare: unul de la Bucureşti, altul de la Iaşi. După o discuţie prea lungă cu profesorul, *în cancelarie*, subliniez, pentru că nu se poate să nu se fi discutat şi în alte locuri, mai în nevăzul lumii, au intrat în clasă şi au început cu mine, cel care semnase primul memoriul. Nu ştiu de unde scoteau ei întrebările, dar eu ştiam de unde scot răspunsurile. Mi-au dat un zece, bosumflat, care însă nu mă mai interesa. În naivitatea mea credeam că i-o făcusem zbirului, dar singurii câştigaţi au fost cretinii clasici, care au primit notă de trecere din oficiu, fără examinare. Ceilalţi au fost răsplătiţi exact după aprecierile profesorului, şi ei fără să fie ascultaţi, aşa că singurul adevăr care a biruit acolo a fost solidaritatea pedagogilor, care până la urmă mi s-a părut firească. Dar mai eram sigur de ceva, că profesorul îmi va pândi fiecare pas şi cea mai mică alunecare va fi socotită o crimă. Din păcate, n-a fost nevoie de nici o pândă pentru a se întâmpla şi observa dezastrul, deşi, revăzând acum evenimentele şi consecinţele lor, n-a fost nici pe departe un dezastru. Poate că a fost unul din acele rele care e spre bine, dar oare cu ce semn ar putea fi notat în ecuaţia care a purtat destinul meu spre fantastica aventură de la Castel?

Întâmplarea totuşi s-a grăbit. Eram în mare vervă, Asociaţia noastră literară se dezvolta grozav, ca şi revista, doi dintre cei mai reputaţi profesori, cel de italiană şi cel de economie politică, amândoi universitari la pensie, predând voluntar din lipsă de profesori — nu se mai sătura frontul! — mă adoptaseră până la prietenie, mă invitau acasă la ei, fie la masă, fie doar la discuţii — pe atunci nu exista termenul şuetă — devenisem pe alte căi, sau pe calea pe care contasem şi o teoretizasem, elevul numărul unu, atât de protejat încât profesorul de matematică,

prevalându-se de amănuntul că George Coşbuc fusese scutit de această disciplină, pe care şi eu o uram pe atunci, fără prefăcătorie, a aplicat această minunată descoperire şi în cazul meu, dăruindu-mi nota şi întrebându-mă despre poeţii preferaţi, în capul cărora îl treceam ca supremă mulţumire pe creatorul negaţiilor din *Moartea lui Fulger*, poate cel mai etic dintre poeţii noştri. Ca să nu ispitesc zeii şi pentru că simţeam gheare şi ochi de pândă în spatele meu, m-am gândit că e bine să părăsesc internatul şi să-mi caut gazdă. Cu bursa transformată în bani şi cu ce mai câştigam de la meditaţii, îmi puteam permite acest nu lux, ci pavăză în faţa iminentelor nedreptăţi. Dorinţa a devenit şi mai realizabilă în momentul când secretarul Asociaţiei noastre literare, cu doi ani şi două clase mai tânăr ca mine, un băiat foarte simpatic şi serios, care-şi depăşea vârsta şi ca fizic şi ca inteligenţă, mi-a propus să luăm împreună o cameră undeva unde ştie el. Ne-am dus, am văzut, ne-a plăcut, ne-am tocmit, până la urmă a ieşit totul foarte convenabil, foarte. Şi iată că ne-am pomenit în câteva zile locatarii unei camere în ceea ce se numeşte casa mică a unei gospodării, cu deosebirea că gospodăria care ne primise era foarte arătoasă, de-a dreptul impunătoare. Ea aparţinea unui avocat celebru, şeful baroului local, fost deputat, personaj cu mare trecere în oraş.

Cu avocatul nu prea aveam de-a face, nici nu catadixise să ne cunoască, orice se ivea în legătură cu situaţia noastră de chiriaşi se trata cu guvernanta gospodăriei, care avea cam jumătate din vârsta stăpânului, adică vreo 30 de ani, şi pe care tot oraşul o considera ibovnica lui *en titre* şi viitoarea doamnă Boţu. Eu nu aveam de ce să mă plâng, dar colegul meu de cameră, Birianu, găsea tot timpul câte un chiţibuş care-l obliga la tratative cu planturoasa guvernantă. Până ce am observat că de câte ori îl întâlnea pe Birianu, viitoarea doamnă Boţu îşi cam dădea ochii peste cap. Din păcate nu şi-a dat numai ochii, pentru că într-o noapte, profitând de lipsa stentorului, a descins, foarte hotărâtă, în camera noastră. Mai întâi s-a mlădiat în faţa mea, rugându-mă să-mi găsesc un loc unde să-mi petrec noaptea.

— Numai până-n zori! a precizat ea.

Zâmbea nonşalant şi vorbea ca un preşedinte de tribunal, nu ca un avocat. Am pornit-o pe străzi şi-n loc să-mi repet, în gând, lecţiile pentru a doua zi, am început să visez, la multe, poate şi

la norocul prietenului meu, dar m-am lepădat repede de acest gând, nu corespundea deloc ideii mele despre fericire şi nici despre natura relaţiilor dintre anumite persoane. Poate că era de vină şi exilul neaşteptat şi frigul nopţii şi singurătatea absurdă pe străzile acelea pustii şi un gând care-mi şoptea că nu se petrecea ceva nou în camera pe care o părăsisem, erau multe şi rele, şi povestea începea să mă scârbească şi am început să-l deplâng pe amicul meu ca pe un nenorocit. Dar nenorocitul am fost eu. În zori, când m-am întors, în ciuda pleoapelor obosite, am distins-o printre umbrele ultimelor rămăşiţe ale nopţii pe viitoarea — oare? — doamnă Boţu, cam despletită, chinuindu-se să deschidă portiţa care dădea în curtea casei mari. Am ajutat-o eu, ea încă nu izbutise să-şi încheie capotul, pus pe dos şi direct pe piele şi chiar când apăsam clanţa portiţei s-a ivit în cadrul unei ferestre, sus, în casa mare, chipul obosit, dar brusc treaz şi ascuţit ca o baionetă, al şefului baroului. L-am salutat cu distincţie, el nu mi-a răspuns, şi-a căutat un avocat care nu putea fi altul decât directorul liceului.

— Chiar dacă aş tine la dumneata, m-a luat directorul în primire, dis de dimineaţă, tot n-aş putea să fac nimic. Şi aş fi ipocrit să-ţi spun că-mi pare rău. În mod sigur vei fi eliminat din toate şcolile.

Proorocirea şi dorinţa totuşi nu i s-au împlinit. La prânz m-a chemat profesorul de Economie politică. Mi-a spus că a oprit scandalul printr-un silogism elementar: un scandal are loc întotdeauna între două părţi şi nici una nu poate fi scutită de prejudicii. Depinde ale cui vor fi mai mari. Directorul a încercat să se opună, dar şeful baroului a acceptat:

— Faceţi orice, dar nu scandal. Bună ziua!

Ţineam prea mult la profesorul de Economie politică şi mai mult ca sigur şi el la mine. M-am despărţit de el privindu-l drept în ochi, ceea ce mi se întâmplă foarte rar, în clipe supreme:

— Vă dau cuvântul meu de onoare că nu sunt cu nimic implicat în povestea aceasta. Altceva nu pot să vă spun.

S-a grăbit el să-mi mulţumească. I-am simţit bucuria şi asta mi-a mărit durerea despărţirii. Am făcut imediat cerere de retragere din şcoală. O dată cu mine a făcut şi Birianu. Şi s-a întâmplat ca gestul lui superb de solidaritate să fie admirat chiar

şi de director, care l-a întors împotriva mea, stricătorul de suflete tinere. Am plecat cu Birianu în ţară. Ne-am angajat mai întâi funcţionari la centrala unor mine de mangan din nordul Moldovei, apoi chelneri stilaţi într-o staţiune balneo-climaterică, mai spre sudul regiunii.

La Bucureşti am găsit certificatul şcolar, însoţit de un certificat de bună purtare. Erau opera profesorului de Economie politică, aş putea să jur, care îmi atestase nevinovăţia dându-şi la rândul lui cuvântul de onoare.

Ce aş fi putut să le spun din această poveste celor din cancelarie? Fusese o poveste de dragoste? Poate a avocatului care n-a putut să renunţe la ibovnica lui. Aici era şi durere şi dragoste! Femeia îmi aluneca în alte categorii. Birianu? Când îşi amintea noaptea aceea, îl vedeam cum tremură. Nu l-am întrebat niciodată de ce. I se schimbase un destin? I se retezase ceva frumos chiar de la început? Regreta ceva? Ce anume? Nu eram atât de mărinimos ca să-l implic într-o poveste de dragoste. Îmi aminteam cum îl nefericisem în noaptea aceea zăludă când mă plimbam ca o fantomă pe străzile oraşului...

Oare cui i se schimbase cu adevărat destinul? Măcar să nu fi fost atât de subtil ironică profesoara de franceză...

Două obiecte îmi erau profund antipatice: Matematica şi Contabilitatea, într-atâta le uram încât le-aş fi dorit fiinţe din lumea cea necuvântătoare, târâtoare le-aş fi dorit, şerpi pe care îi căutam pretutindeni pentru a-i omorî, de când unul veninos îl muşcase pe fratele cel mic de picior şi a zăcut o săptămână între viaţă şi moarte. Cât am căutat vipera aceea! Celebra viperă a Şcolii normale, o vară întreagă am păzit gardurile şcolii şi trotuarele din jur până ce am zărit-o, colac, cu capul într-o gaură, sub bordură, după o broască. În clipa când s-a retras cu broasca între mandibule am potrivit sapa luată în grabă de la nişte muncitori care salahoreau la şosea şi am lovit cu atâta sete, încât am decapitat-o din prima lovitură.

De bună seamă că exagerez, ridicându-mi ura la asemenea dimensiuni, dar erau momente când sau una sau alta din cele două materii mi se părea rece, rea şi veninoasă ca vipera din amintire. Pe atunci nu mă interesau cauzele acestor relaţii conflictuale, pur şi simplu reacţionam.

Acum când scriu şi starea de scris se apropie, ba chiar se confundă uneori cu psihanaliza, îmi amintesc cele două palme nedrepte pe care mi le-a aplicat, fără milă, în clasa întâi, profesorul de Matematică, învrăjbindu-mă nu doar împotriva lui, ci şi împotriva materiei care îl definea şi pe care o întruchipa cu răceala şi cruzimea lui. Poate că acesta a fost ghinionul cel mare al vieţii mele, pentru că, după ani, fiind nevoit să recurg la câteva subtilităţi matematice, profesorul care mi le-a descifrat şi apoi mi le-a apropriat, în ritualuri, ca un magician, a descoperit în mine talente de matematician care m-au menţinut câtva timp colaboratorul lui, într-un domeniu foarte delicat al acestei ştiinţe: inele şi ideale. Iar Contabilitatea, o uram ca pe o haină pe care n-o poţi suferi, nici la culoare, nici la croială, nici la ţesătură, nici la substanţă, pentru că nu ţi se potriveşte, pentru că nu e a ta, pentru că te-ar silui numai încercând-o, pentru că numai văzând-o în cuier sau îmbrăcată, îţi vine să-ţi iei câmpii, sau să te rogi să se transforme în târâtoare pentru a-i sfărâma capul. Din cauza ei, în ultimă instanţă, era cât pe-aci să pierd un an de şcoală. Când unchiul meu mi-a convins familia să dau examenul de capacitate la Liceul Comercial unde era profesor şi

director, rupându-mă de prietenii, de dascălii, de obiceiurile, de reliefurile şi misterele liceului meu, de atâtea amintiri şi vise, m-am prefăcut că-l ascult, dar după două săptămâni de la obţinerea acelui 8,66 cu care reuşisem, al nouălea, la Comerţ, am fugit cu un circ. M-au dibuit abia după trei luni, pentru că am schimbat trei circuri pentru a mi se pierde urma. Nu mai adăpam caii amazoanei Livia, ajunsesem saltimbanc, jongleur, echilibrist, zburător, adică băiat de circ. Din toată această poveste am rămas cu nostalgia, nevindecabilă, a circului şi cu o ură la fel de nevindecabilă faţă de simbolul comerţului şi al şcolilor sale: Contabilitatea.

Iată de ce când m-am trezit elev, cu număr, în clasa a VIII-a B a renumitului liceu, prima mea grijă a fost să aflu tot ce se poate afla despre profesorii de matematică şi contabilitate, dar nu mă aşteptasem ca acest tot să fie atât de sărac şi atât de limpede. Amândoi erau spaima liceului, mai ales cel de matematică, care pe deasupra era şi preot, doctor în teologie, dar nu oficia, din nefericire, ca să mă transform, duminica, într-un înger viu, mai cuminte şi mai evlavios decât cei de pe pereţi, pentru a fi luat în seamă şi iertat de gingaşul păcat al nematematicii. Îmi simţeam tot trupul atacat de cuie când mă gândeam la impresia pe care i-o vor face inevitabilele sub cinci domnişoarei cu păr de mangan când se va uita, curioasă, la notele mele. Ea urma să predea franceza la a opta B. Singura consolare era că preotul matematician asculta, aşa cum spuneau colegii, o singură dată şi asta spre sfârşitul trimestrului, repetând în fiecare trimestru nota dată prima oară. Căutam o idee salvatoare, aveam timp berechet, dar profesorul părea un mister, ca multe alte mistere ale bisericii şi matematicii, parcă pogora din cer direct la oră şi se înălţa imediat la ceruri, pentru a te obliga să-ţi ridici ochii, mâinile împreunate şi vorbele, numai de rugăciune, într-acolo. Dar nu în ceruri l-am întâlnit, ci într-un lăcaş păgân, cu diavoli şi renegări, cu injustiţie şi corupţie, cu păcate şi nelegiuiri, l-am întâlnit într-o seară la Operă, pe chei, la un spectacol excepţional, cu Boris Hristov în rolul lui Mefisto şi nu se mulţumea doar să pocnească din palmele-i vânjoase, ci slobozea şi acel „Bravo!” la care numai elita melomană se încumetă. Eu, deşi mare amator de operă, prin mărinimia radioului mai ales, nu eram pe atunci la curent cu acest obicei

aristocratic şi nu ştiu nici până astăzi ce anume m-a îndemnat să mă alătur celor câteva persoane care-şi puneau coardele vocale la bătaie. Nu pentru că nu m-ar fi entuziasmat vocea lui Hristov şi interpretarea lui, dar abia trecusem de câteva ori pragul operei şi căutam să rămân la locul meu. Când l-am văzut că mă priveşte, iscoditor, am îngălbenit şi primul gând a fost dacă elevii au sau nu au voie la Operă.

— Te ştiu, mi-a spus el, eşti în clasa a opta B şi stai în stânga, în prima bancă. Nu-ţi cunosc numele, pentru că nu v-am strigat încă la catalog. Nu e nevoie să mi-l spui.

I l-am spus totuşi îmboldit de o idee zănatecă, de un fior care începea să mă încălzească. La comentarii însă nu m-am grăbit, l-am lăsat pe el să înceapă şi m-a emoţionat, pentru că vorbea ca un adolescent vrăjit, numai în superlative, eu îl îngânam din priviri, din gesturi, chiar şi din vorbe uneori.

— Bravo! a încheiat el întinzându-mi mâna. Sunt bucuros că-ţi place spectacolul şi Hristov. E atât de mare si de molipsitor, încât îi face şi pe ceilalţi parteneri să aspire la măreţie. N-am văzut până acum un Faust atât de armonios...

Peste câteva zile, citind *Informaţia zilei*, am găsit în finalul unei cronici muzicale la Faust, care mi se părea oricum familiară, exact cuvintele cu care încheiase profesorul. Nu mai era nici o îndoială: el era autorul cronicii! Aşteptam ora de matematică şi înfrigurat şi pe jăratec. M-a văzut, mai bine zis m-a căutat, a clătinat din cap, apoi şi-a început lecţia. După oră, am pornit curajos pe urmele lui. Mă aştepta în faţa cancelariei. I-am spus pe şleau că am citit cu multă plăcere cronica la Faust, deşi o cunoşteam! A tresărit uşor, fusese oricum o surpriză, dar n-a zâmbit cum mă aşteptam şi nici nu mi-a mulţumit cum doream, pentru a putea continua discuţia, cu potenţialul ei pragmatic, în ceea ce mă priveşte. M-a întrebat pe neaşteptate cum stau cu matematica, în vederea unei veritabile surprize, aşa cum se va constata. I-am mărturisit ca unui duhovnic purul adevăr:

— Până acum m-au salvat sfinţii profesori, nu ştiinţa mea!

— Adică vrei să mă prefaci şi pe mine în sfânt! mi-a zâmbit el pentru prima dată. Ştiu că în şcoală mi se spune „Dracul roşu!”

Într-adevăr, avea părul roşu, dar încă nu-i aflasem porecla. Am simţit atâtea sentimente nobile, atâta spiritualitate şi

gingăşie ascunsă în omul acela complex şi voluminos ca un ciubăr, încât regretam din suflet că nu sunt cel mai bun matematician din clasă ca să-l bucur, cum făcuse Hristov pe scenă. Nu m-a ascultat niciodată şi nici n-a mai ascultat pe altcineva. Dădea extemporale la fiecare sfârşit de trimestru. Eu am luat de fiecare dată nota şapte. Şi l-am iubit mai mult decât dacă mi-ar fi dat zece. Inutil să adaug că am devenit un fidel al operei, cap de galerie şi comentator, în pauze, cu controlorii şi pompierii, care îmi dădeau cale liberă fără bilete.

Surpriza cea mare, adică lanţul de surprize, s-a petrecut cu profesorul de contabilitate. Era un om îmbufnat, tăcut, vorbea numai cu „hm”-uri foarte tainice, neprelungite în explicaţii sau verdicte, părea că nu cunoaşte pe nimeni în clasă, dădea note aproape la fiecare oră, după aspectul caietelor de contabilitate şi după aprecierile din carnetul de practică, întotdeauna reduse între jumătate şi sfert. Şi totuşi, omul acesta...

Dar până atunci ar mai fi altele de spus.

Nu ştiu unde şi când am citit că gangsterii muncesc infinit mai mult şi riscă enorm, până la limită, pentru a dobândi aceleaşi venituri pe care le-ar câştiga muncind onest. Cred că eram şi eu într-o situaţie asemănătoare. Revelaţia am avut-o descoperindu-mă în mijlocul unui vârtej în care nu numai că mă aruncasem singur, dar pe care îl şi provocasem. Teoria mea de a te face remarcat în şcoală pe care o fundasem în clasa a cincea ieşise de mult din zona lucidităţii. Aveam acum obiectele mele predilecte: Româna, Istoria, Geografia, ba cochetam şi cu Economia politică. Şi nu era vorba de a şti mai mult decât ceilalţi sau de a-mi uimi profesorii, deşi îmi plăcea să fiu lăudat de ei, dar pur şi simplu nu mă simţeam în hainele mele şi în trupul meu, dacă nu mi se părea că ştiu tot ce se poate şti la lecţia care fusese sau la lecţia care urma. Şi pentru asta cutreieram bibliotecile, sau cultivam relaţii studenţeşti pentru a face rost de cursuri superioare, dar trebuia să fiu atent şi la particularităţile profesorilor, la subiectivismele lor, nu pentru a le înfrunta, raporturile excelente pe care le aveam cu ei se opuneau până în instinct la această idee, ci pentru a evita situaţii delicate. La Franceză, când îmi pregăteam lecţia, trebuia mai întâi să-mi potolesc bătăile inimii, nu doar pentru că o înălţam pe profesoara cea tânără foarte, de la catedră în vis, ci

pentru că mi s-ar fi oprit de tot bătăile inimii, dacă mi-ar mai fi trimis vreo fulgerare ironică, după ce mi-ar fi controlat caietul. Ore întregi mâzgăleam ciorne sau toceam filele dicţionarelor pentru a deturna cât mai discret tema ei spre o temă a mea, care nu făcea altceva decât să deghizeze până la confuzie şi incomprehensibil o frântură de vis, o reverenţă, un verb. O singură dată mi-a privit caietul încă nedecis, la prima ei oră în clasa noastră, a subliniat cu creion roşu două greşeli de ortografie şi de atunci, până la teză, m-a sărit, şi la controale şi în catalog.

„Aş vrea ca acest caiet de teme să fie un caiet de însemnări, de mărturisiri, de scrisori, un jurnal al sentimentelor nepalpabile, ceva mut şi sfânt. Poate că în acest fel vorbele nu vor mai ascunde gânduri!” acestea au fost primele fraze din caietul meu, cu premeditare evitat de frumoasa noastră profesoară. Ca să nu-mi cunoască gândurile? Ca sa-şi adoarmă creionul cel roşu? Era pedagogie, bun simt, sau poate compusul amândurora? Refuzam o singură posibilitate: întâmplarea, dar asta nu mă oprea să-mi continui însemnările şi scrisorile în caietul de după miezul nopţii. Serile mi le petreceam la Operă, mai ales când cântau idolii mei: Lucia Bercescu, Ştefănescu Goangă, Tassian, Maria Moreanu, Margareta Metaxa, Ştirbei, sau nedreptăţitul Chicideanu, tenorul cel mai cult şi cu cea mai înaltă acută. De altfel, opera era singura mea evadare din spaţiul şi timpul şcolii, atât de lacomă cu orele şi minutele mele. Cenaclul, cel care îmi va deschide drumul spre Castelul lunilor întunecate, încă nu-mi atinsese visele şi prea-plinul meu. Dar mai voiam ceva, parcă nimic nu mă sătura, deşi purtam tot timpul cu mine un gol, pe care-l simţeam foarte greu uneori, hidos şi cu fălcile, ca ale crocodilului, deschise de la nadir la zenit. N-ar merita atâtea metafore, chiar rele, mizeria aceea care mă umilea până în nări, făcându-mă să-mi imaginez duhorile pestilenţiale, în clipele când mă trezea. O purtam ca o talangă legată la gât, anume pentru a-mi anula identitatea, pentru a mi-o altera, pentru a-mi aminti înjurătura: *Fericiţi cei săraci cu duhul!* Aveam trei de patru şi trei de cinci la Contabilitate. Primii de la caiet, ceilalţi de la carnetul de practică, Neconvingător, se vede, în calculele bizare ale profesorului, care storcea doar acel cinci nesigur din foarte

binele permanent. În sinea mea eram convins că nu merit mai mult, nu pentru că acesta îmi era potenţialul, fără prea mari eforturi, dar cu un chin imposibil, aş fi putut să salt foarte sus, cum s-a întâmplat atunci la Germană, cu care n-am fost şi nici n-am rămas în relaţii bune, nu incapacitatea şi nici măcar adversitatea faţă de obiect, dezvoltată an de an şi de la profesor la profesor, îmi determinau reacţia, care nici nu era o reacţie, suferam, purtam în mine, până în celule şi în cromozomi, o boală, ciudată şi reală, aşa cum nasul sau pielea sau ochii se pricăjesc şi se denaturează; inexplicabil, la anumite contacte, tot aşa creierul meu îşi pierdea comenzile lăsându-mă gelatină la cea mai mică idee de contabilitate. Nu-mi făceam niciodată temele acasă, nu puteam, deveneam paralitic şi-n gânduri şi-n membre, mă grăbeam la şcoală, soseam cu jumătate de oră mai devreme, mă rugam de un tocilar şi copiam, absolut automat, fără să ştiu niciodată ce fac, fără să reţin vreun amănunt, temele de la Contabilitate. Erau aidoma cu cele care primeau opt, nouă sau zece. Eu primeam numai patru. Cum simţea oare profesorul ura şi scârba mea ucigaşă fată de disciplina lui? N-am protestat niciodată. M-aş fi simţit nu un ipocrit, un nelegiuit, pentru că Sfinxul cu ochelari şi cu „hm”-uri enigmatice nu clasifica, cel puţin în cazul meu, o aparenţă, ci un adevăr. În clasă erau şi cretini, dar oricare dintre ei era mai bun decât mine la Contabilitate. Pe ce căi transmiteam inadaptabilitatea şi negaţia mea faţă de această materie, nu ştiu, aşa cum nu ştiu pe ce căi ajungeau la profesor. Cred că dragostea lui şi ura mea faţă de disciplină erau atât de puternice şi de definitive, încât ca orice contrarii se căutau şi se divulgau pe nişte unde care numai în asemenea situaţii se declanşează. Cum am supravieţuit totuşi până într-a opta, în ciuda acontabilităţii mele? În clasa a cincea avusesem profesor un universitar de la Academia Comercială, care ţinea două lecţii pe trimestru, în rest îşi trimitea asistenţii, cu care discutam despre sport şi despre filme, iar la teze profesorul dezlega cuvinte încrucişate, în timp ce noi copiam din manuale sau unul de la altul. În clasa a şasea şi în primul trimestru dintr-a şaptea de vină a fost cavalerismul. Am început liceul în oraşul F., fără profesor la Contabilitate şi fără mulţi profesori. Liceul abia se înjgheba, se apela la pensionari, de aceea aveam câţiva universitari, sau la persoane cu diplomă,

fără experienţă pedagogică, fără profesiune, fără funcţie. La Geografie, în primele ore, ni s-a înfăţişat o cuconiţă. Era tânără ca vârstă, mi-au destăinuit cei care o cunoşteau, dar părea trecută, în ciuda fardului foarte complicat şi greoi cu care îşi ascundea nemasca misterioasă a feţei. Preda după manual, dar o făcea fără emfază şi fără pretenţii, cu o anumită timiditate şi nesiguranţă care o umanizau şi chiar o întinereau. Simplitatea gesturilor şi a expunerilor mi-a dat de gândit. Fardul acela agresiv ascundea probabil o boală nu o supracochetărie. Şi în timp ce colegii mei deveneau nepoliticoşi, răi şi obraznici, eu simţeam că mă apropiu de ea. Nu luam parte la larma generală şi ea m-a simţit. La una din ore, de altfel a fost ultima ei oră la liceul nostru, obrăznicia şcolară, pentru că există o astfel de obrăznicie, a întrecut însă limita, deşănţându-se în insultă şi pornografie. Era un amoc colectiv. Eu obişnuiam să compun versuri la ora ei, dar vacarmul m-a trezit. Câteva fraze inteligibile m-au făcut să asud de ruşine. M-am uitat înadins spre catedră şi i-am întâlnit privirile: disperate, năucite, îngrozite, nici lacrimi nu se iveau, sau poate că se antrenase împotriva lor pentru a-şi apăra fardul. Era în situaţia unei fiinţe care mai încearcă o ultimă rugăciune înainte de moarte sau pentru moarte. Am izbutit să-mi stăpânesc şi mila şi furia. M-am dus la tablă şi am scris cu litere uriaşe: LINIŞTE! Şi chiar s-a făcut linişte, o linişte grăbită, de câteva secunde. Am rugat-o să ne scuze pentru rămăşiţele noastre copilăreşti, care nu erau decât nişte obrăznicii, dar nici n-am terminat scuzele că s-au şi pornit câteva „hă”-uri golăneşti, răzleţe, care ameninţau cu contaminarea. Atunci am răcnit un „taci!” înfundat, pentru a nu trece dincolo de pereţii clasei, dar care şi-a atins ţinta: parcă am izbit în fiecare. A fost o inspiraţie, nu un calcul. Pluralul ar fi avut un efect contrar. Şi am continuat într-o tăcere de zăpadă:

— O să ne fie ruşine toată viaţa pentru mârşăvia asta!

Profesoara şi-a găsit paşi pentru a părăsi clasa, agresorii nu s-au lăsat bătuţi şi au început să mă ia în băşcălie. Le-am spus şi eu câteva, dar nu s-au liniştit până ce nu le-am cerut scuze pentru intervenţia mea:

— Mi s-a părut tot timpul că la catedră se află sora mea sau a nu ştiu căruia dintre voi. Aşa că vă rog să mă iertaţi...

Pedeapsa cea mare au simţit-o abia a doua zi, când au aflat că suplinitoarea de geografie a cerut direcţiei să se dispenseze de ea din cauza unor greutăţi familiale. Nici o reclamaţie, nici un protest. Oare cu ce fard vă veţi ascunde peste ani ruşinea? N-a fost o întrebare rostită, un gând doar, un gând dureros.

Peste câteva zile s-a anunţat o demobilizare, dar n-a fost o simplă lăsare la vatră, ci o întoarcere organizată, cu primire şi defilare. Deşi eram nou la liceu şi nu cunoşteam pe nimeni, m-am amestecat şi eu în grupul elevilor care-şi aplaudau profesorii reveniţi acasă şi la şcoală. Unul din ei, în uniformă de sublocotenent, era profesorul de Contabilitate. Prima fiinţă care l-a îmbrăţişat a fost suplinitoarea de Geografie. A devenit duhovnicul meu, în multe si mai ales în problemele Asociaţiei literare, ba ne scria la maşină materialele pentru revista şcolii. Fără să iasă din „hm”-urile lui enigmatice şi atotcuprinzătoare, Sfinxul a făcut totuşi un pas spre lumină şi viaţă, acolo unde credeam că mă găsesc eu, dar aceasta după ultima mea ispravă în şcoala care mă adoptase, o ispravă bună pe care am pus-o la cale şi am săvârşit-o în mare măsură pentru a-l impresiona, pentru a-l face să se uite altfel la mine, nu numai prin ochelarii de debit şi credit ai contabilităţii.

Citisem în ziare că unul din teatrele bucureştene, nu-mi mai amintesc care, pregătea într-o distribuţie de elită piesa *Zorile* de Şt. O. Iosif. A fost ca un trăznet. Exact cu un an în urmă, pregătisem şi eu la liceul din F., într-un roi de calităţi: regizor, interpret principal, scenograf, descoperitor de talente, grafician — mă refer la afişe — aceeaşi piesă, dar nu apucasem decât premiera, unicul spectacol, pentru că ni se îmbolnăvise chiar în noaptea premierei actriţa principală, iar la dublură nu numai că nu se gândise nimeni, nici nu ştiam pe atunci că există aşa ceva în teatru. După vacanţă, când fata s-a întors sănătoasă la şcoală, n-am mai apucat să reluăm spectacolul, s-a întâmplat dezastrul, eu şi Birianu, care juca rolul baronului, ne-am retras de la cursuri. Mi-am făcut curaj şi le-am destăinuit colegilor dintr-a 8-a B gândul meu. Nu mi-am închipuit că voi da peste atâţia entuziaşti. Marea lor majoritate era formată din veterani, din clasa întâi rămăseseră credincioşi liceului şi religiei sale supreme: contabilitatea, dar poate că tocmai din această cauză voiau să se despartă de el cu un *adio* deosebit, memorabil, şi le-

a intrat în cap că un spectacol de teatru şi încă unul cu *Zorile*, care devenise foarte actuală la răspântia dintre 1943 şi 1944 ar fi fost cu adevărat un eveniment. Şi reacţia cancelariei a fost asemănătoare. Directorul, un naturalist cu manuale şi cu studii la Uppsala, profesorul de matematică şi dirigintele nostru, profesorul de istorie, au fost primii care ne-au felicitat pentru idee. Cu ultimul, pe care-l foarte simpatizam, am avut o discuţie deschisă. M-a întrebat dacă sunt sigur de reuşită, şi ca să-l liniştesc că nu-i vorba doar de o dorinţă sau de un elan nefondat, pentru că aici ţintea întrebarea lui, i-am povestit despre primul spectacol din oraşul F.

— A fost un asemenea succes, că dacă aş fi rămas acolo n-ar mai fi fost nevoie să deschid o carte până la bacalaureat! am început să bat şaua.

— După câte am aflat, aici deschizi prea multe! mi-a răspuns el. Dar, din păcate, contabilitatea nu se învaţă din cărţi, şi nici nu prea văd cum am putea trece hopul ăsta!

Era limpede: se interesase de situaţia mea, se aliase, tainic, cu mine, intervenise la profesorul de contabilitate, unde se lovise însă de o rezistenţă infranşisabilă.

— Poate că-l vom converti cu piesa! mi-am destăinuit fără ocol gândul. O să mă dau peste cap!

— Ar fi şi asta o premieră, în ceea ce-l priveşte, m-a trezit noul meu protector, dar nu s-au năruit toate posibilităţile: dacă eşuăm la Siracuza, ne rămâne Miletul... Şi, în orice caz finalul de la Leuctra şi Mantinea!

M-am înfiorat amintindu-mi soarta învingătorului. Profesorul a zâmbit, mi s-a părut un zâmbet de circumstanţă, eu am întors-o, ca să ieşim amândoi din impas:

— Oricum îmi voi da duhul pe scenă. Aşa e piesa!

Şi totuşi profesorul nu folosise întâmplător simbolurile despre care Tucidide n-a mai apucat să scrie. Cineva, ceva trebuia, până la urmă, să sucombe în încleştarea pentru hegemonia contabilităţii. Încă nu ştiam că se gândise şi la un alt final, care şi-a avut rolul lui...

Dar poate că e cazul şi timpul să fac o scurtă paranteză, mai ales că mă consider întotdeauna al cititorului şi nu vreau să-i ştirbesc nici o iotă din respectul ce i se cuvine în convenţia pe care o facem prin carte. La prima vedere s-ar putea crede, de

fapt e vorba de o senzaţie, de o impresie, că unele din întâmplările pe care le istorisesc sunt scrise sub presiunea amintirilor. S-ar putea, deşi peste multe întâmplări, unele cu haz, altele cu duh sau ieşite din comun, am sărit fără nici o ezitare. O demarcaţie foarte sigură, între ceea ce este necesar şi ce nu este într-o povestire, mi se pare imposibilă, pentru că subiectivismului autorului i se adaugă şi cel al cititorului. Şi dacă autorul este unul, cititorii pot să fie foarte mulţi, fiecare cu gustul şi cu starea lui în timpul lecturii. S-ar părea că nu e de ales: subiectivismul cel mai obiectiv este totuşi cel al autorului. Pe această bază se realizează şi convenţia cu cititorul. Scriind această carte m-am ferit, poate împotriva unor aparenţe, s-o aseamăn cu o ploaie care-şi aruncă stropii pretutindeni, oricât de fertili ar fi ei, ci mi-am imaginat aceeaşi apă într-o albie, care în ciuda sinuozităţilor, dimpotrivă, datorită lor, are o ţintă: limanul. Întâmplările povestite sunt coturile cursului de apă, sau jaloanele care-i indică direcţia spre a o duce la liman, în cazul dat limanul fiind acea vară fantastică, încărcată de dragoste, cu nopţi fără lună, sublime şi demente, cu deznodământul ei de trăznet. Fiecare întâmplare îşi are rolul ei în această povestire, e un ochi în ţesătura strânsă a destinului, e o za fără de care lanţul s-ar fi îmbucătăţit şi împrăştiat. Nu spun aceasta ca o scuză sau pentru a argumenta lectura, sau pentru a o aţâţa, ci ca o spovedanie de trup şi de suflet, de luciditate şi de vis, ca un *da* în faţa adevărului suprem: e un şir de întâmplări, suntem produsul fiecărei secunde trăite şi, dacă am ocoli o secundă sau i-am schimba adevărul, i-am da alt vector, altă viaţă s-ar fi trăit, alt roman s-ar fi scris în marea bibliotecă a destinului...

Am trecut foarte repede, de pildă, peste un amănunt: îmbolnăvirea actriţei în noaptea premierei. Colega noastră, împrumutată de la liceul de fete, trebuia să-şi schimbe toaleta într-o pauză. Nu ştiu dacă era necesar, dar aşa am căzut de acord. S-a dezbrăcat în nişte culise improvizate şi s-a dus spre locul unde-şi lăsase toaleta de schimb. N-a găsit-o. A început s-o caute disperată. Era numai în combinezon, dar în vârtejul căutării n-a simţit frigul. Abia când şi-a dat seama că nu mai are unde căuta şi-a încrucişat braţele şi a început să dârdâie. Probabil că nu era numai frigul, ci şi deznădejdea. Aşa a găsit-o Birianu. A înfăşurat-o în pelerina lui şi a început să-i frece trupul.

Fata şi-a revenit, Birianu însă nu. Parcă luase el fierbinţeala fetei. De câteva ori a apucat-o razna şi a trebuit să-i amintesc tiradele. Până la urmă am făcut faţă, spectacolul s-a terminat aproape în triumf, dar fata s-a ales cu o pneumonie care a ţinut-o mai bine de o lună la pat. Rochia de schimb s-a găsit imediat după spectacol, undeva pe un scaun, în culise. Evident că fusese ascunsă de cineva.

Si acum urmează întrebarea, sau întrebările: Dacă, nu ştiu cine, n-ar fi făcut gluma aceea idioată cu dosirea toaletei? Dacă fata nu s-ar fi îmbolnăvit? Dacă am fi continuat seria spectacolelor? Iată şi răspunsurile posibile: Poate că în entuziasmul general nu i-aş mai fi făcut directorului figura cu memoriul, adică nu i-aş mai fi pregătit capcana de la examenul trimestrial şi aş fi rămas în continuare elevul liceului. Poate că Birianu s-ar fi îndrăgostit de colega noastră, actriţa — adevărul e că a umblat ca în nebun în primele săptămâni de boală — şi nu s-ar mai fi consolat, aşa cum cred, cu guvernanta avocatului, care pentru mai multă siguranţă a izbutit să ne transforme în chiriaşi, împingându-ne astfel spre dezastrul bine cunoscut. Deci am fi rămas în continuare elevii liceului. Poate că însuşi directorul, emoţionat de succesul şcolii sale, prin spectacolul pe care îl creasem, ar fi încercat o apropiere, şi sunt sigur că n-aş fi refuzat-o. Deci aş fi rămas mai departe în oraşul F., dacă un imbecil sau o imbecilă n-ar fi dosit o rochie! Iată din ce întâmplări ni se însăilează viaţa, iată ce înseamnă o secundă, un gest, o întâlnire în destinul cuiva. Şi când mă gândesc că întâmplarea nici nu-mi era destinată, m-a atins prin ricoşeu, dar până la ce consecinţe!...

Am primit deci binecuvântarea profesorilor şi colegilor pentru pregătirea spectacolului cu piesa lui Şt. O. Iosif. Când a venit vorba despre actriţe, colegul meu Bîtlan, care se oferise pentru rolul baronului, a avut o idee genială: să ne adresăm artistelor care vor juca în spectacolul cel mare! Era atâta ardoare în noi, încât am făcut şi acest pas. Ne-am dus la teatru, era undeva pe Sărindar, şi le-am căutat pe cele două artiste. Pe una din ele, foarte tânără, abia debutase în teatru, dar cu dreptul, cum se spune, am găsit-o la o repetiţie. Propunerea şi rugămintea noastră au năucit-o. Dar n-a spus nu. Ce-o fi reţinut-o, nu ştiu. Se tot uita la noi şi nu-i venea să creadă. I-am spus că ştiu toată

piesa pe dinafară, că am mai jucat-o odată, că nu avem în vedere decât un singur spectacol, şi am mai spus şi altele, mai sentimentale, mai apropiate de vârsta ei, despre visuri, despre despărţirea de şcoală, despre nevoia şi chemarea spre măreţie, despre tinereţea care, ca şi dragostea, ne dezvinovăţeşte, ne scuză, ne înaripează. O simţeam atât de apropiată de vârsta mea, încât i-am spus şi versuri, din Eminescu şi din Arghezi, pe care le-a ghicit, i-am spus şi altele pe care, neghicindu-le mi le-a atribuit, ironic, şi eu am încuviinţat, înroşindu-mă!

— Chiar îmi plac! mi-a spus ea schimbându-şi expresia, un zâmbet încurajator, cam firav însă cu care abia îşi susţinea afirmaţia. Deci sunteţi şi poet!

Până la urmă n-a spus *nu*, dar n-a spus nici *da*. Ne-a dat a înţelege că nu poate fără consimţământul regizorului, dar mai ales fără să cunoască răspunsul colegei sale. Dacă vom reuşi la ea, deşi e foarte ocupată, joacă în mai multe piese şi e foarte greu de găsit...

Colega ei era un nume în teatrul românesc, un nume scris cu litere mari şi pe afişe şi pe paginile revistelor de specialitate. N-am reuşit să dau de ea la telefon, nici la teatrele unde juca. I-am luat adresa şi m-am dus acasă, într-un bloc modern pe bulevardul cel mare. Nu ştiu de unde aveam atâta curaj. Nu mă mai gândeam nici la spectacol, nici la profesori, nici la colegi, nici la aplauze, nici la convertiri, nici măcar nu mă duceam undeva, ci mă chema ceva. Simţeam că trebuie să mă duc, că trebuie să ajung acolo, şi asta fără să invoc destinul.

Am trecut de portar, am intrat şi în apartament. M-a primit un bărbat spre cincizeci de ani, cam obosit şi indiferent, căruia i-am spus, înainte de a mă întreba, că vreau să vorbesc cu stăpâna casei într-o problemă personală. Nu l-a interesat nici cine sunt, nici despre ce e vorba, mi-a arătat cu mâna un fotoliu, apoi s-a dus să-şi ia locul la o masă la care se mai aflau trei persoane. Am crezut că joacă poker, dar nu le-am dat nici o atenţie. Mă dezmeticisem şi nu mă simţeam prea bine. Locul mă înfricoşa: spaţiul imens, florile foarte multe şi peste tot, lustrul mobilelor, tablourile, rafturile cu cărţi, toate legate, şi mă mai înfricoşa şi situaţia în care mă descopeream. Fusesem uitat acolo, nimeni nu-mi dădea vreo atenţie şi nici nu se dusese nimeni s-o anunţe pe stăpâna casei. Am început să trag cu urechea la conversaţia

foarte săracă de la masa din mijlocul încăperii. Nu înţelegeam nimic. Nu se juca poker şi parcă regula jocului era muţenia. Înţepenisem în fotoliu şi, deşi mă gâdila în gât, mă feream să scap vreun sunet de teamă că aş vrea să-mi fac remarcată prezenţa. Eram un intrus acolo, fără doar şi poate, eram un caraghios şi un învins înainte de a începe bătălia, pentru că nu aveam cu cine s-o încep. Poate că ar fi fost mai bine s-o şterg, în vârful picioarelor. Eram gata să mă ridic şi chiar m-am ridicat din fotoliu, dar parcă pentru a mă izbi de un băiat cam de vârsta mea care se proţăpise la doi paşi de mine. Nu ştiu de unde şi când apăruse. Mi-a făcut un semn să-l urmez şi am pornit după el, imitându-i întocmai mersul: în vârful picioarelor, cu mlădieri atente printre mobile şi chiar cu degetul în dreptul buzelor, ca o maimuţă caraghioasă. Am ajuns într-un coridor şi de-acolo în altă cameră, mai mică, plină de cărţi şi reviste, probabil camera lui.

— Ei, aici putem vorbi! mi-a zâmbit el. Ştii bridge?

— Habar n-am! i-am răspuns. Se joacă pe bani?

A râs, era o întrebare neghioabă. Mi-a răspuns că se poate juca şi pe bani şi fără, că e mai grozav decât şahul, că a început şi el să prindă ceva, că are câteva cărţi din care se poate învăţa jocul, bineînţeles nu cărţile lui, dar că sunt în nemţeşte şi că el nu ştie decât franceza şi ceva italiană. Eu ştiu germana?

— Aproximativ! m-a luat gura pe dinainte. Câteva fraze de şcoală şi câteva fraze uzuale...

M-a întrebat în ce clasă sunt, mi-a spus că şi el e într-a opta. Mi-a spus numele liceului, i l-am spus pe al meu, a strâmbat din nas când a aflat că e comercial, dar s-a bucurat când a aflat numele profesorului de română: era profesor şi la liceul lui. Când i-am spus că la un extemporal am luat nouă plus, n-a vrut să creadă:

— Asta nu se poate! De când e profesor la noi, de şase ani, n-a dat decât doi de nouă, dar nu la clasa mea. Pe ce chestie ţi-a dat, dacă ţi-a dat?

— Un extemporal despre cronicari, i-am răspuns. Mi s-a părut prea simplu şi m-am jucat. Am scris despre fiecare în limbajul şi în stilul lui.

I s-a părut grozavă ideea, dar m-a ameninţat că-l va întreba pe profesor chiar a doua zi. Apoi mi-a mărturisit că i se pare cam

copilăroasă discuţia. M-a zgândărit cu sportul, dar i-am replicat că ar fi o discuţie la fel de copilăroasă. Până la urmă i-a trecut totuşi prin cap să mă întrebe care e rostul vizitei mele acolo şi, când a aflat ce vreau, a scos un „formidabil!” care s-a auzit cred şi la masa de bridge. Apoi l-a pufnit râsul, un râs simpatic, prietenos. S-a declarat imediat de partea mea, mi-a promis că n-o să-i mai dispreţuiască pe cei de la comercial dacă sunt capabili să se gândească la asemenea chestii, ba că o să încerce să fluture şi în clasa lui ideea, sau...

— Ce-ar fi să daţi şi la noi un spectacol? Cu mama în reprezentaţie! Ar fi formidabil!

Fusese o iluzie, o dorinţă şi iată că partida mi se părea pe jumătate câştigată. Si chiar am câştigat-o. Bineînţeles, cu ajutorul lui Florin, aşa îl chema pe cel care va deveni unul din cei mai buni prieteni ai mei.

Am izbutit spectacolul, cu cele două artiste în reprezentaţie şi cu concursul, nesperat, al unui regizor secund de la teatrul lor din Sărindar. A fost însă unicul spectacol. Nu l-am repetat la şcoala lui Florin, s-a opus mama sa.

— Am acceptat pentru nebunia şi frumuseţea ideii! ne-a spus ea. Dar asta nu se poate întâmpla decât o singură dată.

Câteva zile s-a discutat numai despre asta în liceul nostru. Spre sfârşitul săptămânii m-a invitat la el acasă profesorul de contabilitate.

Îmi amintesc locuinţa, pe o stradă dosnică între Traian şi Călăraşi, o casă veche cu grădină şi cerdac, cu o pergolă cam şubredă în fundul curţii, poate că totul părea trist din cauza anotimpului, era între toamnă şi iarnă, ploua, vântul şfichiuia obrajii, iar glodul se încăpăţâna pe tălpile ghetelor. Interiorul era şi mai trist, nu atât din cauza întunericului voit sau uitat, cât din cauza unui miros lânced, stătut, cum se simte uneori în pivniţele neaerisite.

— Hm! m-a primit profesorul. Ştiu că eşti sărac...

Şi cam aici s-a oprit conversaţia. M-a dus la o masă acoperită cu sticlă, lângă o fereastră, singura sursă de lumina, liberă, celelalte erau ascunse de draperii şi mi-a arătat două registre desfăcute, unul mâzgălit, altul alb, virgin. M-a dăscălit mai mult prin semne. Trebuia să trec în registrul cel curat ceea ce lăsase el netăiat în registrul de lucru. Era registrul contabil al unei întreprinderi, adus la adevăr sau la legalitate prin expertiza lui, iar eu ajunsesem exact ceea ce puteam să fiu în situaţia mea: un simplu copist. Asta nu l-a împiedicat să-mi mormăie însă că-mi va fi *poate* de folos. A încheiat cu un „Hm”, eliptic, cum îi era obiceiul, apoi a dispărut pe uşa pe care intrasem eu. M-am grăbit, după ce mi-am dat seama că e foarte greu să greşesc. Nu ştiu cât timp a durat transcrierea. Am lucrat ca un automat, fără să înţeleg nimic. Am reţinut doar egalitatea perfectă, dar asta după corecturile lui, dintre sumele înscrise la debit şi la credit. Nu m-a încercat nici o curiozitate. Am închis registrul şi mi-am amintit că a doua zi avem lucrare scrisă la franceză. Puteam să pariez că unul din subiecte, sau poate singurul, va fi despre Alphonse Daudet. Şi am început să compun o scrisoare nefericită de la un îndrăgostit nefericit către o...

Şi în clipa aceea a apărut fata. Avea vreo 15-16 ani, dar se străduia să pară mai mare. Era tocmai ceea ce nu-mi plăcea. Îmi rezervasem mie această necesitate. Ei şi ce dacă o să ne jucăm fiecare rolurile? M-a enervat si mai tare, pentru că mi-a ghicit gândul:

— Eşti sigur într-o opta, nu te mai preface.

Nu mă prefăcusem, mă încruntasem puţin ca să-mi adun nişte riduri pe faţă. Era pistruiată, ceea ce mi-o făcea şi mai

antipatică, şi foarte înfigăreaţă. Nici nu mă lăsa să vorbesc, dar asta nu mă enerva, pentru că n-aveam nici un chef.

— Nu vrei s-o chiulim mâine la un film grozav, la „Modern”? L-am mai văzut de două ori. E cu Fosco Giachetti şi cu Alida Valli şi cu Rosano Brazzi. Foarte mişto!

În loc s-o îndepărtez cu un gest sau pur şi simplu prin tăcere, m-am pomenit scuzându-mă:

— Am teză la franceză...

— Şi eu am la latină, dar găsesc eu o alianţă medicală. Se zvoneşte că o să fie scos filmul, nu ştiu de ce, şi e păcat să nu-l vedem.

— L-am văzut! am hotărât să închei discuţia, mai ales că era purul adevăr.

Gafa am descoperit-o mai târziu, în clipa când şi-a apropiat pleoapele şi a început să mă privească neîncrezătoare:

— Şi eu ce trebuie să înţeleg? Că dacă n-ai fi avut teză, ai fi mers numai pentru că te-am invitat eu? Dar poimâine în Parcul Carol? s-a grăbit ea, auzind o uşă deschizându-se.

— Du-te şi-ţi fă lecţiile! i-am trântit-o.

Bineînţeles că s-a strâmbat la mine, după care a dispărut, repede, ca o fantomă.

Profesorul mi-a mulţumit cu un „hm” indiferent şi mi-a cerut să revin săptămâna viitoare, în aceeaşi zi, la aceeaşi oră. În drum spre casă am izbutit să termin acea *Lettre de mon moulin delabré, caché profondement dans mon coeur*, cu care voiam s-o impresionez pe profesoara de franceză, după ce o văzusem, de mai multe ori, plecând de la şcoală împreună cu directorul.

Nu mi-a comentat lucrarea, mi-a mulţumit de la catedră, spre uimirea întregii clase, mai ales că s-a şi scuzat pentru cele câteva sublinieri cu creionul roşu, probabil tot mizeriile participiului trecut. Idila s-a încheiat aici. Nici o clipă nu mi-am închipuit că voi sări prăpastia, dar îmi plăcea să visez. Mi-o imaginam plimbându-se singură prin parcuri, parcuri, parcuri...

Da! A doua zi trebuia să mă duc iarăşi la profesorul de contabilitate şi iar va sări la mine mogâldeaţa aceea cu pistrui şi cu dorinţi precoce.

Şi chiar a venit după plecarea lui taică-său. Cred că am ţinut-o, lângă mine, mută, mai bine de două ore, până ce am terminat transcrierea. O simţeam când e pe cale să deschidă gura şi-i

făceam semn cu palma, sau dacă începea îmi duceam mâinile la urechi. Până la urmă cred că asta a şi vrut: să se joace, să creeze o complicitate între mine şi ea, o uşă spre intimitate, spre taină şi spre nu mai ştiu ce:

— De ce nu-ţi vezi de lecţii? am întrebat-o, crud, după ce am închis registrul de contabilitate dublă.

— Sunt premiantă şi credeam că eşti ceva mai inteligent, sau măcar mai romantic! mi-a spus, oarecum în silă.

— Da nu-nţelegi că eşti o puştoaică! m-am răstit la ea. Ce-ar fi să te spun lui taică-tău?

— Nu m-aş mira deloc! m-a înţepat pistruiata. Dar nu te gândeşti nici o clipă că te-am pus la încercare?

Întrebarea m-a năucit. Dacă-şi pusese în gând să mă prindă în discuţie, iată că mă prinsese. O clarificare era necesară şi cât mai repede:

— Cum să interpretez verbul, ultimul: a pune, cel conjugat la perfectul compus, la singular, sau la plural?

Am văzut cum se înroşeşte. Fusesem grosolan, dar undeva, undeva poate că ţintisem cu întrebarea mea. Era totuşi un copil. S-a dezvăluit, fără să-şi dea seama:

— Doamne! Unde te duce mintea? Şi tata mi-a spus că eşti unul din cei mai deştepţi şi mai ciudaţi elevi pe care i-a întâlnit!

Ajunsesem deci subiect de discuţie în casa profesorului, înainte de a intra, sau după? Aceasta era întrebarea!

— Şi să nu-ţi fie teamă! a continuat ea în şoaptă, când a auzit zgomotul uşii. Până la urmă te va trece...

Până la urmă nu m-a trecut. Ne-am despărţit chiar în momentul când mi-a întins un pumn de monezi cu un hm-răsplată pentru munca mea de copist. Le-am refuzat. Mi le-a băgat cu de-a sila în buzunar. I le-am lăsat pe o măsuţă în antreu.

Nu m-a mai chemat, dar nici nu m-aş mai fi dus. Îmi părea puţintel rău de mogâldeaţa pistruiată căreia începusem să-i găsesc şi câteva calităţi. Era nostimă, naivă şi inteligentă, dar avea şi un defect de netrecut: era prea puştoaică! Dacă m-aş fi dus dimineaţa în Parcul Carol, probabil că aş fi întâlnit-o. De câteva ori chiar m-am gândit s-o fac, dar mereu mă reţinea ceva. Cu timpul am uitat-o, chiar când îmi creştea seria de 4 şi „hm”-urile îmi păreau descifrabile:

— Nu! Nu vei trece clasa!

Nu m-a trecut, dar nu ştiu dacă până la urmă nu m-ar fi trecut. Din păcate nu poţi reface ceva ce nu s-a întâmplat. Când am ajuns la momentul promovării şi când prin intermediul profesorului de istorie am aflat că opoziţia contabilităţii este definitivă, nu mai aparţineam de mult liceului. Dacă n-ar fi fost aşa poate că aş fi avut putere să rup zăgazurile, poate că aş fi repetat povestea de la germană: în câteva zile aş fi ajuns contabil expert, deşi starea de gelatină o simt numai amintindu-mi, numai gândindu-mă la contabilitate şi la perioada în care domnise.

Într-o zi a apărut însă Florin cu un *Formidabil*, care era într-adevăr formidabil. Era singur acasă, maică-sa plecase într-un turneu însoţită de taică-său, aşa că îşi pusese locuinţa la dispoziţia Cenaclului. Cum? Încă nu-mi vorbise de cenaclu? El nu era decât o umbră acolo, fusese de câteva ori numai, în umbra unui coleg care citea versuri, poate c-am auzit de el, a şi publicat câteva poezii în nişte reviste. N-auzisem şi mi s-a părut ca încep să mă dezumflu, poate că se vedea şi pe faţa mea dezamăgirea. Florin m-a simţit şi m-a beştelit rău. Adică nu-l cred, când îmi spune că e ceva formidabil? Toţi sunt studenţi şi probabil că sunt cei mai deştepţi din ţară. El nu înţelege nici un sfert din ceea ce se discută acolo. Numai filozofie, din când în când doar câte o poezie, câte un eseu, câte o schiţă scurtă, dar şi acelea ciudate şi cu schepsis. Dacă l-aş auzi pe Jan Firea...

De Firea nu numai că auzisem, dar îi şi citisem câteva eseuri, într-adevăr ciudate şi mereu lizibile din cauza subtextelor care se destăinuiau treptat.

— Ăla care publică în *Timpul*? am întrebat.

— Nu ştiu unde publică, dar ştiu că publică, mi-a răspuns Florin, sub forma unor scrisori: Iubite frate Lucullus...

El era, cel care publica în *Timpul*, la rubrica lui Miron Radu Paraschivescu. Nu-mi trebuia mai mult pentru a deveni umbra lui Florin la prima şedinţă a Cenaclului.

Multe s-au întâmplat la acel cenaclu şi mai ales s-a pregătit starea mea pentru întâmplarea cea mare. La primele şedinţe nici n-am crâcnit, ascultam, învăţam această îndeletnicire foarte grea: a asculta, a asculta dincolo de tine, în afară de tine, a asculta *alte gânduri*, pentru a le înţelege mai întâi şi abia apoi

pentru a le accepta sau refuza. Mi se părea că mă pipernicesc ascultând peroraţiile atât de luxuriante, atât de debordante şi atât de originale, în expresia lor, mă străduiam să înţeleg, dar mă alegeam numai cu frânturi, îmi scăpau sensurile generale, pierdeam şirul întregului în risipa de argumente şi de contrarii, a fost multă ameţeală şi multă credulitate şi uneori chiar sfinţenie în atitudinea mea de a culege cât mai mult, pentru că totul mi se părea extraordinar. Şi nu era numai Firea, el era unul dintre corifei, dar mai era Soran, poate mai puţin elegant în stil şi în metaforă, dar cu o logică fără fisură, aproape tiranică, capabil să repete parcă exerciţiile carteziene, să transforme prin argumente succesive, erori absolute în adevăruri absolute şi vice versa, şi mai era Dinoiu, o enciclopedie cu toate filele deschise, el a fost acela care la fraza lui Soran despre Socrate, care mi s-a părut sublimă, încărcată de înţelesuri: *Marele filozof căuta omul, copacii n-aveau ce să-l înveţe*, a întrerupt suspansul degustării cu vocea lui mereu obosită: *De la Paul Valéry citire*, şi mai era Lilia, una din cele mai deştepte fete pe care le-am întâlnit, curajoasă şi mereu la harţă cu corifeii, şi poetă, care-şi voia ideile în degete, să facă din ele cocoloaşe şi să le azvârle spre cer, şi mai erau şi alţii dar toţi, toţi cugetau, se înfruntau, trăiau şi se narcisizau, nu mi-a fost greu să-mi dau seama, pentru Lilia, pentru surâsurile ei, pentru replicile ei, pentru privirile ei, pentru chiar tăcerile ei. Nu ştiu de ce, şi din cauza asta Florin mă decretase anormal, Lilia nu mă atrăgea deloc. Nu pot spune că nu mă preocupa, că nu mă interesa, că nu o admiram uneori, dar era ceva în ea şi cu ea care nu mă însufleţea, care nu mă făcea să trăiesc sincer, poate pentru că nu mi se părea naturală, parcă o vedeam mereu în faţa unor obiective fotografice, cred că şi somnului ei i-aş fi dat aceeaşi interpretare. Eram un sentimental, un romantic, cum nu voise să mă accepte pistruiata, poate cel mai dintre toţi de acolo, şi-n această definiţie şi realitate simţeam, cred, magnetul fiecărui sentiment. Lilia nu-mi transmitea nimic, tot ce făcea era un joc, pe care ceilalţi îl decupau în vibraţii, poate pentru că şi ei jucau şi voiau să transmită că tremură şi clocotesc, voiau să se simtă că trăiesc. Uneori îmi trecea prin cap că toate aceste constatări sunt nişte speculaţii într-un joc al meu, regizat numai pentru mine. Măcar faţă de mine însumi voiam să par original,

pătrunzător, complicat şi profund. Faptul era însă fapt: se dansa numai şi cu toate mlădierile în jurul Liliei. Dar era un dans pe care merita să-l vezi, chiar dacă nu participai la el.

Toate gândurile, şi cele mai absurde, i le mărturiseam lui Florin. El însă mă respingea din principiu, în fiecare corifeu al cenaclului vedea un zeu, iar în Lilia însăşi frumuseţea în concepţia antică-atică, atât de dragă socraticilor, ca dar suprem al zeilor, fără păcat şi nesupusă păcatului sau vreunei judecăţi umane, oferită numai pentru a împodobi şi a fi iubită. Eu, dimpotrivă, n-o plasam pe Lilia în zona frumuseţii perfecte, clasice, fertile şi nevinovate, mi se părea deviată de la această definiţie, era atât de particulară în înfăţişare că părea o negaţie la adresa termenului. Nu era frumoasă, avea o figură ascuţită, cu ochi într-adevăr dogoritori, de aici îi venea toată strălucirea şi fascinaţia, gâtul lung, alb, între şuviţele foarte negre ale părului greu, îi dădea un aer aristocratic, iar gura mică, foarte violent desenată, o scotea de sub tutela nasului dantesc, dezvăluindu-i în anumite momente o senzualitate tulburătoare, aproape agresivă. Era o întrebare, o întrebare permanentă această Lilia şi poate că eram singurul care se oprea la simpla constatare. Ceilalţi erau în goană după răspunsuri, sau îşi închipuiau că le-au găsit, aceleaşi sau foarte diferite, drept care se plasau cât mai strălucitori pe orbită.

Cenaclul nu avea program, trăia de la o săptămână la alta sub o singură lege, aceea a libertăţii. Oricine putea să vorbească despre orice, putea să citească orice, putea să participe sau nu, putea să-şi anunţe dinainte subiectul sau să improvizeze, dreptul de opinie era de la sine înţeles ca şi buna cuviinţă. Niciodată nu se depăşeau limitele în expresii, oricât de înfocate şi de contradictorii ar fi fost opiniile, nu se refuzau subiectele politice, dar în domeniul acesta am observat o anumită discreţie pe care de obicei o imprima Soran. Era un maestru în a atenua extremismele, şi cele de stânga, dar mai ales cele de dreapta, atunci când se iveau. După mai multe şedinţe şi urmărindu-l foarte atent, ca şi cum aş fi citit o carte în lecturi întrerupte, l-am dibuit şi i-am dibuit preferinţele: nu era nimic gratuit în ideile şi intervenţiile sale, chiar când făcea elogiul gratuităţii sau când lăuda dezordinea superbă a cenaclului drept cauză a efervescenţei şi a bunei dispoziţii, inocula o idee, un principiu,

un adevăr, pleda pentru frumuseţea şi fecunditatea libertăţii, deci pentru necesitatea ei. Aici jocul şi poezia se terminau, începea gravitatea, religia, dar nu lăsa cartuşul adevărului să explodeze, îl disimula la timp, revenind la joc şi la poezie. Nu ştiu dacă urmărea, conştient, să ne influenţeze, să ne pregătească, să ne trezească, poate că numai îşi formula, subtil, ideologia.

În superba dezordine a cenaclului nostru s-a discutat într-o şedinţă şi despre dragoste, fără ca subiectul să fi fost programat, de asta sunt sigur pentru că eu am dat tonul discuţiei, la invitaţia lui Firea, care, suspectându-mă în relaţii mai intime cu poezia, voia să-mi afle părerea despre versurile citite la deschiderea şedinţei de un tânăr poet cu ochelari, cel care-l introdusese pe Florin la cenaclu şi prin Florin pe mine. M-am bâlbâit şi eu câteva minute, mai puţin decât durase lectura poeziilor, dar în loc să caut nişte complimente, aşa cum s-ar fi cuvenit, m-am pomenit spunând exact ceea ce simţisem în timpul lecturii: un ecou arghezian provenit din melancolia celei de a cincea poezii din *Cuvinte potrivite*, cu care, am îndrăznit eu, marele poet inaugurează ciclul liricii sale erotice. Discuţia s-a încins imediat: poetul cel firav, cu ochelari, s-a apărat prin ignoranţă, nu ştiu cine a desfăcut un evantai de similitudini literare, absolut întâmplătoare, un altul a rostogolit ponciful poeziei erotice, temă generală, eternă şi complexă, eu am încercat să particularizez tema, spunând, nu ştiu ce mi-a venit atunci, că poeziile de dragoste cele mai frumoase sunt cele care nu s-au scris.

Eram şi sincer, dar urmărisem şi un efect: dragostea face parte din categoria marilor taine, se săvârşeşte prin unificare, atunci de ce dintr-un întreg să exclame, prin poezie, o singură parte? Nu e trădare, o dezlegare, o rupere, o revenire la singular şi prin aceasta la semi-dragoste, la neîntreg; la înjumătăţirea adevărului şi sentimentului? Cred că am fost dezlânat şi timid, retorica celorlalţi mă inhiba, dar în afară de Firea, care s-a uitat câteva clipe foarte mirat la mine, nici un altul nu m-a luat în seamă. În schimb, s-a pornit un colocviu despre dragoste care a ţinut până după miezul nopţii. Cel mai extravagant şi mai lugubru a fost Firea, dar mă deprinsesem cu el, îi plăceau cinismele, paradoxurile, alcibiadismele, cum remarcase o dată

Lilia. N-a scornit o teorie originală, ne-a declarat din capul locului că va repeta intervenţia lui Aristofan din *Banchetul* lui Platon. La început au fost trei sexe, nu două: masculi, femele şi androgini şi fiecare exemplar era un dublu, avea patru braţe, patru picioare, două feţe, patru urechi şi de asemenea, tot în dublu, şi celelalte membre, care se subînţeleg fără să se numească, a zâmbit Firea, apoi a încercat să schiţeze portretul monstruos al unei asemenea fiinţe şi aici cred că şi-a pus imaginaţia la bătaie, pentru că ne-a înfiorat pe toţi cu abominabilul şi hidoşenia acelor creaturi, el a zâmbit iar şi ne-a consolat, zeflemitor, că până şi Zeus se temea de aceşti monştri puternici şi temerari şi a hotărât în conclavul zeilor să le slăbească forţele prin înjumătăţire, prin tăierea lor în două, aşa cum se taie mămăliga cu un fir de aţă! Şi de atunci jumătăţile se caută una pe alta, pentru a se întregi, iată izvorul şi forţa dragostei! a lansat el subţiindu-şi zâmbetul, jumătăţile de androgini formează categoria heterosexuală, împlinirea lor devenind firească, dar atunci şi celelalte jumătăţi găsindu-se...

Aici Firea s-a oprit. A fost un moment de confuzie, de scurtă durată, ne-am dat seama după zâmbetul lui prelungit, ironic şi sfidător, că nu se gândise nici o clipă să pledeze pentru libertatea tuturor formelor de dragoste, ci să ne dezvăluie, o dată cu concepţia anticilor despre dragoste, lacunele noastre şi erudiţia lui. Era meşter în asemenea lovituri de teatru.

Lovitura următoare ne-a dat-o însă Soran, fără s-o declare drept replică în intervenţia lui Firea. Într-o retorică impecabilă, dar mai puţin poetică, a dezvoltat o propoziţie a Sfântului Augustin, pe care cel puţin eu n-o cunoşteam. Ne-a redat-o mai întâi în latină: *Dilige et quod vis fac!*, apoi ne-a tradus-o: *„Iubeşte şi fă ce-ţi place!”* Mi s-a părut un moment de înălţare. A adus un adevărat elogiu dragostei, ca sentiment suprem, cel mai încăpător dintre toate, poate singurul în stare să umanizeze, să înfrumuseţeze, să sfinţească. A amintit şi exclamaţia sintetică, genială a lui Eminescu: *„Tu eşti sfântă prin iubire!”*, numind-o *întâlnire întru veşnicie a două spirite copleşitoare*. Am reţinut întocmai concluzia lui Soran la propoziţia Sfântului Augustin: *Libertatea absolută se câştigă prin dragoste. Pentru că numai prin dragoste omul îşi iese din fire, se eliberează de bestie şi demon. Numai o asemenea libertate este*

nevătămătoare, pentru aproape, pentru colectivitate. Cred că este una din cele mai frumoase şi mai curajoase afirmaţii ale religiei şi umanităţii.

Dar a mai existat o lovitură, ultima, azvârlită de vocea obosită a lui Dinoiu:

— De la Mircea Eliade citire...

Aceştia erau eroii cenaclului: Firea, Soran şi laconicul Dinoiu. Şi Lilia, inspiratoarea, nucleul, centrul de gravitaţie şi drojdie în aluatul inteligentei fiecăruia. Despre orice s-ar fi discutat nu se putea să nu apară opinii, extravagante, fantezii şi cuvinte înaripate. Florin avusese dreptate, nu pentru că-i comparase cu nişte zei, ci pentru că le simţise inteligenţa, erudiţia, originalitatea, ideile, chiar atunci când erau de la nu ştiu cine citire. Ce puteam să fac? Să colind iarăşi prin biblioteci, dar nu după manuale şcolare, nu după cărti ajutătoare, sau după izvoare şi comentarii pedagogice. Umblam după greci şi după latini, după sfinţii bisericii şi marii reformatori, după Shakespeare şi Rimbaud, după Céline şi Thomas Mann, după Gide şi Papini, după Dostoievski şi un anume Heidegger, din care se cita mereu, dar al cărui volum: *Qu'est-ce que la métaphysique?* pe care l-am văzut o dată la Dinoiu, nu l-am găsit nicăieri. Şcoala rămânea undeva departe cu contabilitatea ei impunătoare, faţă de care mă imunizasem, dar nu prin mitridatizare, ci printr-un refuz organic. Profesorul nu-mi mai controla caietele, îmi dădea de trei ori pe lună câte un patru, fără să mă asculte, şi-l apreciam pentru acest gest care mă ferea de caustica sau de compasiunea colegilor. Ajunsesem să supravieţuiesc prin nişte convenţii speciale aproape cu toţi profesorii, dar micile mele năzbâtii tipărite pe la coada revistelor şi suplimentelor literare nu le-am arătat decât profesorului de istorie, Negulescu, care nu s-a putut abţine să nu-i vorbească despre ele colegului cu acelaşi nume, dar fără vreo legătură de rudenie, de la română, iar acesta directorului, probabil, altminteri nu aş fi întâlnit nişte adieri, secrete, în privirile profesoarei de franceză, *la directrice*, cum începea să i se spună. Şcoala rămânea totuşi departe. Nici când mă trezeam în bancă, acolo, în stânga, în banca întâi, nu eram la şcoală. Servieta gemea de cărţi, de *alte cărţi*, pe care le sorbeam până la memorizare, gândurile îmi zburau la viitoarele întâlniri ale

cenaclului, cine ştie în ce locuinţă, la ce capăt îndepărtat al oraşului, unde se ivea o gazdă, şi mă bucura întoarcerea pe jos, după miezul nopţii, drum lung în solitudine deplină, refăceam discuţiile şi-mi descopeream replici grozave cu care aş fi făcut senzaţie dacă mi-ar fi venit atunci în minte, sau dacă aş fi avut curajul să le declam, iar amintirile, erau amintiri recente, dialoguri scurte cu Firea, care mă tot îndemna să citesc în cenaclu versurile numai lui şi după multe ezitări destăinuite, iar uneori amintirea unor priviri de foc pe care nu le puteam suporta nici o secundă, nu închideam ochii, mă feream uitându-mă în altă parte, tulburat, dar şi furios, pentru că simţeam că Lilia mă caută anume pentru a mă tulbura, pentru a mă încerca, pentru a intoxica, pentru a arde, pentru a topi. Ştia că mi-e teamă de ea şi voia să-mi fie şi mai teamă.

Şi a venit şi ziua în care Florin s-a văzut obligat să-mi dea dreptate, adică a venit noaptea care avea să-mi inspire nopţile, din caietul meu de liceu şi să mă pregătească, prin ele, fără să ştiu, pentru acele nopţi fantastice şi neireale, cu luna pierdută, care se prevesteau undeva în lume.

Eram în Vatra Luminoasă, într-o casă cenuşie, fără personalitate, din categoria celor denumite locuinţe ieftine, care răsăriseră înainte de război în unele cartiere bucureştene. Gazda, Tania, o brunetă înaltă şi puternică, studentă în anul trei la Academia Comercială, dar în primul rând voleibalistă la o echipă din prima categorie, poate cea mai bună voleibalistă din Bucureşti, la ora aceea, o văzusem de câteva ori, trăgea crud şi necruţător şi punea mingi imposibile, îşi avea camera ei în acea locuinţă, la etaj, o cameră mare, cu pat, cu două divanuri, cu fotolii şi taburete îmbrăcate, cu o masă lunguiaţă, plină de trofee sportive, de-a lungul unui perete, şi cu două măsuţe în faţa divanurilor, o cameră parcă anume aranjată pentru un cenaclu liberal ca al nostru şi de care, ne asigurase de la prima întâlnire, puteam dispune oricând. Bineînţeles că nu abuzam, era a doua oară când ne întâlneam în casa aceea şi asta la insistenţele poetului firav, cu ochelari, care era vărul Taniei. Nu ne îndesam acolo nu numai dintr-un sentiment de jenă, dar şi pentru a apăra obiceiurile şi atmosfera în care înveşmântasem întâlnirile cenaclului nostru. Tania era prea sportivă, avea filia spectatorilor, prima dată invitase trei prietene, două colege de

facultate şi o elevă în ultimul an, toate trei surori, tipuri clasice de armence, care ne-au suportat până la sfârşit, dar ceilalţi doi invitaţi, doi vlăjgani, două celebrităţi din lumea sportului, neînfricaţi pe stadioane, s-au speriat în faţa cuvintelor după mai puţin de o oră, şi-au amintit că au antrenament obligatoriu. Sportivitatea Taniei nu se oprea însă aici. Era directă, sinceră, frustă, dacă nu înţelegea ceva, întreba imediat, fie că era vorba de eseu, de spaţiu mioritic, de agora-fobie, de Saint John Perse, sau de monade, şi răspundea la fel de direct, când se dumirea sau nu se dumirea: aplauda frenetic ca din tribună sau îşi strângea umerii şi holba ochii ca la scamatoriile din bâlciuri.

Când am invadat camera, Tania încă nu sosise de la antrenament, dar cele trei surori şi armence ocupaseră deja un divan şi ne aşteptau surâzătoare. M-am uitat în treacăt şi numai la cea mai tânără. Am reţinut doar aerul ei, de fineţe, de fragilitate, de cuminţenie, dacă aş fi întâlnit-o pe stradă, nu cred că aş fi recunoscut-o. Tracul mă scormonea şi mai intens, era ziua debutului meu la cenaclu, aşa convenisem cu Firea: să citesc cele trei poezii pe care mi le selecţionase. Nu puteam să dau înapoi, nu mai puteam, toţi erau la curent cu evenimentul şi retragerea m-ar fi îmbolnăvit mai rău decât emoţia, totuşi trecătoare, sau mai repede trecătoare, a debutului.

Era cu câteva zile înaintea solstiţiului de iarnă, se înopta repede şi ne înţelesesem, pentru a avea destulă vreme înaintea noastră, să începem la ora 6, o oră convenţională, fără rigori, dar se făcuse aproape 7 şi nimeni nu părea dispus să rostească acea frază banală cu care deschideam de obicei şedinţele cenaclului:

— Astăzi vom începe cu...

Parcă făcusem un armistiţiu: ne împrăştiasem şi ne împărţisem în grupuri mici, se discuta la întâmplare, dar totdeauna era ceva de discutat, numai eu, ca să-mi antrenez nervii în vederea numărului ce-mi revenea, m-am aşezat, simulând dezinvoltura, la măsuţa celor trei armence, m-am recomandat a doua sau a treia oară, apoi m-am adresat cum mi se părea firesc, celei mai tinere, cu o întrebare de circumstanţă:

— Ce aveţi de gând în vacanţă?

Mi-a răspuns cea mai în vârstă, dacă trei-patru ani pot constitui o diferenţă de vârstă, dar cât de mare mi se părea pe

atunci această diferenţă! Uriaşă, de netrecut! Mi-a răspuns cu priviri cochete şi cu vorbe cu dublu înţeles:

— Sunt prea multe variante şi prea puţini cavaleri.

— Războiul! m-am pomenit că meditez.

— Oh, nu! Să nu discutăm despre asta, a continuat aceeaşi, e prea mult război, în ziare, în filme, pe stradă, la cozi, în casă, n-aş vrea şi aici.

M-am uitat mai bine la ea, adică o vedeam, în sfârşit. Era mai scundă decât surorile ei, dar mai împlinită şi o simţeam parcă în slujba feminităţii, atât prin gesturile largi, leneşe, care-i legănau tot trupul, cât şi prin felul cum şi-l îmbrăcase: o rochie strâmtă, lucioasă, de culoarea ametistului, care-i reliefa formele bogate la fiece mişcare. Avea gene lungi, negre şi privea, apropiindu-şi-le, confuz, greu, misterios. Mă neliniştea, parcă voia să mă apese, să mă înnămoleze. Mi-am reîntors privirile la sora ei mai tânără din nevoia de calm şi odihnă. Nu m-a lăsat, mă urmărea ca pe o pradă:

— Am auzit că ne veţi citi poezii. Sunt dedicate cuiva? Sau le veţi dedica, după?

Pauzele erau insinuante, sau poate că şoptise, imperceptibil, pronumele: *ni*, *nouă*.

— Nu sunt poezii de dragoste! am răspuns, forţând o indiferenţă prea bruscă pentru a fi convingătoare. Sunt nişte aiureli insomniace, care în nici un caz nu vă vor alinta urechile.

Anais, cu accentul pe i, aşa o chema, şi-a dus mâinile la urechi şi a început să şi le mângâie: o alunecare lentă, nesfârşită a palmelor, pornind de la încheietura mâinii până la falange şi unghii. Nu mai văzusem un asemenea gest şi nici nu cred că necomandat şi neînvăţat l-aş mai putea vedea. Dar parcă nu mâinile ei făceau mişcarea aceea care nu se mai termina, parcă erau alte mâini, parcă îmi luase mâinile şi mi le oprise acolo, pe urechi şi ele se dilatau şi se prelungeau atingând doar puful pielii şi chiar simţeam în degete o înfiorare de pluş, otrăvitoare.

M-a salvat Firea, nu ştiind că-mi sare în ajutor, ci având nevoie de ajutorul meu. Îşi cam ieşise din fire, el cinicul, el imperturbabilul. Întrebarea avea un ton grav:

— Ce ne facem?

Nu l-am înţeles. M-am uitat într-o doară şi la ceilalţi:. împrumutaseră aproape toţi aceeaşi mască, între nedumerire şi stupoare, mai accentuată la Soran & Dinoiu. Dar şi Florin şi Bălănuţ, poetul cu afinităţi argheziene, păreau nesiguri şi preocupaţi. Abia atunci mi-am dat seama că în afară de gazdă mai lipseşte cineva. Nu ştiu cum de nu observasem încă golul imens care estompa toate prezenţele. Trecuse de şapte şi jumătate, se apropia ora opt şi Lilia încă nu apăruse, ea care, făcând o dată elogiul punctualităţii, pe care o respecta regeşte, ne povestise despre obiceiul ceasornicarilor din Königsberg de a-şi potrivi ora după plimbările lui Kant prin oraş. Şi-mi mai aminteam cum, tot atunci, decretase foarte răspicat: cine ştie că va întârzia un sfert de oră de la termenul fixat are obligaţia să anunţe măcar cu un sfert de oră înainte că va întârzia un sfert de oră. Dar nu întârzierea Liliei era ceea ce observam şi descopeream eu acolo, ci efectul pe care întârzierea ei îl stârnise, mai ales la corifeii cenaclului. Şi eu eram implicat în acea şedinţă a cenaclului, într-un fel mai grav decât toţi, dar în afară de mirare şi de scuza normală a unei întâmplări neprevăzute, nu mai simţeam altceva. Starea celorlalţi, pe care nu puteau şi nici nu încercau să şi-o ascundă, ba mai mult: părea că se întrec în a şi-o scoate în evidenţă, dezvăluia exact ceea ce-i spusesem lui Florin cu privire la relaţiile dintre Lilia şi cenaclu: ea era sufletul, nucleul, centrul de gravitaţie, fără ea cenaclul era de neconceput, dar mi se părea că adevărul întreg abia acum se compunea.

Şi chiar m-am trezit cu Florin lângă mine, dispus să-mi dea dreptate:

— Într-adevăr, mi-a şoptit el, corifeii s-au cam blegit. Fără Lilia, se duce dracului cenaclul. Parcă ar fi *proprietatea ei*!

Cuvântul rostit poate la întâmplare de Florin mi-a cristalizat imediat relaţia nouă pe care o intuisem, urmărind năduşeala corifeilor, între Lilia şi cenaclu. I-am şoptit la rândul meu lui Florin:

— Altceva am descoperit, azi, acum, în clipa asta. Nu! Cenaclul nu e proprietatea ei, pentru că nu asta vor corifeii. Ei vor altceva, vor să fie, prin cenaclu, proprietarii Liliei. Si nu împreună, ci fiecare. Uită-te la ei! Nu par nişte proprietari pe

cale să-şi piardă proprietatea? Nici nu-şi dau seama că simt la fel. Nu mi-aş fi închipuit...

Şedinţa s-a dus dracului, iar ceea ce a urmat, cel puţin pentru mine şi cred că şi pentru Florin, s-a înghesuit în umbrarul amintirilor jalnice, dureroase. Am părăsit locuinţa Taniei, care, sunt sigur, întârziase voluntar pentru a nu ne mai stingheri, bâlbâindu-ne în faţa celor trei surori nevinovate, fără să fim capabili să încropim o scuză plauzibilă, şi la primul colţ ne-am oprit pentru a asculta ordinele lui Soran. El se împuternicise cu comanda şi chiar înjghebase un plan de acţiune: cineva trebuia să stea în permanenţă la telefon, pentru a primi veşti şi pentru a da, la rândul lui, informaţii, şi s-a înţeles imediat că acest om de gardă va fi Florin. Ceilalţi urmau s-o caute pe Lilia, mai întâi acasă, apoi la colege, la prieteni şi cunoscuţi, acolo unde obişnuia să se ducă şi unde existau adrese. Am încercat să mă opun, pentru că totul se opunea în mine, nu mă atrăgea deloc necesitatea şi cu atât mai mult febrilitatea căutării, le-am spus că e târziu, că e noapte, că oamenii vor intra la idee, dar simţind că nici măcar nu-mi aud vorbele m-am scuzat net printr-o teză la contabilitate. Adevărul e că formal nici nu minţeam, chiar aveam teză a doua zi, dar de multă vreme nu mai exista pentru mine contabilitatea. Şi Soran şi Firea, închipuindu-şi, probabil, că sufăr din cauza nedebutului, s-au arătat mai înţelegători fată de mine şi m-au rugat să *patrulez*, au folosit chiar acest cuvânt, cel mult o oră pe strada Liliei, până va veni un altul să mă schimbe. Dacă se ivea ceva — ce altceva putea decât apariţia Liliei! — trebuia să-i telefonez lui Florin.

Am acceptat în silă şi fără intenţia de a petrece o oră nedemnă pe strada Liliei. Dar nici n-a fost nevoie. Peste foarte puţin timp, chiar când mă pregăteam să pornesc spre casă, revăzând parcă o scenă din cel mai prost film, făcut după cel mai prost roman, am zărit-o pe Lilia coborând dintr-o maşină, chiar la colţul străzii şi lăsându-se condusă doar câţiva paşi de un ofiţer. Nici n-am avut vreme sa-i disting gradul, deşi eram curios, a fost singura stare pe care am simţit-o, m-am întors şi am pornit repede în altă direcţie. Dar Lilia m-a văzut, şi-a dat seama că am văzut-o şi că ştiu că m-a văzut.

Locuiam într-un bloc cu şapte etaje, la mansardă, pe o stradă liniştită, între Traian şi Calea Moşilor, într-o cameră de serviciu dependentă de un apartament de la etajul patru, care aparţinea unui croitor la modă, cu atelier arătos, elegant chiar: Croitorie civilă şi militară — Tailleuri şi rochii de seară, pe Bulevardul Elisabeta. Aveam multe avantaje acolo: locuiam singur şi foarte aproape de casa în care stătea familia mea, de la fereastra mansardei o vedeam, era aceeaşi distanţă de 12 minute până la şcoală, aveam încălzire centrală şi o baie la câţiva paşi, în încăperea unde era instalată spălătoria, dar cel mai mare avantaj era însuşi proprietarul, domnul Stimu, croitorul de pe Bulevardul Elisabeta, care îmi cedase locuinţa, de vreo metri pătraţi, cu pat, somieră şi saltea, cu o măsuţă, două scaune şi un cuier, cu acces la ziarele şi revistele la care era abonat, în schimbul câtorva ore de meditaţii pe săptămână, mai abundente în perioada examenelor: urma cursurile a V-a, în particular, la un liceu comercial din Bucureşti.

În ziua în care Florin, auzind de la părinţii lui, amândoi clienţii croitorului, despre doleanţa acestuia, m-a dus într-un suflet în atelierul somptuos de pe Bulevardul Elisabeta, eram foarte sceptic în ceea ce priveşte şansele mele de a deveni meditatorul unui elev întârziat şi pe deasupra comercialist. Omul mi-a plăcut însă din prima clipă, era, după expresia franţuzoaicei noastre, *un homme de belle carrure*, cu umeri laţi şi pieptul bombat, aducea mai degrabă a luptător, era brunet foarte, tip de meridional, cu priviri vii, încăpătoare şi cu un zâmbet sincer, sănătos care te îndemna să crezi în el, mi-a plăcut şi după felul cum vorbea, după felul cum pronunţa anumite cuvinte, parcă mirându-se de ele, ca şi cum le-ar fi descoperit el, atunci. Deşi nu cunoşteam condiţiile, *formidabile* cum se va bucura mai târziu Florin, ale contractului, i-am spus pe şleau că pot face faţă la orice obiecte, dar că nu am nici o afinitate cu matematica şi contabilitatea, care, de, sunt materiile principale la liceul comercial. Am ridicat din umeri în semn de neputinţă, dar el a râs, surprinzându-mă în primul moment:

— Păi din cauza asta m-am logodit cu comercialul. Nu că aş muri după măgăoaiele dumitale, dar doi dintre profesorii liceului

sunt clienţii mei, chiar cei de matematică şi contabilitate. Şi, cum să spun, nici nu mă otrăvesc cifrele, le mai nimeresc din când în când. La ălelalte mi-e mai cu emoţie, că-s numai duduiţe...

L-am înţeles, se cunoştea bine din oglindă şi nu voia să pară nici mut nici bâlbâit în faţa cucuoanelor, şi i-am promis că ne vom descurca, dar când i-am auzit condiţiile nu l-am mai înţeles:

— Mi se pare totuşi *prea* nu ştiu cum! În condiţiile ăstea aţi putea atrage un profesor sau un suplinitor sau un student în ultimul an. Poziţie centrală, încălzire, baie...

— Să zicem că am eu inspiraţiile mele, mi-a răspuns el, mai scrutându-mă o dată, şi, te-aş ruga să mă scuzi, mă pricep la haine. Şi pot să-ti spun că şi eu am dus-o greu la viaţa mea...

Nu m-am simţit jignit, pentru că tonul lui era aproape sfios. Hainele mele, săracele, nu mă prezentau, ci mă ascundeau. Mai avusesem o discuţie pe seama lor cu Bîtlan, rivalul meu din *Zorile*. Când m-a văzut dezbrăcându-mă pentru a îmbrăca altele aduse de regizorul din Sărindar, mai adecvate rolului, a început să fluiere:

— Fiuuuu! Mă, da ce hoit grozav ai! De ce nu îmbraci şi tu un costum mai ca lumea să ţi-l scoţi în evidentă? Cu cârpele ăstea pari un rahitic!

Şi astfel am devenit meditatorul domnului Stimu, la ore târzii, de seară, mi le anunţa dinainte, dar prea des întrerupte de vizite, exclusiv feminine, pe care le accepta cu priviri de sugativă, cu braţele deschise, cu barul deschis, mereu zâmbind şi învârtindu-se prin salon cu paşi săltăreţi, de dansator. Neparticiparea şi retragerea mea precipitată în asemenea momente nu se datorau numai unei ostilităţi instinctive, ci şi unei furii ascunse, unui sentiment de zădărnicie şi revoltă: ca să-i răsplătesc gestul şi întreaga-i comportare, amicală şi generoasă, fără să simtă asta, mă pregăteam foarte temeinic pentru orele de meditaţii, inventam sau compuneam tot felul de poveşti şi povestiri, la istorie, la geografie, la română, chiar şi la limbile străine, pentru a imprima date şi fapte esenţiale, pentru a sublinia sensuri, noţiuni şi termeni care trebuiau neapărat reţinuţi pentru înţelegerea şi explicarea unor teme. Cred că m-a simţit, mai ales după un examen la istorie, când a venit să mi se laude chiar ca un licean:

— Am dat-o gata! Ştii cum a holbat ochii? Am dus-o la bătălia de la Războieni şi pe urmă la Cetatea Neamţului prin Neculce şi prin Sadoveanu, cum mi-ai povestit în seara aia. Cred că o să mi-o fac clientă...

Fie că venea mai devreme acasă când aveam ore de meditaţie, fie că aranja mai târziu vizitele, nu mai eram tulburaţi şi aveam şi spor, asta se vedea după rezultate şi după interesul tot mai viu al elevului... dar rămânea mai departe omul surprizelor.

Într-o zi oarecare a dat buzna în camera mea de la mansardă:

— Domle, azi am avut mare succes: şi la geografie si la atelier. M-am trezit cu un client de care uitasem. Nici nu l-am recunoscut la început. Îmi era dator cu un costum, de vreo doi ani. Eu îi pusesem cruce. Mi-am zis că s-a dus pe front şi cine ştie?! Chiar pe front a fost. Şi a venit să-şi plătească datoria, domle! Eu îi pusesem cruce, aşa că...

Mi-a pus în mână un ghemotoc de bancnote. M-am opus. Aproape că ne-am încleştat. Cât era el de puternic s-a speriat de forţa mâinilor mele. S-a oprit în pragul uşii pentru a-mi spune că nu e un nătărău, că-şi dă seama că mă pregătesc special pentru meditaţii şi doar pentru faptul că nu s-a făcut de râs în faţa damelor merit de zece ori mai mult. Apoi m-a rugat să primesc banii, m-a rugat sincer, am simţit, nu ca să-i folosesc nu ştiu pentru ce lucruri importante, ci să fac ceva aiurit cu ei, o năzbâtie, o nebunie, o fantezie, domle!

— Să cumperi un vas de cristal ca sa-l spargi, domle! Uite-aşa! Nu, pe foc să nu-i dai! O fantezie, domle!

O fantezie! Şi într-o clipă mi s-a aprins ideea. I-am mulţumit. Era de-a dreptul fericit. A citit el ceva în ochii mei...

Iarăşi nu vreau să par sub povara amintirilor. Povestea îşi are rostul ei, sau poate că e o simplă născocire pentru a avansa spre întâmplările următoare.

Dună ce am fugit de Lilia şi de ceilalţi, mai ales de ceilalţi, din cauza Liliei, şi am apucat-o pe cel mai scurt drum spre casă, ca să pot ţipa cât mai repede, să urlu, să blestem, să răsuflu, să mă răstignesc pe pat, inventând cuie şi simţindu-le, după ce am urcat, pe trepte, cele opt etaje până la camera mea, m-am simţit deodată şi treaz şi neliber. În clanţa uşii era înfiptă o hârtie pe care am început s-o urăsc înainte de a o citi. Eram

chemat urgent, foarte urgent, la orice oră, la etajul patru. Nu era o oră necivilizată, cunoşteam bine obiceiurile domnului Stimu, dar starea, nevoia de solitudine, de urlet şi nefericire, se opuneau oricărui dialog, oricărei spovedanii, oricărei expansiuni, oricărei nesingurătăţi. Am făcut hârtia mototol, am apăsat clanţa şi m-am oprit în pragul uşii. Era lumină în cameră, probabil că o uitasem aprinsă când am plecat grăbit spre cenaclu. Încremenisem în pragul uşii, în poziţia în care-l văzusem cândva pe domnul Stimu, atunci când îmi comandase: O fantezie, domle!, şi amintirea m-a înduioşat, mai ales când s-a împletit cu celelalte pe care le-a provocat. Am coborât fără silă, dar şi fără bucurie spre etajul patru. Domnul Stimu îşi pusese halatul de catifea roşie, deci nu era singur, se şi zărea lumină în dormitor, dar nu s-a arătat deloc grăbit. Îmi pregătise un păhărel de Triple Sec, am ciocnit, apoi a făcut cu ochiul spre dormitor — o clientă — şi mi-a spus confidenţial:

— Vino mâine pe la şapte la atelier. Am o surpriză!

Probabil ca mutra mea nu l-a încântat, mai ales după fervoarea pe care o îndesase în tainica lui invitaţie, pentru că a adăugat repede:

— Dar poate că e mai bine să fii pregătit. Ştii, mi-ai tot vorbit despre cucoanele de la operă, pe unele mi le-ai lăudat ca pe nişte împărătese. Ei, una din ele vine mâine pentru un taior. Încă n-o dezbrăcăm...

A început să râdă, dar când i-a spus numele, după ce i l-a spus, s-a schimbat brusc la faţă, din cauza mea, sigur, a zărit probabil licăririle de ură din ochii mei. Cred că l-am urât în clipa aceea, nepotolit şi nestăpânit. O clipă, o clipă lungă. Ne-am revenit amândoi, el a zâmbit încurcat; eu i-am mulţumit pentru surpriză şi invitaţie şi i-am promis, adică l-am asigurat că la ora şapte fix voi fi acolo. Era un calm jucat din partea mea. Mai bine aş fi amânat surpriza. Cum voi rezista până mâine la şapte?

Am scris, am scris toată noaptea, până ce m-a speriat lumina dimineţii de iarnă. Nimerisem peste caietul de română pe care de mult nu-l mai deschisesem, am rupt primele file, fără măcar să mă uit la titlurile temelor scrise, am ciupit urmele lăsate de filele rupte, am închis ochii şi m-am gândit cum să încep: cu coborârea din maşină, aceea pe care o visasem şi pe care o văzusem deja, sau cu întâlnirea, neaşteptată, de a doua zi. Abia

după ce am scris, cu litere mari, titlul: *ÎNTÂIA NOAPTE*, m-am întrebat dacă va mai fi o a doua, sau o a treia, sau altele, dar oare va fi această întâie noapte? Va fi fost ea vreodată?

Nu o văzusem şi nu o vedeam decât de la balconul doi. De acolo o vedeam în aureolă, ca o lumină care-şi dezvăluie trăsăturile nesigure prin intensitatea şi nuanţele unor flăcări. Nu puteam să disting altceva, decât jocuri de lumini, roşietice, palide, albastre, galbene, căutându-se, adunându-se în chipuri nedistincte, într-o părere de chip care căpăta încet identitate, o identitate inventată prin voce. Vocea îi inventa şi-i desena chipul. Şi era, poate, cea mai mare voce cu care se întâlnise lumea. Nu numai eu credeam asta, nu se găseau cuvinte pentru a i se descrie vocea. Prietenii mei de la balconul doi, cei mai siguri melomani din toată sala, vorbeau despre vocea ei numai prin exclamaţii sau prin gesturi către eternitate şi infinit. Când acoperea corul din *Aida*, sau ţâşnea din el, ca o săgeată din ceaţă sau când îşi înălţa falsetul spre ceruri, te simţeai gol şi o ploaie a fericirii te îmbălsăma cu stropii ei. N-am simţit niciodată fericire mai intensă, mai bogată, mai fizică şi mai materială, pentru că se lipea de piele şi de ochi şi mângâia vertebrele şi părul şi umplea pieptul şi încălzea tâmplele, ca atunci când îi auzeam vocea. Cea mai puternică şi cea mai colorată şi cea mai întinsă voce, explozie, clocot, trăznet, susur, rugăciune, adiere. Numai ea rămânea pe scenă, numai ea exista, o cortină grea se prăbuşea peste ceilalţi, peste solişti, balerini, cor, orchestră. Singurul care-şi încumeta străluciri proprii alături de ea, era, uneori, Goangă, cu acutele sale de sabie, cu registrele lui de cascadă. Le-am auzit, în vreme, pe Tebaldi, pe Kalogeropulos-Callas, pe Sutherland, pe marile wagneriene: Flagstadt, Mödl, favoritele lui Furtwängler, toate erau şi au rămas năzuinţi, ea a fost plenitudine, împlinire, perfecţiune, miracol. Mi-am făcut curaj într-o pauză şi l-am întrebat pe profesorul de matematică, nelipsit mai bine de 20 de ani de la festivalurile din Bayreuth, ce părere are despre ea si mi-a răspuns aproape prin aceleaşi gesturi şi superlative pe care le auzisem la balconul doi:

— E divină, e divinitatea transformată în voce!

Şi mi-a mărturisit, în continuare, că nu pierde nici un spectacol de operă, nici un concert, nici un recital, nici chiar cele

ocazionale, cele pentru binefaceri, pentru răniţi, pentru anumite festivităţi, în care apare ea.

— Iată scuzele mele reale pentru orele în care nu ne vedem!

Deci nu eram un exaltat, dar nici nu se putea, nu aş fi simţit nevoia de a cădea în genunchi, ascultând-o, de altfel nu eram singurul în stare de un asemenea gest, expresia nu-mi aparţinea, mi-o şoptise unul din colegii de rând şi de extaz de la balconul doi, aveam o mulţime de aliaţi — şi încă ce aliaţi! — tot balconul doi, cel mai sincer şi cel mai competent compartiment al operei, şi mai erau şi cronicarii, cei mai buni, aşa cum mă asigurase profesorul, toţi crezând ca şi mine într-o nouă poruncă: *Fii fericit...* eram să continui: *ascultându-mă!*, dar nu era drept! Porunca nu venea din partea unei fiinţe, ci chiar din partea adevărului: *Fii*, sau *Eşti*, sau *Vei fi fericit, ascultând-o!* Din partea mea nu era o poruncă, nici chiar dezvoltarea unei exclamaţii, cum am auzit la cenaclu definiţia poeziei, urmată imediat de completarea lui Dinoiu: *„De la monsieur Teste, citire”*, ci o taină: *„Sunt fericit, ascultând-o!”* Şi cât aş fi vrut să i-o încredinţez: „Sunt fericit, ascultându...” dar nu puteam să folosesc decât un pronume de zeitate: ascultându-VĂ!

Ajungând la confidenţe reciproce, i-am dezvăluit profesorului şi nedumerirea mea cea mare, întrebarea care mă chinuia şi mă scormonea până la durere şi sufocare: de ce nu colindă scenele europene, cele mai celebre, din Berlin, din Viena, din Paris, din Milano, din Roma, din Napoli? Eram sigur că mai mult decât la noi ar fi devenit vedetă, stea, idol.

Şi astfel i-am aflat povestea! Era şi ea o Galatee descoperită şi formată de un şef de orchestră, cu care se căsătorise şi sub a cărui baghetă cânta deseori la operă.

— Ăsta e singurul lui merit şi singura lui ispravă în viaţa noastră muzicală! m-a lămurit, mai departe, profesorul. Dorinţe are, enorme, dar nu în aceeaşi măsură şi înzestrare. Atacă numai partituri complicate, dar cam stângaci, ca să nu spun *intrusif*. Ai observat, probabil, că nu cântă decât sub bagheta lui, dar ea e atât de mare şi de dominantă, încât îi acoperă şi golurile şi stridenţele. Nenorocirea însă nu se opreşte aici. Probabil că au făcut un legământ iniţial, sau se iubesc foarte mult, deşi m-aş mira, şi nu atât din cauza diferenţei de vârstă, ea e foarte tânără, ci mai ales pentru că sunt temperamente

diferite: ea vie, neliniştită, pasionată, el molcom, potolit, profesoral. Există însă ceva care-o leagă totalmente de el, într-atâta încât nu acceptă nici un contract, nici o ofertă; şi au fost cu zecile, fără o condiţie prealabilă: să dirijeze el opera în care va cânta ea! Şi a fost în câteva metropole muzicale, pentru probe şi repetiţii, numai el, ea n-avea nevoie de aşa ceva, era cunoscută de toţi impresarii, semnau în alb pentru ea, dar nu s-a întors niciodată cu vreun contract. Dacă ar fi convins cât de cât...

M-am revoltat, i-am spus că e o crimă, o infamie ceea ce se întâmplă, dar tot profesorul m-a liniştit, amintindu-mi că fără el...

Nu ştiu dacă spunându-i ceea ce am simţit atunci, i-am spus adevărul, dar l-am văzut căzând pe gânduri:

— Fără el ar fi fost mai fericită, orice-ar fi fost! Orice: vânzătoare, dactilografă, cântăreaţă de birt, figurantă, chelneriţă, orice, pentru că ar fi fost ceea ce era, dar să te ştii zeiţă şi să fii ţinută cu lanţul sau cu inocenţa într-o turmă, în loc să fericeşti muritorii...

— Pe câţiva, totuşi, ne fericeşte! a încercat profesorul să-mi potolească vehemenţa.

— Cu atât mai mult sufe... rim, aceşti câţiva! am continuat încă în clocot. Lui i se potriveşte întocmai blestemul lui Arghezi: *„Să vrei peste mie, să poţi pân'la şase”*, iar ei, ei i s-a aruncat un contra-blestem a condamnare: *Să poţi peste mie, să faci pân'la şase!* E de o mie de ori mai grav, pentru că nu e ca la Arghezi în firea lucrurilor, în firea oamenilor, e o condamnare, asta e!

— Dacă Pygmalion ar fi avut asemenea ardoare, multe statui ar fi însufleţit! mi-a spus profesorul în loc de la revedere.

Cred că în clipa aceea mi s-au iscat şi gândul şi curajul. La sfârşitul spectacolului m-am furişat, aşa îmi închipuiam, la poarta din spate, pe unde intrau şi ieşeau artiştii. Se furişaseră şi alţii şi altele, mulţi. A ieşit Goangă, primul, mătăhălos şi vesel, apoi Maria Moreanu, apoi Mircea Buciu şi, în sfârşit ea, braţ la braţ cu dirijorul. La ieşirea celorlalţi solişti, am aplaudat, imitând grupurile de curioşi şi fericiţi, dar pe ea n-am putut s-o aplaud, nu ştiu ce m-a reţinut, poate teama de a nu mă divulga, poate durerea că nu ieşise singură, precum ceilalţi, poate surpriza şi

noutatea de a o vedea pentru prima dată din apropiere, ca pe o fiinţă, până atunci fusese vis, plăzmuire, flacără şi mai ales sunet, minunea sonorităţilor lumii. M-am uitat lung, până ce mi s-a părut că mă fixează şi am fugit repede din calea privirilor ei. După câţiva paşi şi-a întors capul, parcă tot pentru a mă privi, nu ştiu, dar am rezistat căuturii ei înalte toate clipele cât a durat şi-mi ardeau obrajii şi ardeam tot şi mă biciuia şi ruşinea că n-am braţele pline cu flori. Dar oare aş fi avut puterea să i le ofer cum făceau atâţia? S-a mai răsucit o dată pentru a mulţumi admiratorilor şi a făcut un semn cu mâna, chiar în direcţia mea, aşa mi s-a părut, n-aş putea să jur, apoi am simţit că e împinsă sau e trasă de braţul care nu se deslipise nici un moment de al ei.

I-am luat adresa din cartea de telefon, o dată, o singură dată i-am telefonat şi chiar am întrebat-o, după ce i-am auzit vocea, dacă va cânta în seara aceea. Mi-a răspuns afirmativ, i-am mulţumit, şi vorbele şi mâinile îmi tremurau, şi acea senzaţie de sufocare creştea, parcă eram plin de vulcani, de reptile, de gheare. Locuia într-unul din blocurile care leagă Brezoianu de Cişmigiu, ferestrele apartamentului se deschideau în grădină şi atingeau ramurile copacilor, iar păsărelele mai cutezătoare se zbenguiau pe pervazuri. Am bătut strada, între Gambrinus şi Ministerul de Război, de nenumărate ori, până ce am zărit-o prima dată, venind, aşa cum mă aşteptam, dinspre Elisabeta, probabil de la Operă, de la repetiţie, şi am memorat ora, şi apoi orele şi zilele când puteam s-o văd şi să-i ţin, nevăzut, companie câteva minute, de pe trotuarul de vizavi, până ce intra în locuinţă. Nu m-a observat niciodată, nu ştiu dacă m-ar fi recunoscut, mă feream să ies în evidenţă, luam un aer absent, citeam afişe, titlurile expoziţiilor de pictură din sala Universul, inima îmi duduia, mă opuneam sufocării ritmându-mi respiraţia, îi învăţasem mersul, unduirile, opririle, ştiam că atunci când ajunge la intrarea în bloc, se opreşte pentru a-şi scoate cheia din poşetă, în timp ce aruncă o privire de-a lungul străzii, spre Brezoianu, dar până atunci aveam vreme să traversez şi să ajung la colţul străzii ei, în dreptul unei vitrine în care se lăfăia pe toate paginile o revistă humoristică, la care nu mă uitam, pentru că aşteptam momentul în care-şi va întoarce capul, spre a-i culege privirile de-o clipă, ale mele, un altul nu participa la

întâlnirea aceea mută şi neştiută. O revedeam seara, în zilele ei, la operă, de la balconul doi, poarta din spate mă înfricoşa.

Într-una din aşteptările mele pe Brezoianu m-am reîntâlnit cu „Maimuţoiul”. Îl numisem aşa nu pentru că avea figură simiescă, nici trupul nu aducea prin ceva, prin membre, proporţii sau mişcări, cu cel al primatelor, ci pentru că faţa îi era încremenită într-un hlizit aiurea, fără motiv şi fără destinaţie, care-mi amintea un coleg de la liceul din oraşul F., posesorul aceluiaşi hlizit, dar care semăna şi la faţă şi la trup cu o maimuţă şi pe care-l poreclisem Maimuţoiul. Mă mai întâlnisem o dată cu individul. L-am remarcat numai din cauza hlizitului şi a asociaţiei pe care mi-o provocase, pentru că, altminteri, părea cel mai comun dintre oameni. Cenuşiu la faţă, cenuşiu în gesturi, cenuşiu, chiar la propriu, în ceea ce priveşte îmbrăcămintea. Ieşisem de la Aro, unde aveam întâlnire cu Florin, o întâlnire neîmplinită, probabil din cauza forfotei, aglomeraţiei şi obstacolelor neprevăzute. Era 1 Decembrie 1943 şi zeci de poeţi şi artişti şi-au dat întâlnire pe scena cinematografului pentru a sărbători Ziua Unirii, dar de fapt, aşa cum era de aşteptat, Ziua Transilvaniei. Au fost şi momente de durere, dar parcă tocmai pentru a le înălţa pe cele de speranţă, de înflăcărare, de protest, de credinţă. La ieşire, abia ne-am putut strecura printre şirurile de civili şi de poliţişti care opreau formarea de grupuri şi de manifestanţi. M-am refugiat în faţa muzeului Simu pentru a privi spectacolul neregizat. Acolo m-am ciocnit prima dată de Maimuţoi. M-a pironit, cu hlizitul lui şi a fost atât de bruscă şi de neaşteptată zgâiala aceea, încât în prima clipă i-am căutat, tresărind, fără să-i fotografiez chipul, membrele, mâinile, aşteptând să văd cum palmele îi ating genunchii, aşa mi se întâmpla, aproape întotdeauna când mă ciocneam de schimonoseala colegului meu din F., maimuţa totală, şi la chip şi la trup. Nu, individul care-i reproducea grimasa, era om ca toţi oamenii, dar ciudat era faptul că şi el îmi căuta mâinile, nu la chipul meu se uita, ci la braţele mele. S-a mai învârtit câteva clipe în jurul meu, a şi schiţat un gest de întrebare, de intrare în vorbă, dar nu ştiu când şi cum a dispărut de parcă s-ar fi întrupat în alt om sau parcă ar fi trecut printr-un zid.

Eram vizavi de *Universul*, îmi făceam rondoul obişnuit când l-am văzut cum traversează strada, direct spre mine. Nu m-am

oprit, deşi ţinta lui era foarte clară, cred că a şi bolborosit ceva în urma mea când a ajuns pe trotuar. A trecut cu paşi mici pe lângă mine şi mi s-a proţăpit în faţă.

— Mata, mi-a zis el, ce număr ai?

Am răspuns automat:

— Patru sute patruzeci şi cinci! apoi m-am trezit: Dar de ce vă interesează numărul meu? Doar se vede pe mânecă...

Până ce mi-am dat seama că vorbesc în vânt. Ca si atunci la muzeul Simu, individul dispăruse, devenise invizibil. Am trăit un moment de stupoare, nu prea lung, pentru că presimţeam şi chiar simţeam cum încep sufocările. Încă n-o văzusem, dar aşa se întâmpla întotdeauna cu câteva clipe înainte de a apare.

În seara aceea nu cânta operă, dar a doua zi era programată o *Aidă* de zile mari. În seara aceea a urcat în mansarda mea domnul Stimu cu ghemotocul de bancnote şi cu bucuria lui că mai descoperise un cuvânt nemaipomenit:

— O fantezie, domle!

O fantezie! A doua zi dimineaţa m-am dus la Florăria sub firma căreia, între-o corolă galbenă în chenar roşu, petalele adunaseră litere albastre, lucitoare: Furnizorul Curţii Regale. Nu ştiu ce impresie am făcut acolo, dar nu-mi păsa. Am cerut un buchet de flori, pe care le cunoşteam numai din literatură, unei cucoane cu trăsături şi gesturi materne, dar ea s-a uitat la mine ca o doctoriţă care încearcă să stabilească un diagnostic:

— Întâmplător avem, ne-a sosit un transport special din Olanda, chiar la începutul săptămânii. Numai să existe specia pe care o doriţi.

Ea îşi continua investigaţia, puţintel peste firesc, dar fără să altereze bunul simt, eu căutam să-mi amintesc capitolul din manualul de botanică dedicat orhideelor, sau un amănunt la obiect din vreo carte şi dintr-o dată m-am simţit bine:

— N-aş vrea sa par pretenţios sau original! am efleurat la rândul meu nefirescul. Aş prefera, totuşi, le sabot-de-Venus.

— Dar e exact ceea ce avem! a spus ea, foarte mirată.

Mi s-a părut că m-a *prins* atunci când m-a întrebat câte bucăţi doresc. A rostit un *Combien* uşor, eu am răspuns cu un *Plusieurs*, grăbit şi trădător. Fusese, evident, un *Combien* cu care îşi continuase investigaţia pentru a mă plasa în categoria exactă de cumpărători: obişnuiţi, novici, intermediari, zănateci

şi mi-a venit inspiraţia să mă las pe seama sincerităţii, care nu putea decât s-o uimească şi mai tare:

— *Comme d'habitude...*

S-a mirat, a zâmbit, m-a privit câteva clipe în ochi, cam dojenitor şi un pic ironic, parcă pentru a-şi dezlega complicitatea la gestul meu, apoi a dispărut pentru câteva minute lungi şi s-a întors cu trei orhidee aranjate şi dichisite în celofanuri, stanioluri, cartoane şi fireturi, de parcă ar fi înfăşat, cu elegantă supremă, nişte fiinţe fragile, abia născute. Am reţinut imaginea, pentru că aşa păreau scutecele acelea artistocratice, dar nu le-am examinat, nici măcar nu le-am privit mai îndelung, din curiozitate, pentru a şti cum arată *fantezia* care aspirase aproape toate bancnotele dăruite de domnul Stimu, dar poate că mă comportam astfel tocmai ca să rămână totul în stadiul de fantezie. În timpul zilei le-am păstrat în balconaşul de la mansardă, locul cel mai potrivit şi mai corespunzător prescripţiilor cucoanei franţuzite, de mine provocată să franţuzească, iar seara, în timpul spectacolului, l-am rugat pe prietenul meu, pompierul, să mi le încuie în firida lui cu dispozitive anti-foc. Am pierdut, adică mi s-a furat, în minutele în care aplaudam în delir, binoclul, pe care-l împrumutasem doar în ziua aceea, pentru a o vedea, nu l-am căutat, îmi era ruşine că ruşinea asta se întâmplase la balconul doi, poate că nu aveam nici timp, deşi aveam, dar voiam să fiu printre primii la ieşirea artiştilor şi m-am împins ca un tanc prin gloată, apărând buchetul cu mâinile, cu umerii, cu capul. A apărut în pragul uşii, cu un braţ ocupat de alt braţ şi cu celălalt încărcat de flori. Le-a primit şi pe ale mele, fără să le vadă, dar s-a uitat, o clipă, la mine, şi mirată şi surâzătoare...

Scriam, dar nu cum scriu acum, deşi mă străduiesc să revin în epocă şi în vârstă, şi uneori mă simt în vârstă de atunci, scriam în transă, pagini după pagini, şi nu-mi mai amintesc dacă întâmplările revelate acum au existat şi în acele pagini de foc, nu-mi mai amintesc nici dacă i-am făcut portretul, nu cel fizic, pe care nu puteam să-l recompun sau să mi-l imaginez, nu-i ştiam nici un amănunt: culoarea ochilor, a părului, pieptănătura, forma feţei, rămânea aceeaşi lumină creată din flăcări, aşa cum o vedeam de la balconul doi, dar şi de aproape, de foarte aproape, tot nimb îmi părea, distinctă, unică, dar fără trăsături

definite, aşa cum e o stea, şi cine cunoaşte stelele, cele frumoase, cele iubite de cer, ştie că, deşi numai zvâcniri şi lumină, toate, fiecare e totuşi alta, cu neputinţă de confundat, chiar când sunt apropiate sau în aceeaşi constelaţie, ca Betelgeuse, Rigel şi Belatrix în Orion, sau Regulus şi Denebola în Leu, sau alfa şi beta în Crucis, chiar când au aceeaşi magnitudine, ca Vega şi Capella, sau Fomalhaut şi Deneb, chiar când au aceeaşi culoare, alb-albastră, ca Sirius şi Altair, sau alb-galbenă, ca Procyon şi Canopus, sau roşie, ca Antares şi Aldebaran, chiar când sunt cam la aceeaşi distanţă de noi, ca Polux şi Arcturus, sau Spica şi beta din Centaur, nu, nu la acest portret mă gândesc, ci la celălalt, al personalităţii, al faimei, al profesiunii, prin care putea fi identificată. Scriam: convulsii, ţipete, explozii, încremeniri...

Dar se făcea ziuă, se făcea ZIUA care, cândva, se va înclina şi spre ora şapte.

N-am mai pândit-o pe bulevard. La cinci fără câteva minute am intrat într-un cinematograf, vis-a-vis de atelierul domnului Stimu, mi-am căutat un scaun în fundul sălii şi am închis ochii. Am rămas aşa, antrenându-mi doar respiraţia, până ce s-a terminat filmul. Mi-am potrivit paşii după secundele care se grăbeau. La ora şapte fix am intrat în atelier. Era acolo, cu o revistă de mode în mână. Domnul Stimu s-a grăbit să mă prezinte:

— Un admirator, aş zice un fanatic!

Nu m-a recunoscut, deşi s-a uitat lung la mine. An dezbrăcat-o de toate flăcările, m-am încolăcit cu ele, le-am inspirat până în glezne, dar tot lumină şi zeitate a rămas. Aşa voiam, sau nu puteam altfel.

— Student? a întrebat, poate numai din politeţe.

— Mai mult! a răspuns domnul Stimu în locul meu. Profesor, profesorul meu cel mai bun!

Am tăcut, multă vreme, privind-o când ea răsfoia revista de mode asculta detaliile domnului Stimu şi ascunzându-mă când simţeam că se va uita spre mine, dar mi-a prins jocul şi m-a şi prins de câteva ori, fie că-şi ridica brusc căutăturile, fie că-şi ridica ochii din pagini, după pauze lungi, şi-şi răsplătea succesele cu zâmbete vagi şi cu vagi ridicări din sprâncene, care mă obligau s-o privesc şi să mă sufoc. Exact când nu mă

aşteptam, când părea foarte interesată de un model îndelung lăudat de domnul Stimu, m-a întrebat, fără să-şi ia ochii de pe paginile jurnalului, care-mi sunt preferinţele muzicale. Nu ştiu dacă m-am fâstâcit sau am vrut să fac pe grozavul, dar am amestecat în răspunsul meu incoerent şi ceea ce auzisem eu, cu urechile mele, cum se spune, şi ceea ce auzisem despre ceea ce auzisem şi chiar despre ceea ce n-auzisem, par *oui-dire*, cum se spune: oratorii de Händel, simfonii de Haydn, sonate de Beethoven, poeme de Richard Strauss, iar în domeniul operei, aici chiar citisem o carte a lui Ciomac, am plecat de la Weber şi am pledat pentru Wagner, care îmi plăcea de moarte — Doamne! Uvertura la *Tannhäuser*, Preludiul la *Tristan şi Isolda*, Aria lui Wotan, Finalul din *Maeştrii cântăreţi!* — şi pentru unele opere quasi-wagneriene ale lui Verdi. Îmi luam avânt ca să laud *Aida*, unde atingea apogeul, când mi-am amintit, nu ştiu ce asociaţie muzicală sau de idei, de câteva madrigale pe care le repetau fetele de la liceul lor din F. concomitent cu *Zorile* şi am spus absolut în neştire:

— Şi Palestrina...

Am tăcut subit, ca lovit peste buze de o baghetă. Eram sigur că făcusem o gogomănie incalculabilă. Ce aveau aceste madrigale şi acest Palestrina, despre care nu ştiam nimic pe atunci, cu titanii şi cu operele pe care le amintisem?! Dar ea, pentru prima dată şi-a lepădat masca de societate şi uimirea cu care mă privea nu mai părea prefăcută:

— Oooo! Dar credeam că vrei doar să te afli în vorbă! nu şi-a ascuns ea gândurile. Dacă ai ajuns la polifonici şi preclasici, înseamnă că eşti cu adevărat un meloman.

Şi iarăşi mintea cea de pe urmă m-a inspirat să joc cartea sincerităţii. Şi nici nu mi-am dat seama că i-am preluat *O*-ul şi chiar tonul cu care l-a prelungit!

— Oooo, dar n-a fost decât o vorbă! Am auzit o singură dată, întâmplător, câteva madrigale de Palestrina, care mi-au plăcut, într-adevăr, dar e pentru prima oară că aud despre preclasici în muzică. În filozofie am tras mai mult cu urechea, li se spune presocratici, dar şi aici sunt un diletant. N-aş vrea să mă credeţi altceva. Chiar şi în domeniul dumneavoastră, îmi place opera, uneori mă copleşeşte, vocile, nu! nu vocile, VOCEA! mi se pare un miracol, al lumii, al naturii, atât de stăpânitoare, încât devine

o necesitate, o necesitate înaltă, superioară, extra-diurnă şi extra-terestră, aş compara-o cu cea a stelelor, care nu ştiu dacă au folosit şi folosesc la altceva decât la formarea şi înţelegerea şi mai ales la simţirea esteticii, dar şi în acest domeniu judec şi preiau prin dragoste şi dăruire, încă nu-s pregătit pentru alte criterii. Dacă nu v-aş fi auzit, nu cred că aş fi ajuns un partizan, poate chiar un fanatic, cum vi s-a spus, al operei, pentru că, iertaţi-mă, dar ceilalţi, cu câteva mici excepţii, sunt încă în hrube, în staule, şi asta numai pentru că existaţi dumneavoastră, ei n-au nici o vină. Uneori mă gândesc că locul dumneavoastră e undeva prin Orion sau prin Cassiopeea, deasupra lumii noastre, printre vocile virgine ale universului...

Când mi s-au terminat vorbele şi suflul, m-am speriat. Ardeam şi tremuram, se vedea, hainele mi se păreau armuri înroşite, chiar şi domnul Stimu se uita la mine şi năucit şi ca la un năuc. Am dat să plec ca un barbar care caută cu pieptul gol vârful otrăvit al săgeţii, îmi simţeam pasul început, dar m-a oprit vocea şi m-a oprit chipul ei care devenise iarăşi lumină:

— Oooo!

Acelaşi sunet prelungit, ca un preludiu spre mister.

— Dar trebuie să-ţi mulţumesc, niciodată nu mi s-a făcut un compliment atât de frumos. Dacă nu eşti foarte ocupat, îţi voi mulţumi făcându-ţi cunoştinţă cu câţiva preclasici...

În vârtejul acela de senzaţii şi mistere, în necunoscutul care se apropiase fizic, până la atingere, până la degete şi pleoape, în zona aceea de spaţiu şi timp care n-avea încă nici o deschidere, nici o crăpătură luminoasă nu-i dezvelea secundele şi oazele viitoare, am înregistrat totuşi, într-o clipă de revoltă a lucidităţii, începutul unei mişcări, începutul unei fraze, un preînceput care dacă s-ar fi continuat l-ar fi transformat pe domnul Stimu în cioclu şi în bocet de priveghi. Cineva a tras însă cortina de vrajă şi lumea a intrat în tic-tacul ei obişnuit. Era vocea ei, necolorată de una şi aceeaşi notă:

— E perfect, domnule Stimu, rămânem la ultimul model, acum mă grăbesc, am oaspeţi, bună seara!

Pe stradă, după ce am făcut colţul pe Brezoianu, m-a întrebat dacă îmi pot imagina ceea ce ar fi vrut să spună domnul Stimu în momentul, în premomentul când l-a întrerupt. Am scormonit

după vorbe în închipuirea nebuloasă de priveghi şi de cioclu, dar m-a apucat râsul:

— Cred că a vrut să se invite şi el la întâlnirea misterioasă cu preclasicii!

A început să râdă şi ea:

— Exact asta mi-a trecut şi mie prin cap! Şi m-am decis să-l scot din încurcătură şi să-l scap de jena de mai târziu, mai ales că am oaspeţi, adică un oaspete.

Se oprise la intrarea unde o văzusem de atâtea ori. A repetat gesturile cunoscute: deschiderea poşetei, întoarcerea poşetei, întoarcerea capului, dar în calea privirii ei spre confluenţa străzilor eram eu, ca un obstacol care împiedică o amintire, jinduind alta. Am străbătut holul, tăcuţi, apoi am urcat cu liftul la etajul trei. A aprins lumini în toate camerele, a deschis pentru o clipă fereastra unei terase, spunându-mi că e cea preferată, primăvara şi vara, de păsărelele Cişmigiului, a închis-o, a rămas mai departe cu spatele, şi-a plecat încet braţele şi a făcut doi paşi înapoi pentru a-i prinde mantoul care începuse să alunece. Am rămas cu el în mână. M-a rugat să-l las undeva într-un fotoliu şi în timp ce-i îndeplineam, hipnotizat, rugămintea mi-a spus, în şoaptă, că vom fi singuri: *el* e plecat la un concert la Zagreb.

S-a apropiat de mine căutându-mi şi stăpânindu-mi privirile...

Şi a urmat noaptea, *Întâia Noapte*, pe care am azvârlit-o ca un vulcan pe paginile caietului meu de elev în clasa a opta de liceu şi pe care am încheiat-o cu ultimele ei cuvinte, rostite molatec, în zori:

— Nu mi-am închipuit că eşti asemenea vocilor cu care m-ai comparat în univers. Oooo, Doamne, *ai fost!*...

5

Am citit-o în prima zi de Crăciun, în salonul de bridge. Florin, îmbrăcat în frac şi în pantaloni reiaţi, împrumutaţi din garderoba lui taică-său, care plecase dis-de-dimineaţă împreună cu restul familiei la Valea Mare, la moşia lui Rebreanu, pentru a-şi petrece sărbătorile, ne primise pe fiecare cu plecăciuni de valet, invitându-ne apoi în fotoliile etichetate, dispuse semicircular în faţa unei mese rotunde îmbrăcată în catifea verde. În spatele mesei, la câţiva metri, sub un candelabru format din globuri, aducând a ciorchine, se înălţa ca o stalagmită înfăşurată în curcubee bradul de Crăciun. Venise şi Tania cu două din armencele ei, cea mare şi cea mică, Neruna, şi mai apăruse un personaj pe care nu-l mai văzusem până atunci, un personaj ciudat pentru că părea foarte cunoscut, ba chiar familiar şi care în mod voit îşi mormăise numele pentru a nu fi înţeles. M-am dumerit, oarecum, când l-am văzut alături de Dinoiu. Nu pot spune că nu erau deosebiri între noul personaj şi Dinoiu, dar aproape toate exterioare: la îmbrăcăminte, la frezăă, poate şi în gestică, figurile le erau însă identice, parcă ar fi fost fraţi gemeni şi aşa i-aş fi luat, dacă diferenţa de vârstă dintre ei nu ar fi fost vizibilă, în parte accentuată şi de obiceiul enciclopedistului nostru de a-şi menaja barba. Ras proaspăt cu greu l-ai fi deosebit de celălalt.

Când Soran ne-a dat a înţelege că suntem toţi, Florin a suflat puternic spre candelabru, stingându-l, Tania a început să bată din palme, copilăreşte, dar ne-am luat după ea, înconjurând bradul incendiat şi cântându-i cuvenitul şi nostalgicul: *O, Tannenbaum, o, Tannenbaum!*

Firea m-a împins spre masa verde, m-am împotrivit, din instinct parcă o făceam, aşa cum mă împotriveam semicercului de fotolii, etichetelor, mesei şi aranjamentului prea simetric al bradului, dar când s-a aşezat la masă şi mi-a făcut semn în văzul tuturor, slobozind şi formula banală: *Astăzi vom începe cu...* şi arătând iarăşi spre mine: *care ne va citi, e prima dată când o face în cenaclul nostru, câteva poezii!*, mi-am luat locul indicat la masă, contrazicându-l:

— Nu voi citi poezii, ci proză, mă rog, nişte pagini scrise foarte recent. Nu vă mai întreb dacă sunteţi de acord, nu vă mai cer

permisiunea, ca să mai rămână ceva din spiritul cenaclului nostru...

Mi s-a părut că o brodisem cu introducerea, am observat ceva mişcare, ba l-am auzit pe Firea, nu adresându-mi-se, ci şoptindu-şi:

— Bravo, băiatule!

Mi-am mai rotit o dată capul, ca pentru a-mi observa auditoriul o fracţiune de secundă doar, îndeajuns însă pentru a simţi că Lilia mă caută, asta şi urmărisem, cum mă căutase tot timpul, cu aceeaşi insistenţă cu care eu o evitasem, şi aveam impresia că nu vrea altceva decât să-mi arate ochii fără jar, ameninţaţi de pâcle. Şi am început, îmi amintesc perfect începutul, dar nu văzând rândurile scrise, ci auzindu-mi vorbele; îndepărtate, străine, altele decât cele pe care crezi că ţi le auzi când vorbeşti, alt glas, al altcuiva, nu-i aşa, Dinoiule, sărmanule, că în clipa asta spui *undeva* cu voce şi mai obosită: De la Malraux, citire?

„Nu ştiu ce m-a făcut să întorc capul. Tocmai descoperisem o idee în vitrina aceea, mijea, pâlpâia ca o flăcăruie, dar lumina nu voia să izbucnească. În clipa când am făcut mişcarea, s-a stins şi flăcăruia. Am văzut-o coborând din maşină, firavă şi incertă, ca o umbră. S-a apropiat de vitrină, avea în priviri luciri de spaimă, dar contactul cu tablourile o schimbau ca într-un descântec. Nu mă mai uitam la pânze, mă uitam la ea, la suita de portrete pe care, neştiutoare şi generoasă, mi le oferea. Era şi metamorfoză şi gradaţie şi surpriză: de la moleşeală la vioiciune, de la confuzie la înseninare, de la nesiguranţă la majestate. Devenise atât de alta, nu mai păstra nici o cuantă din umbra care se deslipise de maşină, era o stăpână. Am receptat-o imediat astfel, poate în adevărul ei, iar întrebarea pe care mi-a pus-o nu mi s-a mai părut neaşteptată, ci firească şi parcă îndreptăţită:

— Vă sugerează ceva vreunul din tablouri, sau toate tablourile la un loc? Ştiu că nu vă uitaţi prima dată la ele, v-am mai văzut în faţa vitrinei.

Deşi mai în vârstă decât mine — uf, iarăşi acea diferenţă de vârstă care nu-mi dă pace, chiar când se reduce la câţiva ani! — adoptase un ton reverenţios, peste care am trecut însă ca peste o remarcă oarecare, altceva mă prinsese şi-mi aprinsese iarăşi

pâlpâiala care pierise la apariţia ei, dualitatea întrebării: de la un tablou la toate!

Da! Începea să se facă lumină, poate numai un *semblant de lumière*, poate un adevăr particular, al meu. I l-am început, totuşi, pentru a-l duce până la capăt prin vorbe:

— Cred că mi-aţi sugerat răspunsul printr-o simplă asociaţie lingvistică. Tablourile înfăţişează datini de sărbători, fiecare un alt obicei, evident dintr-o regiune fabuloasă, parcă ar fi o antologie a datinilor. Poate că sunt foarte frumoase, tablourile, sau poate că sunt perfecte ca meşteşug, ca artă, dar nu asta am descoperit, văzându-le şi revăzându-le, şi nici nu am competenţa necesară pentru a face asemenea afirmaţii şi pentru a le susţine. Iar să spun că-mi plac, ar fi foarte puţin. Altceva am simţit, chiar în clipa când v-aţi făcut apariţia, când aţi coborât din maşină. N-am mai văzut tablouri, ci o contopire, un singur tablou, am văzut, dacă mă puteţi înţelege, mi-e teamă să nu fiu confuz, am văzut parcă un cântec, un cântec de bucurie al omului care crede, şi e atâta inocenţă şi dăruire în credinţa lui, încât asta e ceea ce te emoţionează şi te face, oricine ai fi, să te bucuri, să te lepezi de urât şi să recunoşti şi, mai ales, să simţi până în adâncuri una din cele mai sublime stări şi necesităţi umane: Doamne! Ce frumos e să crezi!”

Am făcut o scurtă pauză, fără să-mi iau ochii din caiet, apoi am continuat cu prima surpriză: interlocutoarea din faţa vitrinei mi s-a prezentat drept autoarea pânzelor. Nu-mi mai amintesc cum am descris plimbarea nocturnă prin Cişmigiul încărcat de şoapte şi de foşnete, probabil multe tăceri şi atingeri întâmplătoare şi nevinovate şi o pledoarie, intermitentă, pentru arta dublă: a crea-torului şi a celui care o primeşte, numai aşa se naşte bucuria întregului, nu numai artistul, dar şi semenul său, muritorul, trebuie să participe, măcar prin emoţie, prin idee, prin descoperire, prin exclamaţie la întregirea operei de artă. La ieşirea din Cişmigiu a venit cea de a doua surpriză: invitaţia de a-i vizita atelierul şi mi-a arătat cu mâna undeva, sus, într-un bloc din apropiere. Dar n-am ajuns nici la mansardă, nici într-o cameră modestă pe care începusem s-o asemuiesc cu a mea, cea de pe Ştefan Mihăileanu, ci într-un apartament mare şi elegant, cu multe camere, cu multe nişe, firide, terase şi spaţii moarte, în care cele câteva tablouri agăţate pe pereţi, cam

stridente şi cam fotografice, mai degrabă îl îndepărtau de pictură decât îl apropiau. M-a lăsat singur, câteva minute, pentru a reapare într-o *robe de chambre* foarte bogată şi vaporoasă, parcă ieşise din baie, cu toată spuma pe ea, ca o altă ivire, citadină şi domestică, a Afroditei, iar clăbucii nu se topeau şi nici nu se spărgeau, parcă aşteptau degete şi suflări pentru asta, şi a început să danseze prin camere, obligându-mă s-o urmez şi să-i ascult mărturisirile. Mi le făcea dansând, înconjurându-mă şi uneori atingându-mă cu faldurile capotului. Nu, nu era pictoriţă, era artistă, la cel mai mare teatru, dacă vreau poate să-mi declame din Julieta sau din Ofelia sau din Înşiră-te mărgărite, ştie şi rolul Margaretei şi al Violetei, dar preferă să le cânte, cum, nu ştiu? dar e o cântăreaţă foarte cunoscută, nu, nu e dispusă să-mi cânte acum şi nici n-ar vrea să trezească tot blocul, dar pot să-i ascult ariile pe discuri şi chiar mi-a pus un disc cu arii din opere, din *Traviata*, din *Trubadurul*, din *Aida*, din *Tosca*, şi de câteva ori a continuat falsetele şi m-a înmărmurit, pentru că mi s-a părut că fusese chiar vocea ei, cea de pe disc, as putea să jur, şi m-a provocat şi la o discuţie despre muzică, conducând-o spre muzica de operă, dar nici nu era nevoie, eram încă sub impresia ariilor auzite şi a falsetelor clare şi catifelate, modulate până la perfecţiune, aşa că am făcut singur elogiul vocii umane şi mai ales al *vocii* auzite pe care am asemuit-o cu un element al veşniciei de pe tabelul încă nedescoperit al spiritului, apoi s-a întristat şi s-a lăsat într-un fotoliu, a alunecat încet, parcă nu era trup ci numai spumă şi îmbrăcăminte, şi mi-a spus că nu e nimic, nu e decât o soţie, care-şi mai aminteşte, foarte, foarte rar, ca acum, dorinţe şi visuri vechi, dar de fapt nu e nici măcar o soţie, ci e poate un vis, dar nu visul ei ci al altcuiva. Apoi s-a ridicat, s-a întors cu spatele, a făcut câţiva paşi înapoi ca să am timp să-i prind spuma care-i dezgolea umerii de marmură, apoi s-a întors cu faţa...

Şi a urmat noaptea, cu pagini multe, pline de şoapte, de cutremure, de surpări şi tăceri.”

N-o citisem nici ca pe o poveste străină şi nici ca un actor, o citisem ca şi când aş fi scris-o atunci, cine ştie?, şi poate că asta i-a impresionat, pentru că i-am simţit pe toţi prinşi de lectură, uneori exclamând în şoaptă, iar în final mi-au acordat un

moment de tăcere, uitându-se nu atât la mine cât unii la alţii, cu expresii care nu se defineau prea lesne şi sigur. Înainte de a auzi primele vorbe, am simţit însă cum se sparge toată carapacea, ţăndări, şi m-am simţit gol, ruşinat, cretin şi stingher. Îmi venea să înghit nu numai caietul gros şi cu încă multe pagini albe, dar şi cele câteva file cu poeziile pe care regretam că nu le citisem.

A fost o discuţie ciudată: nu s-au făcut aprecieri, cum se obişnuia, cu tăierea firului în patru, cu analize stilistice, cu etalarea unor inadvertenţe, cu căutarea de afinităţi, cu plasarea în cutare sau cutare curent, cu calificative şi divinaţii. S-au repezit mai ales întrebări şi asupra scrisului şi asupra povestei: când? cum? unde? cine? toate şi toţi, chiar şi Soran şi Firea, ca să nu mai vorbesc de Tania, de armence şi de Florin, nu căutau altceva decât autenticitatea povestirii, confirmarea sau infirmarea ei. Eram uluit. Personajul cel nou, fratele mai mic al lui Dinoiu, cum am bănuit şi cum ne-a fost recomandat, mi-a pus chiar o întrebare capcană: *Dacă am scris povestirea înainte sau după?* la care Lilia, cu ochii iarăşi aprinşi, i-a răspuns în stilul ei: *În timp ce!* stârnind râsete trezitoare. M-am trezit şi eu, adică mi-am revenit: Ei şi?! mi-am zis. Am citit şi eu o aiureală, au mai citit şi alţii şi vor mai citi, poate şi eu voi mai citi! Şi atunci mi-a venit ideea să-i mai pedepsesc cu o Noapte, să mai scriu şi o a doua; dar era încă un gând nebulos, mai degrabă o dorinţă, aceea de a scăpa de jena care încă mă apăsa, şi ştiam că mă va apăsa şi mai rău, multe nopţi, printr-o homeopatie necesară, singura în stare să lecuiască asemenea stări.

Anais a simţit ceva, parcă mi ar fi cotrobăit prin gânduri. S-a codit puţin, dar tot a întrebat până la urmă:

— De ce se cheamă Întâia Noapte? Te-ai gândit să mai scrii şi altele, adică au mai fost şi altele?

Îmi venea şi să râd şi să urlu, dar m-am prefăcut că nu sesizez insinuarea şi am răspuns la obiect:

— Trebuie să existe şi o primă noapte!

— Ca un vis printre stele! a adăugat, aproape vrăjită, sora mai mică, Neruna.

— Dacă vă obsedează atât de mult problema autenticităţii, mi-a sărit Lilia în ajutor, înseamnă că recunoaşteţi implicit valoarea lucrării, asta trebuie s-o spun, fiindcă trebuie să-i şi

spunem ceva autorului. Ce dracu! parcă am fi nişte muieri, nişte precupeţe! Oho! Dar dacă ne-a adus în halul ăsta, înseamnă că ne-a convins. Eu zic să-i urăm succes şi să-l obligăm să ne citească şi poeziile!

A fost o diversiune foarte bine venită, am priceput-o imediat şi n-am mai lăsat vreme pentru consultări şi încuviinţări sau ne. M-am repezit ca un hămesit. Erau poezii specifice vârstei: cu deziluzii, renunţări, regrete, negaţii şi dărâmări:

M-am rătăcit, prieteni, în acest oraş sfâşiat,
sprijinit pe picioare de curvă, subţiri,
întâi mi-am ascuns tinereţea prin cârciumi,
apoi mi-am agăţat ideile prin reclamele cu Odol,
m-am rătăcit ca o culoare timidă
care nu ajunge pe rochii până la sâni,
ca mâna şubredă a unei fetiţe de patru luni
pe care n-o recunosc ochii înmuguriţi.
Uneori am încercat să-mi amintesc
de mama mea albă şi slabă ca gâtul unui cocostârc,
de pârâul acela printre plopi azvârlit,
murdar, răguşit, primitor, ca o târfă,
dar tramvaiele se împleticeau pe bulevarde
şi oamenii respirau cu înjurături. Alteori am încercat...

Şi aşa mai departe, ca un tânăr ofticos şi îmbătrânit, care blasfemează sub castanii desfrunziţi.

Bineînţeles că mi s-au căutat şi mi s-au găsit afinităţi, că am fost încadrat într-o formulă a negaţiei timpurii, prevestitoare, că obsesia târfei, atât în metafore pozitive, cât şi în contrarii, evident baudelaire-ianã, cum a categorisit Dinoiu, indică o simbolistică oarecum vetustă, dar care redescoperită, îndeobşte de la o generaţie la alta, pare originală prin noutatea termenilor, şi aşa mai departe.

Firea tăcuse până atunci şi chiar mă mirase şi chiar simţeam nevoia retoricii sale, inteligente şi elegante. A aşteptat până s-au epuizat opiniile, apoi s-a ridicat, pompos, în picioare, a scos din servieta de care nu se despărţea niciodată o revistă literară şi a deschis-o la pagina în care se aflau poeziile pe care le citisem. Surpriza m-a pocnit şi mai tare când l-am auzit spunând

că ţine revista la el de data trecută, dar n-a vrut să dea în vileag debutul meu literar, cel real, pentru că grupajul era însoţit de un comentariu semi-elogios al unui poet foarte oţărât şi la modă, decât odată cu debutul meu la cenaclu.

Era firesc să ajungem la paharul de vin, un vin negru, dens, catifelat din pivniţele armencelor, care i-a oferit pretext lui Florin în timp ce mi-l umplea, mă lăsase ultimul, să mă ia deoparte şi să-mi spună foarte mândru:

— Ai fost formidabil, mai ales când ai descris noaptea! Ştii cum le sticleau ochii! Şi fetelor, zău!

Am plecat cu Firea. Era o noapte ciudată, negeroasă, totuşi cu stele şi limpezimi. Ne-am înţeles să mergem până la Arcul de Triumf şi înapoi. Abia după Piaţa Victoriei am început discuţia, mai întâi cu o dezvăluire care m-a năucit:

— Şi mie îmi place Lilia... a început Firea cu un ton bizar. I-am văzut câteva pânze care m-au sedus, iar în acuarele e uluitoare. Ştiai că ia lecţii cu Steriadi?

Se făcuse haos în capul meu, dar nu atât noutăţile pe care le auzeam mi-l provocaseră, ci prima frază, oarecum suspendată, cea prin care îşi denunţa complicitatea cu mine şi o subînţeleasă solidaritate de cunoscător şi bărbat!

Deci şi el!

— Deci şi tu! i-am spus, dar nu m-a lăsat să continui, era foarte abil în arta de a divaga, de a schimba subiectele, de a capta interesul, de a-l menţine, de a-l spori, în orice domeniu s-ar fi pripăşit...

— Şi de fratele lui Dinoiu ce zici? m-a întrebat el, ca şi cum ar fi continuat discuţia. Cunoşti povestea celor doi fraţi?

Dar nu l-am lăsat nici eu. Ne oprisem în faţa Muzeului Antipa. L-am forţat să revină la Lilia, după ce m-am jurat că povestirea citită n-are nici o legătură cu ea şi cu nimeni altcineva. Nu m-a crezut decât pe jumătate, poate atât, am simţit asta, m-am înfuriat şi i-am spus pe şleau:

— Pe mine mă acuzaţi de Lilia? Nu mai protesta, în fond totul se reduce la o acuzaţie, cel puţin în ceea ce te priveşte, şi te-aş ruga să renunţăm, adică să renunţi măcar acum în sofistică. Aţi uitat, ai uitat ce s-a întâmplat cu o săptămână în urmă? Parcă eraţi nişte javre în călduri. V-am detestat toată noaptea pentru josnicia voastră, şi a ta!

Ne continuaserăm plimbarea fără să ne dăm seama. Trecusem de clădirea Ambasadei sovietice. Se zărea Arcul de Triumf, proiectat magnific pe cerul înstelat. Iarăşi m-a oprit:

— Hm! Eşti un mare naiv, băiatule! Înseamnă că n-ai înţeles nimic! Şi mai înseamnă că eşti un om foarte curat, dacă nu ţi-au trecut şi alte gânduri prin cap! Auzi, ca nişte javre în călduri! Dar tocmai pentru că eşti aşa cum eşti trebuie să-ţi spun câteva lucruri. Odată tot trebuia. Tu chiar n-ai sesizat esenţa, sau, hai să zic: culoarea cenaclului nostru? De ce schimbăm mereu locul de întâlnire? De ce nu avem termene fixe? De ce anunţăm locul şi ora doar cu o zi înainte? De ce: teoria punctualităţii pe care a făcut-o Lilia? Tu crezi că toţi cei care vin la cenaclu sosesc la aceeaşi oră? Tot nu înţelegi? Slavă Domnului, ai destulă fantezie! Unii vin mai devreme şi discută altceva decât literatură. Acum înţelegi ce poate să semnifice şi ce consecinţe poate să aibe o întârziere neanunţată? Hai, băiatule, dezleagă-ţi fantezia!

Nu era nevoie de nici o fantezie. Lucrurile deveniseră foarte clare, dar deşi copleşitoare ca noutate şi gravitate, îmi amintesc cum mă treceau frigurile când Firea bubuia înăbuşit întrebările, furia veche nu mi se stinsese, şi nu atât furia, cât impresia pe care mi-o făcusem cu privire la rolul Liliei în cenaclu şi pe care i-o împărtăşisem şi lui Florin. Care numai nepunctualitatea prin aventură a Liliei îi scosese din fire în seara aceea? Înţelegeam că gândul care mă frământa era imbecil, inadmisibil, în lumea nouă în care mă trezeam, dar nu puteam să scap de el, îl simţeam ca un şobolan în creier şi n-aveam altă cale de a-l alunga:

— Hai să stăm aici! şi-am arătat spre o bancă deszăpezită şi uscată, plasată pe circumferinţa unui rondou deschis, pe care ne-am şi aşezat. Aici nu ne poate lua nimeni prin surprindere.

— Văd că ai intrat în altă piele! m-a întrerupt Firea.

— Lasă asta! l-am întrerupt la rândul meu. Vreau să fii foarte sincer! Chiar numai nepunctualitatea Liliei v-a adus în starea aia de... Nu ştiu cum să zic! Era ceva tragi-comic, pentru un spectator, bineînţeles.

— Uiţi că nepunctualitatea s-a transformat în absenţă? a încercat el să se apere. Ceea ce...

— Fără sofistică, ţi-am spus! m-am răstit la el.

— Dar eşti un arierat! s-a revoltat Firea. Suntem deasupra unei prăpăstii şi tu te zbenguieşti. Ce dracu! Încep să regret tot ceea ce ţi-am spus. Şi sunt sincer!

Aparent avea dreptate, dar acel şobolan care încă râcâia era ca un zăvor la poarta unei categorii morale supreme. Am răsuflat din greu înainte de a-i spune:

— Da, eşti sincer, dar nu vreau numai atât. Mai adineauri, când te-ai hotărât să mă implânţi în mijlocul unei taine cumplite, mi-ai spus că sunt curat. Îţi mulţumesc pentru asta şi te asigur, şi vă asigur că sunt. Iată ce vreau de la tine: să fii şi tu curat. Ca să plecăm undeva cu acest legământ şi cu această siguranţă. Nu ştiu dacă mă înţelegi...

N-a răspuns imediat, dar nici nu aşteptam, nici nu mă aşteptam să-mi răspundă. I-am spus acele vorbe ca o parte din legământ, partea mea, legitimaţia mea, pentru *ceva*, pentru ceva nou care şi începuse.

— Îţi mulţumesc foarte mult, băiatule! mi-a spus el audibil emoţionat. Te înţeleg, te înţeleg atât de bine, încât ştiu că nici nu mai e nevoie şi nici nu te mai interesează în clipa asta răspunsul meu...

Era exact simţământul meu şi m-am cutremurat auzindu-mi-l. I-am prins încet braţul, ca a încuviinţare.

— Dar gândul tău e foarte frumos, din păcate, a continuat Firea, nu pot să-l eludez, sau să-l impurific. E ceva straniu cu Lilia, parcă e un aspirator care vrea şi chiar culege totul, îmi vine să spun: fără discernământ, bineînţeles de la o anumită cotă, pentru că nu coboară în desişuri şi mocirle. Nu ştiu dacă se supune unei filozofii, sau numai temperamentului, sau amândurora. E a epicureană, sinceră, necinică, nebolnavă, dar mai presus de orice *e absolut irezistibilă*, mai ales *după*.

— Şi totuşi, mi-am amintit eu, la cenaclu vine înaintea noastră, înaintea mea, a lui Florin, a lui Bălănuţ...

— Şi?! s-a mirat Firea. Ce-are-a face una cu alta? Nu ştiu de ce ţi-am făcut şi confidenţele particulare, adică ştiu dar ar trebui să te mai maturizezi şi tu în anumite privinţe. Să fii sigur însă de asta: Lilia e la fel de curată ca tine, dacă prin a fi curat înţelegi sau îţi place sa înţelegi prietenie, sinceritate, solidaritate şi încredere totală, *totale*! Şi ca să revin, spăşindu-mă, după convorbirea asta, îmi dau seama că n-ai avut nimic cu Lilia, că

ea n-a avut cu tine, pentru ca n-a putut. Sunteţi amândoi irezistibili, dar la poluri opuse. Şi mai cred că toată nuvela ta, sau ca să nu exagerez, *în mare măsură*, nuvela ta a fost un act de apărare, un scut pe care l-ai aşezat în faţa Liliei. Nu-mi mai rămâne decât o întrebare: De ce?

Era înfricoşător Firea, cu röentgenul gândirii sale. Nu-i dădeam dreptate cu voce tare, pentru că eu nu eram încă lămurit. Vorbele lui se aprindeau ca nişte feştile în amintiri întunecate, în zonele întunecate ale amintirilor recente. Care nu mă gândisem la Lilia când scriam, nu sub impulsul acelei coborâri din maşină şi a schimbului de priviri, nedorit de nici unul, m-am repezit asupra caietului? Şi oare nu voiam să mă apăr, chiar să mă apăr, cu vise şi închipuiri şi oracole de primejdia trupului ei, de furtuna sălbatecă, de furtuna nebună care ameninţa undeva? Nu ştiu cât exageram, dar duhul Liliei a plutit de câteva ori deasupra caietului, forţând cuvintele şi necuvintele. Oare ea să fi fost în mantoul de blană şi în spuma alb-roză care alunecau de pe umeri? Ea să-mi fi trimis acele închipuiri cu care inaugurasem cura homeopatică? Dar plecăciunile mele la balconul doi şi dispariţia binoclului şi saboţii lui Venus şi fereastra deschisă spre Cişmigiul fără triluri şi rotirea înceată care mi-a adus spre buzele îngenuncheate sfârcurile calde şi dure şi zvâcnitoare, şi noaptea, Noaptea, Întâia Noapte?!...

— Dacă îţi închipui că aştept un răspuns, eşti în eroare, băiatule! m-a trezit Firea din gândurile care nu se descâlciseră. E o întrebare metafizică, din cele pe care le adun uneori pentru a nu-mi plictisi nopţile. Am şi specificat: *nu-mi mai rămâne*. Nici nu mă interesează dacă te-am intuit. Poate că e mai bine să te aperi cu fanteziile tale. Si acum voi schimba subiectul, pentru că este cazul!

— Îl voi condiţiona eu! m-am oferit, eliberându-mă liniştitor de saricile cu amintiri. Sau poate că suntem pe aceeaşi potecă. Uite *ce cred*! Că nu am plecat *întâmplător* amândoi la plimbare, că nu mi-ai spus într-o doară, sau din extravaganţă cele ce mi-ai spus şi, dacă vrei să mă ung şi eu cu puţină metafizică, nici poeziile nu au apărut *ex machina* în revista pe care încă nu mi-ai oferit-o...

— Bine că eşti şi deştept! m-a complimentat el, cu şuieratu-i ironic, specific.

— Merci, dar vreau să ştiu ceva, am reluat eu, vreau să ştiu care e rolul nostru, al nestudenţilor, al meu, al lui Florin, al lui Bălănuţ? Suntem, aşa, nişte jaloane spre sau pe o pistă falsă?

— Dar pe ceilalţi de ce i-ai trecut cu vederea? m-a interogat el. Pe ceilalţi mai noi? Ca să faci iar act de inteligenţă? Lasă! Desigur că ei, adică ele, ne slujesc şi de cuvertură: Tania şi mai ales cele trei surori, armencele. Voi sunteţi, ca să zic aşa, dar nu în glumă, speranţele. Si tu eşti primul care afli asta! Aşa am hotărât noi, corifeii, cum vă place să ne ziceţi. Iar în seara aceasta, mi se pare că suntem deja în cea de a doua zi de Crăciun, s-a dat acordul final: ai fost ales!

— Prin urmare fratele lui Di...

— Ar fi bine, m-a întrerupt Firea, să uiţi de acest frate. El nu există, nu are, mai ales, nimic cu cenaclul. Să uiţi de el, dar nu foarte repede, pentru că, în sfârşit, îţi voi spune la momentul potrivit...

— Şi povestea celor doi fraţi? m-a împins o dublă curiozitate. Era o simplă supapă, sau...

M-am uitat la Firea, era lună plină şi noapte luminoasă, i-am văzut ochii, aceiaşi, iscoditori, şi zâmbetul, acelaşi, cu nuanţe ironice, chiar în clipa când îl simţeam în pragul unei hotărâri grave.

— Poate că acum facem o digresiune, mi-a preluat el gândul. Exista o poveste a celor doi fraţi, parcă de domeniul literaturii, şi dacă ţi-o spun, o fac pentru că, de, eşti în domeniu, cum ai dovedit astă seară!... Bine, o să fim serioşi. A fost un căpitan Dinoiu, care în 1917, refugiat la Iaşi cu Statul Major al Armatei, s-a încurcat cu fata gazdei sale, o domnişoară de pension, care n-a rezistat treselor şi fireturilor şi probabil manierelor şi altor calităţi ale impetuosului căpitan; aşa cum el n-a rezistat tinereţei şi probabil condiţiilor foarte prielnice din casa boierească. Dar căpitanul a plecat cu Armata spre ofensivă şi biruinţă, iar fata a rămas însărcinată. Când a revenit la Iaşi, în anul 1919, cu gradul de major, n-a mai găsit fata, ci un amestec de jale şi bucurie. Bucurie pentru un prunc care intrase în cel de-al doilea an, şi părea precoce, şi jale în amintirea mamei care murise în timpul naşterii. Om de onoare, maiorul Dinoiu a

recunoscut băiatul, i-a dat numele, apoi a plecat din nou la oştire. În 1921, locotenent-colonelul Dinoiu a fost numit comandantul garnizoanei din Timişoara. Acolo s-a încurcat cu fiica unui doctor, cu nume german, studentă la medicină, deci emancipată şi numai după ce fata a rămas gravidă şi s-a pus problema căsătoriei, a aflat că tatăl ei, doctorul, era evreu. A cerut audienţă la ministru pentru a i se aproba dispensă specială de căsătorie, a fost primit, dar nu i s-a aprobat dispensa. A cerut audienţă la majestatea-sa, fusese unul din eroii războiului de întregire, împreună cu un colonel, Antonescu, întocmise planul de stat major al apărării şi al ofensivei trupelor române, cel care a dus la marea victorie. A intervenit mareşalul Averescu şi alte somităţi militare, totuşi acordarea audienţei întârzia. Sorocul naşterii sosise însă, iar soarta a hotărât să se repete drama de la Iaşi: la naşterea pruncului, tot băiat, mama a murit. Locotenent-colonelul l-a recunoscut, legal, dar bunicii l-au reţinut în familie, în amintirea fiicei lor. La audienţa regală a fost anunţat de ridicarea sa în grad. El a mulţumit, milităreşte, şi i-a înaintat suveranului cererea de demisie din armată. A fost totuşi recompensat cu Ordinul Mihai Viteazu şi cu o moşie, undeva în Oltenia. Amănunte despre viaţa celor doi fraţi nu prea ştiu. Se întâlneau rar, la moşia tatălui lor, dar de la prima întâlnire au contactat, unul pentru celălalt, o dragoste bolnăvicioasă. Cel mai mare are două licenţe, o a treia în pregătire, şi un post oarecare la Biblioteca Centrală. Cel mai mic nu şi-a terminat încă studiile, în schimb are cazier judiciar pentru repetate agitaţii politice împotriva orânduirii statului. Tatăl lor şi-a zburat creierii după cea de a treia naştere ucigătoare, dar nu înainte de a legaliza recunoaşterea celui de al treilea copil, tot băiat, care ar putea să aibe zece ani. Aceasta e, pe scurt, povestea familiei Dinoiu...

— Într-adevăr, de domeniul literaturii! am recunoscut, după ce am ascultat-o, intens, transformând deseori cuvintele în imagini. Sau poate că ai transmis-o tu pe acest făgaş, şi literar şi cinematografic. Deci va trebui să-l uit pe fratele cel mic, sau n-am ajuns încă la acel *în sfârşit*?

Îl provocam, pentru că eram nerăbdător se aflu ce mai are să-mi spună, convins că ţinta, că subiectul, şi alesul spuselor care vor urma eram chiar eu. Firea nu formula niciodată la

întâmplare, toate propoziţiile lui, chiar şi cele disparate şi colaterale se supuneau unei logici riguroase, care le ordona sigur, pe un ax subînţeles, pentru a le transforma, exact când trebuia, în adevăr firesc, simplu, la îndemână. Îi prinsesem stilul, mă amuza şi mă atrăgea, şi nu rareori îi anticipam concluziile sau termenii pe care urma să-i pună în discuţie.

— Ca să ajungem la acel *în sfârşit*, s-a hotărât Firea, trebuie să-ţi repet că *ai fost ales* şi să-ţi spun şi *pentru ce* ai fost ales!

A făcut pauză ca să mă încerce, i-am desluşit intenţia şi am tras cu coada ochiului spre el ca să văd ce mutră va lua:

— Aşadar, şi am început să apăs cuvintele, nu pentru ce calităţi am fost ales, asta mi-ai mai spus-o, ci pentru ce treabă, putem s-o numim *misiune*? am întrebat afirmativ... am fost ales, nu?

— Degeaba mă spionezi, mi-a intuit el jocul, ştiam că vei extrage sensul real al întrebării, nu e nici o surpriză. Ai fost ales, şi sunt nevoit să revin la capitolul calităţii, şi datorită acestui aconto de isteţime, pe care l-am investit în tine. Aşa că vreau să fii atent, foarte, şi te rog să nu-mi ceri vreun detaliu, voi spune exact ceea ce trebuie să ştii şi ceea ce pot să-ţi spun. Deci, foarte pe scurt: peste câteva zile, câteva persoane destul de importante, văzute dintr-un anumit unghi, trebuie să vină din provincie în capitală, la o întâlnire obişnuită, de lucru. Locul şi data întâlnirii au fost fixate dinainte şi tot dinainte s-a fixat semnalul de *liber* sau de *interzis* referitor la această întâlnire. Semnalul nu poate fi însă transmis nici prin telefon, nici prin scrisoare, în ambele domenii, ştii doar, cenzura e pe faţă, legalizată. Semnalul de *liber* e cât se poate de simplu, e subînţeles: atunci când nu apare, până la o anumită dată, semnalul de *interzis*. Deci, dacă nu se spune NU, acele persoane vor fi, obligatoriu, aici, la data şi la locul fixat. Azi dimineaţă, adică ieri dimineaţă, s-a constatat, fără nici un echivoc, că *locul* e supravegheat. Din nefericire, dar şi din fericire. Cum s-a întâmplat asta, nu e treaba noastră. Noi avem o alta: să oprim venirea acelor persoane aici, la *locul* unde sunt aşteptate de *altcineva*, nu de cei cu care trebuiau să se întâlnească. Inutil să-ţi spun că sosirea lor ar însemna implicit căderea lor, ceea ce ar echivala cu o *tragedie*, şi, crede-mă, nu arunc vorbe pentru că n-am ce face. Deci, trebuie să se transmită semnalul de *interzis*

în oraşul respectiv, adică trebuie să transmiţi *tu* acest semnal la data şi la locul fixat. Şi ceea ce te rog foarte mult să nu mă întrebi este: de ce ai fost ales tu! Ţi-am spus: ai fost ales!

Întrebarea îmi stătuse pe buze. Am înlocuit-o imediat:

— Cred că nu mai aştepţi de la mine vreun acord. Ai răspuns tu cu ultimele cuvinte, cât se poate de clar: Am fost ales! Deci poţi să continui.

Firea s-a uitat de jur împrejur, un gest inutil, poate pentru a spori gravitatea momentului, s-a mai uitat odată, deşi eram în loc descoperit, nici un şoarece n-ar fi putut trece fără să-l observăm, apoi şi-a predat tema:

— Ai mai fost vreodată la Iaşi? şi la răspunsul meu afirmativ a continuat: Trebuie să ajungi la Iaşi poimâine dimineaţa. Predarea semnalului e valabilă în tot cursul dimineţii, e valabilă şi posibilă, atunci omul nostru de serviciu, ca să-i zic aşa, e de serviciu la o cofetărie de pe strada Lăpuşneanu, adică îşi face treaba lui obişnuită, e dimineaţa lui de slujbă, pentru că sunt doi care ţin, în asociaţie, cofetăria. Deci îşi face pur şi simplu slujba, nu e într-un lac aiurea unde ar bate la ochi, îţi spun asta ca să te liniştesc: oricine poate intra într-o cofetărie în care serveşte chiar proprietarul, dar care, de fapt, e în aşteptarea semnalului. Tu ai misiunea să-l anunţi cum vei găsi de cuviinţă, prin mijloacele cele mai la îndemână, şi mai discrete, bineînţeles. Semnalul de interdicţie e următorul: *Nu! De patru ori nu!* Primind acest mesaj, omul nostru va anunţa imediat, pe căile lui, că întâlnirea din Capitală e definitiv revocată. Atât trebuie să afle de la tine, restul nu te mai priveşte. Poţi să te întorci imediat, sau poţi să mai rămâi acolo, nu mai importă. Deci: *Nu! De patru ori nu!* Cum vei transmite acest mesaj, scriindu-i, vorbindu-i? Ţi-am mai spus, te priveşte. După câte ştim, până în clipa asta, nici locul, nici omul nu sunt deconspiraţi. Dacă se va întâmpla vreun accident, dar să sperăm că nu, mă vei vedea la gară, înainte de plecare, plimbându-mă de-a lungul trenului. În cazul acesta te dai jos şi gata! Vom căuta o altă cale, de urgenţă, poate chiar imprudentă, pentru a evita cu riscuri sau cu pierderi mai mici o adevărată nenorocire. Ceea ce ştim, de asemenea foarte sigur, e că nu eşti deloc, absolut deloc în vederile organelor, adică nu eşti luat la ochi, aici, iar acolo, ar fi absurd! Mai departe: nu ştim numele celui care va primi

mesajul, poate că nu trebuie să-l ştim, ştim numai cum va confirma că el este cel care trebuia să primească mesajul, pentru a avea siguranţa îndeplinirii misiunii. După ce va primi mesajul, omul nostru va pune în vitrina cofetăriei o tavă cu sarailii, asta mai ales pentru cazul când i se va comunica mesajul prin scris. În cazul transmiterii prin viu grai, îi va spune aducătorului, probabil după ce i se va face plata consumaţiei: *„Merci, foarte merci, conaşule.”* Ţi-am spus separat parolele, ca să se imprime mai bine şi să le reţii mai uşor. Scrisul n-are ce căuta aici. Dacă te preocupă ceva, dacă mai vrei totuşi unele lămuriri...

Treaba mi se părea foarte simplă, iar instrucţiunile foarte clare. Mă pişcase o clipă, când mi s-au dat asigurările neluării la ochi, amintirea Maimuţoiului, dar am pus-o repede pe seama întâmplării şi am refuzat-o net, de teamă că s-ar renunţa la mine, sau că o invoc ca pretext de fugă, de derogare. Voi fi mai atent! mi-am zis, dar am preferat să spun că voi fi foarte atent. Am mai discutat amănuntele plecării: cu un accelerat de noapte, de obicei nu prea aglomerat, într-un vagon de clasa a doua, cât mai puţin împovărat, doar cu strictul necesar, pentru a avea libertate de mişcare, iar întoarcerea, după inspiraţie, sau după dispoziţie! a zâmbit Firea. Ajunsesem, în sfârşit, şi la acel *în sfârşit*, care se tot amânase. Şi chiar aşa a început:

— *În sfârşit*...

Dar zâmbetul lui, reascuţindu-se, anunţa o nouă digresiune, eram sigur.

— Îţi sunt dator cu o revistă şi cu o confirmare: nu a fost întâmplătoare, ai avut dreptate, publicarea poeziilor. Până la urmă tot s-ar fi publicat, asta nu ţi-o spun de formă, sau ca să-ţi fac plăcere, dar acest *până la urmă* poate să ţină şi ani de zile într-o redacţie necunoscută. Am ales o redacţie cunoscută, ăsta e tot sprijinul meu, pentru a le grăbi publicarea, cu un oarecare dichis, ca să atragem atenţia, deci ca să-ţi întărim identitatea. Pentru *nu ştiu cine*, pentru *cine ştie ce* situaţii. Şi asemenea isprăvi literare îşi au efectul lor. În sfârşit, iată ce e cu Dinoiu şi iată de ce nu am cerut o înapoiere urgentă. Te-am ruga să-l laşi câteva zile în mansarda ta. Va fi singur, fără gălăgie, fără vizite. Are pur şi simplu nevoie de un acoperiş, până i se va găsi altul,

de un acoperiş discret. Dacă te întorci imediat, poate că te înţelegi cu Florin să stai la el, sau găseşti altă soluţie...

Am dat din cap a nepăsare, mai ales că mi-am amintit invitaţia armencelor de a petrece câteva zile de vacanţă undeva la ţară, nu departe de Bucureşti, la nişte clienţi de-ai lor. Dar mai era până să mă decid.

Nu m-am urcat imediat în tren. Mai întâi l-am trecut în revistă, fără grabă, de la coadă la locomotivă. Vagoanele de clasa a treia erau tixite, militari cu lăzi şi boccele, cu feţe palide şi supte, parcă strecurându-se în versurile Magdei Isanos, plecau la război, la un război pierdut, alţii se întorceau, îngheboşaţi şi blegiţi, nici nu mai aveau putere să povestească şi să întrebe, se uitau unii la alţii ca nişte condamnaţi, li se încâlceau privirile, iar gândurile li se întâlneau pe unde negre, cobitoare, ici-colo, printre ei, neveste, mame, copii, poate si fraţi, îmbolnăviţi şi ei de jalea cea mare şi purtând-o pretutindeni, temeinic, ca nişte agenţi ai desnădejdei. Şi în vagoanele de clasa a doua erau mulţi militari, ofiţeri, grade inferioare, dar şi civili, fără să formeze compartimente mixte, parcă se fereau unii de alţii, militarii prin dispreţ, civilii prin teamă, poate şi prin ruşine. Erau şi sticle, dar mai ales erau pahare, nu ca la clasa a treia unde ulcioarele şi sticlele cu dopuri de coceni, stacojii, treceau din mână în mână şi din gură în gură, însoţite mereu de acel gest sublim, al curăţeniei elementare: ştergerea meticuloasă şi apăsată a gâtului cu podul palmei. La clasa întâi, în singurul vagon, doar trei compartimente ocupate, unul de ofiţeri germani, altul de ofiţeri superiori români, printre ei şi un general de divizie, abătut şi încercănat, dar şi moleşeala lui moţăitoare era un ordin: repaos şi linişte desăvârşită, în al treilea compartiment, două familii din high-life, în cel mai perfect contrast: capul uneia se potrivea cu jumătatea celeilalte şi invers. Copiii, un băiat şi o fată, nu se putea altfel, se zgâiau la geam.

Am ochit un compartiment într-un vagon de clasa a doua, cu doi ofiţeri obosiţi, amândoi căpitani de front, se vedea după uniforme, cu gândul că mă voi odihni şi eu odată cu ei. Dar înainte de a urca, l-am zărit în mulţimea de pe peron pe Florin şi brusc mi s-a făcut teamă: oare venea ca înlocuitor al lui Firea? Nu! Aflase de la Firea despre plecarea mea la Iaşi, pentru nişte treburi personale, şi venise să mă petreacă şi să-mi transmită şi din partea corifeului urări de drum bun. Nu l-am iscodit mai mult. Eram sigur că Firea îi pregătise în stilul lui nepăsător şi subtil plimbarea la gară, nu atât ca să se convingă că am plecat,

ci ca un suprasemnal de plecare. Deci misiunea era într-adevăr o misiune, şi gravă şi urgentă, nu o *încercare*, cum mă bătuse de câteva ori gândul şi cum încă mă bătea când reflectam la ea.

Apariţia lui Florin îmi producea o bucurie dublă, şi, cea a misiunii şi cea a prezenţei lui, întotdeauna plăcută, spirituală şi foarte caldă, ţinea mult la mine, parcă nu voia altceva decât să-mi demonstreze asta şi ceea ce era curios e că se gudura pe lângă mine ca pe lângă un frate mai mare, chiar îmi spusese odată:

— Uneori simt nevoia să mă protejezi, ca un frate mai mare.

L-am luat de braţ şi l-am minţit spunându-i că voi sta foarte puţin la Iaşi: o oră, două, numai cât îmi va fi necesar ca să-mi scot nişte acte de la Inspectoratul şcolar, l-am minţit doar în privinţa treburilor, pentru că într-adevăr hotărâsem, în sinea mea, să mă întorc cu primul tren, n-aveam ce face acolo şi nici n-aveam chef să-mi răscolesc amintirile şi să-mi caut prieteni la care să-mi pierd timpul cu banalităţi şcolare şi confidenţe erotice născocite. Uh! Cât mă îndepărtasem de vârstă, sau poate numai de un anumit anturaj, de *ideea* unui anumit anturaj! Dar l-am minţit şi mai departe, când i-am spus că mă voi întoarce noaptea, târziu, şi că-mi va fi silă să mă însingurez la mansardă, după atâta singurătate în trenuri. Parcă atât a aşteptat, dar şi eu. M-a invitat imediat la el acasă, e singur, are de toate; a împrumutat de la armence, ce păcat c-au plecat la ţară, ar fi fost o companie grozavă, nişte discuri cu muzică de jazz, l-au încărcat şi cu vreo cinci sticle de vin negru, adică l-a ajutat Anais la căratul lor, formidabilă Anais asta, deşi are curtezan un handralău, parcă de la circ, mereu vrea să-l împungă cu sânii, dar nu crede că e de calibrul Liliei... Doamne, să nu fi făcut vreo prostie! În sfârşit, dacă îi spun, dacă ştie cu ce tren mă înapoiez, vine la gară să mă aştepte, ce zic?

Ce puteam să zic? Am tras un văl, o cortină peste o scenă pe care nu voiam s-o văd, de care n-aş fi vrut să aud şi să ştiu că aş putea să mi-o imaginez, şi asupra frigurilor care se repeziseră la mine s-a revărsat un val de căldură, binefăcător, şi am simţit, nu ştiu de ce, că mi-e foarte drag acest Florin, cu naivităţile şi copilăriile lui, uneori foarte pretenţioase, dar iată-l şi cu isprăvi grozave, şi am mai simţit aplicaţii de frate mai mare, îmbrăţişându-l, şi căldura a devenit şi mai lecuitoare. Da, a

trebuit să ne despărţim, se anunţase plecarea trenului, cu promisiunea că indiferent de ora sosirii voi adăsta la el, cu drum bun şi la revedere şi cu fluturarea mâinilor şi cu un dram de tristeţe, aşa din senin, sau poate că totuşi *partir*...

Doar la câteva secunde după ce am pătruns în compartiment cu un *bună seara* politicos şi cu speranţa că nu deranjez, unul din ofiţeri m-a rugat, dacă n-am nimic împotrivă, să sting lumina, că vor avea destulă pe front. Nici eu nu-mi doream altceva. De teamă să nu-mi imaginez o anumită scenă, am început să recit, în gând, versuri, tot ce-mi venea în minte, chiar şi din clasele primare, apoi Coşbuc, Topîrceanu, Alecsandri, Eminescu, Cerna, Blaga, Eminescu, Arghezi, şi cred că m-a adormit cel mai frumos cântec de leagăn care s-a scris în lume, pentru un melc nătâng, melc nătâng! A fost un somn de zdrenţe şi pete, obositor, iritant, secătuitor, şi în zori, când m-am trezit, între Bîrlad şi Vaslui, am simţit parcă pentru prima dată ce înseamnă să fii treaz şi ce bine e să fii treaz.

La Iaşi, trenul aproape că s-a golit, dar parcă pentru a se umple cu alţi călători, care mergeau spre Ungheni şi mai departe. Am stat aproape un ceas în sala de aşteptare a gării, ca să se facă bine ziuă, ora sosirii fusese prea matinală chiar şi pentru un mare amator de dulciuri. Şi mi-a prins bine acea oră, mi-am adunat gândurile, mi-am făcut şi un plan de bătaie, influenţat şi de o imprudenţă pe care era cât pe-aci s-o comit acolo, în sala de aşteptare. Îmi găsisem un loc pe o bancă şi primul meu gest a fost acela de a scoate din servietă ziarul de seară pe care-l cumpărasem în Gara de Nord şi încă n-apucasem să-l răsfoiesc, dar nici nu l-am despăturit bine că s-a şi holbat cineva la mine ca la un aducător de veşti proaspete din Capitală. I-am oferit imediat ziarul curiosului, spunându-i că poate să-l oprească, eu îl citisem, aşa că...

A fost un moment bine venit şi un gând bun. Mi-am dat seama că trebuie să mă debucureştenizez şi debarasându-mă de asemenea fleacuri, să nu atrag atenţia nimănui, să par un oarecare tânăr ieşean, în privinţa accentului nici un bai, oricând puteam să revin la el, renunţând pentru un timp la limba literară, neprovincială, pe care o foloseam foarte mândru şi conştient, dar după câte strădanii şi auto-control. În planul pe care mi-l făcusem, primul punct era recunoaşterea locului, de

fapt acest punct stătea la baza planului şi îl condiţiona. După numărul clădirii, cofetăria era pe stânga străzii Lăpuşneanu, în felul cum ajunsesem eu pe stradă. Am mers pe trotuarul din dreapta şi după câteva minute şi poate vreo sută de paşi prin faţa vitrinelor am zărit cofetăria, printre alte magazine. Erau multe prăvălii pe stradă, şi pe o parte şi pe cealaltă, dar asta îmi convenea. Am pus ochii pe un birt, cam în dreptul cofetăriei. Nu era prea multă lume înăuntru. M-am aşezat la o masă, într-un colt mai umbrit, de unde puteam să văd, pe o rază oblică, şi vitrina şi uşa cofetăriei şi am comandat, cum obişnuiam la dugheana mea favorită din piaţa anticarilor, o pereche de cremvurşti şi o farfurie cu iaurt îndulcit. Am mâncat pe îndelete, ceea ce nu prea era în stilul meu, pentru că aveam ce să văd: cofetăria era supravegheată şi din stradă şi din birt! Câţiva indivizi ocupaseră o masă — cine ştie de când? — o masă rânduită foarte strategic, chiar la mijlocul geamului care dădea spre stradă, poate că ei o aranjaseră acolo, mai sorbeau uneori şi din ceştile cu surogat de cafea, dar principala lor preocupare era, ca şi a mea până ce i-am mirosit, uşa cofetăriei. Ca să mă dumiresc întru totul şi ca să le prind jocul a fost nevoie să interpretez rolul înfometatului şi nu mi-a fost prea greu, pentru că era chiar rolul meu în dimineaţa aceea. Am repetat comanda, am cerut şi un sifon, mi-am dat seama că indivizii nici măcar nu m-au înregistrat, un singur magnet le atrăgea privirile, şi mi-am continuat observaţia până ce m-am lămurit pe deplin. Indivizii supravegheau cofetăria, destul de frecventată la ora aceea, îi interesau, evident, clienţii care ieşeau, dar fie că pe unii îi cunoşteau, fie că îi treceau, pe baza flerului sau a cine ştie cărei inspiraţii, într-o categorie obişnuită, nu se sinchiseau de ei, pe alţii însă îi puneau sub urmărire prin semne aproape directe, necamuflate, adresate colegilor care mişunau afară, sau se transformau ei înşişi în copoi, cu schimbul sau prin înţelegere. Remarcasem însă un fapt care mă intriga: rolul de copoi dura prea puţin, în timp, şi la cei din birt şi la cei de pe trotuar, fiecare ins plecat în urmărire revenea după câteva minute la postul pe care-l părăsise: Era o singură explicaţie logică: nu se organiza propriu zis o urmărire, era cu neputinţă aceasta, ci mai degrabă o identificare a unor anumiţi cetăţeni, necunoscuţi în primul rând şi care băteau la ochi prin ceva. Am părăsit birtul în

timp ce se dădea semnal de urmărire unuia de afară. Ieşise din cofetărie un tânăr cam agitat, părea şi destul de grăbit, şi nesigur de direcţia în care să pornească, cei de la masă îl luaseră în colimator, nu aveau ochi pentru mine, aşa că iarăşi nu m-au observat, dar eu am avut vreme şi noroc să observ ce se întâmpla afară, adică să-mi verific presupunerea. Doar după vreo două sute de metri, copoiul a intrat în vorbă cu tânărul care părăsise atât de agitat cofetăria, au schimbat vorbe, gesturi, l-am văzut pe cel acostat burzuluindu-se la poliţist, o dare înapoi a acestuia, şi gata, fiecare şi-a văzut de drum: copoiul s-a întors, iar studentul, pot să jur că era student, şi-a grăbit şi mai tare paşii.

Am pornit spre Copou, ca la plimbare şi chiar mă plimbam, îmi priau grozav plimbările când puneam ceva la cale şi, slavă Domnului, aveam ce să pun, abia acum era nevoie, cu adevărat, de un plan foarte precis, care să preîntâmpine şi să evite întâmplările rele. M-am şi alintat o clipă, felicitându-mă pentru ideea recunoaşterii, apoi am stabilit punctul numărul unu, cel mai important şi cel mai grav, care condiţiona restul: cofetăria era supravegheată! Se putea intra în ea fără nici un impediment, dar nici nu încăpea îndoială că înăuntru erau ochi şi urechi la pândă. *Mesajul, totuşi, putea fi transmis*, acesta era esenţialul. Mesajul putea fi transmis, tocmai din cauza supravegherii foarte temeinic organizate şi perseverente. Faptul că anumite persoane, de bună seamă necunoscute, din diferite motive: fie că păreau suspecte, fie că intrau într-un calcul de sondaj, fie că se proceda fără criterii, la inspiraţie sau la întâmplare, erau luate la ochi, identificate, poate chiar legitimate, în orice caz *scoase* de sub bănuială, faptul că acţiunea poliţienească nu înceta, cumulul acestor fapte ducea logic, dacă nu la concluzia, la supoziţia că se ştia *unde* trebuie să se întâmple ceva, dar nu se ştia *ce*, *cum*, şi *cine*? Deci era o acţiune începută, o acţiune în curs, o acţiune aproape pe faţă: se căuta o persoană necunoscută şi nu se ştia pentru ce! Nu se căuta un mod, un act, un fapt, ci o persoană, *necunoscută*, de la care se putea afla un mod, un act, un fapt. De aceea putea să intre oricine, de aceea nu era nimeni oprit *înainte*, ca să se poată tatona, ca să se poată mirosi ceva înăuntru, un ceva nedefinit care să-i pună pe urmele persoanei. Felul cum se

organiza urmărirea şi identificarea denota o absolută necunoaştere a evenimentului asupra căruia fuseseră informaţi. Nimeni nu ştia ce se va petrece, ci doar că se va petrece ceva. Între cine şi cum? Aceeaşi ignoranţă totală. Deci mesajul putea fi transmis! *Locul* era deschis, primitorul era evident *necunoscut* celor care supravegheau, altminteri nu s-ar fi luat doar după anumite persoane, ci după *toate*, pentru că toate intraseră, prin forţa împrejurărilor, în vorbă cu cel ce urma să primească mesajul, şi însuşi faptul că urmăreau şi legitimau pe unii sau pe alţii, fără criterii riguroase, ci pe baze clar subiective, demonstra încă o dată că nu ştiu nimic, că acţionează după o informaţie precară, fără date concrete. Se excludea din capul locului şi posibilitatea de a se fi întins o cursă şi aici argumentul hotărâtor îl constituia chiar acţiunea mea, felul cum depistasem acţiunea lor. Oricine în locul meu ar fi procedat printr-o recunoaştere care i-ar fi relevat din prima clipă şi foarte limpede evenimentul poliţienesc. Era o acţiune confuză, care continua prin rutină şi inerţie. Deci mesajul putea fi transmis şi trebuia transmis! Ceea ce rămânea era o problemă personală, cea a securităţii mele, deci trebuia să mă descurc într-un fel sau altul la *ieşire*. Deci: atenţie la ieşire, descurcă-te, băiete, transmiterea mesajului, din fericire, înceta să mai fie o problemă. În situaţia dată, ea urma să se facă simplu, fără riscuri, iar dacă se va întâmpla ceva la ieşire, va fi după transmiterea mesajului. Nu se va afla nimic de la mine, nici nu ştiau ce ar putea afla, ceea ce era un atu important, iar dacă vor intra la idee, tot va fi prea târziu. Nu trebuia să-i ţin decât câteva ore, poate şi mai puţin, eram convins că şi primitorul mesajului avea la rândul lui un semnal de urgenţă pentru liber sau interzis, poate un semnal uriaş, în văzul tuturor, dar descifrabil numai celor iniţiaţi, poate chiar acea tavă cu sarailii, sau ceva în genul ei, vizibil din vitrină pentru oricine, sau pentru o singură persoană numai, îndeajuns pentru a transmite mai departe. Deci rămânea problema ieşirii, ca o problemă de securitate personală, nu ca o problemă a mesajului. Această problemă a *ieşirii* trebuia văzută din două unghiuri: mai întâi din unghiul cel rău, cel al identificării şi prin urmare a justificării prezenţei mele la Iaşi. Aici găsisem deja un motiv: voi face o cerere la Inspectoratul Şcolar pentru a mi se elibera o adeverinţă din care să reiasă că am cerut o

reexaminare la limba română, în primul trimestru al anului 1942, la liceul din F., pentru întreaga clasă, nu numai pentru mine. Dacă voi intra în discuţii cu indivizii, mă voi prevala de probleme de etică, de relaţii cu profesorii şi colegii de la actualul liceu, o voi face pe orgoliosul, pe tânărul care se gândeşte la viitor, nu sunt un elev oarecare, am anumite gânduri şi planuri, şi le voi arăta revista pe care o purtam cu mine, fusese grozav de inspirat Firea cu întărirea identităţii mele, deci vreau, să fie foarte clară situaţia mea de *intelectual* şi de om. Vechea mea cerere fusese în mod sigur înregistrată la Inspectorat, altminteri nu s-ar fi întâmplat toată dandanaua. Iar despre cea de la Bucureşti, a cărei confirmare puteam s-o obţin imediat, la faţa locului, nu ştiam decât eu, cel mult. Pentru orice eventualitate: primul drum la Inspectorat, fie că mi se va da pe loc adeverinţa, fie că mi se va trimite prin poştă, trebuia să depun *cererea-alibi*.

În drum spre inspectorat am reflectat şi la unghiul cel bun: cum puteam să ies din cofetărie fără să atrag atenţia? Singurii care nu intraseră în atenţia copoilor fuseseră militarii, nu văzusem ieşind din cofetărie decât ofiţeri; probabil că n-aveau curajul să-i acosteze, s-ar fi iscat mare tămbălău şi de asemenea nu păreau interesaţi de persoanele de sex feminin. Dar nu puteam să mă transform nici în militar, nici în domnişoară sau mătuşă de ocazie. Şi faţă de cine mai păreau indiferenţi maimuţoii ăia? Expresia mi-a adus în faţa ochilor figura maimuţoiului, cel care mă agăţase în două rânduri la Bucureşti, cel care mă întrebase atât de inutil ce număr am. Dar fusese oare o întrebare inutilă? mă tot întrebam, întrebam şi am repetat-o la Inspectorat, cu voce tare, ca să văd cum reacţionează un puşti cu număr de Liceu Naţional pe mânecă. Mi-a răspuns aproape automat:

— O sută patruzeci şi trei, nu vedeţi?

Deci asta era! Maimuţoiul n-a urmărit altceva decât să verifice dacă port chiar numărul meu! Pentru a-mi afla apoi identitatea, care era o treabă foarte simplă: un telefon la liceu şi gata! Şi iată cum jucându-mă cu o enigmă şi dezlegând-o, cu totul întâmplător, mi-a venit şi ideea *ieşirii*, fără probleme, din cofetărie. Un elev cu număr este o identitate foarte sigură, ori maimuţoii din birt şi din stradă nu căutau decât identităţi. S-ar fi putut, de asemenea, ceea ce speram şi era destul de plauzibil,

ca un elev cu număr să nu-i mai intereseze ca identitate. Am făcut cererea la Inspectorat şi am anunţat că voi trece mai târziu după adeverinţă, sau dacă durează să-mi fie trimisă acasă, adresa e trecută în cerere, de altfel am lăsat, dezinteresat, ţidula într-o cămăruţă cu un singur birou şi o singură persoană la birou şi tot dezinteresat mi-a luat-o acea persoană, o cuconiţă mai în vârstă preocupată de noutăţile cinematografice din *Realitatea ilustrată*, apoi am căutat în centrul oraşului un ceaprazar, rugându-l să-mi confecţioneze, pe loc, petecul de stofă obişnuit al Liceului Naţional cu numărul 463 şi să mi-l coase la mânecă. S-a mirat olecuţă că-mi renovez numărul chiar în timpul vacanţei, i-am replicat că voi fi de serviciu la Inspectorat, a înţeles imediat şi, după un sfert de ceas, am revenit pe strada Lăpuşneanu ca elev serios şi destoinic al Liceului Naţional din Iaşi. Tot astfel am intrat şi în cofetărie, i-am identificat din pragul uşii pe cei doi maimuţoi de serviciu, care nici nu m-au luat în seamă, am găsit, sau mai bine zis am căutat un scaun la o anumită masă, am comandat o indiană, fiindcă nu se vedeau indiene în galantar, am înlocuit-o cu o savarină, care mi s-a adus repede şi pe care am mâncat-o cu poftă. La plată am scos o monedă de o sută, mi s-a dat restul, am numărat şi eu, obligându-l pe cofetar să rămână lângă mine, am spus *nu*, n-am mâncat decât o prăjitură, o savarină, el a vrut să răspundă ceva, era stupefiat, nu l-am lăsat, am repetat că am mâncat o singură prăjitură, omul mai că s-a congestionat, tremura ca în friguri, nu! i-am spus, am mâncat o singură prăjitură, de câte ori vreţi să vă spun nu, de patru ori să vă spun că n-am mâncat decât o singură prăjitură? Omul şi-a schimbat parcă la comandă culoarea feţei, s-a scuzat, era de un firesc absolut, ca mine de altfel, mi-a mai sărit în ajutor şi un vecin de masă, un ofiţer pe care îl alesesem anume, confirmând că am mâncat o singură prăjitură, probabil e o confuzie, a zis el, băiatul a cerut întâi o indiană...

— Aaaaa! s-a scuzat cofetarul, aruncându-mi o privire scurtă, de complicitate. Vă rog să mă iertaţi şi să primiţi din partea casei o sarailie.

Am mulţumit, dar am refuzat, arătând cu mâna spre un băieţaş de la o masă apropiată, pofticios şi cu o însoţitoare cam grijulie pentru dinţişorii şi burticica lui:

— Daţi-i-o lui, din partea mea!

Cofetarului nu-i mai conteneau temenelile:

— Merci, foarte merci, conaşule!

I-am mulţumit şi eu ofiţerului, ceva mai reţinut, el a clătinat aprobator din cap, arătând spre băieţaş, apoi mi-a întins mâna pe care i-am strâns-o bărbăteşte, însoţitoarea a scăpat o remarcă plăcută şi foarte necesară, gustată şi de maimuţoii cu paharele de apă, goale, din faţa lor:

— Se vede că eşti de la Liceul Naţional, mândria Iaşului! Şi Sadoveanu a învăţat acolo! promiţându-i feciorului sau nepotului că, dacă va fi cuminte, acolo îl va da, când îi va veni vremea: Şi nenea o să-ţi fie profesor! mi-a prezis ea.

— La limba română! am precizat eu.

Şi am părăsit cofetăria, într-o atmosferă mai destinsă, fără să pară că-l bag în seamă pe cofetarul zelos, care aranja o tavă cu sarailii în vitrină şi fără ca vreun maimuţoi să se ia pe urmele mele. Am traversat strada ca să-i revăd pe cei patru, indiferenţi la ceştile de surogat, goale ca şi paharele colegilor lor, dar cu ochii ca nişte telescoape fixate pe uşa cofetăriei, am grăbit pasul spre inspectorat, rugând-o pe cuconiţa care nu-şi încheiase încă relaţiile cu *Realitatea ilustrată* să-mi înapoieze cererea pentru a face o completare, am pus-o chiar sub ochii ei în servietă, dar fără să-i tulbur apatia faţă de lumea vie şi abia după ce am trecut de Bîrlad mi-am amintit de cerere, am rupt-o bucăţele şi am aruncat-o pe fereastră, probabil că eram obosit din cauza nesomnului şi a ghiftuielii forţate, eram şi îngândurat, pentru că am zărit în privirile vecinilor de compartiment, o pereche încă de turturele, o undă de compătimire şi de simpatie, ca un dar de suflet, pentru cei nefericiţi în dragoste. Numărul l-am păstrat printre lucrurile-amintiri.

Am sosit la Bucureşti puţin după miezul nopţii. Mă opusesem valurilor de somn, mai înăbuşitoare după Focşani, de unde se mărise distanţa între staţii, rezistând neeroic la gândul apartamentului cald, încăpător şi îndestulat care mă aştepta în faţa Scalei, dar n-am mai apucat să ajung acolo, chiar la capătul peronului mă aştepta trimisul apartamentului, în persoana unui Florin care parcă nu venise să mă întâmpine viu, ci să mă ia cu tot cu coşciug pe singurii săi umeri.

— Te-am aşteptat la toate trenurile, pentru că e jale. Babacii au sosit de dimineaţă cu toţi invitaţii de la Valea Mare. Rebreanu cică e bolnav şi au venit să petreacă la noi revelionul. Aşa că toată casa, inclusiv camera mea, mai ales... Le-am spus că pot să stau la tine.

I-am împrumutat masca mortuară, altminteri nu s-ar fi uitat la mine cu atâta disperare.

— Imposibil la mansardă! mi-am regăsit vocea. Când a aflat că voi lipsi din Bucureşti, domnul Stimu mi-a dat a înţelege că ar putea să folosească el camera câteva zile, probabil pentru vreo fleoarţă de-a lui, şi am convenit că, dacă până plec, adică până ieri seară, nu-i las vorbă anume la atelier sau acasă înseamnă că poate dispune de cameră, aşa că de aseară sau de azi dimineaţă... în mod sigur e foarte ocupată, aş putea să jur.

Noroc că despărţisem frazele şi minciuna de adevăr, altfel n-aş fi jurat, dar jumătatea mea de sinceritate, atât de controlată, nu rezolva din nefericire problema acoperişului. Şi era prea târziu să încercăm la Tania, sau la...

— Unde spuneai că s-au hălăduit armencele? m-a pocnit brusc inspiraţia. Parcă într-un sat nu prea departe...

Întrebarea mea nu părea să-l surprindă pe Florin. Probabil că se gândise şi el la soluţia aceasta şi chiar se gândise, dar nu optimismul îi modula vocea:

— Unu: e că în noaptea asta nu se poate şi fincă e prea noapte şi fincă satul e la vreo treizeci de kilometri de aici, iar de la gară până în sat mai sunt vreo şase kilometri. Doi: şi Anais şi Metaxé şi Neruna sunt, cum să-ţi zic, cam însoţite şi de babaci, dar asta n-ar fi prea grav, şi de ăilalţi, mai ales...

Ne atrăgea pe amândoi acelaşi magnet: sala de aşteptare clasa întâi, a doua. Am găsit două scaune în colţul cel mai întunecos şi ne-am reluat conversaţia, ceva mai descioclţi, acoperişul de tranziţie ne acceptase, mai bine zis noi îi acceptasem, aşa cum era: cu lumină de mausoleu, cu sforăieli şi mormăituri, cu şuşoteli şi icneli şi cu un miros negru şi dens din care nările nu adulmecau decât componentele de tutun, băutură şi sudoare.

— Trei! am continuat eu, sub formă de întrebare: Nu ni s-a unduit totuşi pe la ureche o invitaţie? Să zicem că a fost într-o doară — am răsuflat uşurat, când am văzut că Florin dă din cap afirmativ — de ce să n-o fi luat în serios, de ce să nu ne fi entuziasmat mai târziu? Aaaa, din cauza handralăilor? Poate că nu toţi sunt handralăi, în sensul în care vrei tu să foloseşti expresia. I-ai ginit şi pe ceilalţi doi? Poate că sunt nişte îngeraşi, n-o văd pe Neruna, cu sfiiciunea şi puritatea ei...

Pe Florin l-a pufnit râsul, un râs înăbuşit cu batista, dar eliberat cu încheieturile falangelor care-mi transformaseră coastele în corzi de mandolină.

— Ai ginit-o şi tu! mi-a împrumutat el expresia şi s-a zburlit ca un cabotin înaintea examenului de specialitate. Cum ziceai tu că zice Arghezi? Aha! *Ispitele uşoare şi blajine, N-au fost şi nu sunt pentru mine*. Află că nici pentru mine! Deci vom fi trei, nu unu, dacă o fi gândind şi ăla ca noi. Nici măcar nu putem trage la sorţi, mai ales... Ia zi!

I-am zis, după ce i-am încercat plexul cu cotul:

— Din chestia asta, dacă excludem primul adevăr şi anume acela că-i putem exclude pe babaci din afacere, bine, să te cred, nu deduc decât două adevăruri: că tu eşti un moron sau un cretin debutant şi că surorile celelalte sunt blajine, adică ăsta le-ar cam fi pseudonimul temperamental. Dar aş rămâne la un singur adevăr, tocmai din cauza acestui pseudo al doilea: că tu ai avansat la stadiul de cretin, adică între expresie şi substanţa care o emite e o armonie deplină.

— Chiar nu-mi dai nici o şansă? s-a fofilat Florin pe lângă afronturile mele. Să zicem că ne lăfăim în domeniul, vorbelor, mai ales...

— De ce să zicem, dacă ne lăfăim? i-am răspuns, încercându-i iarăşi rezistenţa solidă a plexului. Blajine ori neblajine, problema e: vrem să ne convingem sau nu?

Vorbeam în şoaptă, eram în colţul cel mai retras, aşa ni se părea, dar tot s-au găsit câţiva care să ne admonesteze, ba unul chiar ne-a acuzat de agitaţie politică, ceea ce l-a îndemnat pe un altul să ne ia apărarea, spunând că nu facem altceva decât să repetăm nişte lecţii sau cursuri de română, nu?, care, desigur, nu sunt la îndemâna inculţilor şi analfabeţilor...

— Las-că te ştiu eu! s-a răzbunat primul. Ai bilet de-a treia, ca şi ei, şi stai aici la noi, ca şi ei, la a-ntâia-doua. Asta se cheamă, zi-i, domle, obrăznicie şi escrocherie la un loc. Eşti simultan, domle, asta eşti!

— Pe front, bă, pe front! a răsunat ca un ordin de tăcere vocea unuia în uniformă. Acolo să vă bateţi, bă, cu moletierele şi cu inamicul, nu cu fasoanele şi cu civilii! Auzi, bă?!

— Aşa e! Aşa e! au mai strigat câţiva, apoi zarva s-a potolit, şi sforăiturile şi icnelile şi scâncetele şi duhoarea tridistinctă şi-au reluat stăpânirea asupra sălii.

Florin şi-a rezemat umărul de umărul meu, apoi a scotocit în servietă şi mi-a întins o sticlă lunguiaţă. Clipocitul înfundat mi-a umezit imediat buzele.

— Era cât pe-aci să uit! mi-a şoptit el la ureche. Dă-o toată pe gât, eu mi-am luat porţia.

Mi-am amintit gestul pe care-l făceau cei de la clasa a treia cu gâtul sticlelor şi ulcioarelor, când le primeau şi le dădeau. Le-am imitat evlavia, dar bând mai pe îndelete şi lăsându-i lui Florin câteva degete de licoare, ca să duc ritualul până la capăt. Era acelaşi vin negru, dens şi catifelat din noaptea de Crăciun. Ne-a obosit, ne-a ameţit, ne-a cufundat în aluatul general.

A doua zi, era 29 decembrie 1943, cu o oră înaintea amiezii, am văzut pentru prima dată Castelul. Acum refac amintirea, abia acum descopăr reliefurile, detaliile, restrângerea spaţiului şi fixarea lui în parcele posibile şi în aproximaţii cronologice, abia acum alătur parcă două hârtii de calc, două hărţi pe hârtie de calc, şi le pun una peste alta, pe cea a primăverii-verii, atât de profund întipărită în aminte, peste cea a iernii, platâ, nesigură, doar cu câteva creionări, şi mă străduiesc să-mi imaginez ceea ce n-am înregistrat atunci, dar mi-e teamă să nu

născocesc, pentru că în acea zi de 29 decembrie, atât de importantă în această povestire şi în viaţa mea, ca zi care m-a legat de aceste locuri şi a hotărât revenirea mea aici şi revederea lor halucinantă, ea alergând în timp, rostogolindu-se ciclic şi mereu, ca moneda lui Prévert, mai întâi spre 29 aprilie, apoi spre 29 mai şi mai departe spre 29 iunie şi 29 august, cele mai fantastice zile din viaţa mea. Da, şi acum când scriu aceste rânduri e tot un 29, martie, dar nu mai e anul Domnului, ca atunci, ci anul navetelor cosmice, nu spre ceruri sfinte şi tămăduitoare, şi al spaţiilor în navete, e anul inimilor artificiale, puţine, şi anul inimilor artificiale, multe, anul în care lumea se va bucura, poate, la cea de a 40-a comemorare a unei nemaipomenite victorii, iar eu voi suferi, sigur, la cea de a 40-a aniversare a unei cumplite înfrângeri. Da, mi-e teamă să nu născocesc, pentru că în acea zi de 29 decembrie n-am văzut nici un castel, ci mi l-am imaginat, vag, câteva clipe, când mi s-a povestit despre el, fără să-mi imaginez, n-aveam nici un motiv, şi cutremurele plurivalente care se vor năpusti asupră-mi din craterele lui nevăzute.

Era un sat de câmpie, înconjurat de păduri, de la gară nu se vedea decât turla bisericii, ţâşnind roşie şi cu beteală albă pe cap, abia după un drum lung şi cotit printr-o pădure de salcâmi se ivea şi satul, rezemat de altă pădure mai înaltă şi mai deasă, albită şi ea de omătul îmbelşugat, cu uliţele lui curate de iarnă, cu două fântâni ca doi cocostârci stilizaţi şi cu fumurile încolăcindu-se deasupra hornurilor, uniform şi înalt, ca în tablourile pictorilor naivi. N-am întrebat pe nimeni, ci ne-am îndreptat spre casa cea mai arătoasă, în mijlocul satului, atât de albă că părea dată cu zăpadă, dar parcă spre a se deosebi de altă clădire, cam de aceleaşi dimensiuni, soră geamănă, preferând roşul cărămizilor albului de var, care-şi oprea unul din ziduri chiar pe malul apei. Era o moară, cu roată afară şi cu motor înăuntru. Foarte departe, dincolo de râu şi de o întindere lucioasă care nu putea să fie decât un lac, se zărea o înjghebare simetrică de brazi, foarte înalţi şi deşi, ca o palisadă naturală şi ca o pavăză de netrecut în calea privirilor. Dacă m-aş fi uitat mai atent, mai pătrunzător, dar n-aveam pentru ce, poate că aş fi deosebit printre zăbrelele aiurite ale brazilor învătuiţi, contururi mai închise, care mi-ar fi sugerat donjoane şi metereze. Lacul

era pătat pe alocuri de insuliţe negre de pământ şi de plauri şi prândoaie de stufăriş. N-am avut vreme să-mi continuu turul de orizont, nici nu mă ispitea ceva anume, pentru că fetele ne-au zărit, ne-au făcut semne şi mai ales ne-au trimis chiţcăieli de bucurie de la ferestre, apoi ne-au ieşit în întâmpinare, îmbrăcate în pulovăre strânse pe trup şi aliniindu-se în faţa noastră ca pentru un concurs de busturi. Poate că Florin s-ar fi transformat într-un Paris autohton şi de circumstanţă, dacă n-ar fi năvălit într-o clipită şi cei trei cam-însoţitori, cum îi numise el, unul într-adevăr o huidumă de iarmaroc, mare, gros, cu gât de taur, brunet şi cu un chip de la care putea să derive adjectivul — chip + eş — ceilalţi doi, mai ca noi, unul poate că începuse să se radă la trei zile, nu ca noi la şase, în orice caz toţi trei păreau simpatici şi chiar bucuroşi că le-au mai venit parteneri de discuţie. Strângeri de mâini, prenume, priviri pe sub gene, mici ezitări, respirări în lac de cuvinte şi sfiiciuni, bineînţeles, apoi sus, la căldură, dar nici afară nu era prea frig, într-un hol cât o aulă, îmbâcsit de scaune, fotolii, canapele, taburete, măsuţe, mese, dulăpioare şi oglinzi, a început dezgheţul, cu banalităţi despre vreme şi Bucureşti, cu promisiunea unui revelion grozav, vai, ce bine c-aţi venit, avem şi nişte surprize, nu-i aşa că eu am fost prima care am prezis?, cu nişte aburi ciudaţi, ştiam, simţeam că sunt de cafea, dar nu-mi venea să cred, erau ani de când nu-mi mai uimiseră nările, apoi propuneri de jocuri, dar nu prea serioase, să nu ne batem capul, mai bine dansuri, gajuri, ba n-ar strica şi puţină vânzoleală prin zăpadă şi un om, adică un uriaş, un golem alb, cu ceaun de tuci pe cap, şi, uite, pariez că, dacă dăm drumul la radio, ce Philips formidabil!, îl auzim pe Tina Rossi, la fiecare zece minute îl poţi auzi, cântă pe toate posturile europene, şi Gigli, Doamne, ce tremolo mortal când trece de la un registru la altul, şi Zarah Leander, cu timbrul ei grav şi insinuant de alcov à la belle époque, şi Wilhelm Kempff, cu Mondschein şi cu Patetica, mai ales. Şi suntem singuri, singurei, babacii au plecat cu gazdele în altă comună, ca să sărbătorească un sfânt Anisie, mâine, apoi revelionul, tot acolo, răspoimâine un sfânt Vasile, chiar la protoiereul plăşii, apoi un sfânt Serghie, băiatul protopopului, şi mai ales un sfânt Iordan, nepotul proto, zău că nu glumim, Florin, până în ajunul Bobotezei suntem absolut singuri, adică mai vegetează câţiva

bunici, din ambele familii, jos, în casele mici, dar cred că nici nu vegetează, fâlfâie invizibili, ca nişte fantome!

Cea mai vioaie şi mai plină de iniţiative şi sinceritǎţi, care îşi amintise şi de bunici, era Neruna, sfiiciunea şi aerul de şcolăriţă model din perioada cenaclului le împrumutase surorii mezine, Metaxé, care părea că trece printr-o probă medievală de logodnă princiară, era ghemuită toată şi îşi privea, fără admiraţie, genunchii şi gleznele lipite ca într-o *Rugăciune* de Brâncuşi, iar Anais, calmă, cu coarnele pectorale retrase, cu gesturi leneşe şi priviri uneori adaptabile, se predase, cu destulă artă şi destoinicie, unui rol prematur de matroană, spre fericirea cuviosului fost-handralău, care i se închina des, cu gesturi şi ochiri furişate şi ne.

Băieţii îşi destăinuiau, pe măsură ce trecea timpul şi atmosfera se încălzea, îndeletnicirile şi adevărurile lor de vacanţă, şi poate nu numai de vacanţă. Sergo, brunetul cel chipeş, remarcat cu atâta exagerare de Florin, iubea. Iubea sincer, pe faţă, cu toate respirările, clipirile şi nevăzutele. Probabil că numai apariţia noastră, doi necunoscuţi, îl scosese pentru câtva timp din starea lui naturală, împingându-l într-o ţesătură de discreţie care nu i se potrivea, dar care deja începea să se răsfire. Era dintre cei cu inima în palmă, spre seară auzind o păţanie din lumea copilăriei mele de circ şi căutându-mă la bicepşi m-a şi provocat la un bras-de-fer şi, deşi avea braţe mai groase decât ale mele, cu antebraţe şi palme alungite şi cu degete de o fineţe surprinzătoare, apucătoare şi puternice, l-am doborât de două ori, nedivulgându-i totuşi secretul unei mişcări combinate, din braţ şi palmă, cunoscută doar în lumea circului şi transmisă cu legământ de taină, astfel că Sergo mi-a mai întins de două ori mâna dreaptă, ca să mă felicite pentru incredibila victorie, care m-a transformat într-un mic erou al serii, asta înainte de a dedica la toată lumea epigrame, unele aproape reuşite — mi-o amintesc pe cea *Către Neruna, după jumătate de oră de volei în zăpadă: „De când în pieptul cald, cuminte, Balonul o atinge, De-atuncea eu mă rog fierbinte, Să fiu o minge”*— şi alte năzbâtii în versuri. Sergo nu şi-a ascuns sărăcia lui în materie de diplome, n-o avea decât pe cea de absolvent de liceu, tot comercial, dar nici nu s-a lăudat, americăneşte, cu ea şi cu meseria lui, rarisimă, era orfevrier — cel mai, cel mai,

cel mai! — fiecare fată îi dăruise alt calificativ, nu lucra decât în ateliere închise şi păzite, adică la cele mai preţioase lucrări, de la cele mai înalte curţi, cu cele mai scumpe metale şi nestemate. Şi aşa cum se întâmplă când prinzi o cheie, am şi descoperit-o pe Anais, şi nu numai pe ea, plină de podoabe, dar ce podoabe, noroc că nu atât bunul simţ cât timiditatea m-a oprit să mă alătur, precum Florin, de mâinile, gâtul şi pieptul ei şi să mă binoclez, fierbinte, de parcă i le-aş fi văzut pe trupul gol şi atunci: adio, aur, platină, rubine şi smaralde!

Pe cavalerul mezinei, Adorian, l-am ghicit prin contrast. Dacă Sergo iubea, Adorian cucerea şi domina. Nu cunosc istoria Armeniei ca să-l asemăn cu vreun mare căpitan sau principe, dar cred că nici Nahuled Kuceak, unul din poeţii armeni care m-au fascinat, nu şi-ar fi privit cu atâta îngăduinţă şi adeferenţă auditorii din vreo grotă sau din vreun cort de la capătul lumii. După comportament l-aş fi luat student, cu primele eseuri sau poezii publicate, pe care îţi vine să le prinzi şi pe piept şi pe spate, să devii om-sandviş, şi să mai suni şi din goarnă ca să se adune lumea în jurul tău, dar era ditamai avocat, adică proaspăt avocat, cu o licenţă „magna cum laude” şi cu un angajament ferm în cabinetul uneia din cele mai ilustre personalităţi ale baroului românesc, care — mă dusese Soran la unul din cursurile lui de drept internaţional — strălucea prin modestie. Era scund, chel, miop, dar ce voce, ce fraze, ce logică, ce humor! Într-adevăr un cuceritor, bineînţeles pentru alte lumi.

Adorian era înalt şi slab, avea ochi pătrunzători sub sprâncene negre, dense, îşi încrunta voit figura pentru a-şi compune masca-i iubită, de gravitate şi gesticula pedant pentru a-şi sublinia vorbele, într-adevăr legate, clare, persuasive, fraze prin excelenţă rectilinii, fără acele serpentine şi schimbări de reliefuri care prin ciudăţenie, surpriză şi noutate dau cuiva farmec şi personalitate. Părea obsedat de drept, de justiţie, până şi pauzele şi virgulele şi le supunea şi ordona acestei obsesii. Se voia ascultat, de câte ori începea să vorbească aveai impresia că dă ordin să fie ascultat, şi dacă nu observa efecte pe chipurile ascultătorilor, repeta fraza la care ajunsese, indiferent de densitatea sau adevărul ei, îi schimba tonalităţile până ce reuşea să smulgă măcar o grimasă de mirare sau de supunere pe chipul cuiva. Nu rostea nici imbecilităţi, nici platitudini, nu-şi

rătăcea coerenţele, uneori înjgheba chiar idei interesante, dar nici măcar raţional nu te capta, era un conflict permanent între vorbele lui şi persoana lui, încât concluziile, chiar adevăruri fiind, păreau false şi contrafăcute. Probabil că era tobă de carte, cunoştea probabil pe de rost zeci de coduri dar efect real asupra auditorilor, ca avocat pledant — situaţie pe care încă nu i-o doream — nu cred că ar fi obţinut vreodată. Ori în faţa unor oameni, ori în faţa unor urşi polari...

I-am ars o epigramă, după ce am găsit rima *furia*, necesară unei expresii uriaşe — *summum jus, summa injuria: exces de dreptate, exces de nedreptate* — pe care o memorasem, împreună cu multe altele, dintr-un dicţionar latin, răsfoit într-o vacanţă pe malurile Bîrladului, care suna cam aşa:

Cu-acest torent ce-l scoţi din gât
Fără să-ţi stingă furia
Tu nu vei dovedi decât:
Că summum jus, summa injuria

Nici măcar n-a zâmbit, dar m-a azvârlit într-o mocirlă, aşa hotărâse căutătura lui, după ce m-a amuţit perorând că un intelectual nu foloseşte citate, fără să ştie cine e autorul lor şi mai ales în ce operă pot fi găsite, ca acesta al lui Cicero, de pildă, din lucrarea *De Officiis*, capitolul 10, paragraful 33! Ştiam că-i de Cicero, dar...

Ne-am uitat amândoi, în aceeaşi clipă, la Metaxé. El era mândru şi o voia si pe ea la fel, şi era şi ea, dar se prefăcea, aş putea să jur, se supusese ordinului. Şi mi-am propus să mă dau peste cap, la propriu şi la figurat, să-mi preschimb vorbele în miresme şi stele, să fac descântece şi farmece, în versuri line şi tunătoare, să i le dau lui Metaxé, s-o vrăjesc şi s-o scot de sub pelerina lui falsă, măcar pentru o frântură de timp, pentru o îmbrăţişare vizibilă. Era atâta înverşunare în mine, încât sunt sigur că aş fi reuşit. Dar au intervenit Neruna şi Silviu, Silviu, cel de al treilea, care jinduia.

Silviu era cel mai elegant dintre *noi*. — Mă includ şi eu în acest noi, numai pentru că domnul Stimu, amintindu-şi subit de un client care plecase pe front fără să-şi ridice un costum achitat până la ultimul sfanţ, mi-l *împrumutase* de sărbători, dar costumul îmi venea atât de turnat, încât meşterul, în loc să-mi spună adevărul, m-a transformat în manechin şi într-un tânăr de

Bucureşti aproape elegant. — Făcea parte dintr-o familie foarte bogată, tatăl lui, al cărui fiu unic era, poseda un mare magazin de bijuterii, la care lucra şi Sergo, cu sucursale la Timişoara, Iaşi şi Constanţa. Cânta la pian, învăţase cu guvernante şi profesori germana, franceza, italiana şi engleza, făcea călărie şi iahting, juca tenis acasă, la şosea, ne învăţase să bem pentru prima dată whisky şi ne arătase surpriza de revelion: două sticle întunecate, cu mai multe etichete, de băutură auzisem, din literatură: Cognac, chiar şi firmele Courvoisier şi Martel nu ne erau întru totul necunoscute, dar eticheta cu V.S.O.P. de pe ambele sticle nu izbutisem s-o descifrăm. Nu pot să ştiu cum se purta Silviu, acasă, în clasă, era tot într-a opta, bineînţeles la Colegiul Naţional, şi în alte cercuri. Aici, între noi, părea cel mai nătâng şi mai neajutorat. În afară de Neruna, nu exista nimeni şi nimic pentru el. Nici nu era capabil să râdă la vreo glumă, se uita întâi la ea, cred că nici prin da sau nu n-ar fi fost în stare să răspundă la cele mai elementare întrebări, pentru că nu ştia dacă ea auzise sau care va fi reacţia ei, părea mut, paralitic, lipsit de simţuri, de alte simţuri, pentru că unul măcar, al văzului, dar nici acela nu-i aparţinea, era al Nerunei, nici o clipă nu se uita în altă parte, iar când ea dispărea, privirile îi rămâneau pironite în locul de unde plecase şi unde o aştepta. Poate că exagerez, dar cam aceasta era impresia pe care o făcea Silviu. Şi nu iubea, ca-n romanele ruseşti, exploziv, dement, sinucigaş ori regenerator, obiectul era atât de departe şi de sus, icoana sau ce-şi închipui, a el, nu cred c-o simţea ca fiinţă, încât îi era teamă, cred, să-şi imagineze c-o iubeşte. Jinduia, jinduia după ceva, după bucăţi, după firimituri: zâmbete, gesturi, vorbe, chiar dacă nu-i erau adresate lui, dacă se întâmplau în preajma lui, în preajma ei, îi era de ajuns să fie doar părtaş acolo. Nu-mi amintesc să fi întâlnit în literatură asemenea personaje, dar din păcate portretul pe care i-l fac e foarte incomplet. L-am văzut o singură dată, într-o convieţuire care-l aneantiza prin realitatea ei: chiar alături de fiinţa pe care încă n-o desprinsese din ceruri, din vise, din lumea plăsmuită, pe care încă n-o simţise ca fiinţă. Poate că pe stradă, sau la şcoală, sau la teatru, sau la vreun bal — oare? — s-ar fi purtat ca un om normal, poate că se şi purtase ca un om normal. Dar aici, unde venise pentru că era ea, şi ea chiar era, şi se putea

gândi si se putea uita numai la ea, nu se afla cu ea într-o lume întâmplătoare, ca pe stradă, la şcoală, sau la teatru, sau chiar la un bal, ci se aflau anume, ei amândoi, ea îl chemase şi...

Când Neruna m-a invitat a doua zi, dimineaţa, la o plimbare în jurul lacului, am uitat şi de Metaxé şi de Adorian şi de Silviu. Era la micul dejun şi se însăilau programe pentru ziua aceea — ce să facem dimineaţa? ce să facem până spre seară, când fetele vor începe pregătirile pentru revelion? — erau opinii cu droaia: plimbări, audiţii muzicale, exista şi un patefon şi discuri, o bătaie cu zăpadă, haidem la gară, ca vara, cel mai bun program e cel fără, avem şi cărţi de joc încă nefolosite, iar într-un moment de tăcere, Neruna a arătat spre mine:

— Pe noi să ne scoateţi din program, deocamdată. Vom face o plimbare în jurul lacului, până unde se poate. Si dacă ne va plăcea, putem s-o repetăm şi cu voi...

Nu ştiu când şi nici nu ştiu dacă Neruna îşi gândise spusele. Cu mine nu se înţelesese, dar mă implica atât de clar în planul ei, încât îl transformase în planul nostru, ca şi cum l-am fi chibzuit împreună, numai noi, pentru a-l realiza numai noi. Felul cum vorbise excludea orice alăturare, uimirea celorlalţi continua prin tăcere, şi a mea la fel, nu eram în stare să bâigui nimic, dar din fericire nimeni nu se uita la mine, în afară, bineînţeles, de eternul Florin, căruia i-am răspuns însă printr-o ocheadă de: asta e, băiete, ceilalţi au început să revină totuşi la preocupările lor: Sergo la Anais, Adorian la Metaxé, iar Florin parcă simţindu-mă l-a scos dintr-o toropeală de plumb pe Silviu şi a ieşit cu el pe cerdac, împingându-l ca pe o fantoşă.

— Mergem? m-a întrebat Neruna, proaspătă, zveltă, avântată, ca o Diana a zăpezilor.

Atunci, doar atunci, m-am trezit dintr-un somn de păcură, în care voit mă afundasem şi m-am bucurat că Neruna e cea mai frumoasă fată cu care m-am întâlnit vreodată. Era cald, un soare plin, care acuş ne va smulge flanelele, altceva mai gros n-aveam pe noi, şi am pornit, eu în spatele ei, spre un lac ca un câmp de zăpadă, în care se va cufunda sau din care va răsări, dar cum oare o parte din viaţa mea.

— Să nu te sperii, mi-a spus ea, în timp ce croia potecă prin zăpada virgină, fericindu-mă că-mi pot potrivi paşii în urmele paşilor ei, azi am chef de vorbă, asta mi se întâmplă odată pe

an, mereu cam înaintea anului nou, şi-am vrut să fim împreună, nu ştiu de ce şi nici nu vreau să ştiu şi nici n-aş vrea să ştii, să fie ca o întâmplare fără început şi fără sfârşit, vrei? Si voi începe prin a-ţi mărturisi că fac şi eu versuri, nu chiar ca... le ştii? cele din parodia lui Topîrceanu, à la domnişoara de pension vrăjită de Eftimiu: *„Ah! Cât este de frumos!”*, e tâmpit, nu? dar să ştii că e frumos, numai noi prin labirintul acesta de sălcii şi plopi, pardosit în alb, oh! încep să divaghez, îţi vorbeam despre versurile mele:

Mă uit în oglindă şi-mi strâmbă din nas
Cum sigur, puştoaică, făcea Montespan
Şi-aş vrea să-i aud propriu-i glas,
Dar am decât ea mai puţin cu un an...
Când singură sunt îmi scot bluza de cât
Cămaşa opacă aleargă spre pat
Şi totuşi prin geamul din zid
Aş vrea să se uite-un băiat.
Şi slobod spre Soare chiar opt ciocârlii
Acum când fecioară mă laud
Dar nu suverani şi crini de Neuilly
Ci cai şi truveri o să caut...

Şi tot aiureli din acestea. Îţi spun tot ce-mi vine în cap, pentru că mi se pare că-mi place cu tine, şi de tine. De-aceea te rog să nu mă lauzi, ţi-am spus: S.t.a.d.a., dar nici nu cred că ai avut de gând, merci! Îmi pare bine că nu ţi-ai dat şi nu-ţi dai ochii peste cap când se înfige Anais, cum face prostul de Florin şi ceilalţi, alţii. Îi place să se joace, aşa în vânt, de dragul jocului, nici măcar ca o pisică, nu umblă după şoareci, i-ai văzut doar motanul, nici n-are gheare, mi-a spus odată că nu vrea altceva decât să-i facă pe băieţi să viseze, să-i fericească în vis şi să nu crezi că nu i-au spus vreo câţiva că au visat-o, că s-au visat, şi „Cum? Ce se întâmpla?” îi provoca ea şi mai tare şi dacă ăla începea să aiureze îl oprea de la primele vorbe: „Şi nu-ţi ajunge că sunt femeia visurilor tale? Vrei o hârcă, o vrăjitoare? Sau te pomeneşti că-ţi trece prin cap cine ştie ce prostie, în loc să-mi mulţumeşti în genunchi că te-am făcut fericit, rămânând curaţi amândoi. Să nu fii neghiob! Adio!” Pariez că o se întâmple aşa şi cu Florin. N-o să reziste, pentru că pofta de mine i-am tăiat-o, cred, prin plimbarea asta. La noi e un obicei sfânt: fetele se

mărită fecioare. Poate că e o prostie, dar legea asta n-o s-o încalc decât eu... Vezi? Se zăreşte Castelul, numai un turnuleţ acolo printre cei doi brazi. Nici iarna nu se vede cum trebuie, iar vara numai zidurile de brazi. Vrei să ne căţărăm la vară într-un brad, în cel mai înalt, ca să desluşim misterele Castelului? Nimeni nu ne poate opri, şi mistere sunt, sigur. Noi venim în fiecare vară aici, toată familia, la Dobridor, morarul, tata l-a făcut om, dar şi el l-a refăcut om pe tata. A-nceput Dobridor, în 1917, în lunca Siretului, după un atac al nu ştiu cui, al românilor, sau al nemţilor, e ca-ntr-o poveste arhicunoscută şi nici măcar nu vreau să dau a înţelege că familia noastră a luat parte la războiul de întregire. Tata a căzut şi a rămas pe marginea unei tranşee, apoi un obuz l-a azvârlit din nou în tranşee şi l-a acoperit. Noroc c-a trecut Dobridor pe-acolo, era sergent, şef de grupă, sau de pluton, a auzit gemete, a vrut să plece, era şi el rănit, dar gândul bun l-a făcut să scormonească în movilă şi a dat peste tata: „Bine, măi armene, tocmai tu care te-ai ferit până acum şi de guturai!” Si l-a luat în spate, dar văzând o patrulă nemţească a fugit în pădure, cu tata pe umeri. Şi-au rătăcit în pădure trei zile şi trei nopţi, Dobridor mesteca frunze şi coji de copaci şi i le dădea de-a gata tatei care nu mai avea nici o putere, a prins şi un iepure sfrijit şi i-a stors sângele mai întâi în gura tatei, numai în a patra zi au dat peste apă şi gazdă, în coşmelia unui sihastru, care i-a tămăduit în vreo două luni pe amândoi... Cred că de aici s-ar vedea bine castelul. Oare ne vom putea căţăra în vârful bradului ăsta? Eu mă pricep ca o veveriţă, iar tu, dac-ai trecut prin circ, să vezi ce pereche grozavă de iscoade o să fim! De la începutul războiului s-a mutat aici o ambasadă, la mare taină, dar toată lumea ştie că e ambasada unei ţări nordice, uneori mai ies şi afară din cetate, şi ei şi ele au părul blond, foarte, trupuri zvelte, staturi înalte, aproape zilnic o maşină face naveta spre Bucureşti, tur şi retur, Sergo spune că e un Rolls-Royce, cică cea mai scumpă maşină din lume, numai la comandă se face, dar mie mi se pare o hodoroagă demodată... Ciudăţenia cea mare a fost că mai greu s-a vindecat Dobridor, zicea sihastrul, când tata şi-a revenit, că numai o minune îl poate salva. „Şi cum ai izbutit să-l aduci până aici?” l-a întrebat sihastrul pe tata. „Păi nu eu, el m-a adus pe mine”, i-a răspuns tata, făcându-l pe moşneag să nu mai

termine cu crucile şi mătăniile. „Păi rănile lui sunt mai rele decât ale matale. Aici s-a petrecut o minune, Doamne, Dumnezeule, dacă matale spui purul adevăr! Să-i mulţumeşti toată viaţa Domnului!”. Dar tata a crezut de cuviinţă să-i mulţumească mai întâi lui Dobridor şi l-a întrebat ca-n basmele din cărţile de citire: „Ia spune, Dobridoare, ce dorinţă mare ai avea tu de la viaţă?” Iar Dobridor i-a răspuns de parcă ar fi declamat o poezie: „O moară aş vrea, la asta visez de când eram ucenic, şi-am visat cât am fost ajutor de mecanic, iar ca mecanic mă pomeneam că-i sărut zidurile şi găoacele roţii. Aha, va să zică o şi ştii... O! i-a răspuns Dobridor. Şi moara e chiar cea din satul ăsta şi se vede bine de aici, din casă, e ca un zid în calea privirii... Uite, aici se află Strâmtoarea, aşa i se spune locului şi chiar e cea mai mică distanţă între ţărmul satului şi ţărmul insulei pe care se află Castelul. Cât să fie până la chioşcul de-acolo, îl vezi? E la jumătatea drumului dintre cele două ţărmuri, lasă că-ţi spun eu, ştiu foarte bine: trei sute de metri în total, deci chioşcul e la vreo sută cincizeci de metri. Vino aici! Se vede ceva din faţada Castelului. E un Buftea mai mic şi are o poveste, dar cea mai interesantă şi mai lugubră e povestea locului unde suntem noi acum. I se spune la cimitir. De aceea e atât de bine păzită Strâmtoarea, întocmai cum spune proverbul: frica păzeşte bostănăria. Cică e un blestem, de pe vremea când la Castel erau călugăriţe, slujeau acolo, sau stăpâneau acolo, sunt oameni în sat, cei mai bătrâni, care ştiu adevărul, şi cică unul, un zdrahon din sat, a pus ochii pe o călugăriţă şi se pare că şi ea îşi îmblânzise ochii, asta e greu de lămurit, pentru că totuşi e ceva distanţă de la un ţărm la altul. Fapt este, sau poveste este, că se întâlneau noaptea la chioşc, fiecare făcea jumătate de drum, până ce i-a zărit cineva, sau nu i-a zărit, de auzit însă s-a auzit printre maici despre povestea celor doi şi s-au pogorât tunete şi blesteme şi poate şi nevorbe, pentru că într-o noapte, ultima lor noapte, cică din senin, dintr-un cer fără nori şi cu lună mare, au pornit fulgere şi bubuituri, ca o răzvrătire a naturii, şi a doua zi au fost pescuiţi amândoi, unul pe un mal, altul pe celălalt, dar nişte oameni mai oameni i-au unit pe amândoi pe o năsălie şi s-a speriat lumea de frumuseţea şi tinereţea lor, parcă nu-i atinsese apa, parcă muriseră în braţele sau în aripile îngerilor. Dar blestemul a rămas, aşa se zice, şi chiar aşa este, pentru că

şi de când venim noi se întâmplă nenorociri, am asistat şi noi la câteva. Vreo trei s-au înecat în ultimii şase ani: un student, înotător foarte bun, care a vrut să dovedească, deci intenţie bună, că totul e poveste şi scornească, a ajuns până la chioşc, s-a odihnit acolo câtva timp, dar când să se întoarcă a fost înghiţit de apă. Dintr-odată nu i s-a mai văzut capul, că se adunaseră oamenii pe mal ca la târg, şi dus a fost. L-au găsit, tot dimineaţa, în ghiolul morii. În alt an s-a răsturnat un băieţandru cu barca şi n-a apucat să se mai agaţe de ea, nici cu bărcile nu se mai încumetă oamenii de atunci, iar acum doi ani, adică acum un an şi vreo opt luni, am asistat şi noi, nu ca martori, dar eram aici, un puştiulică s-a urcat într-o salcie, pe malul lacului, una din pletoasele ălea groase, probabil, după cuiburi şi ouă, s-a rupt o cracă de sub el şi bâldâbâc şi dus a fost şi el. Aşa se spune, aşa s-a întemeiat tradiţia şi legenda, că în anii cu soţ lacul, adică locul acesta al păcatului cere OM... Nu, te rog, nu te apropia, aşteaptă până la vară, adică nu, pentru că va fi an cu soţ!

Mi-a vorbit întruna şi am lăsat-o. Îmi plăcea s-o ascult, îmi plăcea s-o văd, îmi plăcea să privim împreună locurile pe care mi le arăta, uneori ne atingeam capetele şi ne speriam amândoi, ne legaserăm puloverele ca nişte brâuri, în jurul mijlocului şi, deşi o ştiam pură, neîntinată, fecioară şi mă înroşeam când îi vedeam sânii mici tresăltând sub mătasea bluzei şi pictând în albul imaculat două puncte roşii, nu izbuteam să închid ochii, aşa cum aş fi dorit şi, mai ales, nu puteam să-mi controlez şi să-mi stăpânesc seismul fierbinte care-mi aprindea unde şi zguduiri în tot trupul. Ne aşezasem pe trunchiul gros al unei sălcii căzute şi priveam prin cătarea chioşcului către Castel. Se vedeau câteva ferestre, jumătatea unui donjon şi parcă fâlfâiri şi umbre la geamuri. Castelul părea locuit şi acum în plină iarnă, dar Neruna era atât de îndepărtată şi atât de departe de Castel, încât am lăsat-o în tăcerea şi în lumea ei. Şi chiar se retrăsese într-o lume a ei, pentru că şi tonul şi ceea ce-mi spunea erau altele decât cele cu care mă obişnuise în timpul plimbării:

— Nu sunt poetă, sunt mai degrabă o visătoare, îmi place să visez şi, dacă-mi place înseamnă că visez trează, îmi închipui tot felul de nebunii, foarte rar cuminţenii, sau poate că inversez valorile, fără să-mi dau seama. Ţi-am spus că nu voi fi fecioara

soţului meu, nu, te rog să nu mă întrerupi, ştiu ce vrei să spui: că s-ar putea să se confunde, să se împlinească în unul şi acelaşi, dar tu nu-ţi dai seamă că toate trei suntem căsătorite? Silviu va fi soţul meu, asta s-a hotărât nu ştiu de când. Va fi probabil un soţ ideal, dar nu va fi primul meu bărbat, pentru că nu mi l-am ales eu şi pentru că nu e cel pe care eu mi l-aş fi ales. Vreau să-mi ofer puritatea şi fecioria, nu să mi se ia. Vreau să dăruiesc, nu să mi se ceară ca un drept. Si dacă vreau să dăruiesc, vreau neapărat să dăruiesc cuiva. Chiar nu mă înţelegi? Visez, vreau zboruri, explozii, înălţări, cutremure, vreau vrăji, mistere, necunoscute, fericiri groaznice, nu băi călduţe şi mângâieri cu puful! De ce să mă înfemeiez din obligaţie, din tradiţie, din obicei şi nu din vis, din poezie, din mister? Măcar acest act suprem, unic, irepetabil să-l fac în libertatea fiinţei mele, desigur, fiziologic e o mică rănire şi schimbare, dar eu vreau ca prima atingere, prima durere necunoscută, prima alunecare, prima nu ştiu ce, primul nu ştiu cum să aparţină sincerităţii mele, să se întâmple în armonie cu visul meu, cu dorinţele mele nebune, să fie împreunarea celor doi magneţi care se caută şi care numai ei pot, dintre toţi ceilalţi, să se atingă şi să devină întreg. Poate că vreau doar adevărul unei clipe, dar am dreptul să cred în acest adevăr şi să-l am. O, fii sigur, va fi chiar un adevăr al meu, pregătit de nearătările şi nedestăinuirile mele, de nişte fiori încă netreziţi şi care ar putea să rămână aşa toată viaţa, şi eu nu vreau asta, vreau să fiu măcar odată întreagă, liberă, cu visele prelungite în fiori, în cei necunoscuţi, deschişi prin voinţa mea nu prin întâmplare şi hotărâre străină, vreau ca acea clipă să fie cea mai sinceră din viaţa mea, numai aşa nu va fi durere, ci o groaznică fericire...

Cu atât mai mult simţeam nevoia să tac, nu puteam să rănesc o asemenea destăinuire.

— Vino la vară! mi-a spus ea în şoaptă, dar nu ca într-o rugăciune, ci ca într-un vis. Vino să rupem blestemul lacului, să rupem ceva cumplit în lume, ca să se poată rupe şi trupul meu, pentru a se împlini!

Am plecat mai târziu, păşind tot pe urmele ei. A fost o seară ca de priveghi. Când ne-am retras în cameră, Florin mi-a spus, îngrozit, că Silviu oscilează între nebunie şi sinucidere. Nu mă

uitasem la el, nu-l văzusem, poate că nici nu era, nu m-am uitat la nimeni. Aveam prea multe de căutat în nevăzutul viitorului.

Când s-a luminat de ziuă am plecat, ferindu-mă să trezesc pe cineva. Lăsasem în cameră o foaie din caietul meu de liceu, cu o urare de mulţi ani tuturor.

Nu ştiu ce m-a făcut să întorc capul, când am ieşit pe poartă. Neruna era la geam. Îl deschisese. Ne-am privit câteva clipe. Nu ne-am făcut semne. Am ajuns în Bucureşti la amiază.

Am evitat locuinţa din Ştefan Mihăileanu. Nu mă înţelesesem cu cel care-mi luase locul asupra vreunui semnal şi-mi era teamă că, dând buzna peste el, îl voi obliga să-şi caute alt acoperiş. Voi trece mai spre seară şi mă voi ghida după lumină. Dacă geamul va fi întunecat, voi încerca. Voi găsi în mod sigur un semn din care să reiasă dacă s-a eliberat sau nu camera. Firea îmi spusese imprecis: câteva zile, dar pe Firea n-aveam de unde să-l iau şi nici pe Soran, numai întâmplător cunoşteam strada pe care stătea Lilia, dar nu şi casa, Tania era o gazdă ocazională, de Dinoiu nu ştiam absolut nimic, decât ce-mi spusese Firea, că are două licenţe şi lucrează la Biblioteca Centrală, Bălănuţ: obscuritate completă, toate legăturile cu cenaclul le aveam prin Florin. Era o ţesătură încâlcită, probabil într-adins şi tocmai din cauza aceasta n-avea nici un rost să-mi bat capul, până la urmă tot mă voi descurca, deşi o presimţire rea mă ciupea din când în când.

Şi dacă voi petrece revelionul cu mama, în Stupinei, la vechea locuinţă? Cred că nu i se putea face mai mare bucurie. Ştiam cum s-o iau: mă voi preface distrat, vom ciocni un pahar de vin, apoi mă voi chinui să-mi amintesc nişte poezii de Arghezi, ea îmi va sări în ajutor şi-mi va spune toate *Florile de mucigai* şi poate, cine ştie, o voi cuceri într-atâta, încât va scoate din lădiţa cât o cutie de perechi de pantofi, mereu încuiată, deşi n-ar fi umblat nimeni acolo, era un obiect sfânt, un carnet vechi, cu scris ruginiu pe file atât de uscate şi subţiate, că la o atingere mai brutală se prefăceau în firimituri, şi-mi va citi poeziile de dragoste şi de aşteptare pe care le dedicase, la 17 ani, celor doi cavaleri care-i promiseseră că se vor întoarce la sfârşitul războiului pentru a-şi reîncepe viaţa în orăşelul tihnit dintre Siret şi Bîrlad. Amândoi aveau acelaşi grad, unul în misiunea lui Berthelot, celălalt în armata lui Presan. Franţuzul i-a scris din Abbeville, de acasă, dar nu i-a scris el, n-avea cum să scrie, ambele mâini îi fuseseră amputate, i-a scris prin sora lui, rugându-se să fie iertat pentru că nu-şi va ţine promisiunea, celălalt s-a întors, cu Virtutea Militară şi alte medalii şi cu o nestăpânită poftă de viaţă, pe care n-a avut vreme să şi-o cheltuiască în cei 15 ani cât a mai trăit. Am făcut rost de cele

câteva cadouri cu care o obişnuisem pe mama de Anul Nou: o sticlă de şampanie, un pachet de Virginia şi un volum de versuri, *Scântei galbene*, de Bacovia, pe care îl găsisem la un anticar prieten, şi m-am repezit în Stupinei. Am găsit-o singură, ştiam că soră-mea plecase de sărbători la Bîrlad, la prietena ei, Lola, prima mea dragoste de la şase ani, iar fratele cel mic era cu şcoala într-o tabără. Arăta bine, parcă întinerită, m-a dojenit, mi-a mulţumit pentru cadouri, dar o simţeam nervoasă, parcă o oprisem de la ceva, şi chiar o oprisem: cămăruţa aceea în care trăisem înghesuit şi închircit atâţia ani arăta ca un colţişor de recepţie. Era curăţenie, ordine, fantezie, chiar şi acel dram obligatoriu de dezordine, şi mai ales era o masă, acoperită cu o faţă albă, ca spuma, şi cu patru scaune în jurul ei, acoperite şi ele cu perniţe de lână. Era anul mamei, anul în care urma să se sărbătorească la ea revelionul, îi cunoşteam prietenele, toate văduve şi necăjite, cu copii şi rude pe front, pe care ea, ca un Luca din *Azilul de noapte*, le ţinea în viaţă, le aducea lumini în ochii morţi şi răsuflări de bucurie, oferindu-le veşti bune din cărţi şi din ceştile cu surogat de cafea şi speranţa unor revederi sigure, mai apropiate sau mai îndepărtate. Am sărutat-o şi m-am lăsat sărutat, i-am urat ani mulţi şi frumoşi, eram amândoi foarte tari în a nu ne da pe faţă bucuriile şi emoţiile, deşi, sigur, ni le simţeam. M-am urcat într-un 25, dar nici pe Rahovei, lângă Rondă, nu l-am găsit acasă pe prietenul meu, Bîtlan, cel cu care împărţisem rolurile principale din *Zorile*. Am pornit la întâmplare, pe jos, îmi făceam planuri şi căutam soluţii, şi m-am trezit, pe neaşteptate, în Parcul Carol, adică nu m-am trezit eu, ci m-a trezit o voce pistruiată:

— Dacă nu vă grăbiţi, aş putea să te însoţesc...

Era ea, era în tonul ei, era singură, era parcă mai drăguţă, dar tot arogănţică, mirată şi neîncrezătoare. Nu ştiu dacă m-a bucurat, adică nu ştiu cât m-a bucurat. Se rătăcise într-un fulgarin larg, fără număr pe mânecă, dar nici eu nu aveam, purta pe cap o căciuliţă de angora, pendula şi o poşetă în mâna dreaptă, poza în domnişoară, ceea ce i-am şi spus.

— Şi dacă m-aş lăsa atinsă de un fluid de sinceritate, m-a oprit ea, şi aş recunoaşte că pur şi simplu te aşteptam?!

— Aş găsi şi eu un fluid, i-am răspuns, şi mi-aş aminti că pentru asta am venit!

— Îmi pare foarte rău că minţi! s-a întristat pistruiata. Eu aş minţi numai dacă ti-aş spune că te-am aşteptat în fiecare zi, dar azi şi de multe ori pentru asta am venit şi dacă ai avea măcar antene cu care să simţi cât de mult regret că m-am dat în vileag. O să mă urăsc două săptămâni, zece, o sută, huo!

Era sinceră şi m-a înduioşat. I-am atins umărul şi imediat s-a lipit de mine. Doar câteva secunde, pe urmă s-a îndepărtat şi mi-a prins mâna:

— Eşti supărat pentru că nu te-a trecut? L-am întrebat şi m-a trimis, ca şi tine atunci, să-mi fac lecţiile, şi astfel am dedus! Dar încă nu pot să-mi dau seama dacă e furios pentru că n-ai luat banii, sau pentru că nu mi-ai dat nici o atenţie. N-ai înţeles că a vrut să mi te prezinte? A mai încercat cu unul, dar ăla a tăbărât asupra mea, idiotul, şi i-am rupt urechea cu dinţii! Ţie ţi le-aş fi mângâiat pe amândouă. Mai întâi lasă-mă să-ţi spun cum mă cheamă: Mioara!

Într-adevăr, mă oprisem şi era cât pe-aci s-o prind de umeri, nu ca să mi-o atrag, ci ca s-o zgâlţâi şi s-o trezesc: M-am mulţumit cu vorbele:

— Ce te-aş mai trimite să-ţi faci lecţiile!

Mioara se îmbujorase şi zâmbea:

— N-ai putea să nu mai fii stereotip? Şi n-ai putea să nu mai fii ca o culoare timidă care nu ajunge pe rochii până la...

Îşi desfăcuse fulgarinul, dar jacheta de lână abia era împunsă în două locuri. Îmi răspundea cu altă timiditate.

— Dacă ai şti câte reviste am căutat şi câte numere, şi cât de greu am dat peste...

N-am lăsat-o să-şi continue serpentinele cu care se apropia şi se îndepărta, după nevoie, de centrele nevralgice ale discuţiei şi relaţiei noastre:

— Voi fi şi eu franc! Eşti deşteaptă, poate chiar precoce, chestia cu babacul mă lasă absolut rece, dar nu-ţi dai seama că eşti o puştoaică, firavă, emancipată doar în presimţiri şi-n dorinţi, dar dacă te-ar strânge cineva...

— De ce nu încerci? s-a repezit ea. Zău că-ţi acopăr urechile cu mâinile ca să nu te sperii, şi nu-s fragilă, sunt ca o viespe, am un mijloc foarte subţire, cred că mi-l poţi cuprinde cu degetele! Şi te mai rog ceva: să nu-ţi închipui nici o clipă că te provoc, că vreau să te provoc. Tâmpitele mele de colege vorbesc numai

despre asta, adică chestii din ăstea, le simt şi eu, de vreo doi ani, dar vreau să i le spun unui bărbat, ţie, cu ideea că spunându-le mă voi vindeca. Asta se cheamă terapeutică, nu? Dar mi-e teamă că nu ajunge numai să le spun. Şi dacă-ţi închipui că am mai discutat cu vreunul despre aşa ceva, pe cuvântul meu că nici nu mă uit la băieţi, iar când visez nici nu visez chipuri, numai pe tine de câteva ori. Hai să ne aşezăm pe banca asta curată, sau vrei să aştern şi fulgarinul?

Era ca o zvârlugă, nu se lăsa deloc prinsă, se încovoia, se fofila, scăpa aproape întotdeauna degetelor raţionale şi chiar retoricii obişnuite. Cred că şi la propriu, în ciuda ofertelor pe care nu înceta să le facă, ar fi procedat la fel: în ultima clipă s-ar fi desprins, ar fi alunecat, ar fi devenit invizibilă, dar vocea tot şi-ar fi trimis-o ca pe un stol de urzici.

— Aş putea să-ţi spun şi eu câteva cuvinte? am întrebat-o, rugându-mă zeflemitor.

— Ai putea, dar nu cred că are rost! mi-a zâmbit ea, îndepărtându-se de mine şi oprindu-se chiar la capătul băncii, pe muchie: Ştiu ce vrei să spui: că numai vorbele-s de mine, şi ele foarte fistichii şi alunecoase, că dacă ne-am apuca de fapte... Uite ce e! De vreo zece ani, adică exact de zece ani, ăsta e al zecelea, tata se duce de revelion la o cabană din Bucegi, nu ca să-l petreacă acolo, ci ca să fie acolo. Acum zece ani au fost amândoi acolo, şi mama, eu nu, m-au lăsat acasă, eram prea mică. Exact la miezul nopţii, mama a ieşit afară din cabană şi nu s-a mai întors. Probabil că a luat-o o rafală şi a zvârlit-o cine ştie unde, probabil că... nu ştiu, mi-e groază, poate că s-a dus singură, cine ştie unde! Sau, Doamne, nu! N-a mai găsit-o nimeni, niciodată. Aveam cinci ani, stăteam mai mult la bunici, nu ştiam ce se petrece în casa noastră. Nici pe mama nu mi-o amintesc decât foarte vag...

— Vrei să spui că ai numai cincisprezece ani? am sesizat numaidecât.

— Da, am dat a cincea şi a şasea într-un singur an! mi-a răspuns automat.

Apoi a făcut o pauză pentru a-şi respira gafa, apoi a continuat:

— În orice caz cincisprezece ani am împlinit! De atunci, tata se duce la fiecare sfârşit de an acolo, la cabană, au fost ani când

a închiriat-o singur. Nu ştiu ce face şi nici nu vreau să mă gândesc. Pe mine nu mă ia şi nu cred că mă va lua vreodată. Am o presimţire că din cauza mea s-a întâmplat tragedia. Poate n-oi fi a lui, poate n-oi fi nici a ei, poate că toate-s năzăriri, în sfârşit! Am rămas singură şi anul acesta. Şi ne-am aranjat revelionul într-o casă cât un teatru, cu nişte fete niţeluş mai mari ca mine, vreo doi-trei ani, dar cu mulţi ani mai proaste, cu studenţi, ofiţeri, patefoane şi şampanie, cu camere multe, în care se poate retrage cine vrea, şi cu o greaţă de a nu mă duce acolo, cum n-am avut niciodată. Subînţelegi acum ce vreau să-ţi propun? O armonie: între vorbe şi fapte!

Oare de aceea se îndepărtase, pentru că presimţise că, stându-mi mai aproape, mi-aş fi atras-o la piept, duios, ca pe un copil, ca pe o soră, într-atât mă impresionase toată povestea? Îşi începuse alunecarea în sens invers, către mine. Doamne! Cincisprezece ani! Poate că nici nu-i împlinise, prea îşi subliniase afirmaţia. Oare până unde ar fi mers? Chiar la acea armonie pe care o amintise? Şi nici măcar nu vorbeau în ea simţurile, eram sigur de asta, ci precocitatea, dorinţa de a şti mai devreme, de a afla mai devreme, de a trece mai devreme, de a urca mai devreme: noutăţi, gusturi, bariere, trepte, dorea să citească şi această carte, încă necunoscută, cum citise, probabil, sute altele, de care vârsta ei nu avea nevoie, dar nu şi inteligenţa ei, care îi sugera, poate că-i şi crea, o senzualitate artificială, un trup artificial, o fiziologie artificială. Nu cred că o complicam, era prea plăpândă şi prea puică, mă uitam la ea, nimic din înfăţişarea ei, probabil şi din trupul ei cel ascuns, nu sugera o feminitate precoce, o senzualitate vizibilă sau reţinută, ba o calculam şi prin mine: mă înduioşa, mă sensibiliza, dar nu descopeream decât copilărie în temeritatea ei şi tocmai această copilărie, această esenţă copilăroasă, deghizată perfect, până la violenţe şi nuanţe, până la manifestări de copilărie prefăcută, ca să convingă printr-un fel de negare a negaţiei, intuitivă, desigur, tocmai această copilărie supra-rafinată pe care, descoperind-o, o savuram în detaliile ei gingaşe, de filigran, de pânză de păianjen, îmi crea dorinţi fizice, absolut nevinovate, acesta era controlul: dorinţa de a o strânge în braţe, de a o mângâia, de a-i săruta fruntea, ca şi cum aş fi avut în faţa mea sau lângă mine un copil sau o soră mai mică...

Dar oare de ce hotărâsem atât de ferm, în mine însumi, să-i refuz invitaţia? Mi-era teamă că ar fi dominat ea toate întâmplările şi mai ales o posibilă întâmplare gravă? Mi-era teamă de mine că în momentul hotărâtor n-aş fi rezistat? Mi-era teamă de stângăcia sau stridenţa unor gesturi şi situaţii cu totul necunoscute amândurora? Dar dacă mă gândeam la asemenea momente...

Nu! Nu! Această imagine confuză a stângăciilor şi stridenţelor era veche, se putea deduce încă din prima mea Noapte, din nuvela mea: când am ajuns la momentul în care trebuia să mă dezbrac, mi-a încremenit stiloul în mână. Oare cum se petrece o asemenea scenă? Se dezbracă fiecare? Se dezbracă unul pe altul? Se stinge lumina? unde se pune cămaşa şi cum...

Mi-o redeşteptase convorbirea cu Neruna, dar acolo mi se părea mai simplu: la miezul unei nopţi calde, în bezna naturii, pe iarba mătăsoasă de la marginea lacului... Şi acum ce-mi venea să mă gândesc la copilul acesta atât de scump dezbrăcându-se, ba şi mai rău: dezbrăcându-mă în faţa lui...

Nu! Hotărârea era definitivă! De aceea i-am acceptat apropierea, i-am cuprins umerii, mi-am lipit-o de piept şi ne-am atins obrajii. Şi iarăşi m-a ucis cu inteligenţa ei:

— Acum ştiu că n-o să vii! O să mă duc la babele ălea şi la ofiţerii lor auriţi şi cu baionetele în gât. Probabil că voi fi proastă, dar să nu te căieşti: sunt prea mândră ca să dau vina pe tine. Şi n-o să mă mai strâmb în oglinzi ca marchiza de Montespan! mi-a cântat ea în şoaptă, uluindu-mă.

Am condus-o acasă, fără vorbe, se înserase, mergeam ca două umbre. Nici nu ştiam ce aş putea să-i spun şi nici nu era nevoie să-i mai spun ceva, îmi deducea aproape întotdeauna gândurile şi cred că nu numai pe ale mele. Netristeţea lucidă cu care-şi începuse ultima frază îmi zgândăra convingerea că bănuise sau chiar ştiuse de la început că o voi refuza. Dar mai era şi nostalgia în devenire din ultimele ei cuvinte, dezvăluită doar printr-o coincidenţă fantastică. Ideea mi s-a închegat dintr-o suită de caramboluri fulgerătoare, ca o necesitate lăuntrică nu ca o posibilă clarificare:

— Ai putea să-mi spui la ce şcoală înveţi?

Încă nu ştiam de ce o întreb, nici ea nu a înţeles de ce, mirarea i-a tresărit doar o clipă pe faţă, apoi mi-a răspuns printr-

un gest neaşteptat. Şi-a scos mâna din fulgarin şi mi-a arătat numărul de pe mâneca puloverului. Era la acelaşi liceu la care învăţa Neruna.

— Îţi mai eram datoare cu ceva! mi-a spus ea la despărţire. Cred că a fost prima dată când nu m-am controlat si asta echivalează cu o declaraţie de dragoste: dacă nu l-aş fi rugat atât de stăruitor, sunt sigură că te-ar fi trecut, dar echivalează şi cu un avertisment: nu cred că o să te treacă vreodată!

— Te rog şi eu ceva, foarte mult, i-am şoptit, nu pentru mine, pentru frumuseţe: te rog să nu fii proastă în noaptea asta! Atât!

S-a uitat, dar n-a rezistat mult. Oare voi afla vreodată pricina acelor lacrimi ascunse: pentru că nu se va întâmpla ceva, sau pentru că se va întâmpla ceva?

Am ajuns în câteva minute pe Ştefan Mihăileanu. Fereastra de la mansarda mea era camuflată, pe dinăuntru, şi asta inutil, pentru că din casele joase care împrejmuiau blocul nu se putea vedea în interior. Cortina aceea apărea ca o măsură dublă de prevedere. Nu-mi trebuia mai mult pentru a înţelege că locuinţa mi se afla încă în stare de acoperiş. Nici o fâşie de lumină nu se zărea, iar obiectul care acoperea geamul nu putea fi al meu, îmi ştiam bine inventarul sumar, deci era cineva înăuntru, aşa că...

Eram cam singur în Bucureşti, doar cu o servietă în mână şi mi-am amintit conţinutul ei: o pijama, câteva batiste şi perechi de ciorapi, caietul cu Prima Noapte, două cămăşi de schimb. Amintindu-mi-l, mi-a venit şi ideea: la urma urmei eram pregătit pentru voiaj. În Bucureşti n-aveam ce să fac, pentru că n-aveam unde să fac. Să cad netam-nesam pe capul unora, mai mult sau mai puţin cunoscuţi, nu era în firea mea, sau să mă subţiez ca o rudă săracă la o masă bogată, îmi repugna. Mi-am amintit revelionul de anul trecut, cu zilele de dinainte şi zilele de după, încărcate de datini necunoscute în alte părţi, de un pitoresc şi un haz incomparabil, mi-am amintit-o iarăşi pe Sanda, tremurând în braţele mele, mi-am amintit invitaţiile colegilor, dar nu numai ei mă invitau, tot satul şi altele învecinate, pentru că vrăjit de fabulosul datinilor, de urături, de strigături, de cimilituri, de colinde şi vicleimuri, de improvizaţii şi născociri, unele violent pornografice, cântate şi spuse profetic la ferestrele caselor cu fete mari, aţâţat de toate acestea am improvizat şi eu, în replică, distihuri şi catrene hazoase, ba şi un pluguşor de

flăcăi pentru fete, care au fost imediat preluate şi transmise. Nu ajungeam bine cu alaiul într-un sat, că ne şi pomeneam cu urăturile pe care abia le lansasem în altele prin care trecusem. Şi mi-am mai amintit de promisiunea entuziastă că voi reveni pentru a mă ghiftui, poate, din belşugul nemăsurat al datinilor şi obiceiurilor bucovinene.

M-am dus întins la gară: era un accelerat de noapte, care ajungea cam pe la trei dimineaţa la Dolhasca, dar acolo trebuia să aştept mai bine de un ceas legătura mai departe. Ei şi?! Ajungeam în jurul orei cinci, poate chiar mai spre patru şi jumătate, când abia începea cheful cel mare şi defilarea cetelor de colindători. Mi-am calculat şi finanţele, aproape că mi-ar fi ajuns pentru un bilet tur-retur clasa a doua şi chiar mi-ar fi ajuns, dar m-am gândit că n-are rost, mai întâi ca să evit limita falimentară: învăţasem la economic politică despre asigurările împotriva neprevăzutului, şi apoi cred că trenul era gol, şi mai era şi starea mea: să mă pregătesc încă de pe drum, prin tovarăşii de călătorie de la a treia, pentru cei şi pentru ceea ce mă aştepta acolo, în satul din nord.

Şi chiar aşa a fost. În vagonul pe care l-am ales la întâmplare, doar cu bănci de lemn, fără compartimente, aidoma tuturor vagoanelor de clasa a treia, era o singură familie, ţărănească, sigur din nordul Moldovei, şi tatăl şi mama şi cei doi ţânci, o fată şi un băiat, erau îmbrăcaţi în straie naţionale, aşa cum obişnuiau în toate zilele, şi-n cele de sărbătoare, oamenii din părţile acelea. M-au poftit lângă ei, între cele două bănci pe care le ocupau, de îndată ce le-am spus: Bună seara!

— Să-ţi fie şi mătăluţă bună, creştinule! m-a luat în primire bărbatul, gros, noduros, rotund, ca un bolovan. Şi te-am ruga să poposeşti aici la noi, că noi facem praznicul de înnoire în tren şi mătăluţă, precum se vede după taşcă, nu prea eşti pregătit pentru aşa ceva. N-aş crede eu că încape un şip mai acătării acolo...

Se întorceau de la nişte rude din Capitală, care făcuseră avere bună cu pielicele şi alte blănuri, voiseră şi unii şi alţii să se fălească: ăi de la oraş cu acareturile lor şi cu belşugul care pleznea în ele, cei de la ţară, la întoarcere, asta era piesa, cu norocul verilor lor de la oraş şi cu bazaconiile din căsoaiele lor.

— Măi, măi, ce de maşinării! nu mai contenea omul. Auzi! Să facă gheaţă în casă, aşa cum e zahărul cubic, într-un dulap alb care zbârnâie ca gulerele zmeelor! Şi li se încălzesc odăile, parcă din văzduh, că nu e nici o sobă, nicăieri, ei zic că totul vine de subpământ! Şi ce păhărărie! Ai văzut, mă muiere? Dar parcă tot mai sănătos şi mai gustos e când tragi câte-o duşcă lungă de-a dreptul din şip, ia, hai mătăluţă, s-o golim, că ălelalte, auzi-le cum scâncesc de borţoase şi de fecioare ce sunt! C-altminteri nu prea se preţuiesc cum li se cuvine nici caltaboşii, nici slana noastră care n-are pereche, ca să nu mai zic de claponaşii ăştia usturoiaţi, pe care i-au ţinut tot timpul la ger, în dulapul ăla alb. Doamne-ajută!

Am rezistat greu îndemnurilor, poftei şi dojenilor care mă acuzau de fudulie când nu luam câte ceva, dar nici nu voiam să-mi nemulţumesc gazdele viitoare prin refuzuri la alte îndemnuri şi trataţii. Le-am spus-o, dar s-au prefăcut că nu pricep şi spre împăcarea tuturora m-au invitat pentru prima zi, adică în continuare, la ei în sat, două staţii mai departe de cea la care urma să cobor eu, că or să se înţeleagă ei cu oamenii mei, doar se cunosc; sunt cam rude cu de-alde Niţu, prin nişte căsătorii încâlcite, ca să nu mai vorbim de cununii şi botezuri. Parcă n-ar şti ei cine-i Oprea, Oprea a lui Niţu, pădurarul, ăla de n-are-un picior, dintr-o împotrivire nedorită cu un urs cât Ceahlăul, da' oamenii, vânătorii îi ziceau Hunul, şi-l ocoleau la câte două poşte. Păi n-are el o fătuţă de mor flăcăii din şapte sate şi-ncă din altele şapte după ea, şi un băiat care-i la şcoală, sus, cu vipuşcă albastră la nădragi şi cu nişte ifose de-ţi vine să-i bagi ţipari în fund. De bună seamă că-s gazde bune, ca tot românul, ca peste tot prin preajmă, da ca la noi în sat şi ca-n familia noastră nu se există şi-i musai să vii ca să te încredinţezi chiar cu ochii matale!

Parcă citeam rândurile din *Descrierea* lui Cantemir, cele care vorbesc despre obiceiurile moldovenilor de a fugi după oaspeţi şi despre bucuria de a-i avea, oricine ar fi şi de oriunde ar fi. Am coborât totuşi la staţia mea, greu, blagoslovindu-ne reciproc, eu pentru trataţie, ei pentru bucuria de a le fi acceptat-o, era lună bogată, cunoşteam satul pentru că îl bătusem casă cu casă cu colindătorii, dar gospodăria pe care o căutam nu părea prea luminată, doar nişte pâlpâiri la un geam, mai degrabă de la

vreun foc încă arzând decât de la o lampă. Am intrat totuşi, câinii nu puteau să mă recunoască, dar m-au luat de om bun, aşa că mi s-au gudurat la picioare, deşi le uitasem numele, am bătut încetişor la uşa care aducea a lumină, apoi mai tare şi mai îndesat, până mi s-a mormăit un *Cine?* La care am răspuns cu *Om bun* şi iată că s-a deschis şi uşa, cam lent, parcă era de plumb, şi m-am trezit cu o arătare albă în prag, totul era alb, părul, barba, mustăţile şi cămaşa care-i cobora de sub barbă şi-i acoperea de tot labele picioarelor.

— Aoleu! Ăsta trebuie să fie un alt obicei, pe care nu-l cunosc, moş Toadere! Vas'că te-ai mascat în stafie! Eu mi-s, ia ghiceşte!

— Numai să te dai olecuţă cu lumina, că vocea mai, mai! Măi băiete, măi firoscosule, mătăluţă eşti, care va sa zică! Apăi cine credea că mai vii, numai Sănduţa, o mai ştii? Ea tot ţinea morţiş, a făcut rămăşag! Toţi au plecat, şi ştii unde?

Plecaseră chiar în satul în care mă invitaseră cunoştinţele cu care prăznuisem în tren. Am intrat în casă tocmai când pe altă uşă pătrundea o alta stafie, mai mărunţică, mai subţirică şi care-şi descifra trăsăturile pe măsură ce ne apropiam amândoi de opaiţ. Era Sanda, cu obrajii înroşiţi de lumina opaiţului, aşa părea, dar tremurul care-i zguduia toate încheieturile, avea altă sursă şi i-l cunoşteam şi i-l oprisem lipindu-mi-o şi strângând-o până la sufocare, exact, exact cu un an în urmă, poate chiar la aceeaşi oră, spre dimineaţă, într-o cameră în care ne pregătise paturi şi eu sosisem ceva mai devreme, iar ea alergase după mine ca să înteţească focul. Şi i-l mai simţisem şi a doua zi, tot în braţele mele, când ne-am rătăcit prin grajd şi staul, când m-am molipsit şi eu şi m-aş fi vrut bărbat, ca un apucat, şi ea m-a oprit şi mi-a spus că-s zănatec, că poate să dea oricine peste noi şi că-i e frică de dureri şi de oameni şi de descântece şi că ar vrea să-mi fie de tot şi toată viaţa, dar că s-ar mulţumi, poate, să-mi fie şi numai odată, pentru că e nebună când mă vede şi când mă aude, şi-i vine să moară că nu s-a dus la şcoală, ca fratele ei şi ca alte fete, că ştie ea că eu o să ajung om mare şi că nu mi se va potrivi, ea, o proastă, care va rămâne toată viaţa aşa, slujitoare şi slujnică la un bărbat care-o va călări după poftele lui şi-o va înjuga mereu la toate treburile casei şi pământului, şi care-o va bate, ştie ea, care-şi va găsi o ibovnică în altă casă, sau în alt sat, printre vădanele care ştiu să

vrăjească şi să ademenească şi să se prefacă şi chiar ştiu multe, pentru că a avut cine să le înveţe şi ea nu va avea niciodată bucurie de la vreun bărbat şi nu va şti cum e să fii femeie, i-au spus ei altele, cununate, care zic că nu s-a petrecut nimic cu ele, doar dureri şi apăsări şi horcăieli şi gemete din gâtlejul celui de deasupra, care pe urmă se duce afară, lângă claia de fân şi se întoarce, încă gâfâind şi obosit, şi se trânteşte în pat ca într-o groapă cu mâl. Tremura şi plângea şi-mi spunea toate acestea şi din când în când alerga la uşă să vadă dacă nu vine cineva şi iar mi se ciuciulea în braţe şi-mi şoptea că ar face-o, dar n-ar vrea aşa, pentru că-i prea multă dogoare în ea, în pântece şi-n piept, şi-acolo unde nu s-a uitat niciodată, că-şi închipuie că se va topi, că-i va ţâşni sânge pe subsuori şi prin sâni, că i se vor încleşta picioarele şi dinţii şi ar vrea s-o sărut, că ar putea să moară numai sărutând-o şi strivindu-i sânii cu pieptul meu, că e chiar gata să moară dacă ar ajunge să se împlânte toată în mine şi eu să mă împlânt în ea, că de câteva ori era să moară în vis, dar pe atunci nu mă cunoştea şi de când mă cunoaşte...

Dar vorbele nu mai era cele de anul trecut şi nici cutremurul nostru nu era cel de anul trecut, eram amândoi în camera pe care mi-o pregătise, pentru că ştia că voi veni şi mă aşteptase, până o trăznise somnul, poate chiar când începusem să bat în uşă, că acum nu trebuie să ne fie teamă, bunicul s-a culcat şi-şi doarme cel mai adânc somn al lui, somnul de dimineaţă, iar din partea celorlalţi nici o grijă, petrecerea e în toi şi nici n-au cum să vină până se face ziuă, că-s numai coclauri şi, uite că s-a ascuns şi luna, doamne, ce bună, şi-o să facem lampa mai mică, aşa ca abia să se zărească, deşi ar vrea să mă vadă, dar o s-o facă ea cu mâinile, o să-mi ia tot trupul şi chipul cu degetele şi o să-l păstreze până la moarte, du-te, du-te în pat, vreau mai întâi să-mi fac rugăciunea şi-o să vin la tine şi mai curată, o să mă ierte maica cea bună pentru păcatul pe care dinainte i-l mărturisesc: Maică bună şi scumpă, iartă-mă, fac asta pentru nopţile mele, cele multe, maică, vreau să am şi eu vise frumoase, de câte ori sunt necăjită te rog să-mi pogori noaptea asta în vis şi iartă-mă, maică mare şi bună, dacă voi şti ceea ce tu n-ai ştiut niciodată şi s-ar fi putut ca nici eu să nu ştiu, iartă-mă dacă voi simţi ceea ce simt că trebuie să simt şi tu n-ai simţit niciodată şi să nu mă huleşti şi să nu mă pizmuieşti

pentru asta, iartă-mă, nu ştiu, poate că mă duc la moarte, maică sfântă şi bună!...

S-a strecurat în pat, după ce a tras zăvorul la uşă, s-a lipit de mine, îi simţeam fierbinţeala prin cămaşă, am ridicat-o în capul oaselor şi i-am scos cămaşa groasă, am luat-o iarăşi în braţe, apoi am îndepărtat-o pentru a-i găsi trupul cu mâinile în timp ce mi-l căuta şi ea, i-am acoperit sânii, rotunzi, calzi şi zvâcnitori cu palmele, parcă mă împungeau sfârcurile dure, am coborât mai jos şi ea îmi urma mişcările, până ce ne-au paralizat amândurora palmele şi iarăşi ne-am lipit unul de altul, cu frunţile, cu buzele, cu umerii, cu pântecile, cu piepturile, s-a întors singură, s-a desfăcut, mi-a cuprins capul şi l-a tras încet, până ce ne-am simţit obrajii fierbinţi, apoi mi-a adus palma la gură şi mi-a apăsat-o cu amândouă mâinile ei, dar n-am ţipat nici unul, deşi durerea urca în noi spre buze: Nu, să nu te duci, chiar dacă tip, chiar dacă muşc, chiar dacă mă zvârcolesc, să nu te duci, apasă-mi gura şi gâtul şi urechile, şi vino, vino!...

Au fost opriri multe şi alunecări încete şi revenite şi gemete şi crispări. A fost deschiderea dureroasă a unei porţi, de carne şi de sânge, împreunate, către dureri şi nerăbdări istovitoare, a fost cutremurul şi zbuciumul şi explozia din care au ţâşnit în trupuri stele şi izvoare, şi curcubee şi pajişti, şi mii de îngeri umblau şi cântau în vinele noastre, şi miresmele pătrundeau în oase, şi carnea cea nouă se mira şi se bucura în păienjenişurile şi puterile ei, toate.

— N-am murit! mi-a şoptit ea. Am înviat! Abia acum am trecut de la viaţa cea moartă la viaţă!

Pâlpâiau şi afară zorile. A făcut lampa mare, am scos caietul din servietă şi aşa cum eram, gol şi rănit, am început să scriu, să scriu *Cea de a doua Noapte*, până la ultima frază:

„N-am murit! Am înviat! Abia acum am trecut de la viaţa cea moartă la viaţă!”

— Nu, nici n-a vrut să audă! mi-a spus dirigintele, seara, în cancelarie, după ce am rămas numai noi doi acolo. Nu-i o figură de stil, pur şi simplu nu vrea să ne asculte! închide catalogul şi se retrage undeva, sau iese din cancelarie.

Directorul îşi aminteşte că doar cu un an în urmă s-a întâmplat aceeaşi poveste, tot cu un elev din ultima clasă, cu singura deosebire că era vorba de o hahaleră, obţinea note numai prin intervenţii, toate de foarte sus şi categorice. Şi totuşi nu l-a trecut, deşi s-au făcut demersuri peremptorii de la minister şi l-a abordat, chiar în cancelaria în care ne aflăm, soţia unui ministru, subsecretar de stat la ministerul nostru, iar el i-a răspuns cu un discurs care e de pomină în liceu:

— Doamnă, ştie contabilitate atât cât ştiţi şi dumneavoastră, poate chiar mai puţin, şi, mai e şi golan pe deasupra. Eu nu-l trec şi dacă doriţi scandal, n-aveţi decât, postul ăsta îl pot ceda oricând, vi-l pot ceda şi dumneavoastră, sunt cel mai bun contabil expert din România şi-am refuzat o catedră la Academia Comercială pentru că n-am vrut să fiu coleg cu un imbecil, şi nici n-aş vrea să se mai îmbogăţească, hm, cu altul catedra.

Asta e!

Încercaseră şi alţi profesori să-l înduplece, dar toţi s-au izbit de aceeaşi surzenie. Dacă n-ar fi intervenit atâţia şi dacă ar fi folosit, nu laude, nu elogii şi ditirmabe la adresa mea, ci ar fi luat-o pe căi mai omeneşti, poate că... Mi-am amintit şi mărturisirea Mioarei, cea pe care mi-o tradusese în declaraţie de dragoste. Îmi dădeam seama că eram pe cale să pierd un an, şi în ce situaţie, Doamne!: „Bun de front!” ca orice repetent. Şi cu toate acestea nu simţeam ură faţă de el, nici măcar nu-l detestam ca om, şi cred că l-aş fi admirat sincer, pun mâna pe inimă, dacă nu aş fi detectat, în cazul meu, şi o undă groasă de subiectivism. I-am spus şi dirigintelui:

— Adevărul e că într-un regim pedagogic de înaltă corectitudine, nu îndrăznesc să zic: desăvârşită, nu merit să iau examenul, sau, cum să vă spun: dacă din întâmplare aş da peste un profesor maniac, sau peste un incoruptibil, rezultatul ar trebui să fie acelaşi: Nu! Şi asta nu numai pentru că nu am

habar de contabilitate, dar nici nu vreau să am, e un refuz definitiv în mine, cred că e ceva organic: sunt bolnav şi îmi accept boala aceasta a acontabilităţii. Numai că...

— Da! mi-a prins dirigintele ideea. Şi eu cred că sunt şi unele considerente de ordin personal, pentru mine absolut de neînţeles. Eşti în ultimul an, las încolo posibilităţile şi capacităţile dumitale, şi aptitudinile pe care le ai în alte domenii, dar mai e şi nenorocirea asta militară, la care, ca pedagogi şi părinţi, nu se poate să nu ne gândim. Dacă ai fi un derbedeu, sau un neajutorat mintal! De aceea revin la ce ţi-am spus cândva: dacă am pierdut la Siracuza, hai să ne revanşăm *devant le Milet*, sau măcar să încercăm...

— Credeţi că e posibil un transfer, în plin trimestru? mi-a încolţit o idee.

— Ne-ntoarcem la Siracuza, la dezastrul flotei ateniene! m-a neliniştit pentru o clipă dirigintele. Nu cred că avem motive şi nici nu cred că se pot găsi motive pentru un transfer, de la un liceu bucureştean la altul, în plin trimestru, cum ţi-a trecut prin cap. Doar dacă ai invoca adevărul si atunci...

— Nici o comisie din lume nu mi-ar da dreptate! i-am continuat gândul. Şi chiar să terfelim în aşa hal dreptatea şi adevărul, apelând la milă, la minciună, la protecţie, la dezumanizare, cel puţin mie îmi este cu neputinţă, iertaţi-mă, dar m-ar cuprinde o greaţă imposibilă. Vă jur că nu pot, organic, şi vă mai jur că nu simt nici un pic de ură faţă de el...

— Nu! m-a oprit dirigintele. M-am gândit mai departe şi mai realist. Şi, a juste titre, ca să nu terfelim prea violent dreptatea şi adevărul, îţi spun de pe acum, ca să ai timp să te pregăteşti. M-am gândit la un examen de diferenţă, adică la un transfer prin diferenţă, într-un moment propice, la un liceu teoretic. Şi ca să fiu sincer până la capăt, m-am gândit şi la un anume liceu, şi nu m-am gândit numai eu, ci şi alţi colegi, şi colege. Dar nu din cauza acestei solida... nu din cauza acestui sprijin normal, pe care poţi să contezi, te asigur şi te asigurăm că nu vei avea probleme cu examenul de diferenţă, ci, şi în privinţa asta toţi suntem de acord, chiar şi mister Hm, pentru că acolo e locul dumitale, aşa credem...

— Şi totuşi e o problemă! am sesizat eu. Nu pot să solicit un examen de diferenţă, căzut sau corijent la o materie...

Dirigintele m-a bătut prieteneşte pe umăr:

— Ei, acum ţine-te bine! Abia a trecut o oră de când am discutat în cancelarie, aproape toţi, în frunte cu directorul, această posibilitate şi această problemă, iar Dogaru a fost de acord! În cazul acesta, dar numai în cazul acesta, îţi va da notă de trecere. Dumnezeu să-l înţeleagă!

— O fi totuşi un sfânt! nu m-am putut reţine.

— El?! s-a mirat dirigintele. Sau te gândeşti cumva la un sfânt care i-a şoptit în somn, la ureche...

Nu mă gândisem nici o clipă, dar începeam să mă gândesc la o sfântă cu pistrui şi, Doamne, cine ştie cu ce dureri şi amintiri recente!

— Nu vă supăraţi că insist, m-am rugat de diriginte, aţi putea să-mi spuneţi când s-a întâmplat toată povestea?

S-a uitat la mine, un moment doar, nedumerit, neîncrezător, avea şi de ce, apoi mi-a răspuns cu tonul cel mai firesc:

— Ieri am început discuţia, dacă ţii atât de mult să cunoşti istoria ei, şi azi am reluat-o, aşa că poţi să fii mândru de interesul pe care ţi-l purtăm. Şi tot azi şi-a dat şi Dogaru verdictul. Stai, stai, stai! Lasă mulţumirile! Nu facem filantropie pedagogică sau rabat de conştiinţă, dar nici n-aş vrea să te laud prea mult. Ne mai corijăm şi noi din când în când, în virtutea unui principiu, care a fost multă vreme şi care mai vrea şi mai vrem încă să rămână, *sfânt*, în şcoala românească, dar prin asta nu încerc să neg sau să ascund subiectivismele, slăbiciunile, unele în lanţuri, cum ne-a sfârtecat Caragiale, şi alte isme, care ţin de natura omului şi uneori sunt exacerbate de conjunctură: unui pedagog i se pot ierta multe, dar niciodată, absolut niciodată, negarea şi schilodirea valorilor. Aici încetează pedagogia şi începe monstruozitatea, iar prin repetiţie şi proliferare nimicirea unei spiritualităţi, în datele ei cele mai necesare: justiţie şi paradigmă! Da, nu poate să fie dreptate fără cei care strălucesc datorită ei! Iar fără model şi fără calea pe care poţi ajunge la el nu va exista nici valoare, nici morală. Va rămâne vid, pentru nelegiuire şi sinucidere naţională. Astea nu ţi le spun dumitale, dar e bine că ţi le spun, ci mi le reamintesc, ni le reamintim, din vreme în vreme, pentru că avem nevoie şi de emoţie şi de putere ca să ne onorăm întocmai profesiunea... Şi cu latina cum stai? a schimbat el vorba, atât pentru a-şi

baricada retorismul care începea să-l consume, cât şi pentru a-mi respinge exaltările şi emoţiile care mă fugăreau pe mine spre retorică şi descărcare.

— Câteva declinări şi câteva sute de dictoane, care mi s-au părut mai grozave! m-am supus dorinţei sale. Dar dacă latina ar fi tornada fără de care nu se poate, m-aş azvârli cu voluptate în centrul ei. Mi-ar place, ca un revers biologic şi neinfinit al matematicii, mai ales de când tot aud şi îmi vine să cred tot mai mult în cel mai frumos dicton despre latină: nu e nevoie s-o ştii, e de ajuns dacă ai uitat-o.

Dirigintele mi-a strâns mâna, s-a scuzat că se grăbeşte, după ce şi-a pierdut o groază de timp cu mine şi m-a rugat să-l ţin la curent cu detaliile situaţiei şi să-mi mai economisesc mulţumirile.

Eram tulburat, şi de bucurie, dar şi de o teamă nedefinită, vorbele dirigintelui mă scoseseră din moment, din *contingent*, de la Ion Barbu citire, ar fi spus Dinoiu — mă proiectau în depărtări viitoare şi îmi proiectau imagini nedesluşite, mai degrabă stări, sau le filtram eu în stări în care bucuria se subţia, acoperită de nelinişti, de incertitudini, de un vag care nici măcar contururi nu avea, dar care pompa în sânge, în piept, în simţuri încărcături ca de funingine, rele şi devastatoare. Am încercat să mă scutur, cum se scutură un câine când iese din apă. A fost un gest, instinctiv şi necontrolat, pentru că ideea salvatoare îmi venise: mă voi duce la circ, mai aveam timp să prind spectacolul de noapte, de la Paladium, locuri sigur se mai găseau, iar amintirile începeau deja să lupte cu neliniştile Si să mi le estompeze.

A fost un spectacol oarecare, dar m-am amestecat şi m-am topit în el cu seninătatea unui copil. Am râs, m-am speriat, m-am prefăcut uimit de scamatorii puerile, până ce a apărut Mastacan, baristul şi zburătorul, cu trupa lui. Era cu doi ani mai mare decât mine, şi ne înţeleseserăm şi fugiserăm împreună, cu circul, în acea vară a răzvrătirii mele. Ne antrenaserăm la el în curte, în secret, la trapez, la inele şi la bară. Îl întreceam la toate. Iar acum devenise idolul galeriei şi cel mai tare număr din program. Dar mai bine nostalgia, duioasă şi născătoare de fantezii neprimejdioase, decât neliniştea.

Acasă, am găsit, introdus pe sub uşă, un bilet prin care eram rugat să fiu a doua zi, seara, mi se indica şi între ce ore, în aula facultăţii de litere şi filozofie, la un colocviu surpriză, „care te va interesa.” Biletul nu era semnat, dar am recunoscut imediat scrisul presque ilizibil al lui Firea. Mi-am amintit orele de a doua zi, era o după amiază dificilă, nu pentru că m-ar fi obligat la prezenţă materiile din orar, ci cei care le predau: nu puteam să absentez nici la română, nici la naturale, nici la franceză, mai ales după reuniunile pe care mi le consacraseră profesorii în cauză pentru a-mi rectifica destinul, nu-mi rămânea decât ultima oră, contabilitatea, de la care chiulind, mai aveam răgaz să ajung la colocviu, către sfârşit. Deşi, după acordul în extremis al lui mister Hm, smuls probabil de o Mioară ultimativă, gestul meu putea fi interpretat şi ca ingratitudine şi ca ofensă. Să ne facem iarăşi că nu ne vedem şi că nu existăm unul pentru altul? Să ne continuăm convenţia, ca şi cum nu aş fi aflat nimic? La urma urmei nu mi se dezvăluise nimic de la sine, eu provocasem adevărul total, puteam să mă fi mulţumit cu translaţia spre Milet, care ar fi încheiat convorbirea informativă, fără să se evapore confidenţe şi taine. Nu ştiu de ce mă învârteam în atâtea desişuri, trebuia neapărat să mă duc la Universitate, nu pentru colocviu, ci pentru a-l întâlni pe Firea. Modul cum îmi parvenise biletul, datele din el, acel „între orele...”, sublinierea că mă va interesa, îl transformau într-un mesaj care putea fi tradus cam aşa: Vino neapărat, etc. e ceva foarte important! Mi se dădea o întâlnire, nu eram chemat la un colocviu, care poate că nici nu avea loc. Si singura posibilitate de a fi acolo era să păstrez relaţiile statornicite cu contabilitatea, de dezinteres reciproc. Orice încercare de scuză ar fi atras şi mai mult atenţia, pe când continuarea ignorării ar fi fost în firea lucrurilor. Mă înşelasem însă în ambele privinţe: Dogaru întrebase de mine, mi-au spus colegii, a doua zi, iar colocviul a avut loc şi chiar m-a interesat, dar aici nu m-am înşelat decât pe jumătate.

Am ajuns spre finalul colocviului, am intrat în sală odată cu alţii, într-un moment de du-te vino, cu aplauze şi freamăt, care indica o pauză şi mi-am găsit un loc, lateral, lângă Dinoiu, care cred că-mi păstrase anume scaunul, ocupându-l cu paltonul, într-o atmosferă nu prea călduroasă. Dinoiu mi-a şoptit numele

conferenţiarului care urcase la tribună, penultimul, a adăugat el, era un nume cunoscut în lumea universitară, dar şi în rândul amatorilor de cărţi şi publicaţii ştiinţifice, mai ales din categoria celor semi-vulgarizatoare. Colocviul îi era dedicat lui Nietzsche — omul şi opera — reactualizare, ca un fel de preambul universitar la centenarul naşterii marelui poet şi filozof. Nu ştiu ce spuseseră, ce anume aspecte trataseră ceilalţi vorbitori, dar cel pe care-l apucasem îşi propusese chiar să-l reactualizeze pe Nietzsche şi nu atât ca filozof, cât ca profet şi vizionar. Nu eram apt şi nu eram pregătit nici măcar pentru a recepţiona ideile atât de nesigure, de controversate şi de interpretabile care formau ţesătura aparent difuză a filozofiei sale, cea fără sistem, cum era cuvântul la modă, darămite să le apreciez, să le accept sau să le refuz. Pur şi simplu ascultam, cu un gol imens în cap, în ceea ce priveşte tema, dădusem doar peste o culegere de versuri, foarte ciudate, ale lui Nietzsche, unele de o adâncime şi de o fineţe ca ale lui Rilke din *Sonete* şi *Elegii*, pe care mai degrabă le presimţeam şi le intuiam, încă nu eram iniţiat pentru a le culege toate frumuseţile, iar în rest nu reţinusem decât acei termeni care circulau în lumea cea de mijloc, aurită sau neaurită, precum: Supraomul, Zarathustra, Eterna Întoarcere, acesta în versiunea lui franceză*: l'Éternel retour*, şi oarecum mai amănunţit şi mai pitoresc dintr-o carte citită cu pasiune, relaţiile sale, de la idolatrizare la subminare şi dărâmare, cum li se întâmplă de obicei idolilor, cu Wagner. *Nietzsche contra Wagner*, aşa se intitula cartea, în traducere, nu-i cunoşteam titlul original, dar suna frumos şi dur, parcă urma să se descrie o luptă între Satan şi Dumnezeu, sau, de ce nu, între doi Zei! Nu, nu era ideea mea, mi-o sugerau chiar vorbele conferenţiarului care ajunsese la teoria şi formula lui Nietzsche despre Germania vremii sale, comparabilă cu vechea şi strălucitoarea Eladă, în care Bismarck era Conducătorul, Moltke — Soldatul, Wagner — Poetul, iar el însuşi — Filozoful. Şi dacă *glisăm*, era chiar expresia conferenţiarului, această imagine a lui Niezsche în teoria sa despre Supraom, ca Supremă Identitate, cumulând toate Identităţile şi Nonidentităţile repetabile, aşa cum se va vrea Nietzsche către sfârşitul vieţii sale: şi Conducător, şi Soldat şi Poet şi Filozof...

— Vă amintesc, domnilor, ce spunea în scrisoarea sa către Burckhardt, la cinci ianuarie 1889, probabil ultimele rânduri scrise de mâna lui, voi cita în franceză: *„Au fond, tous les noms de l'histoire c'est Moi!"* şi dacă acest Supraom, în loc să stea acolo unde îi este locul, în ospiciu, ori în patul vegheat de mama sau de sora lui, se va alia cu Puterea, imaginaţi-vă ce se poate întâmpla cu o societate, cu o ţară şi chiar cu lumea. Căutaţi-l în *l'Éternel retour*, dar în concepţia sa complexă despre acest *Éternel retour*, adică si în viitor, nu numai în Germania lui Bismarck, căutaţi-l pe acest Supraom, căutaţi-i, comparaţi-i, judecaţi-i! Unde le-ar fi stat, şi unde le-ar sta mai bine: în istorie sau în cămaşa de forţă? Iată de ce filozoful şi poetul...

Dar conducătorul colocviului şi-a găsit un zâmbet nedefinit şi cu un gest colegial l-a întrerupt pe conferenţiarul vulgarizator şi dinamitard, oprind astfel în cea urmă clipă, o explozie căreia mai că începuseră să i se aprindă fitilele în sală:

— Vă mulţumesc, dragă colega, dar despre poetul filozof Nietzsche ne va vorbi, învoindu-ne, onorat auditoriu, să încălcăm una din legile venerabilei noastre instituţii, sau mai bine zis: întărind cu această excepţie regula, unul din cei mai eminenţi studenţi ai facultăţii noastre de litere şi filozofie, domnul Ionel Firea. Aveţi cuvântul!

Firea a fost sublim, aşa mi s-a părut, de la ţinută şi înfăţişare: înalt, subţire, cu priviri adânci, răscolitoare şi trăsături energice, elegant şi degajat în gesturi, până la concepţia comunicării sale şi la raporturile, nici un moment ignorate, cu auditoriul. Şi-a scuzat de la început cutezanţa, prin tinereţe şi mai ales prin alianţa molipsitoare cu subiectul: Nietzsche te obligă să cutezi şi dacă ne amintim că la vârsta noastră studenţească fusese deja acceptat ca profesor de filologie clasică la Universitatea din Basel, pe baza unei simple recomandări verbale... Oare era o tactică, pentru uluirea auditoriului, sau era cu adevărat subjugat şi îmbolnăvit de Supraomul Nietzsche? Pentru că se insinua si chiar se declara, prin subînţelesuri, ca un discipol, ca o parte, *plus que spirituelle*, a marelui filozof şi prin revenirea ritmată şi mereu alta la concepţia acaparatoare, aspiratoare a Eternei reîntoarceri, susţinută şi de expresii care-i modificau trăsăturile, părea că demonstrează cu sine, prin sine o fantastică epifanie nietzscheeană. Şi-a împărţit lucrarea în trei capitole

fundamentale, definite, fiecare, de trei propoziţii nietzscheene: *Dumnezeu e mort! Dumnezeu l-a ucis pe Dumnezeu! Eu sunt Dumnezeu!* Încă de la enunţarea propoziţiilor, în sală s-a făcut tăcere şi chiar în semipotcoava profesorilor am remarcat mişcare şi interes. Eu îmi scosesem un caiet din servietă şi m-am felicitat, în gând, că n-am dispreţuit, ca aproape toţi colegii mei, orele de stenografie. A continuat printr-un scurt dialog cu sala, dar de fapt nu a fost un dialog ci i-a impus sălii prin ton şi argumente susţinute de o politeţe rece, profesorală, catedratică, mi-a făcut Dinoiu cu cotul arătând spre Călinescu, care nu renunţa nici o clipă la promenada privirilor sale pe plafonul aulei, o altă succesiune a propoziţiilor, printr-o singură mutaţie: propoziţiunea a treia devenea a-ntâia. În fond nu facem decât una şi aceeaşi mişcare nietzcheeană: o revenire întru devenire, necesară cazului pe care-l expunem, dar numai astfel, plecând, *ab initio*, de la declaraţia lui Nietzsche, ultima vorbită, la începutul lui ianuarie, în Piaţa Carlo Alberto din Torino: *Eu sunt Dumnezeu!* M-am deghizat astfel! vom putea să înţelegem ceva din filozofia lui, baza concepţiei sale filozofice, care şi astăzi mai e în bistadiul de cascadă şi iceberg. *Eu sunt Dumnezeu!* a tunat Firea proclamaţia lui Nietzsche. Aici e prima cheie a filozofiei lui Nietzsche. El nu se putea mulţumi şi nu s-a mulţumit cu explicarea lumii, cu interpretarea ei, sau cu modificarea ei, cum vor încerca mai târziu alţii, confundând filozofia cu marşul. Nu declarându-se, ci simţindu-se Dumnezeu, Nietzsche a negat Creaţiunea, însărcinându-se cu o alta, deci acordându-i filozofului rolul de creator. Nietzsche a fost un Creator, filozofia lui e Creaţie! Aici, Firea a intrat în polemică directă cu Gide, cu teoria acestuia că dacă Nietzsche n-ar fi fost atât de gelos pe Christos, citez: *jaloux jusqu'à la folie*, că dacă în loc să vrea să-l uzurpe şi să-l înlocuiască i s-ar fi alăturat, şi ar fi căutat să-l înţeleagă şi să-l dezvolte, citez iarăşi din Gide: *il ne tenait qu'à Nietzsche de redécouvrir sous les suaires et de ressusciter un Christ véritable*. Nietzsche nu poate fi înţeles decât ca un creator, aşa trebuie înţeleasă şi strădania lui de Creaţiune împotriva lui Christos, deşi, spre surpriza multora şi chiar a lui Dinoiu, care părea că ştie tot, Firea a dezvoltat o idee care m-a fascinat într-atâta, încât am abandonat, inconştient, rolul de stenograf, trezindu-mă în final cu un concept vag şi confuz al

dizertaţiei sale, în această primă fază. Supraomul lui Nietzsche, a susţinut Firea, e rezultatul confruntării sale cu Christos, în rolul acestuia de Dumnezeu, de Creator. Nietzsche a creat un Supraom, pentru a înlocui un altul, care nu corespundea concepţiilor sale filozofice, morale şi spirituale. Iar acest prim Supraom, rivalul celui al lui Nietzsche, era cel creat, sau dorit de Christos, pentru că în ce altă ipostază poate fi înţeles acest *être* al lui Christos care-şi durează toată viaţa, care-şi subordonează toate actele iubirii şi dăruirii, decât în cea de Supraom? Suma acestor Supraoameni, prin dragoste şi dăruire, suma lor uriaşă ar însemna Lumea în Desăvârşire totală. Astfel ar dispare orice noţiune şi contranoţiune, orice sens şi contrasens, orice Da şi Nu, ar fi numai Viaţa şi Lumea, ar fi sinceritatea primară, asemeni celei a materiei, care nici măcar fericire n-ar putea fi numită, pentru că nu s-ar cunoaşte nefericirea, care nici măcar nume nu ar avea, pentru că nimic n-ar trebui definit printr-un nume, ar fi Dumnezeu însuşi. Dar, acelaşi rezultat îl voia şi Nietzsche. Şi pentru că în aproape două mii de ani, Supraomul lui Christ, cel care prin bunătate, dragoste şi dăruire, n-a putut să schimbe lumea şi s-o transforme într-o sumă de Supraoameni, în însuşi Dumnezeu, Nietzsche a proclamat şi a vrut alt Supraom, prin contrariul conceptelor creştine, prin acea *Volonté de Puissance* atât de complexă şi de nuanţată în opera şi concepţia lui, care, credea el, va eterniza o lume a marilor înălţimi şi purităţi. Dar pentru aceasta trebuia să-şi asume rolul de Dumnezeu pe care şi l-a interpretat, dar mai ales şi l-a trăit până în ultima clipă de conştiinţă... Cea de a doua propoziţie a lui Nietzsche: *Dumnezeu e mort!* pe care Firea a identificat-o, întocmai, şi în Zarathustra şi în Gai Savoir, mi s-a părut că e condiţionată de prima, existenţa unui Dumnezeu înseamnă existenţa unui singur Dumnezeu, deci un altul nu mai poate exista şi dacă Dumnezeu se constituia şi se confunda cu toate valorile, trebuiau nimicite toate valorile acelui Dumnezeu, şi aici apare nihilismul lui Nietzsche sublim şi înspăimântător: *Rien ne vaut plus, tout se vaut, tout s'égalise. Tout est égal, équivalent: le vrai, le faux, le bien, le mal. Tout est dépassée, usé, vieilli, terni, mourant. C'est une agonie indéfinie du sens, un interminable crépuscule... un tel nihilisme peut... brusquement...*

cesser d'être inquiétude pour devenir quiétude béate... Dieu est mort résume cet effondrement de toutes les valeurs...

Am copiat aceste fraze din cartea pe care mi-a împrumutat-o mai târziu Firea...

În cel de al treilea capitol al dizertaţiei care avea ca frontispiciu, precum anunţase la început Firea: *Dumnezeu l-a ucis pe Dumnezeu*, prietenul meu a atins apogeul, bineînţeles e o părere strict personală, dar l-am simţit şi pe Dinoiu, alături, mirându-se şi încuviinţând la unele repetiţii sau aprofundări ale lui Firea. Nu am reţinut decât foarte vag construcţia acelei punţi subtile prin care Firea a făcut trecerea de la nihilismul lui Nietzsche la ateism, dar când lucrurile mi s-au părut mai simple, mai inteligibile, am pus mâna pe stilou şi am deschis caietul: Ateismul şi nihilismul, perora Firea, rezultă din aplicarea, din punerea în practică necondiţionată a idealului de *adevăr cu orice preţ*, născut din morala ascetică. Într-adevăr, ateismul nu are altă sursă decât idealul sincerităţii scrupuloase, apoi al onestităţii intelectuale riguroase aşa cum el s-a dezvoltat sub influenţa rafinamentelor de conştiinţă create de însuşi creştinismul. Astfel, ateismul este, în sensul lui genealogic, catastrofa impunătoare a unei discipline de două ori milenară de *l'instinct de vérité qui en fin de compte s'interdit le mensonge de la foie en Dieu...* Astfel religia şi morala mor din cauza propriei lor exigenţe: ele se sinucid. *Dieu a tué Dieu*. Tot ce este mare nu poate pieri decât printr-un *act de auto-suprimare*. Până aici am citat, a continuat Firea, închizându-şi cartea de referinţă cu un gest protector, lent şi nezgomotos, metafora e însă neterminată, e deschisă, în floare, ispitind mereu prin valenţele ei bănuite şi presimţite, se cere deci continuată, prin poezie, miracol sau adevăr... Pentru toţi, pentru Nietzsche, pentru noi, pentru cucernici sau atei, Dumnezeu, acel Tot Mare al lui Nietzsche, se confundă în ultimă instanţă cu însuşi Universul, cu toată Creaţiunea. Universul nu poate fi ucis, pentru că nu are cine să-l ucidă, pentru că nu există nimeni şi nimic în afara lui, care ar putea comite acest act, iar ceea ce există înăuntru, ca entităţi, constituante şi particule ale Universului condensator nu pot să contravină lor înşişi, nu au o altă conştiinţă şi putere decât cea a Universului, chiar dacă Nietzsche redescoperă în vederea acestei autosuprimări eterna lui la *Volonté de*

Puissance: *ainsi veut la Volonté de Puissance*, spune el. Din clipa aceasta nu ştiu dacă voi continua prin poezie sau prin adevăr. Îl văd pe Nietzsche în ziua de trei ianuarie 1889, în ziua de dinaintea tenebrelor, în ziua de dinaintea Nopţii tuturor zilelor, când se proclamă Dumnezeu şi se agaţă de gâtul unui biet cal maltratat de un birjar oarecare, nu pentru a se sprijini, ci pentru a-l mângâia. Eu sunt Dumnezeu! spune Nietzsche, apoi se dăruie unei nopţi totale care va dura 11 ani, 7 luni şi 22 de zile. Poate că s-a sacrificat, sau l-a sacrificat Universul, pentru a supravieţui, Universul n-avea loc decât pentru sine însuşi, se împotrivea ReCreaţiunii şi poate că în ultima clipă s-a armonizat cu Nietzsche, indicându-i autosuprimarea, sau hotărându-i-o şi astfel confirmându-i obsesiva lui *La Volonté de Puissance*. Oare nu ajungem astfel la aceeaşi concluzie că *Dieu a tué Dieu*? Şi poate că acea noapte lungă e un moment din ciclul Eternei Întoarceri în care Universul îşi va întâlni cândva capetele în clipa unei noi explozii primordiale. Poate că atunci Nietzsche va lua locul Universului în noua-i Creaţiune...

Firea a oprit cu palma ridicată aplauzele care se pregăteau în sală: Vă rog să mă scuzaţi pentru îndrăzneala acestei opinii inspirată de parcurgerea diletantă şi incompletă a operei lui Nietzsche. E foarte subiectivă şi personală, ea nu face decât să dea dreptate, şi prin aceasta mă refer şi la ilustrul antevorbitor, unei concluzii într-adevăr ştiinţifice şi riguroase prin care Karl Jaspers defineşte filozofia marelui Creator: *„Il est possible de trouver chez Nietzsche pour chaque jugement son contraire. On dirait qu'il a sur toutes choses deux opinions. C'est pourquoi on peut invoquer des passages de Nietzsche à l'appui de idées en apparence les plus inconciliables. La plupart de partis ont pu s'abriter derrière son autorité: athées et croyants, conservateurs et révolutionnaires, socialistes et individualistes, savants méthodiques et rêveurs, hommes politiques et apolitiques, esprits libres et fanatiques"...* În ce mă priveşte, a făcut Firea un gest de plecăciune către sală, eu nu mă pot încă despărţi de imaginea acelui început de ianuarie din Torino, îl văd proclamându-şi Identitatea şi-mi amintesc versurile unui alt geniu, atacat şi el de sfinţenie, de sfinţenia Supraomului rival, cel care iubeşte şi dăruie, o sfinţenie delicată şi duioasă şi aş

vrea să cred că acel portret fulgerător dedicat negustoresei de haine se află şi el pe ciclul Veşnicei întoarceri a lui Nietzsche:

Le vif oeil dont tu regardes
Jusque à leur contenu
Me sépare de mes hardes
Et comme un dieu je vais nu.

10

Ne-am dat întâlnire în Plata Victoriei, chiar în faţa Palatului Gardienilor Publici şi de acolo, fără să ne fi înţeles, am pornit spre Arcul de Triumf şi spre Hipodrom, ca-n noaptea de Crăciun. L-am felicitat pentru disertaţie, regretând că n-am avut posibilitatea s-o compar cu celelalte, dar el mi-a strâns braţul, până la durere şi mi-a oprit efluviul de elogii şi de întrebări pe care îl pregătisem în tramvai:

— Nu mai vreau să aud de Nietzsche, te rog, măcar câteva zile să scap de obsesie, sunt plin de el şi mai ales sunt răvăşit, exact cum observa Jaspers, mi se pare mereu că am spus altceva decât trebuia, sau decât credeam, că l-am încurcat, că i-am trădat ideile, că nu i-am sesizat adevărurile, dar oare se poate vorbi în cazul lui de un adevăr? Uite, mă jur, fac şi eu ca tine, nu voi mai aduce vorba despre el, m-a consumat enorm şi încă mă consumă, fiecare propoziţie nietzscheeană, în sensul ei gramatical, e o idee, e un belşug îngrozitor de idei şi mi se pare că fiecare are un dublu vector, dezvoltându-se prin contrariul ei. E imens, e inadmisibil, e unic, e Dumnezeu, e tiran, şi eu am în clipa asta o sete de libertate şi de haos şi de răstignire orizontală cum de mult n-am avut. Dar, din păcate...

— Nu se poate! l-am întrerupt. Pentru că, nu numai pentru Nietzsche m-ai chemat. În biletul tău n-am găsit atât o invitaţie cât un mesaj, altminteri n-aş fi fugit de la şcoală. Totuşi nu pot să nu-ţi recunosc că m-ai vrăjit şi să nu-ţi mărturisesc unele momente de ură, poate numai de invidie, prin care am trecut, ascultându-te, dar nu din pricina scăpărărilor tale şi al rolului pe care l-ai jucat acolo, nu! Te-am urât şi te-am invidiat pentru diferenţa de vârstă. Îmi venea să plâng că nu sunt cu câţiva ani mai mare, înţelegi tu? Doi, trei ani, atâtea sute de zile, atâtea sute de cărţi pe care le-aş fi citit, atâtea gânduri şi idei noi cu care m-aş fi umplut! Nu m-aş mai fi uitat la tine ca un opaiţ la un reflector. Mă urăsc pentru că sunt prea tânăr. Huo! Nu ştiu de la cine am împrumutat răsuflarea asta, dar îmi face bine: Huo!

Ştiam de la cine o împrumutasem, dar trebuia să opresc amintirea şi să gonesc imaginea, să fie o pată opacă, undeva, lângă altele, să le feresc pe toate de lumină, de proiecţie, trebuia să-mi apăr liniştea, presimţeam alte zguduiri.

— Într-un fel ai dreptate, mi-a spus Firea: Cărţile şi amorul nesaturat cu ele pot să ducă la îmbătrânire precoce. Chiar o şi simt, dragul meu, uneori, o simt mai ales în relaţiile cu *ele*. Prea multă ascuţime şi prospeţime şi neistovire în creier. Trebuie să se fure de undeva, trebuie să fie în dauna a ceva. Ia spune! Tu simţi ca te-ai putea îndrăgosti, că ai putea să iubeşti până la sufocare şi inexistenţă?

— Nu numai că pot, i-am răspuns dintr-o suflare, dar şi doresc. Simt în mine...

Iarăşi m-a întrerupt:

— *Simţi în tine!* Asta voiam să ştiu. Eu nu mai simt. Şi-mi dau seama de asta, pentru că odată simţeam. Ne-au îmbătrânit ideile, cărţile acelea pe care le regreţi. Ceva a vestejit în noi, în mine, în Soran, în Dinoiu. Cum spuneai tu în poezia aia, care parcă ne-ai dedicat-o nouă:

Copacul dorului şi-a uscat rădăcinile
Nu mai străjuieşte cu măreţie grădinile,
Păsările nu-i mai cântă,
Vântul nu-i mai frământă
Crengile uscate-n apus...
S-au dus toate, s-au dus...
Ah! cât aş vrea să fiu Dumnezeu
Să dau o nouă viaţă copacului meu!...

Cum se poate scrie o asemenea poezie la şaptesprezece sau la şaisprezece ani?! Nu mă refer la valoare, scuză-mă, ci la sentimentele ei. Iată de ce poetul e deseori un adevărat vizionar...

— Dar Rimbaud, mi-am amintit eu, care-şi dă cu gheata, în suflet, un picior, şi asta după ce spune, Doamne ce vers sublim!: *On n'est pas sérieux, quand on a dix-sept ans!*

— Lasă-l! m-a rugat Firea. E rândul meu să-ţi spun că te urăsc şi te invidiez, pentru nebătrâneţe, pentru această forţă de a simţi, s-o nietzscheem, da, *La puissance de sentiment*. Poate că tot adevărul e aici. Dacă Lou Salomé ar fi devenit prietena şi confidenta şi... dar parcă jurasem să-l uit! Da, băiatule, îmbătrânim de timpuriu, din această îndopare cu gânduri, şi fac această afirmaţie sub control: sunt ani de când nu mai simt nici o pornire, nici o aprindere, nici un fior lăuntric pentru o fată, oricine ar fi ea, chiar Lilia, care e summa summarum în materie,

nu simt altceva decât o dorinţă bună şi plăcută de pat, asta în cel mai bun caz. Si drama e că nici nu-mi pot închipui că voi simţi cândva altceva, nu-mi închipui că voi putea simţi altceva, deci un capitol al vieţii noastre, poate cel mai pur şi mai frumos, s-a cam încheiat...

— E o absurditate! m-am înfuriat. Dar Goethe, la Marienbad, dar Wagner, dar Chaplin şi Oona şi celelalte, şi-ţi dau numai exemple matusalemice, şi nu-l uita pe Buonarotti şi pe Toma... Thomas Mann, iar tu, la vârsta asta de prunc...

— Accidente sau simulacre, băiatule! mi-a oprit Firea zelul. Sau şi mai trist: căutarea unei vârste, de mult moartă, nu prin adevăr, ci prin amintire. Ştii ce e toată această ditirambă intelectuală a reîntineririi, ştii de unde vine şi de ce se face? Din regretul marilor indivizi că nu au trăit cândva acele momente pe care tu le-ai conjugat atât de sincer: *simt în mine!* N-au simţit, s-au prefăcut, aşa cum ne-am prefăcut eu şi alţii. Nu iubim, ne prefacem, ne naştem cu cromozomii oboselii şi îmbătrânirii timpurii în celule, în schimb ni se umflă capetele ca nişte baloane, pentru a culege şi iar a culege. Suntem nişte sfrijiţi, suntem nişte neputincioşi, noi ăştia, intelectualii cei grozavi. Iar ideile, ideile nu întineresc niciodată, pentru că sunt prea multe şi prea se prelungesc unele în altele, cel mult poţi să te îndrăgosteşti de ele, continuându-ţi şi agravându-ţi asceza, frumuseţea lor nu poate fi comparată, pentru că fiecare este altceva, până la urmă nu te îndrăgosteşti nici măcar de idee, ci de ideea ideii. Cât de ciudat trebuie să fie să iubeşti! Oare cum o fi? Şi oare câţi ştiu? Şi oare cum poţi judeca un fluture, un fir de iarbă, o vorbă, o carte, un om, o lume, şi mai ales pe tine însuţi, fără să fi iubit, fără să te fi cunoscut mai întâi prin iubire?

— Şi ţie de unde-ţi vin toate acestea în cap, după ce ai recunoscut că...?

Dar nu m-a lăsat să termin întrebarea.

— Din cărţile voastre, ale îndrăgostiţilor, s-a grăbit el să răspundă. Poate că iubim numai atunci când iubiţi voi, pe urmă reintrăm în firea noastră, şi vă urâm şi vă negăm şi căutăm asceză şi abstracţie şi facem elogiul scheletului, nu elogiul omului, pe care nici nu cred că-l cunoaştem. În schelet e mai uşor să umbli, poţi să-i modifici tu vertebrele, să-i strâmbi oasele, să deranjezi poziţiile, să anulezi simetriile şi să uneşti

contrariile. Aşa am făcut şi eu cu Nietzsche, m-am plimbat printre ideile lui, şi poate că ideea lui cea mai cumplită a fost Noaptea aceea începută la cinci ianuarie, pe care n-a dezvăluit-o nimănui...

Ajunsesem, întorcându-ne, la banca pe care o alesesem în noaptea de Crăciun. Era aceeaşi linişte ca atunci şi parcă aceeaşi lumină şi acelaşi aer. Ne-am uitat în aceeaşi clipă unul la altul parcă pentru a ne spune că ne-am trezit şi că suntem iarăşi în lume. Oare nu chiar ne întâlnisem atunci?

— Numai atât! s-a rugat Firea ridicând mâinile în sus: Oare Creaţiunea pur şi simplu s-a întâmplat: Bum! Sau a fost ideea cuiva?

— E cumplit! am recunoscut eu. Dacă mintea noastră ar putea concepe noţiunea de veşnicie, acest *fără început şi fără sfârşit*, dar şi în cazul acesta ar fi trebuit să existe un moment al AutoCreaţiunii. Gata! Mă supun! şi am ridicat şi eu palmele în sus acceptând convenţia.

Si totuşi nu cred că Firea a dat startul discuţiei noastre si i-a marcat ruta la întâmplare şi din senin. Însuşi faptul că am reţinut ideea startului şi a rutei îi trăda premeditarea. Oare ce urmărise, pentru că urmărise totuşi ceva: să mă scoată dintr-o anumită atmosferă, prin suprasaturaţie, sau să-mi pregătească o alta? Sau şi una şi alta? Dar oare de ce-mi mai băteam capul? Trebuia să urmeze ceva, adică trebuia, în sfârşit, să înceapă ceva. Şi l-am poftit, fără vorbe, nu le-aş fi găsit tonalitatea, cu acel gest simplu al mâinii întinse.

— Da! a încuviinţat el. Te aşteaptă nişte treburi, şi vorbele care s-au spus până adineaori sunt atât de departe de ele, încât chiar că suntem nuzi, amândoi, acum când e timpul să le discutăm. Şi poate că mai important e preambulul, decât dezvăluirea propriu-zisă a misiunilor. Partea întâia a preambulului e ca şi data trecută: să nu întrebi nimic, să nu vrei să ştii nimic mai mult decât ceea ce ţi se spune, adică apelăm la încredere, totală, până la *quia absurdum*. E enorm ceea ce îţi cer şi-ţi cerem, ştiu: îţi cerem să faci abstracţie de orice logică şi de orice sentiment, de acest *orice* atât de uman, îţi cerem să te stăpânească o singură noţiune-lege: încrederea în noi, în mine, dar aceasta pentru realizarea egalităţii necesare: încrederea ta în noi egală cu încrederea noastră în tine. Să trăim, dar să şi

murim, dacă va fi nevoie, stăpâniţi de această lege. Nici noi nu ştim nimic, dar nici tu nu ştii nimic, cu excepţia lucrurilor nevinovate: cenaclu, discuţii, simpatii, un pahar de vin, chiar şi îndeletniciri mai intime. Dacă te vei convinge, prin încredere, prin convingerea că nu se poate afla nimic altceva, deci prin încredere reciprocă, chiar vei simţi şi vei crede că nu e nimic altceva şi-i vei face şi pe alţii să simtă şi să creadă asta. E mai mult decât o autosugestie, pentru că are la bază această formidabilă forţă care este *încrederea*. Eu nu ştiu nimic despre tine, în *lumea nouă* în care ne aflăm decât ce ţi-am spus: discuţii, simpatii, cutezanţe filozofice dacă vrei, suntem doar plini, creaţii, critici, stări de dinainte şi de după, nimic altceva. Iar tu ştii acelaşi lucru despre mine şi despre ceilalţi. *Deci altceva nu se poate afla*, orice ţi s-ar spune, chiar dacă va apare, pentru nu ştiu ce confirmare, unul dintre noi în faţa ta. Să ştii că nu s-a spus nimic. Şi atunci nici nu va fi, poate, nevoie să rezişti la *orice*, pentru că vor crede şi alţii că nu ştii nimic. Ai dedus, cred...

Firea izbutise să mă emoţioneze înălţând această idee a încrederii la absolut. Izbutise chiar să mi-o implanteze ca abstracţie, s-o despartă de cei vii care o construiau şi o constituiau, dar care puteau s-o şi accidenteze. Am înţeles mult mai mult şi i-am spus:

— Da, înţeleg ca exist într-o idee şi într-o lume a acestei idei. Şi mai înţeleg că primejdiile au depăşit stadiul de ipoteze şi că trebuie să fiu conştient de aceasta: şi ca să mă feresc de ele, şi ca să le înfrunt, dacă va fi nevoie. Şi mai înţeleg, ar fi trebuit să încep cu asta, dar mai bine e să termin, că înţelegând toate acestea mă alătur, absolut natural, acelei forţe pe care o numim atât convenţional, cât şi în adevărul ei: *încredere*, cu toate consecinţele ei biologice.

Parcă Firea trecuse printr-o încercare, nu eu. Se liniştise şi nu-şi ascundea starea, îşi desfăcuse braţele, respirând zgomotos, îi mijea şi un zâmbet pe faţă, iar vocea parcă i se îmblânzise:

— Ştii ce-mi trecea prin cap când discutam despre sfrijirea intelectualului, pentru că am şi acest har al dublei şi triplei ideaţii simultane: să ne aşezăm pe banca asta pe care suntem şi să interpretăm scena unei anchete...

— Îmi pare rău că n-ai făcut-o! i-am replicat. Ai fi recepţionat pe viu, ca să zic aşa, răspunsul pe care-l aşteptai. Chiar m-ar fi amuzat şi chiar şi acum mă amuza ideea. Folosesc acest verb-termen pentru a...

— Pentru a înţelege, mi-a continuat el gândul, că ai ajuns deja la abstracţie. Şi mai cred că mi-ai sugerat această noţiune: abstracţia, pentru a-mi impune antonimul: concretul. Îţi mulţumesc. Iată-ne, deci, în marş. Ai fost vreodată la Constanţa? Nu-i nimic, a continuat el după ce mi-a văzut negaţia. Oricum nu vei merge singur, deşi nici persoana care te va însoţi n-a mai fost acolo. Dar nu asta e întrebarea principală, e o întrebare oarecare, de introducere, mai întâi aş vrea să ştiu în ce zile lucrătoare ai putea să lipseşti de la şcoală, pentru că şi aceasta devine o problemă, nu numai pentru tine...

I-am răspuns că Joia mi-ar conveni cel mai mult, din cauza dexterităţilor concentrate în după amiaza ei, de la care puteam lipsi, aşa cum puteam lipsi şi de la ora de dirigenţie, care încheia ziua. Dirigintele, eram sigur, s-ar fi mulţumit cu rugămintea, nu mi-ar mai fi cerut explicaţii. Aş mai fi putut să absentez şi în alte zile, dar cu anumite complicaţii, bineînţeles surmontabile.

— În cazuri excepţionale aş putea să lipsesc oricând! l-am asigurat eu. Nici pe departe nu sunt trecut în categoria chiulangiilor, am o frecvenţă destul de bună, dar poate tocmai asta ar da de gândit dacă absenţele s-ar repeta. Joia însă e un fel de aiureală şi lâncezeală colectivă, la care participă şi elevii şi profesorii, absenţa nici nu s-ar sesiza...

Firea a înregistrat şi posibilităţile excepţionale şi pe cele fireşti, era mulţumit, dar următoarea lui întrebare-propunere chiar că m-a surprins:

— Ţi se cunoaşte vreo idilă în şcoală? Adică, ai putea să sugerezi că, în sfârşit, că ai o combinaţie, mai veche, mai nouă, nu contează, numai atmosfera să existe.

Ideea nu prea mă atrăgea şi pentru că aveam o anumită concepţie faţă de astfel de relaţii şi pentru că eram destul de străin în şcoală şi în clasă, trecuseră abia câteva luni de când poposisem acolo, timp prea scurt pentru a înnoda prietenii care să absoarbă asemenea intimităţi. O singură dată, îi povestisem colegului meu din. „Zorile”, când m-a întrebat insinuant, după spectacol, ce şanse ar exista la actriţa cea tânără, despre

impresia pe care mi-o făcuse Lilia, ca femeie, dar ca femeie în excelentele ei spirituale, fără să uit să-i amintesc şi de vraja senzuală pe care o împrăştia.

— Păi e formidabil, vorba lui Florin! s-a entuziasmat Firea după ce mi-a aflat dilemele şi destăinuirea amicală.

— Cred că nu mi-ai auzit prima propoziţie, am încercat să-l temperez. Pentru mine, asemenea relaţii sunt sfinte, dar tu nu poţi să simţi asta, probabil că-ţi vine să râzi când auzi cuvântul. Atunci apelează numai la căpşor şi îndeasă-ţi în el măcar acest adevăr: mi se face silă să inventez în acest domeniu, pe care-l consider aşa cum ţi-am spus, nu ştiu ce elucubraţii, nu ştiu ce scene, nu ştiu ce minciuni, şi poate că mai vrei să scap şi detalii...

— Nu! s-a răcit brusc Firea. Vreau să ducem la bun sfârşit o misiune. Închipuie-ţi că ai citi scene dintr-o carte scrisă de tine, din nuvela ta, de pildă. Lasă, lasă teoria imaginaţiei, a fanteziei, a capacităţii scriitorului de a exprima situaţii şi stări necunoscute, etc., etc.

— Şi vrei să spui, am încercat să restabilesc echilibrul discuţiei şi al tonului, că formidabilul tău s-a născut doar din amintirea că am scris o nuvelă erotică?

— Nu! a dat el înapoi. S-a născut, aşa cum probabil îţi trece prin cap, dintr-o coincidentă într-adevăr formidabilă. Ei! Ia apelează şi tu la căpşor şi încearcă o dezlegare.

Nu-mi venea să cred, refăcusem discuţia, datele mi se păreau foarte clare, o altă posibilitate aproape că se excludea. M-am ridicat şi eu în picioare, dar parcă pentru a constata că sunt mai înalt decât el. I-am spus şi asta ca să-i mai învrăjbesc aşteptarea, dar nu l-am ţinut prea mult aşa:

— Deci, însoţitorul meu la Constanţa, având în vedere că numele oraşului e de gen feminin, va fi o însoţitoare. Taci! Nu-mi strica plăcerea. Îţi voi spune eu numele: Lilia!

Ne-am aşezat iarăşi pe bancă. Mi-a spus mai întâi ceea ce bănuiam şi eu, că plecarea, sau plimbarea în doi, era o mască, nu o necesitate reală, ci o necesitate artificială, tocmai pentru a o impune ca reală. De unul singur, în eventualitatea unei *surprize*, ca aceea de la Iaşi, ar fi trebuit să se găsească un motiv, plauzibil şi convingător, chiar controlabil, nu pentru o situaţie oarecare, ci pentru o situaţie primejdioasă, ceea ce nu

era foarte simplu, în cazul meu, şi poate că nici în cazul Liliei. În doi însă nu mai trebuia nici un motiv, motivul era însuşi pluralul: o idilă pe malul mării îngheţate. Trebuia să predau, într-un anumit loc, într-o anumită perioadă de timp, un anumit obiect, cu condiţia absolută ca să nu se vadă cui îi dau obiectul.

— Faci ce ştii, sau faceţi ce ştiţi! s-a corijat Firea, Invizibili să ajungeţi, numai să nu se vadă cui îi daţi obiectul. Nu trebuie să-ţi împui capul cu amănunte, mai bine să te stăpânească această idee: primitorul e o simplă cutie poştală. Observat şi înregistrat va avea soarta cutiei poştale, adică va fi deschisă fără nici o dificultate, luându-i-se şi corespondenţa prezentă şi cea trecută. Şi cred că înţelegi cam ce semnifică această noţiune de corespondenţă. Primitorul e un inocent. El ştie, adică nu ştie nimic, el acceptă să primească un obiect pentru prietenul său X. Atât! Să zicem că obiectul e un stilou şi că el e vânzător la o librărie. A lăsa acolo un stilou, să zicem: reparat, pentru un client care peste câtva timp va veni să şi-l reclame, nu pare deloc şocant. Dar dacă persoana care predă obiectul e înregistrată în compania celei care îl primeşte, cutia poştală va fi imediat atacată...

— Bine! am căutat să-l asigur cu un ton foarte natural. Prin urmare s-ar putea să fim însoţiţi şi noi, adică e limpede, ce mai! În concluzie, primo: să se predea neapărat obiectul şi implicit conţinutul lui, probabil un mesaj important, altminteri nu s-ar înfrunta anumite riscuri şi primejdii. Secundo: să scăpăm de cei care ar putea, sau care vor fi pe urmele noastre, pentru a-l preda în siguranţă. Dar cred că e mai bine fără primo şi secundo, după câte înţeleg, misiunea e una singură.

— De ce te-am ales pe tine? a început Firea.

— Pentru că eu nu sunt lăsătorul de urme! l-am întrerupt. Şi pentru că, din păcate şi din fericire, Lilia obişnuieşte asemenea idile, care nu-i intrigă prea mult pe cei ce sunt pe urmele ei, dar pentru orice eventualitate nu trebuie scăpată de sub supraveghere.

— Obiectul va fi chiar un stilou, mi-a mai spus Firea, iar primitorul va fi chiar un librar. Şi vom face tot posibilul să programăm misiunea pentru joia viitoare, pentru că, duminica, magazinele sunt închise...

11

Ne-am dat rendez-vous în spatele Cişmigiului, pe frumoasa arteră, între Liceul Carmen Sylva şi Palatul Kreţulescu, la câţiva paşi de casa în care locuia Lilia. Şi eu şi ea am sosit înainte de ora opt, ora la care ne înţelesesem, eu cu câteva minute mai devreme, parcă anume pentru a mă ciocni de o fată grăbită, în care am recunoscut-o pe Mioara. Era în uniformă, fugea spre poarta şcolii, dar am văzut-o oprindu-se şi întorcându-şi capul spre a asista, involuntar, la întâlnirea mea cu Lilia. Mai mult n-am văzut. Lilia s-a aruncat pur şi simplu în braţele mele, m-a sărutat pe buze, subţire, ca să-mi poată şopti la ureche:

— Joc teatru, deşi-mi place. Cred că am o coadă...

Am luat-o la braţ şi, zâmbind fericit, i-am cerut detalii:

— Pune-mă şi ţine-mă la curent, dar tot ca o porumbiţă. Ai avut o inspiraţie foarte bună. Ne vom juca rolul...

— Dacă tu vrei să fie doar un rol! mi-a spus ea şăgalnic, lipindu-şi umărul de umărul meu. Dar hai să fim serioşi! Nu, nu te speria, rămânem în rol. E un tip în pardesiu gri, cu pălărie pe cap, dar cu pantofi maro. După asta îl putem recunoaşte. N-am venit direct pe Ştirbei, ci am luat-o pe Berthelot, s-a ţinut după mine, dar m-am convins când, cotind la stânga pe Puţul cu plopi şi apoi iar la stânga pe Ştirbei, l-am simţit pe urmele mele şi apoi, când ţi-am sărit în braţe, l-am văzut traversând şi oprindu-se la staţia de autobuz. N-avea de ce să facă un asemenea ocol, oricât de boem ar părea, sau s-ar strădui să pară. Îl vezi? Cred că n-are mănuşi... şi-a băgat mâinile în buzunarele raglanului. Îl încercăm?

Lilia vorbise cu pauze, schimbându-şi expresia feţei, gesticulând, ca şi cum mi-ar fi povestit un vis, sau cine ştie ce banalităţi pretenţioase. Mi-am căutat şi eu nişte măşti, toate în conflict cu spusele mele:

— Îl vom încerca, dar mai întâi trebuie să luăm o hotărâre rapidă: ne ducem spre gară ca si cum am fi fost înţeleşi dinainte, sau ne prefacem că ne-a venit în clipa asta ideea? De încercat îl vom încerca pe drum...

Lilia mi-a sărit de gât, iarăşi m-a sărutat, repetat şi cu buze calde şi umede şi m-a tras de mână, după ea, spre Berthelot şi spre Ovidiu. Deci ne venise o idee grozavă de promenadă, pe

malul mării, la Constanţa. Mă supăra însă o întrebare: cum de aveam bani la noi pentru bilete de tren şi pentru alte necesităţi de voiaj? Lilia parcă mi-ar fi ghicit neliniştea. S-a oprit pentru câteva clipe, cam prin dreptul locuinţei sale, acoperindu-mă pentru a observa discret ce se întâmplă cu individul în raglan, s-a apucat să scotocească în poşetă, se prefăcea că-şi numără banii, s-a căutat şi prin buzunare, m-a împins cu cotul, dar nu mai era nevoie de semnal, începusem şi eu să cotrobăiesc prin portofel şi să-mi scutur buzunarele, apoi ne-am învârtit amândoi fericiţi şi ne-am continuat drumul spre gară. Tipul nu se apropia prea mult de noi şi ar fi rămas tot timpul pe trotuarul de vis-a-vis, dacă nu l-am fi încurcat noi, traversând prea des strada, ademeniţi, chipurile, de vitrinele cele mai aiurite. Reflectam cu voce tare, păstrându-mi însă mimica rolului:

— E clar că ne urmăreşte, sau te urmăreşte, dar de ce dracu aşa de dimineaţă? Să fii tu un personaj atât de important încât să ţi se fi postat o permanenţă? Ar fi prea complicat, dar ipoteza întâmplării trebuie totuşi s-o eliminăm. În mod sigur nu e vreun curtezan de-al tău?

— Gelos şi cu sticluţa de vitriol în buzunar! m-a înghiontit voit dureros Lilia. Nu e; nu-l cunosc, nu l-am văzut niciodată. Dar dacă o fi în legătură cu cineva din bloculeţul meu, cu jupâneasa, de pildă, sau cu cineva din blocul de vis-à-vis sau cu un altcineva din apropiere? Cu care s-a înţeles asupra unui semnal: un apel telefonic, după ce cobor şi ies în stradă...

— Şi atunci e complicat! m-a cuprins îndoiala. Ai coborât, ai ieşit, imediat telefonul, apelul, bine, dar chiar în câteva minute să şi ajungă în spatele tău? De unde?

— Ţi-am spus: chiar din blocul de vis-à-vis. Întotdeauna sunt camere de închiriat acolo, şi în cazul acesta n-ar mai fi nevoie nici de telefon, nici de semnale...

— De acord, numai că ar trebui să fie cel puţin doi, care să stea cu schimbul, de pândă, la fereastră, la o fereastră. Să fii un personaj atât de important pentru ei? Asta e întrebarea cheie! Te-a luat vreodată cineva la întrebări?

Lilia trăia o stare ciudată, i-o simţeam şi în voce, i-o distingeam şi pe figură, fără să se descifreze foarte limpede: Nelinişte? Teamă? Furie? Neputinţă?

— Nu, nu-i vorba de asta! s-a hotărât ea, în sfârşit. Cred că am întins eu prea mult coarda, nu găsesc altă explicaţie. M-am băgat singură într-un joc idiot şi periculos, sperând că voi obţine exact contrariul. Opiniile îmi sunt cunoscute la facultate, dar nu sunt singura care spune că războiul e pierdut, că se vor produce schimbări cutremurătoare în lume şi în ţară, că numai cretinii şi orbii mai pot crede într-o redresare a situaţiei. Corul nostru se lărgeşte, dar eu ca să mă pun la adăpost, pentru orice eventualitate, deoarece nu mă rezum, ca şi tine, probabil, numai la vorbe, am acceptat, şi din interes, şi din curiozitate, poate şi din niţică grandomanie, o anumită relaţie. Ia spune-mi, şi-ţi mulţumesc pentru discreţia ta, la care de altfel mă aşteptam, ai remarcat gradul ofiţerului care m-a condus în seara aceea cu maşina?

— M-a enervat într-atâta povestea, i-am răspuns, încât nu voiam să ştiu nimic. Fiecare dispune cum vrea de persoana sa.

— Nu e chiar aşa! m-a contrazis Lilia. Nu e întotdeauna aşa: în situaţia noastră anumite mişcări, în anumite perioade, trebuie să fie foarte clare. Şi era tocmai într-o anumită perioadă. Dar hai să ne zgâim mai întâi la mersul trenurilor, ca să-l descoperim pe cel pe care ni l-am programat. Şi am putea s-o facem cu voce tare şi cu niţică exaltare. Vezi! E grozav! a început ea să se bucure ca o prostănacă, atrăgând atenţia unora. Avem un rapid peste nici o jumătate de oră, şi uită-te şi aici! Ne putem întoarce seara. Dar jură-mi că nu intrăm nicăieri: nici în cofetărie, nici în birturi, nici în cafe... absolut nicăieri!

Mi-am împreunat mâinile în semn de rugăciune şi de jurământ, am fugit spre casa de bilete, a doua, şi am ridicat puţintel vocea, deşi nu era nevoie, pentru că, pentru prima dată, individul în gri, destul de tânăr, tip de profesor, de funcţionar mai stilat, s-a apropiat la o respiraţie de noi:

— Două bilete dus şi întors Constanţa, vă rog. La rapid.

Ne-am continuat discuţia pe peron, de-a lungul trenului garat, într-un du-te vino regulat, care ne permitea, la întoarceri, să vedem ce se întâmplă cu copoiul nostru. În ciuda aerului său de boem îngândurat, *il ne nous quittait pas d’une semelle*, cum ar fi spus domnişoara de franceză.

— Deci nu i-ai văzut gradul! a revenit Lilia. Era colonel, colonel plin şi încă de Stat Major, probabil cu funcţii foarte înalte şi cu cine ştie câte decoraţii.

— De unde ştii că e colonel de Stat Major? m-am pomenit că întreb, fără să-mi dau seama de ce.

— Mi-a spus-o el, după ce am băut primul pahar de vin împreună: Sunt colonel de Stat Major, scumpă domnişoară, aşa că nu vom discuta niciodată probleme militare. Mi-a plăcut francheţea şi siguranţa lui şi mai ales avertismentul pe care mi l-a dat. Nu credeam că există şi ofiţeri de soiul ăsta. Şi mi-au mai plăcut şi altele la el: rafinamente, chiar gesturi de tandreţe şi gingăşii după trei ani, în zile şi nopţi, a adăugat el, de noroaie, sânge, şrapnele, eroisme, isterii şi laşităţi pe toate fronturile. În sfârşit, asta e altă poveste...! Uite, compartimentul ăsta a rămas gol. Ce-ai zice dacă ne-am urca în el? Deci ar fi o urmărire prin ricoşeu, cum să-ţi spun? Mă urmăresc din cauza lui, nu din cauza mea, care poate că nici nu există la *ăia*...

Am urcat în tren oarecum convins de raţionamentul Liliei. Altă explicaţie nici nu găseam, încă nu găseam, sau poate că nici nu era. În orice caz, misiunea rămânea în aceleaşi graniţe de prevedere, de siguranţă, de neabatere, de nedescifrare în care o zăgăzuisem. I-am şi spus Liliei după ce ne-am ocupat locuri în compartiment:

— Să considerăm teoria ta o simplă supoziţie, nici ea dezlegată de primejdii şi riscuri, şi să luăm faptul ca atare: *suntem*, cred că pluralul exprimă chiar adevărul, suntem însoţiţi, adică puşi sub urmărire. Era cât pe-aci să spun că trebuie să ne dublăm atenţia, dar şi singuri dac-am fi fost, şi siguri că suntem singuri, şi tot la fel ar fi trebuit să ne comportăm. Aşa că...

Dar a trebuit să renunţăm la discuţia asupra subiectului, care devenise tot mai necesară, din cauza unui atac gălăgios care se pregătea pe culoar. Erau voci, ţipete, mormăituri si răsuflările acelea icnitoare, horcăitoare şi probabil puturoase, care mi-au nenorocit multe călătorii. Oare de ce au ales tocmai compartimentul nostru? Anume ca să ne tulbure, ca să-şi satisfacă voluptatea de a ne vedea suferind? Ca să facă rău, cu conştiinţa şi cu bucuria că-l fac? Ne-au văzut lipiţi unul de altul, jucându-ne rolul, dar asta nu ştiau, ne-au descoperit pereche, tineri şi îndrăgostiţi, probabil că auziseră că se mai şi iubeşte pe

lume, dar ce-o fi aia, nu aveau capacitatea să simtă şi să gândească. Erau mai întâi ei doi, ei, tot pereche, amândoi grăsani şi negustori amândoi, cu burţile doldora, cu guşi proeminente, săltăreţe, mai era o babă, şi ea cu o ploscă de guşe din care făcea hîrş, exact ca-n *După melci*, probabil mama unuia din cei doi grăsani şi bunica celor doi nepoţei, fitirisiţi, nu cunosc termenul, dar îl folosesc ca pe unul care ar semnifica scălâmbăială, nici asta nu ştiu ce este, împopoţonare, scâlcială, ce mai, erau travestiţi în nişte puişori, inalterabili, de cretini şi mai era o însoţitoare a fitirisiţilor, slabă ca un schelet ce era, dacă n-ar fi purtat pe ea nişte pansamente care o transformau într-o mumie, mai veche, prin duhori, de 4000 de ani. Copiii erau parcă turtiţi ca să nu-şi dea în vileag vârsta şi să economisească vreo câţiva gologani din milioanele grăsanilor, iar ciumata alunga de la capătul culoarului conductorii şi controlorii, aşa că scăpau şi celelalte dihănii fără bilete. Am ieşit pe culoar, lăsând intruşii şi netrebnicii să se lăfăie în tot compartimentul, ba ne-am luat şi catrafusele cu noi, servieta şi sacul de voiaj, ca să nu se impesteze de la momâia fără figură. Ieşind astfel din compartiment, l-am băgat într-o cursă involuntară pe copoiul nostru care, probabil, închipuindu-şi că vrem să sărim undeva din tren, a alergat şi el să-şi ia fulgarinul din compartimentul pe jumătate gol, ca să ne poată ţine urma şi astfel ne-am pomenit cu două locuri, într-un compartiment mai aerisit si cu un gardian la ferestrele de pe coridor, un gardian timid, pentru că n-a mai revenit la locul lui, nici măcar ca să-şi lase raglanul.

Negustorii de porci, oi, capre, gâşte, găini şi picheriţe au coborât la Ciulniţa lăsând complet gol compartimentul, dar n-au uitat să vină la noi să-şi ia rămas bun şi să ne ureze o lună de miere ca-n basme. Am zărit pe la colţuri de geam şi chipul copoiului care voia să se convingă dacă avem sau nu legături cu cretinuţii aceia îndopaţi cu zorzoane. Când am ieşit din nou pe coridor l-am zărit la adăpost, chiar pe locul pe care-l ocupase multimilenara mumie, respirând, inconştient sau poate obişnuindu-se, miasmele care făcuseră să se închidă etanş uşile tuturor compartimentelor, până la locomotivă.

De la Feteşti am rămas şi noi singuri şi nici nu cred că ne mai ameninţa vreo inoportunitate până la Constanţa. Doar copoiul cel tânăr, suferind probabil de diureză cronică, angaja vizite

dese la toaletă, ca să se convingă dacă n-am sărit între staţii pe fereastra trenului.

— Cum îl ducem? s-a grăbit Lilia să profite de primul moment de solitudine. Şi să ştii că mă simt mai bine cu tine alături, decât vizavi. Nu că mi-ar displace să te văd, dar îmi place mai mult să te simt. Vino!

M-am supus, dar nu s-a repezit asupra mea, cum mă aşteptam, sau poate cum doream, pentru că mă obişnuisem cu căldura şi cu tresăririle umerilor şi coapselor ei, mă adormea şi mă trezea şi mă predispunea spre vise care se voiau cu ochii deschişi, s-a uitat la mine, fără acele luciri întunecate care hipnotizau, care sfredeleau carnea şi alergau sângele în toate arterele, s-a uitat blând, cum nu credeam că poate sau că ştie sau că simte, mi-a atras capul spre ea şi a început să-mi mângâie ceafa, cu degetele împrăştiate, cu mişcări aritmice, cu opriri şi apăsări, cred că o făcea inconştient; nu se uita nicăieri, se lăsase unui vis, dar eu simţeam exploziile umflându-se şi le opream la limita declanşării, dar oare până când, Doamne, până ce m-a liniştit printr-un descântec şoptit:

— Trebuie să mă feresc de tine, neapărat! Mi-e teamă că m-aş putea îndrăgosti! Fuuuu!

Şi a suflat peste ochii mei, deşteptându-mă, era o adiere răcoroasă, parfumată, care mi-a făcut bine şi-mi făcea bine. închisesem ochii şi ea continua să sufle, râzând şi probabil legănându-şi capul, dar am fugit la timp şi i-am prins şi eu capul, cu amândouă mâinile, şi am început s-o mângâi dur, apoi mi-am apropiat-o şi am sărutat-o lung, apăsându-i buzele până la durere.

— Gata! m-a împins ea. Lasă sălbătăciile, nu te prind şi cred că nici nu ştii ce faci şi cu cine faci...

— Te-ai gândit vreo clipă la diferenţa de vârstă dintre noi? am întrebat-o, iarăşi apăsat de obsesia care mă umplea de invidie, de gelozie şi uneori de ură, şi care transforma fiecare an în plus într-o prăpastie psihică peste care nu-mi închipuiam că voi sări vreodată.

Lilia m-a privit cu neîncredere şi uimire:

— Şi totuşi vei fi scriitor! Sau vei putea fi! Cam aşa ar fi, dacă m-aş lua după cele câteva pagini şi poezii pe care ţi le cunosc. Atunci cum poţi să te contrazici în halul ăsta?! Zău că ţi-ar trebui

o psihanaliză! Trebuie să existe în tine, undeva printre amintirile copilăriei una care ţi-a provocat şi îţi menţine această teroare a vârstei. Sau sunt eu o proastă şi nu-mi trece prin cap neînceputul, sau eşti tu un prost, încă nedescoperit. Dar mi-e drag, oricum mi-e drag cu tine şi nu mai vreau să-mi fie! Prefer să mă rostogolesc în ciulinii neîntâmplărilor, în regretele unor clipe neîntâmplate. Ăla iar a ţâşnit spre toaletă şi se apropie Medgidia, parcă am trecut Podul, nu? Şi cât am vrut să-l văd, probabil că şi tu! Ei, te-ai gândit cum am putea să scăpăm de el?

Da, nu mai era mult până la Constanţa şi încă nu aveam în cap nici un plan. Ideile însă începeau să scânteieze, să aprindă mici nuclee, sau să le reaprindă de sub cenuşa presărată de toată această unică Lilia.

— M-am gândit la câte ceva, am scăzut tonul ca să nu se poată auzi prin peretele compartimentului. Mai întâi trebuie să ne ferim de locuri primejdioase: port, instalaţii militare, comandaturi nemţeşti, instituţii prea importante, mai ales că nu ne interesează. Şi fiindcă nu cunoaştem oraşul e o singură soluţie în această situaţie: să ne plimbăm pe faleză înspre Mamaia, să ne aiurim pe malul mării.

— Stai puţin! m-a oprit ea. Am impresia că în clipa asta nu te mai gândeşti la misiune, ci la securitatea noastră, adică să rămânem în rol, să nu ni se poată imputa nimic altceva. Si să ştii că ai dreptate! La asta nimeni nu s-a gândit: dacă am deveni suspecţi pentru că am venit aici... şi, slavă Domnului, oraşul ăsta e plin de *posibilităţi* pentru orice spioni şi rebeli, nu pentru a da ceva, ci pentru a lua ceva! Eşti grozav! Da, trebuie să ne continuăm rolul, într-un fel de pustiu, unde nu e nimic deosebit sau important, şi acest pustiu e plaja, care, la urma urmei de ce să nu atragă o pereche de îndrăgostiţi, mai ciudaţi, cum de altfel şi suntem, mă refer la...

— Ştiu la ce te referi! i-am întors zâmbetul. Suntem amândoi ciudaţi. Deci dacă ne plimbăm pe o plajă pustie, îl şi obligăm să se dea în vileag, ceea ce nu-i va face plăcere să raporteze şi o să-l şi obosim niţeluş. Aşa încât unul dintre noi... uite, aici, încă nu prea sunt edificat, dar chiar acum mi-a venit o idee. Amândoi nu putem merge să predăm obiectul, pentru că-l luăm pe urmele noastre. Să ne despărţim, pentru ca unul dintre noi să

ducă obiectul, iarăşi e incert: care dintre noi va duce obiectul? Şi de unde ştim noi că, despărţindu-ne pentru a ne îndeplini misiunea, el nu se va lua, la întâmplare, chiar după cel care poartă mesajul?! Pentru că, din nefericire, mesajul e unul singur, Lilia, nu-l avem şi în duplicat, ca să-l poate duce oricare dintre noi la destinaţie. Deci nici despărţirea noastră, care în mod sigur l-ar încurca foarte rău: după cine să se ia, după mine sau după tine?! Stai, stai! Dar asta ar însemna că nu eşti un personaj chiar atât de important, pentru că, dacă ai fi fost, ţi-ar fi pus mai mulţi pe urme, ca să se poată descurca şi în asemenea cazuri: întâlniri, despărţiri, apariţia altor persoane interesante, care ar putea duce la cine ştie ce surse şi descoperiri. Iată de ce cred că mai important este să ne ferim de o interpretare periculoasă a prezenţei noastre aici. Întâi a vorbit instinctul, cel de conservare, dar acum vorbeşte logica. Şi cred că am găsit şi mijlocul de a preda mesajul în cea mai deplină siguranţă, zău da...

O făcusem curioasă, se strânsese şi mai mult în mine, cam întunecându-mă, dar momentul era bun, pentru că iarăşi trecea spre toaletă copoiul şi ne vedea exact cum trebuia să ne vadă, l-am aşteptat până a făcut cale întoarsă; apoi am îndepărtat-o, ca să-mi păstrez luciditatea, bine aprinsă, şi am continuat:

— Coborâm în gară şi pornim în pas de plimbare pe străzile principale ale oraşului, pe străzile cele mai umblate, evităm ciudăţenii şi întâmplări stridente. E necesară această plimbare pentru a ochi librăria şi a lua repere care să ne folosească la regăsirea ei. Plimbarea aceasta, ispititoare în amănuntele ei, ca orice plimbare într-un oraş necunoscut, va avea totuşi o ţintă: plaja cea pustie, în care ne vom giugiuli ca doi porumbei întârziaţi...

— Un porumbel n-are dreptul să fie şi precoce? a întrebat Lilia în glumă. De ce întârziaţi? Mai bine, tineri, zvăpăiaţi şi nerăbdători, şi nu porumbei, nişte păsări mai ciudate, care nu se mulţumesc doar cu liniştea cuibului, nişte păsări exotice, nu albatroşi, au fost prea ofensaţi de Baudelaire, şi nici colibri, că n-are unde să le încapă atâta dragoste. Nu ştiu ce mi-a venit să te întrerup, iartă-mă, dar am simţit nevoia să spun ceva complet aiurea, poate ca o replică la logica ta atât de riguroasă şi de necesară...

Întreruperea mi-a prins foarte bine, cred că de aici a plecat ideea salvatoare, Lilia mi-a sugerat-o întâmplător, opunându-se argumentaţiei şi mai ales plasticei mele, amănuntelor.

— Sigur că da! m-am înviorat şi i-am prins mâinile. De ce să am eu dreptate şi nu tu?! Porumbeii prea se giugiulesc toată ziua, alte păsări poate că se mai ceartă, el şi ea au idei diferite, aşa cum eu şi tu putem să avem şi chiar avem, şi mai ales vom avea. Ai priceput cam unde bat?

— Dacă te referi la schimburi de idei, mi-a răspuns ea nedumerită, păi numai de asta ne ocupăm, cu mult înainte de a ne urca în tren! Dar am impresia că te gândeşti mai degrabă la acceptări şi negaţii, la da şi nu...

— Şi la îndărătnicie! am ajutat-o. Unul vrea numai *da*, celălalt numai *nu*, nu e neapărat nevoie de afirmaţii sau negaţii categorice.

— Ba da! a rostit ea răspicat. Şi de ce nu sari, mă rog, la mine strigând: Ba nu!

— Pentru că nu cred că e necesară o repetiţie a scenei! Ca să fie şi mai naturală pe plajă, sau unde vom hotărî.

— Bine! s-a amuzat Lilia. O să ne certăm şi o să-ţi dau o mostră de cum ştiu să mă cert. Nu te speria, n-o să fiu prea violentă, ci exact cum se cuvine. Dar pentru ce, mă rog? De ce să ne certăm? Ca să ne despărţim?

— Bineînţeles! i-am răspuns. Pentru ce altceva? Unul dintre noi se va retrage bosumflat într-un local, într-o cofetărie, într-o cafenea, iar eu mă voi plimba trist, supărat şi furios, pe străzi, Lilia, pentru că la mine e stiloul...

— La fel de cald i-ar fi şi în poşeta mea, dacă va fi nevoie de alt purtător! mi-a replicat ea.

— Ştiu! i-am spus şi am atras-o la fereastră. Vrei să coborâm olecuţă geamul? E un test foarte necesar: trebuie să vedem cât de cald e afară, mai întâi, să lăsăm pe mai târziu buzunarele şi poşetele.

Am coborât doar câteva degete geamul, trenul îşi încetinise mersul, se strecura parcă anevoie prin triajul gării Constanţa, curentul nu mai era vijelios, dar frigul se simţea din plin. Am închis geamul, Lilia s-a înfofolit în paltonaşul de care până atunci uitase, am îmbrăcat şi eu scurteica care-mi ajungea până la jumătatea coapselor, apoi am continuat, coborând glasul:

— Vom înscena o ceartă, unde ni se va părea mai prielnic, pe plajă, undeva în oraş. Poate că e mai bine în oraş, după ce o vom începe pe plajă. Tu te vei adăposti, cum am spus, iar eu, nu e o invenţie de moment ceea ce-ţi spun, sunt foarte zdravăn la frig, am învăţat sau m-am obişnuit din copilărie, uite, pot să jur că n-o să-mi reziste. O să-l apuce tremuriciul în raglanul ăla subţire, o să-şi blesteme zilele şi, ca să nu se considere învins şi să nu raporteze eşecul, va intra în localul în care te vei adăposti tu şi va crede că mă vede prin geam plimbându-mă furios prin faţa localului, şi mă voi strădui să-i dau această impresie, încât până la urmă va fi şi el convins că aşa a fost şi va spune asta şi mai departe, semnând şi jurându-se că ăsta e adevărul. Bineînţeles, dacă va mai interesa pe cineva un astfel de adevăr...

Lucrurile s-au petrecut aproape întocmai. Ne-am plimbat pe străzile Constanţei, pe cele cu vitrine şi reclame, ne-am întors de câteva ori pentru a revedea lucruri mai interesante şi a înregistra soarta copoiului nostru, cam blegit si cam şubred în raglanul lui, ales pentru o scurtă plimbare bucureşteană, nu pentru zone cu vânturi şi alice de gheaţă cum se înzăuau puzderie pe malul mării, am ochit librăria şi am fixat repere pentru o reîntoarcere sigură şi rapidă, apoi ne-am lăsat parcă duşi de vânt, ca o ciudată pânză căzută dintr-o barcă şi uitată pe plajele pustii, ne ţesusem bine unul în altul împotriva frigului şi vântului, ucigătoare, şi vă jur că am început mai repede cearta de mila celui din urma noastră. Ne-am oprit de câteva ori în locuri deschise, gesticulam furioşi, şi, ca să ne încălzim, pentru că biciul frigului ne pleznea ca pe nişte duşmani şi ca să mimăm neînţelegeri din ce în ce mai bogate, evident că mergeam unul în spatele altuia, la distanţă, sau chiar traversam străzile şi aleele, ca să mergem paralel, erau momente când unul din noi încerca o împăcare, cu gesturi, mai ales, pentru că se vedeau, vorbele erau duse de vânt aiurea, dar niciodată spre următor, nu ştiu cine instaurase legea aceasta, ceea ce ne-a îndemnat să spunem versuri. În toiul certei, unul din noi, cu schimbul, comanda un poet preferat, celălalt era obligat să recite măcar un catren din el. Ea mi-a răspuns la tot ceea ce i-am cerut, din fiecare poet pe care i l-am numit mi-a recitat cel puţin un catren, nume aiurea nu puteam să dăm, pentru că la

ridicarea din umeri a celui întrebat, examinatorul era obligat să recite din poetul numit, eu în schimb am păţit-o de câteva ori, mai ales cu poeţii străini, adică numai cu poeţii străini, şi iar m-a apucat ura şi invidia aceea veche pentru diferenţa de vârstă, pentru zilele mai puţine care însemnau cărţi mai puţine şi aşa certându-ne cu gesturile şi recitând versuri cu buzele am revenit în oraş. Ne-am despărţit în Piaţa Traian, ea a intrat într-o cofetărie, eu m-am rezemat câteva minute de un copac îmbătrânit, fără să-mi pese si fără să simt promoroaca pe care rafalele de vânt o abăteau asupra mea, apoi am început să mă plimb nervos prin faţa cofetăriei, apoi pe celălalt trotuar, am şi intrat o dată în cofetărie, m-am uitat la ea, s-a făcut că nu mă vede, aşa că am cumpărat bomboane de eucalipt şi iarăşi mi-am făcut rondourile în preajma localului cu dulciuri şi dureri prefăcute, nu ştiu cum de mai rezista individul în raglan, pe mine mă închircise gerul, m-am îndepărtat mai mult de cofetărie, m-am întors ca pentru a-mi relua profesiunea de părăsit şi l-am văzut intrând în magazin cu o iuţeală care te făcea să cauţi o haită de lupi în piaţă. Am pornit spre librărie, fără grabă, copoiul parcă luase cu el în cofetărie tot frigul din oasele mele, m-am oprit la multe vitrine, până ce m-am convins că nici măcar vântul nu mai este în urma mea. Am traversat strada, spre librărie, am intrat înăuntru ca un client obişnuit, erau doar doi elevi în faţa tejghelei, nişte puşti care nici nu ştiau ce caută acolo, n-aveau nici o tragere de inimă să cumpere caietele pentru care-i trimiseseră părinţii şi l-am rugat pe librar dacă poată să-i facă un serviciu domnului Stelian:

— M-a rugat să-i repar stiloul şi să-l las la dumneavoastră, n-am putut să-i spun sigur când o să fie gata...

Librarul mi-a luat stiloul, l-a băgat într-un sertar şi mi-a spus:

— Nici o grijă, domnul Stelian trece în fiecare zi pe aici, uneori şi după masa, mai citim şi noi ziarele şi mai comentăm, că avem ce...

Am cumpărat totuşi un bloc-notes, amintire şi am ieşit aşa cum am intrat, liniştit, fără nici un ochi străin în preajmă. Am pornit agale în direcţia cofetăriei, apoi mi-am iuţit paşii, m-am uitat la ceas înainte de a intra pe uşă: trecuseră 14 minute de când copoiul se predase din cauza frigului. Lilia era în centrul prăvăliei, ca orice om nevinovat şi pur, copoiul undeva într-un

colţ mai întunecat, dar poate cu mai multă căldură, am rămas câteva clipe în picioare la masa Liliei, într-o poziţie inadmisibilă, aşa că gestul ei de a lua loc la masă părea obligatoriu, mai ales pentru cineva care asistase la toate momentele fericirii şi nefericirii noastre. Un sfert de oră nici unul n-a scos vreun cuvânt, alt sfert de oră am îngânat câte ceva, fără să ne privim în ochi, apoi mâinile ni s-au atins ca din întâmplare, apoi ne-am ascuns zâmbetele care se gudurau pe feţele noastre, apoi ne-am destins de-a binelea, ni s-au făcut ochii numai lumini, iarăşi ne topeam privindu-ne, încât ni s-a părut curios că nu auzim vocea copoiului: Ce, nu e voie să se sărute oamenii în cofetărie? Sau poate că-i auzisem cuvintele, pentru că prea se uita cu simpatie spre noi când ne-am ridicat de la masă. Am părăsit cofetăria în urma lui. Ne devansase. Noi i-am fost umbre în drumul spre gară.

Am ajuns în Bucureşti pe la zece noaptea, după aproape patru ore de reîncălzire, mai mult psihică, pentru că ne feream, conştient, unul de altul. Copoiul a sărit în primul tramvai, fără să se mai uite la noi. Am condus-o pe Lilia până în faţa casei. Mi-a spus foarte amar:

— Să nu crezi că mi-aş dori altceva mai mult pe lume în clipa asta. Tocmai de aceea nu trebuie să întâmple.

M-a sărutat pe ochi şi în ultima clipă, iarăşi foarte subţire, pe buze, apoi a fugit în casă.

Pe Firea l-am întâlnit după două zile. Eşafodajul meu logic nu era pe deplin consolidat. I-am cerut să fie foarte sincer, aproape că l-am somat:

— Spune-mi e prima dată când ţi-o cer, ceva nu se împacă în raţionamentul meu, mai ales acum după ce toate s-au terminat cu bine: Omul de după noi era al lor sau al nostru?

— Tot nu-ţi dai seama; a început el să mă admonesteze, că fiecare trebuie să ştie doar câte ceva: *tu* că trebuie să faci un lucru, *eu* că tu trebuie să-l faci, *altul* că eu mă voi ocupa de asta. Nimeni nu poate şi nu trebuie să ştie totul. Si chiar dacă aş şti nu ţi-aş spune...

N-am amintit de personajele mute ale cenaclului, cele care nici nu citeau, nici nu prea luau parte la discuţii, fete şi băieţi de vârsta noastră, aproape toţi prieteni sau amici, pe care-i invitam la inspiraţie, sau poate fiindcă-i simţeam dornici de alte noutăţi decât cele de toate zilele, şi care deveneau apoi fideli ai întâlnirilor noastre, fie că şi descopereau tainiţe necunoscute în sufletele lor tinere, fie că erau fascinaţi de vreo figură mai impozantă a cenaclului, şi mă gândesc la aşii marelui caré: Firea, Soran, Lilia şi Dinoiu. Aceşti neofiţi se comportau ca nişte elevi foarte cuminţi, care nu şi-ar fi părăsit băncile lor de admiratori ai unor inteligenţe superioare nici pentru a-şi striga cele mai elementare întrebări. De fapt erau nişte timizi şi preferau să asculte decât să ştie că le va dudui mima în piept, trei luni, la amintirea obsedantă a unor nerozii rostite, sau numai gândite. Dintre toţi aceştia — nu insist prea mult asupra lor, pentru ca n-au nici un rol în povestire — cel mai mult îmi plăceau gemenii: Gabriel şi Mihaela, amândoi studenţi în anul întâi la medicină, aduşi de Dinoiu la cenaclu şi robii lui intelectuali. El le dirija lecturile şi-i iniţia, mi-au mărturisit după ce ne-am împrietenit, în alte chemări sau căutări diletante: muzică, arte plastice, ba îi familiarizase şi cu secrete particulare de hipodrom:

— Întotdeauna ne distrăm ia curse, câştigând, dacă ne luăm după calculele lui! mi-a spus Gabriel.

Numai în postura aceasta de turfist nu mi-l imaginasem pe Dinoiu! În ultima vreme, gemenii deveniseră cele mai frecvente gazde ale cenaclului nostru. Aveau un fel de cameră-laborator, separată şi numai a lor, într-o casă retrasă, pe Şerban Vodă, sus, după Crematoriu, o cameră lungă şi strâmtă, că abia încăpea în spaţiul acela de coridor o masă, lungă şi ea, ca mesele de sufragerie din cazărmi şi internate, la care improvizam, din scânduri şi scaune de bucătărie sau butuci, bănci cu echilibru cam precar, dar destul de încăpătoare: câte şapte opt puteam să stăm pe o bancă, dacă ne înfigeam solid coatele în masă. Gabriela era topită după Dinoiu, se putea observa din toate gesturile şi privirile ei, o dragoste pur spirituală, o elogiam eu, pentru că, alăturându-i, nu puteai nici o

clipă să-ţi închipui altceva. Ea era blondă, înaltă şi subţire ca frate-său, la chip părea copia mai distinsă şi mai exotica a Kristinei Söderbaum, sau poate originalul, el era scund, adus din spate, cu faţa mereu roşie, de hipertensiv şi cu un nas mare, aproape vânăt, nici vioiciunea ochilor nu i se remarca, din cauza ochelarilor cu rame groase şi lentile fumurii, care aduceau totuşi a mască, şi nici un seducător oral nu era: ucigaş de metafore, nu se dilata în fraze luxuriante, ci recurgea la propoziţii foarte sintetice şi atât de profunde, că-şi relevau consistenţa şi adevărurile când nu-l mai aveai alături de multă vreme, pur şi simplu încremeneai şi rămâneai cu ochii mari şi gura căscată, oriunde te-ai fi aflat, când aminteai unele propoziţii de-ale lui.

Acolo, în camera-laborator a gemenilor, mi-am citit cea de *A doua Noapte*, la ultima întâlnire a cenaclului nostru, dar asta încă n-o ştiam. Lectura nuvelei fusese programată cu o săptămână înainte, acasă la Sergo, pe Popa Rusu, lângă Foişor, într-o şedinţă specială a cenaclului, organizată de o Anais de neînduplecat, care reuşise, nu ştiu cum, să dea peste fiecare membru al cenaclului şi să-i transmită o invitaţie categorică. Cel care a insistat să mă dau în spectacol a fost Firea:

— Dacă e o *A doua Noapte*, îmi cam imaginez ce poate să fie! Hai, nu mai fă mofturi, nu mai eşti un profan şi lumea te vrea, să ştii, chiar şi eu sunt curios, pe cuvântul meu! Şi apoi gândeşte-te la preponderenţa auditoriului, la preponderenţa de gen, vor fi foarte multe demoazele, numai armencele vor fi cel puţin trei, plus Tania, plus... nu cred că ai pretenţia să le introducem în *Fenomenologia* lui Husserl, care duce filozofia la auto-inutilitate şi despre care doar Dinoiu ştie câteva concepte dintr-o publicaţie germană. Ba ar mai fi cineva, un maestru cu baston, dar cum nu e în prea bune relaţii cu limba germană. E în regulă?

Pălăvrăgeala lui voia să mă moaie, dar eu făceam alte calcule: insistenţa lui Anais, de prelogodnică, plus particularităţile celuilalt gen, şi mă gândeam la Sergo, la Florin şi mai ales la Silviu. Dacă izbuteam să provoc o întârziere, şi am provocat-o cu un pretext ultra-pedagogic, de şcolar tâmpit, dar ce mai conta, aşa că în clipa când am sosit în casa fastuoasă de pe Popa Rusu, un ceas mai târziu decât s-ar fi cuvenit, sindrofia cea bine iniţiată era în toi. Am convertit neauditoriul spre poezie, dând eu tonul, cu un poem de Rimbaud, pe care-l

tradusesem cu ajutorul lui Firea, chiar în dimineaţa în care el credea că mă intercalase în program, apoi s-a repezit Lilia, cu repertoriul ei, care numai început avea, apoi Soran şi imediat Firea, provocându-se cu strofe din *Coloanele* lui Valéry, în original şi în traducerea lui Rilke, şi din nou Lilia, pe care nu puteam să n-o imit, dar refuzându-i tristeţele bacoviene în favoarea necesarelor gasteropode lunecoase ale lui Barbu, apoi i-am făcut semn Nerunei, care m-a refuzat net, mai întâi încruntându-şi faţa, apoi părăsind camera, şi a venit şi rândul lui Dinoiu care ne-a uluit cu o suită de cărţi poştale, din ocazionalele lui Mallarmé: *Arrête-toi, porteur, au son — Gémi par les violoncelles — C'est chez Monsieur Ernest Chausson — 22 Boulevard de Courcelles* şi altele către: Renoir, Mirbeau, Degas, Regnier, Monet, Victor şi Paul Margueritte, etc. care au ajuns, toate, spre onoarea poştei franceze, la destinaţie — chiar şi cea numerotată a opta: *Je te lance mon pied vers l'aine, Facteur, si tu ne vas où c'est Que rêve mon ami Verlaine, Ru' Didot, Hôpital Broussais* — apoi s-a încumetat Bălănuţ, bineînţeles cu o poezie originală, postargheziană, apoi Neruna m-a atras cu privirea într-un colţ ferit, s-a uitat o clipă la mine, cu faţa ca de piatră, dar toată părea de piatră, şi mi-a susurat, cu dinţii strânşi, că mă aşteaptă *acolo* la vară, apoi cineva a propus o canţonetă la modă, pe care Sergo a ţipat-o până la Filaret, apoi discuri, vrafuri, pentru cele două patefoane plasate în camere separate: Trăiască libertatea preferinţelor, apoi dansuri şi discuţii în grupuri, iar băuturi şi gustări erau peste tot, ca tablourile sau suvenirurile din fildeş, aur şi argint. Aşa se face că nuvela a fost reprogramată pentru întâlnirea din Şerban Vodă, cea care avea să fie ultima a cenaclului nostru.

Am citit-o ca şi pe prima, parcă în starea în care am scris-o, cu întreruperi, cu ezitări şi accentuări, cu o lichefiere nervoasă care mă epuiza. Nu-mi plăceau comentariile în jurul încercărilor mele literare, şi laudele şi contralaudele mă ruşinau, mă umpleau cu un eter spumos, care, mai târziu, când rămâneam singur, se concentra în venin şi otravă, rănindu-mi somnul, starea de veghe şi trezia. Am crezut că de data asta voi scăpa mai uşor, dar s-a întâmplat exact contrariul: fiecare s-a simţit dator să spună ceva. Soran a început cu o teorie a revenirii la teluric şi primar, relevantă mai ales în noua proză americană,

din nord şi din sud, cum? n-am auzit de *Raisins de la colère* a lui Steinbeck? Şi chiar n-am auzit de Jefferson, orăşelul lui Faulkner? etc. etc., Dinoiu n-a spus decât că şi în creaţia literară deşeurile freudiene pot să devină materie prima: *les rêves, les symptomes, les actes manqués*, ceea ce a determinat-o pe Lilia să pună în balanţă relaţia dintre realitate şi fantezie, apăsând până spre antipod prioritatea fanteziei, tot timpul uitându-se la mine, surâzătoare şi iertătoare ca o zeiţă. Firea a navigat prin antichitate şi prin mitologie, inventând sau povestind o parabolă, în care un zeu frigian, asemeni Olimpianului, pe nume Papas, a fecundat o piatră, numită Agdos, care l-a născut pe Agditis, un monstru hermafrodit, iar acesta prin intervenţia solidară a zeilor a fost castrat şi transformat în zeiţa Cybele, dar auzindu-l pe Dinoiu: de la Pausanias citire, a continuat printr-o morală ad-hoc: din realitate sau din fantezie, sau din amândouă la un loc, creaţia poate să devină creaţie, simbolizându-se pe ea însăşi, ca o superbă Cybele, dar aceasta după operaţii dureroase: trăiască, deci critica! Chiar şi Florin, care mă cam pedepsise, evitându-mă, după ce îl lăsasem singur în sat, la armence, şi-a găsit două fraze prin care îmi ierta fanteziile cam premature, de scriitor, pentru că îi plăcuse foarte mult povestirea.

Si tot el a spus că face cinste, să nu-l întrebăm de ce, e o chestie specială, ne-a invitat pe toţi la o bere, dar am rămas numai opt: aşii, eu şi Florin şi Gemenii, ne-am urcat în primul tramvai şi am coborât la Cişmigiu. Nu ştiu cine a avut ideea: în loc s-o luăm spre Cotroceni, am pornit spre centru, într-adevăr erau mai multe berării în direcţia aceea, dar prima care ne-a acostat a fost Gambrinus. Am început cu un rând de halbe, am continuat cu un pluton de mititei, care au poposit destul de repede, însoţiţi de alt rând de halbe, Dinoiu şi-a scos pipa, Firea mi-a oferit o ţigară, a aprins una şi Lilia, de la Florin, eu cred că eram la a zecea ţigară din viaţa mea, nici nu ştiam, sau poate pentru că ştiam nu trăgeam fumul în piept, eram deci toţi cu ţigările în gură şi cu halbele în faţă, dar Maimuţoiul a venit direct la mine, adică în spatele meu şi mi-a şoptit la ureche:

— Un control discret, te rog actele şcolare...

I-am dat carnetul de şcolaritate, l-a privit doar o secundă, la pagina la care trebuia, apoi mi l-a înapoiat, şoptindu-mi ca de adio:

— Deci la miezul nopţii, fumând, bând, cu persoane de sex opus şi fără număr...

Când i-am auzit ultima remarcă m-a pufnit râsul. A dat din cap ca şi cum ar fi înregistrat şi culpa aceasta, apoi, aşa cum îi era obiceiul, a devenit invizibil.

Scena mai că a trecut neobservată, era prea aprinsă discuţia la masă şi ca întotdeauna corifeii atrăgeau tot interesul, sau dacă o fi văzut-o cineva, şi-o fi închipuit că m-a salutat o cunoştinţă, altfel nu se putea explica lipsă de reacţie a celorlalţi: nici o întrebare, nici o privire, nici un gest, iar eu simţeam că fierb, ca un ceaun gata să-şi zvârle capacul, dar poate că tocmai indiferenţa lor nevinovată ne-a salvat cheful şi m-a contaminat şi pe mine. Ei şi?! mi-am zis. Poate că o să uite tipul, poate că a făcut-o pe nebunul, poate că nu va avea nici un efect la direcţia şcolii, ia mai ducă-se! S-a mai comandat un rând de halbe, s-au mai aprins ţigări şi numai de-al dracului i-am mai cerut una lui Firea si a mai sosit un rând de halbe, fiindcă se apropia ora închiderii, şi chiar atunci a reapărut Maimuţoiul, pentru a înregistra şi a-mi confirma ca o face, înclinându-şi capul lui imbecil, cea mai grea culpă: recidiva. De astă dată l-au văzut şi gemenii. Gabriel mi-a şi făcut un semn de: şterge-o! Dar nu mai era nevoie, Maimuţoiul dispăruse.

Am părăsit localul şi ne-am despărţi ca nişte raze fugind din centrul unui cerc, fiecare voia să ajungă mai devreme acasă, numai Gabriel a întârziat două secunde, pentru a-mi lăuda norocul:

— Tipul ăla care ne-a trecut în revistă era de la poliţia şcolară. Am avut de-a face cu el. Probabil că m-a recunoscut şi ne-a luat pe toţi studenţi. Ai avut baftă!

Din păcate nu-l recunoscuse pe el, mă recunoscuse pe mine. Şi m-am gândit la o noapte groasă. Era culmea! Nici nu ştiu de când nu mai intrasem într-un local, iar de fumat...

Mă gândeam mai ales la profesorii cu care eram în alte relaţii decât în cele obişnuite, mă gândeam la Dogaru: oare îşi va mai menţine promisiunea de a-mi da notă de trecere când va afla câte vicii mă îndoapă, dar oare acel transfer prin diferenţă mai

era posibil după momentul Gambrinus? Ca un nătărău căutam să aflu cine se angajase la cârma inconştientă a corăbiei devastatoare. Bineînţeles că la toate cotiturile negre în calea spre Gambrinus, în postura de ghid, îl descopeream pe Florin. El fusese cel cu cinstea, cu concretizarea ei în bere — oare de ce nu s-a gândit la vin, poate am fi rămas pe undeva prin Piaţa Naţiunii? — cu descoperirea că sunt mai multe berării înspre centru, cu: haideţi la bodega lui Caragiale! Până ce mi-am dat seama că sunt pe cale să devin şi măgar nu numai imbecil. Tocmai mă pregăteam să intru într-un nou rol, cel de Heautontimorumenos, care mi s-ar fi potrivit, sau pe care-l meritam, dar de ce, Doamne, de ce să mă pedepsesc? Pentru o întâmplare neghioabă? Pentru ceva care nu era în firea mea? La urma urmei ce mârşăvie comisesem? Oare nu se poate face un raport între întâmplare şi adevăr, între accident şi obişnuit, oare numai excepţiile trebuie judecate? Şi cum se împăca totul cu regulile sociale? Ce trebuia să atârne mai greu în cumpănă?

Am simţit, din senin, o mână pe umăr. Oare tot Maimuţoiul? Nu m-am întors, aşteptam cu pumnii strânşi. Era vocea lui Firea:

— De astă dată am schimbat traseul. Ce zici: ne aşezăm pe o bancă, la Pache, sau urcăm la tine?

Orice companie mi-ar fi făcut bine, dar Firea era chiar însoţitorul necesar, ca un doctor, ca un vraci, ca un alter-ego. L-am luat de braţ şi-am cotit pe Armenească:

— Mai bine la mine, dar fără ţigări, te rog...

Am urcat pe scări, în vârful picioarelor, la domnul Stimu încă era lumină, se vedea prin crăpătura uşii, dar şi în apartamentul de sub mine, al unei văduve de război, recentă şi cu grad mare, se auzeau zgomote de nedormire, sau de neadormire.

— Are cică un nepot, student la Drept! i-am şoptit lui Firea după ce am intrat în cămăruţa mea, bine încălzită. Dar nu-l cred nici nepot, nici la Drept. Aduce mai degrabă a grefier în stagiu...

Ne-am aşezat, eu pe pat, el pe un scaun, în echilibru, ca şi cum scaunul l-ar fi obligat, pentru că imita chiar felul meu de a sta, când aveam de lucru la măsuţă.

Între timp se mai apelase la mine, dar nu fusese decât o plimbare, la Poiana Ţapului, între Sinaia şi Buşteni, câteva zeci de căsuţe şi vilişoare, stropite colorat pe dealul alb al Zamorei. Mă trimisese ca să mă acomodez cu locurile, să identific nişte

trasee, mai cu seamă cel spre pădure, şi câteva vile de pe acel traseu, încercuite pe planul pe care-l memorasem, şi mă avertizase că plimbarea trebuie să fie chiar o plimbare, pentru a nu fi luat la ochi de cineva. Atenţie mare! îmi spusese. Locul e plin de ochi si mai ales zona celor trei vile. Nu trebuie decât să verifici poziţia celor trei vile în raport cu planul pe care l-ai văzut.

— Te-ai familiarizat cu locurile? m-a pus Firea în temă. Îţi mai aminteşti amplasamentul celor trei vile?

Mi-l aminteam perfect. Nu trebuia decât să închid ochii şi le vedeam ca într-o fotografie: prima spre pădure, ceva mai retrasă şi înconjurată de un brâu de brazi pitici, apoi o potecă la dreapta, şi la capătul ei două vile faţă în faţă, dar nu acelea mă interesau, ci altele două, una înainte de potecă, alta după potecă, ambele pe drumul spre pădure, chiar la drum, doar câţiva metri şi un gărduleţ de operetă le despărţeau de ceea ce în alte anotimpuri era probabil un drum obişnuit de munte şi spre munte, dar care iarna se transforma în derdeluş, parcă tot de operetă, atât de bine desenat în cotituri şi înclinaţii, încât toţi copiii din împrejurimi, de dincolo de Prahova şi de pe drumul spre Palatul Cantacuzinilor, se întâlneau aici, cu schiuri, boburi şi sănii. Mă amestecasem şi eu în gloata privitorilor, plină de ochi în neuniformă, dar erau destui şi în uniformă, luam parte la hazul general şi fotografiam metru cu metru, cu obiectivele memoriei, amplasamentul celor trei vile.

— Sigur că mi-l amintesc! i-am răspuns lui Firea, care probabil uitase întrebarea. Dar tu ai izbutit să-ţi însăilezi introducerea?

Mi-a zâmbit, ca într-o convenţie, şi avusese dreptate cândva: era zâmbetul unui om îmbătrânit, sau era, poate, un zâmbet îmbătrânit. Peste câteva luni îşi va lua licenţa, la vârsta la care şi-o luase Iorga.

— Ţi-am aşteptat întrebarea, mi-a răspuns la rândul lui. De ce să nu ne facem jocul, dacă tot ne-am obişnuit cu el? Astăzi îţi voi spune mai multe, aşa cred. Poate că e o simplă personală...

L-am oprit, tot ca să ne continuăm jocul:

— Iniţiativele acestea personale, în *lumea* noastră, în *lumea* din care fac şi eu parte acum, nu pot să se ivească decât atunci când e nevoie de ele, sau când se simt ele singure libere, ceea ce înseamnă cam acelaşi lucru.

— Da! a acceptat el. Cam în acest moment am ajuns: al libertăţii iniţiativelor, dar asta adaugă tone de plumb răspunderii, orice mişcare aiurea poate să doboare trupul. E mai greu, pe cuvântul meu. Înainte erau ordine, ca la armată. Supunere oarbă, hai să-i zicem: executare perfectă şi aproape că nu aveai griji şi probleme. Relele veneau de la imperfecţia executării...

— Şi crezi că toate ordinele erau sfinte, infailibile? l-am obligat la sinceritate.

— Poate că nu! s-a învoit de astă dată să-mi răspundă. Dar e foarte greu să judeci şi să apreciezi, cu o singură carte în mână. Ţi-l mai aminteşti pe Leslie Howard, marele actor englez? Se spune că era agent al Inteligence Service-ului şi a fost sacrificat cu bună ştiinţă, într-un accident de avion sau de neavion, nu mai contează, pentru a se apăra un secret foarte important: Cum poţi judeca întregul, având în mână numai cartea Leslie Howard? Dacă secretul salvat prin acel sacrificiu însemna viaţa a mii de oameni. Poate că tot ce se spune e folclor, dar înţelesul rămâne! E foarte greu să dai verdicte cu o singură carte în mână.

— E foarte greu, l-am aprobat din tot sufletul, dar e şi foarte dureros, pentru că nu se vor da, în aceste jocuri, niciodată cărţile pe faţă, deci acceptă-mi adăugirea: e foarte greu şi foarte dureros. Ca să ne păstrăm totuşi condiţia, de oameni, pentru că aceste idei şi abstracţii ale devenirii, ale *adevărului*, care numai în viitor, adică prin comparaţii se poate verifica, *noi* le vom duce într-acolo, oamenii, omul, nu zeii, cărora le poate fi străin omenescul, nouă nu...

— De la Terenţiu citire, ţi-ar fi răspuns Dinoiu! mi-a întrerupt Firea meditaţia, şi aşa prea lungă, apoi a adăugat: Nu ştiu dacă ţi-aş fi făcut chiar această introducere. Dar mai întâi spune-mi: ai citit comedia lui Terenţiu Heautontimorumenos?

— Când s-o fi citit? m-am înfuriat. Iar vrei să te urăsc pentru că eşti mai mare decât mine? Am dat într-o vacanţă peste un dicţionar latin şi m-am apucat să memorez dictoanele care mi s-au părut mai interesante, şi autorii lor, bineînţeles. Şi te rog să mă ierţi pentru ton, dar mi-am amintit de un individ care m-a siluit în public, şi dac-ai şti în ce public, pentru că am folosit un

citat latin, şi nici măcar nu l-am folosit aiurea. Dar hai să dăm dracului tâmpeniile, şi pe individul meu!

L-am invitat pe Firea să stea mai comod, lângă mine, pe pat, am adus şi cele două scaune ca să ne putem întinde picioarele şi i-am dat a înţelege că sunt gata, totuşi, să primesc orice misiuni. De fapt era o invitaţie la discuţie, pe care a acceptat-o imediat:

— Să nu crezi că nu mi-ai dat de gândit, cu comentariile tale din Terenţiu, a început el. Oh, şi sunt atât de multe şi felurite aceste păcate, aceste însuşiri omeneşti şi nu pot fi smulse, cum smulgi dinţii stricaţi, sau alte ciosvârte rebegite ale trupului, pentru că sălăşluiesc în cap şi-n inimă şi-acolo mi-e teamă ca legea să nu fie asta: ori totul, ori nimic. Altminteri trebuie să recurgem la ceea ce a încercat Isus şi a propovăduit Nietzsche, la Supraoameni. Şi ştii care e durerea, băiatule, că în ambele cazuri Supraomul, supraumanul devine inuman! De asta mi-e cel mai mult frică: să nu vrem să creăm monştri. Marea problemă a lumii asta va fi, pentru că instinctul de Supraom există totuşi în om şi omul va fi gata să intre într-o cămaşă de forţă gigantică, într-o armură de zeu, pentru a se învârti, temut şi învingător, printre semenii lui şi dacă nu-l va prăbuşi greutatea armurii, atunci va fi dispus să-şi transforme semenii cei slabi în mici roboţi, considerându-i puişorii lui, gata la orice ordine, fie de viaţă, fie de moarte. Oare n-ar fi mai bine să-l lăsăm pe om, om? Sau chiar asta vrem: să-l aducem la condiţia sincerităţii sale primare? Îţi vorbesc, dar îmi şi vorbesc, pentru că vremurile şi lucrurile se grăbesc, către schimbări radicale, rapide, lacome şi brutale şi singura valoare în această dezordine cumplită, teoretizată drept cea mai desăvârşită ordine, pentru că este a revoluţiei, va rămâne omul, omenescul, cu celulele sale încă nedescifrate şi cu vaga lui predispoziţie spre înalt, aş fi fost tentat să spun spre frumos, dar înaltul e mai ambiguu, deci mai potrivit omului, care poate foarte lesne şi uneori fără pricină să transforme semnul plus în minus şi vice-versa. Omul! OMUL! Oare desemnându-l cu majuscule nu-l tratăm ca pe un Supraom, sau îl impunem ca pe un Supraom? Asta să rămână condiţia lui, perspectiva lui? Sau e chiar definiţia lui? Poate că ai să zâmbeşti, dar îmi vine să cred că fiecare om e un Supraom, mai mic. Şi prin asta îi dau dreptate acelui filozof francez,

contemporanul nostru, care definea omul printr-o operaţie aritmetică: *Un om plus un om nu fac oameni, ci un om şi un om!* Până la urmă marea problemă nu e dacă se crede Supraom, ci dacă e crezut Supraom, deci e tot o problemă de relaţii interumane, adică exact ceea ce ne preocupă pe noi. Cred că viitorul depinde de ce vom face cu această dilemă: îl lăsăm om, sau îi vrem Supraom?

— Dar asta nu mi se pare nici problemă, nici dilemă! i-am răspuns, profitând de pauza pe care cred că intenţionat o făcuse. Îl lăsăm să evolueze normal. De ce să ne apucăm să-i modificăm destinul cel mare, când încă nu ştim ce e şi cum să umblăm în celula cea infimă care-l constituie? Uite, dacă vrei să fiu şi eu pentru o clipă Supraom — mi-a plăcut ideea ta cu Supraumanul care devine inuman — deci Supraumanul, în deriva lui de inuman, cutez sa afirm ca omul nu va putea fi schimbat decât atunci când vom pătrunde secretele celulei şi vom lucra direct asupra ei cu pensa şi bisturiul. Atunci vom putea, dacă vom voi, să creăm numai Supraoameni: cohorte, legiuni, popoare, rase, umanităţi. Cu vorbele sau cu biciul nu vom crea decât la ceea ce folosesc vorbele şi biciul: cu primele, care au fost date omului pentru a-şi ascunde gândurile, cum spune tot un franţuz, vom crea pseudo-oameni şi printre ei mulţi excroci, pentru că vor folosi şi ei *întocmai* vorbele, iar cu ameninţările şi loviturile vom crea animale, docile la început, dar năpraznice când vor ajunge în stadiul de sălbăticie. Aiurez, desigur, pentru că omul e totuşi cel de lângă noi, tu, Florin, Lilia, paiaţa de Silviu, frumoasa Neruna, indescifrabilul Dogaru, Maimuţoiul, despre care habar nu ai, inconştientul care conduce un stat, sau înţeleptul care conduce un stat... oare or fi existat vreodată în lume *înţelepţi* care au condus *state*? Pentru că noţiunile mi se par antagonice ca polii unui ax: nu se pot întâlni niciodată...

— Înainte de a reveni la oamenii din jurul nostru, cei pe care i-ai amintit şi ceilalţi care există, şi unii din ei ne interesează, aş vrea să te întreb ceva: de ce ai acceptat sa intri în această *lume* a noastră care totuşi vrea să *organizeze* nişte mari prefaceri, zguduitoare?

Mă temusem, mai de mult, de această întrebare, de pe când căutam răspunsuri abstracte. M-a chinuit multă vreme până ce

mi-am amintit că există un răspuns iniţial, cel al sincerităţii, pe care i l-am relevat, fără să mai ezit:

— Pur si simplu pentru că îmi sunteţi dragi, şi tu, şi Lilia, şi Dinoiu, cu nasul lui cel mare şi vânăt, şi Soran şi... cum să-ţi spun? *Nu poţi să iubeşti oameni răi!* Dar tu?

Mi-am dat seama că Firea se aşteptase la întrebarea mea:

— Nu e elegant din partea ta să-mi azvârli înapoi moneda! mi-a răspuns el. Dar pentru că suntem gânditorii şi militanţii unei anumite egalităţi, fac mea culpa recunosc că trebuia să-ţi azvârl o monedă după ce i-ai cunoscut faţa, tocmai pentru a-mi arăta reversul. Eu sunt robul unei abstracţiuni, de altfel aceasta e înclinaţia mea, aş zice definiţia mea: abstracţia, care nu e numai substanţa şi instrumentul filozofiei, ci însăşi filozofia. Tot hrănindu-mă cu abstracţii, cele pe care le-am putut agonisi până acum, mi-am format o părere şi anume că obiectul principal al filozofiei acestei epoci îl va constitui condiţia tragică a existenţei umane, atâta vreme cât filozofia nu se va auto-dizolva, cum zice Dinoiu că ar demonstra Husserl. E şi firesc, omul a ajuns la asemenea înălţimi ale gândirii, încât, în lumea dată, existenţa i se pare tragică şi chiar este tragică. Teoria e sintetizată magistral de un filozof roman, pe care, personal, îl consider precursorul acestei filozofii a tragismului uman, în următoarea propoziţie: *Ceea ce e nu e cum trebuie să fie. Refuzăm deci să acceptăm ceea ce este pentru simplul motiv că este!* El chiar o numeşte: proclamaţie radicală şi plină de riscuri, pentru că angajează destinul nostru. Şi întâlnind această proclamaţie pentru prima data am coborât refuzul din categoriile abstracte în cele concrete. Nu ştiu cât va ţine asta. Dar deocamdată refuz o lume, şi făcând aceasta în sfera concretului n-o pot refuza decât dorind o alta. Am dreptul la această încercare, până la înmormântarea mea definitivă în abstracţii, poate prin cea mai concretă abstracţie, care, bineînţeles, e dizolvarea în neant, poate în idee...

Concluzia lui m-a zguduit. Termenul pe care-l construise: cea mai concretă abstracţie, aparent antinomic, indica o acţiune, în contextul dat. La inutilitatea unei acţiuni nu putea să răspundă, aşa hotărâse, decât tot printr-o acţiune: dizolvarea în neant, în idee, în abstracţie. Dar aceasta nu însemna doar acceptarea destinului tragic, ci împlinirea lui, conştientă, voită. Era oare

ideea unei dăruiri superioare? Mi-am amintit, scrisă parcă de fulgere, supra-afirmaţia lui Nietzsche: *Dieu a tué Dieu!* Auto-dizolvarea!

Nu se putea citi nimic pe faţa lui. Aşa i-am văzut-o şi în noaptea cea rea, cu câteva zile înaintea examenului de licenţă. Acelaşi zâmbet din altă lume, indefinibil. Aşa mă privea şi acum:

— Vrei să ne jucăm o clipă mai lungă cu vorbele? mi-a propus. Eu ţi-am spus cam care sunt raporturile mele cu *ele*. Nu, nu te oblig la confidenţe, doar te cunosc. Vreau doar să ne debarasăm de nişte stări şi cel mai bun antidot e întotdeauna femeia. Am devenit chiar cinic în materie. Mă mir cum de nu ţi-am spus până acum că meditez o puştoaică, pentru bacalaureat, mai mult ca să mă conving dacă are acelaşi temperament ca maică-sa...

L-am dat dracului, el şi-a deschis braţele, apoi m-a încâlcit şi m-a aiurit cu contradicţiile crunte dintre teoriile superbe ale unor oameni iluştri şi viaţa lor cea de toate zilele: avari care predicau generozitatea, oratori itineranţi cu tema: pro modestia — contra effusionem, care-şi ridicau palate la fiecare escală, desfrânaţi care propovăduiau puritatea şi necurvia, dar le apărau numai în familiile lor, suverani sperjuri, dar asta devenise regulă deja în antichitate, ş.a.m.d. până ni s-a făcut scârbă de lume şi mi s-a reaprins ura, apoi visul şi dorinţa şi speranţa în ceva frumos.

— Tot acolo am ajuns. Şi nu ştiu de ce nu am rămas acolo? s-a şi m-a întrebat Firea. De ce am mai făcut această călătorie atât de costisitoare? Ia zi! Eşti mai greu sau mai uşor?

— Am impresia că sunt ceva mai murdar! i-am răspuns.

— Şi eu am aceeaşi impresie, m-a îngânat, numai că eu caut asemenea stări, mi le provoc, fie ca să mă conving de adevărul cel mare, pe care-l presupun şi în care cândva voi crede, fie ca să mă revolt, ca tine acum şi să încerc o ispăşire, pentru că noi ne-am făcut-o, cu vorbele noastre, ca eroul lui Terenţiu.

Şi dintr-odată a devenit grav. Privirile îi luceau fixe, cum nu i le mai văzusem, parcă în hipnoză. Cred că i-am egalat repede gradul de tensiune la care urcase. Şi vocea îi era alta:

— Lucrul cel mai de seama în clipa de faţă este să supravieţuim! Au mai rămas zile puţine până la prăbuşire şi s-ar putea ca această conştientă să provoace răul cel mare: *dacă*

pier eu, hai să-l pier şi pe el! Trebuie să ne ferim, măcar în ideea ca va fi nevoie de noi foarte curând, poate pentru ceva frumos. Aceasta e cuvântul de ordine: Păstraţi-vă pentru ziua voastră de mâine, adică pentru ziua noastră! Noi suntem cei care o vor face, adică şi noi. Trebuie să ştim unde ne putem găsi, dar nu trebuie să ne mai vedem. Cenaclul şi-a încetat deocamdată existenţa. Până şi întâlnirile întâmplătoare trebuie să le minimalizăm, să le reducem la un simplu salut, fără vorbe, sau la o strângere de mână, eventual la o simplă privire. Nu vor exista între noi intermediari pentru cazuri urgente sau de forţă majoră. Numai noi cei care ne cunoaştem reprezentăm legăturile şi certitudinea. Am impresia că în zilele care au trecut, ieri, alaltăieri, s-a produs un eveniment foarte important în interior, un act pe scară naţională, care grăbeşte enorm dezlegarea, probabil în alte condiţii decât cele normale. Mă feresc de exaltări, de aceea cred că e o problemă de câteva luni. Să nu pui un preţ exorbitant pe spusele mele. Eu sunt o oarecare verigă, ţi-am mai spus, care are o singură carte, cel mult două în mână, şi puţină intuiţie, dar asta cred şi simt: prăbuşirea e inevitabilă, era de mult, dar acum se şi grăbeşte, dinăuntru. În sfârşit, pentru că te-ai descurcat *foarte bine*, acesta e calificativul recunoscut, se mai apelează o dată la tine, cuvântul e *ultima dată*, dar niciodată nu se poate şti. În orice caz, mi s-a cerut să-ţi spun, în afară de calificativ, dar tocmai din cauza lui, că ne eşti foarte preţios şi că trebuie să avem şi să ai mare grijă de tine. Chiar aşa mi s-a spus: „Fiţi foarte atenţi, e poate mai important decât voi, pentru că nimeni nu-l cunoaşte. Trebuie ţinut ca ultima rezervă, cea mai sigură!”

Firea reuşise pe deplin. Eram chiar personajul pe care şi-l dorise şi îl simţeam mulţumit de performanţa sa. A scos dintr-un buzunar planul vechi cu amplasamentul celor trei vile de la Poiana Ţapului şi mi-a indicat-o pe prima, pe cea mai îndepărtată de drum:

— Aici trebuie să pătrunzi, adică nu tu în persoană, dacă nu se poate, ci această capsulă cu un mesaj foarte important. Mi s-a dat voie să fiu ceva mai explicit, asta tot din cauza calificativului. Probabil că aici, în capsulă, se află o copie după acel act despre care ţi-am vorbit. Pentru începerea şi pentru conducerea operaţiunilor viitoare, pe scară naţională, e

neapărat necesar ca acest conţinut, acest mesaj să ajungă la persoana din această vilă. E una din persoanele cheie ale momentului şi probabil ale viitorului. Asta e tot. Sunt sigur că după primirea mesajului se vor întâmpla evenimente şi mai importante, aceasta e impresia mea. După cum vezi, lucrurile se împletesc. Ai fost trimis să te familiarizezi cu locul, pentru că se prevăzuse necesitatea unei asemenea acţiuni ca aceea pe care urmează să o duci la bun sfârşit. Cred că a fost mai mult decât o presupunere, o certitudine. Iată, băiatule, cum ne amestecăm şi noi în istorie...

Mesajul trebuia să ajungă acolo la 25 martie. Era Buna Vestire — chiar, ce coincidenţă! — deci puteam să plec fără nici un impediment. Capsula era cât o minge de ping-pong, pentru că era chiar o minge de ping-pong, vopsită într-un gri, mai puţin bătător la ochi. Nu era grea, deci erau hârtii înăuntru. Am înfăşurat-o într-o batistă şi am pus-o, firesc, într-unul din buzunarele laterale de la pantaloni. Aceeaşi scurteică, două căciuliţe de culori diferite, pentru un oarecare deghizament, dacă va fi nevoie, o pereche de ochelari cu lentile de sticlă obişnuită, tot în acelaşi scop, o servietă cu câteva sandvişuri, făcute de mama, şi eram gata de plecare. Studiasem dinainte mersul trenurilor şi la dus şi la întors, era o halta, acolo, la Poiana Ţapului, numai pentru personale şi garnituri speciale, turistice, deci puteam să contez şi pe un astfel de tren. Am plecat dis-de-dimineaţă cu un personal care făcea trei ore încheiate până acolo, n-a nici un minut întârziere, iar când am coborât în halta cea mică, mi s-a părut că mă aflu într-o lume foarte familiară. Îmi priise enorm recunoaşterea. Am luat-o de-a lungul căii ferate, pe o cărare care se mai zărea încă în zăpadă, pentru că ningea, o ninsoare grea şi întârziată, de martie, cu fulgi mari şi groşi, aducători de larmă, de sănii şi schiuri pe derdeluşul pe care-l cunoşteam ca palma şi pe care chiar începusem să-l urc odată cu copiii şi însoţitorii lor mai vârstnici. M-am băgat şi eu printre ei, am coborât şi am urcat de mai multe ori, până ce m-am edificat pe deplin asupra situaţiei. Cele trei vile erau supravegheate pe faţă, de ostaşi în uniformă şi de civili, care intrau şi ieşeau la intervale neregulate, cine ştie cu ce treburi, dar mai existau şi printre oamenii de pe pârtie, printre însoţitori şi privitori, câţiva cetăţeni, care după mutră,

după îmbrăcăminte, după oboseală şi lehamite, după falsul cu care se dezacomodau în mulţime, nu puteau să fie decât poliţişti. De altfel nici nu prea se fereau, probabil că ar fi fost mai mulţumiţi să fie în uniformă, să se ştie cine sunt şi ştiindu-se asta nu mai era nevoie să mai scruteze din când în când pe câte vreunul, din obişnuinţă şi fără nici o convingere. Era evident: în vile nu se aflau locatari simpli, ci personaje, importante, în domiciliu forţat. Se întâmpla să şi iasă afară câte unul şi imediat se dădea alarmă, prin semne şi dacă cel ieşit avea chef de plimbare, era de îndată înconjurat de civili, şi forţat să facă plimbarea împreună. Nu-mi trebuia mai mult. O comunicare directă era imposibilă, cum era la fel de imposibilă pătrunderea în vilă, pe furiş, ziua sau noaptea. Să mă prefac în poştaş, în băiat de prăvălie, în aducător de ziare sau de lapte, era ca şi cum aş fi încercat să mă prefac în câine sau motan, ba mai uşor aş fi izbutit o astfel de metamorfoză decât să pătrund în vilă cu acele deghizamente de roman poliţist ieftin şi demodat. Soluţia o găsisem, dar trebuia să aştept înserarea şi mai era mult până atunci. Am luat-o spre Buşteni, de-a lungul şoselei pe care Papană doborâse nu ştiu ce recorduri de automobilism, m-am ospătat într-o pensiune, pe strada principală, nu departe de fabrica de hârtie a fraţilor Schiel, am făcut apoi un drum până la vila lui Cezar Petrescu, dar n-am avut curajul să-l deranjez, deşi-i citisem multe cărţi şi sunt sigur că l-ar fi bucurat un admirator. Am preferat să intru într-o chichineaţă de cinematograf şi să-mi pierd vremea cu un film stupid de război. Nici n-am stat până la sfârşit, mai ales că presimţeam afară apropierea înserării. Când am ajuns sus, pe Zamora, la capătul de start al derdeluşului, dezordinea era în toi, dar încetul cu încetul şirul amatorilor de lunecuş se subţia. Şi păzitorii se cam retrăseseră sub acoperişuri. Mi-am pregătit bulgărele de zăpadă cu capsula înăuntru şi l-am adăpostit spre întărire în buzunar. Pe drumul de întoarcere spre Zamora mă antrenasem, ca fost jongleur, încercând diferite ţinte, mai ales trunchiuri de copaci, până ce am simţit că sunt în mână, că nu mi-a pierit de tot o îndemânare care mă făcuse renumit încă din clasele primare. Am găsit momentul prielnic şi am slobozit proiectilul în geamul cel mai luminat, prin care se vedea silueta unui bărbat, aplecată deasupra mesei. Îl urmărisem: lucra, scria,

deschidea cărţi, se plimba prin încăpere, nu putea să fie decât un intelectual, adică persoana care trebuia să primească mesajul. Ştiam, nu mi se întâmpla prima oară, că bulgării de zăpadă trec foarte uşor prin sticlă şi fără zgomot prea mare. Şi chiar dacă nu ştiu cine, cu epoleţi sau fără, ar fi auzit zgomotul, ce ar fi putut să mai facă? Mesajul ajunsese, iar geamul, cine ştie ce derbedeu?! Mai degrabă căutaţi-l şi trageţi-i o săpunealã bună şi vreo câteva la fund. Nu mă observase nimeni. Am ajuns la gară, pe şosea, au trecut câteva accelerate, apoi a oprit un personal.

La Bucureşti, pe peron, l-am zărit în mulţime pe Soran. M-a întrebat cu o mişcare imperceptibilă a capului. I-am răspuns la fel. Apucasem să-l văd pe bărbatul de la masă, ridicându-se brusc şi căutând prin cameră. Eram bucuros că mi se aşteptase răspunsul.

Aşa am ajuns acasă. Dar câte necazuri mă aşteptau doua zi!

Exact la 1 aprilie am fost chemat la director. Uh!, dacă ar fi fost o farsă, asemeni celor cu care m-au întâmpinat colegii:

— Ai auzit? E jale! Mâine recrutăm, iar peste o săptămână la cazarmă. Noroc c-au inventat nemţii o armă care face totul praf: dus şi-ntors! Te-a căutat mai adineauri o fată, mi se pare a lui Dogaru...

Aici, chiar că a început să-mi bată inima. Până ce a apărut puştiul cu invitaţia la direcţie! Când am ieşit pe uşă, toată clasa a izbucnit în râs, ba am auzit şi o voce:

— Mă, asta e bună! Oare cine i-o fi ticluit-o?

Coridorul, figurile, obiectele mi se păreau străine, chiar şi paşii care mă duceau spre parter, *mă duceau*, nu-i dirijam eu, gândurile se roteau în jurul unei singure întrebări: oare ce mutră să iau? Să fac pe pleoştitul, nu mi se potrivea deloc, rolul de nepăsător nu prea-l puteam juca, o simţeam, iar pe cel de niznai, nici atât, m-ar fi falsificat, ca şi celelalte. Totul depindea de efectul pe care înştiinţarea o avusese asupra directorului, dar oare numai el hotăra? Uh, dacă întâmplarea aceea nenorocită ar putea fi considerată chiar ceea ce fusese: *o întâmplare!*

Şi de ce să-mi caut roluri, la urma urmei? Hai, tot cu sinceritatea înainte! Îi voi spune, dar nu ştiu în ce măsură îl voi convinge, că nu sunt un obişnuit al chefurilor de noapte, mai ales în localuri publice, că dacă am intrat uneori, ziua, seara, din nevoie, am fost torturat tot timpul, din cauza resurselor financiare, de o jenă cruntă, care devenise un fel de pavăză inconştientă, că dacă am făcut frondă, vreodată, am făcut-o împotriva obiceiurilor generale, de fapt îmi inventasem o contra-frondă personală, dispreţuind ţigara, alcoolul, bordelul, etc. ca pe nişte chestii simpliste şi superficiale, potrivite puştilor şi prostănacilor, dar toate aceste gânduri şi sursa lor: pledoaria pentru întâmplare, nu aduceau oare a umilinţă, a penitenţă, a laşitate? Adevărul era că totuşi contravenisem unor reguli şcolare, fără să-mi fi trecut măcar o clipă prin minte că încalc ceva, pur şi simplu mă simţisem bine cu prietenii mei acolo, dar regulile, bune, rele, mai întâi sunt reguli.

Am răsuflat adânc şi am intrat în birou. Directorul nu era singur, toţi protectorii mei se aflau în încăpere: dirigintele,

profesorul de română, profesorul de matematică, melomanul, profesoara de franceză, iar undeva, pe jumătate ascuns de un cuier rotund, doldora de pardesie, îl zărisem şi pe Dogaru. Nu-mi trebuia mai mult pentru a capta gravitatea situaţiei. Am rămas paralizat lângă uşă şi singurul gând care-mi întuneca sau care poate-mi lumina capul era acela că niciodată nu voi putea să joc teatru, în afara scenei convenţionale. Directorul mi-a făcut semn cu mâna:

— Vino mai aproape, ca să scăpăm de senzaţia de tribunal! m-a invitat el, deschizând seria unor surprize inubliabile. Da, e o problemă gravisimă, dar mai întâi vreau să te felicit şi să te felicităm pentru poeziile care ţi-au apărut în pagina literară din *Ecoul*: *„Pe malul mării iarna se vrea bătută-n stele, / Şi-amurgul suflă sânge-n sicrie de cristal...”*

Parcă am citit în privirile directorului îndemnul de a continua, dar era cu neputinţă, mi se anunţase ca un titlu, ca un frontispiciu, gravitatea, supra-gravitatea situaţiei, şi totuşi primirea atât de... de parcă se juca pe scena unui teatru, cu felicitări, singulare şi apoi în mănunchi, cu citate din poeziile-alibi, pe care Firea mi le propusese încă înainte de a pleca la Constanţa. Dar de ce atâţia profesori, de ce şi Dogaru? Oare ca să mă pregătească psihologic, să nu mă ucidă prea brutal şocul unei explozii inevitabile?

— Regret foarte mult! mi s-au repezit vorbele. Regret totul, dar cel mai mult regret că nu pot să *nu* vă spun. Dar de ce să rămân şi cu acest regret? Faptul e fapt!

A intervenit dirigintele, parcă învoindu-se cu ceilalţi:

— Îmi cam imaginez pe unde baţi. Ţi-e teamă că invocând întâmplarea, s-ar putea ca noi s-o considerăm scuză sau chiar neadevăr. N-o să spun că ne nedreptăţeşti, ca pedagogi, unii cu stagiu vechi, ci că ţii la noi, la relaţiile dintre noi, asta ca să păstrăm o anumită puritate sentimentală.

Am trăit un moment straniu: o imagine „de la Valéry citire”, care altă dată mă chinuise se întorcea parcă în sursa ei iniţială, în nevoia de azur a SMeului, ca o ieşire din întunecimi şi blesteme. Parcă *mă vedeam văzându-mă*, parcă mă vedeam în viitor, peste ani, amintindu-mi scena, ca o poartă de deschidere pentru altele, un film mereu completându-se, dar niciodată terminat, aducând ploi de emoţii şi zgâriind adânc semnele unui

adevăr tulburător şi târziu: *şcoala*, ca o minune duioasă, ca acel joc de iezi al lui Blaga, peste morminte bacoviene. Şi cuvintele nerostite erau ale altor ani, aş fi vrut să declam: toţi dascălii, sau aproape toţi, cei care-şi săvârşesc menirea, nu fac altceva decât să ne încarce, pe neştiute, cu amintiri, poate cele mai frumoase din viaţa noastră. Nu ore, nu note, nu ticuri, nu condici, sau şi toate acestea dizolvate în aceleaşi unde, care rămân sau rătăcesc undeva, înăuntru sau în afară, pentru a ne înveli, uneori, cu emoţii şi respirări sublime. Privisem iarăşi printr-o breşă a viitorului, dar prezentul...

Directorul parcă mi-a simţit starea şi a întins palma în semn de tăcere, apoi tot cu o mişcare a mâinilor i-a implicat şi pe ceilalţi în spusele sale:

— Deocamdată nu ştim nimic, m-a trezit el parcă pentru a mă zăpăci, dar că vom considera toată istoria o întâmplare, de asta să nu te îndoieşti. De altfel, nu ne trebuie martori pentru conduita dumitale, ţi-o afirmi şi ţi-o dovedeşti singur, iar în cazul dat nu trebuie să fii mare psiholog pentru a deosebi adevărul de accident, faci parte din genul acelora care nu se pot descotorosi foarte lesne de adevăruri. Îţi ştim preocupările, cele reale, şi poate că ţi-am descifrat şi năzuinţele, de aceea suntem toţi aici, toţi cei care te cunoaştem. Poate că va fi un moment rău, poate că-l vom împiedeca, nu ştiu, dar pentru că ne interesează viitorul dumitale şi vrem să dăm mâna cu el, ne-am gândit să trecem împreună prin acest moment. Şi, crede-mă, şi nouă ne va fi mai uşor, nu numai dumitale...

M-au emoţionat şi mai tare, când toţi ceilalţi, şi Dogaru, mi-au strâns mâna, înainte de a părăsi cabinetul. Mă lăsau singur cu directorul, probabil că aşa se înţeleseseră, pentru a-l accepta nu numai ca duhovnic sau judecător, ci şi ca pe reprezentant al lor. Mă aşteptaseră acolo oare anume pentru a-şi demonstra, fizic, solidaritatea?

Directorul m-a poftit să iau loc chiar în fotoliul, unicul din încăpere, în care stătuse Dogaru, el s-a aşezat la birou, cu gesturile sale elegante, aristocratice, frizând pedanteria, şi-a trecut palma de-a lungul figurii, parcă pentru a şi-o subţia şi mai mult, a şi tuşit de câteva ori, cu gura închisă, pentru a-şi drege glasul, apoi a clătinat din cap ca şi cum şi-ar fi amintit unde se oprise şi de unde trebuie sa continue:

— Chiar aşa e: deocamdată nu ştim nimic, nimic oficial. M-a informat, confidenţial, un prieten de la minister. Raportul poliţiei şcolare încă circulă pe la diferite direcţii şi servicii. Gravitatea vine de aici: nu ne-a fost adresat nouă, şcolii, ci ministerului, care probabil ne va obliga la o pedeapsă exemplară.

— Numai fapta în sine contează? am întrebat, cu gândul la termenii juridici care încadrează orice culpă: antecedente, circumstanţe, situaţia generală, *audiatur et altera pars*, apărarea, dar directorul m-a oprit iarăşi cu gestul cu care îi aducea pe elevi la tăcere când răspunsurile o luau razna: îşi deschidea larg palma dreaptă şi o ducea încet înainte până ce o simţeai parcă astupându-ţi gura.

— Nu, de bună seamă, mi-a răspuns el, deşi fapta e destul de îngroşată: aluzii la desfrâu, recidivă, ultragiu şi o insinuare cu caracter politic. Nu! Nu e nevoie să-mi spui ce s-a întâmplat. Erai probabil cu câţiva prieteni, mai mari, studenţi, nu?, într-o aprinsă discuţie literară. Aţi continuat-o la un pahar de vin. Dar fapta oricât de îngroşată nu e lucrul cel mai grav. Mai grav, mult mai grav e momentul în care s-a cules fapta. Cred că-ţi dai singur seama în ce situaţie se află ţara. Ca să nu se răspândească protestele, dezordinea, răzmeriţele, cei de sus înăspresc măsurile şi sunt puşi pe exemple. În altă situaţie, cazul dumitale s-ar fi discutat la ora de dirigenţie şi ai fi fost avertizat că, în caz de recidivă, ţi se vor scădea două puncte la purtare. În momentul de faţă însă, cazul ar putea fi dezbătut pe larg, împreună cu măsura pe care am luat-o, şi care trebuie să fie exemplară! Nu ca să-i împiedice pe elevi să bea o halbă de bere, ci ca să-i intimideze, să-i sperie, să-i facă să se ferească de orice abateri. Sunt convins că înţelegi şi mai departe. Sunt gânduri care...

Sigur că înţelegeam: mai întâi că voi fi eliminat din toate şcolile, ca să se dea un exemplu-alarmă, apoi că voi fi chemat la recrutare si trimis imediat într-o cazarmă pentru a mă preface cât mai repede în carne de tun. Va fi o grozavă cursă de urmărire: între cariera mea de ostaş şi marşul spre pieire al ţării. Cine va ajunge mai repede la potou: eu — ostaş, sau ţara în abis?

Cam în acelaşi sens a vorbit şi directorul, fără să ajungă însă la concluzii tragice şi fără să rostească toate cuvintele, dar mai

ales fără să le dea valori precise. Realizasem o convenţie: parcă foloseam numere în loc de cuvinte, cărora le cunoşteam foarte bine valoarea, sau le-o hotăram noi, după necesitate. Am înţeles că raportul va mai întârzia prin serviciile ministerului şi dacă va fi nevoie şi la şcoală, dar nu ca o soluţie, era imposibil, ci pentru a se căuta şi a se găsi, în acest interval de timp, o soluţie. Şi am mai înţeles şi soluţia care mi se sugera: un fel de ştergere a urmelor, prin retragerea din şcoală, aceasta era mişcarea numărul unu, independentă, apoi folosind legea nescrisă că o mână nu prea ştie ce face cealaltă, prin obţinerea unui transfer, pe baza unui examen de diferenţă, la un liceu teoretic, aceasta era mişcarea numărul doi, iar în cazul unor obstacole insurmontabile prin înscrierea ca elev particular la alt liceu comercial, până la terminarea anului şcolar, aceasta era mişcarea unu bis şi apoi mişcarea doi bis, de asemenea independentă: examen de diferenţă pentru absolvirea liceului teoretic. Silogismul părea complicat doar în aparenţă, era poate mai complex, dar datele lui îmi apăreau destul de clare: Un individ aparţine unei categorii, individul a încălcat legile acelei categorii, prin aceasta individul a devenit un caz, cazul trebuie sancţionat aplicându-se legile categoriei, individul nu mai face însă parte din acea categorie, deci sancţiunea nu se mai poate aplica, deci cazul dispare, iar dezbaterea se anulează de la sine...

— Bineînţeles, mi-a spus în încheiere directorul, că există şi un zeu deasupra noastră, zeul zeilor, aceasta ţi-o spun ca naturalist, care crede obligatoriu în el, pentru că întreaga biologie e opera lui. Acest zeu e bătrânul şi tânărul Cronos. Nu numai erele ci şi zilele, chiar şi orele, pot să producă miracole. Să credem deci în zeul nostru şi-n miracolul cel bun, pe care nu se poate să nu-l pregătească, pentru foarte mulţi...

Veşnicul zeu: Timpul! Poate că ţesea miracolul cel bun, pentru mulţi, dar îl împletea, arghezian, din Firul Mare, necunoscut, îndepărtat şi misterios, şi din firul mic, cel al orelor şi zilelor, iar acesta se grăbea să-şi aştearnă cruzimile, ca un tribut al celor puţini, de azi, pentru cei mulţi, de mâine.

Încă nu ştiam cărui timp mă hărăzise Întâmplarea. Făceam curse între Minister şi Casa Şcoalelor, pe la diferite direcţii şi servicii, cu mici recomandări şi chemări pentru a răzbate prin

armătura porţilor militarizate, acceptam amânări, reveniri şi trimiteri, fără să-mi pierd răbdarea, era prea mult în joc, şi până la urmă am obţinut o audienţă la directorul de sector, cel care răspundea de liceele teoretice. La ora opt fără un sfert m-am postat în faţa uşii sale, la ora opt fix a sosit, împreună cu alţi funcţionari, l-am recunoscut după salutul lor, şi mi-a făcut semn să-l urmez. I-am explicat motivul audienţei, sec, fără preambuluri şi patetisme, crezând că mă supun stilului pe care-l impunea. Era nervos şi grăbit, ştiam că mai conduce o direcţie la Casa Şcoalelor, a citit totuşi cu atenţie cererea pe care i-o înmânasem, a reflectat doar câteva clipe, apoi a slobozit ca dintr-un arc împunsătura:

— De ce?

I-am răspuns că nu vreau să-i răpesc din timp, dar dacă e cazul pot reformula motivele din cerere. Abia atunci şi-a trimis spre mine şi împunsăturile privirilor. Îl simţeam rece, distant, bănuitor, poate că poza, dar îi plăcea să-şi menţină poza şi chiar să şi-o retuşeze prin înăsprire.

— Îmi place că nu pălăvrăgeşti, m-a luat prin surprindere, dar această chemare spre limbile şi literaturile moderne predispune, de obicei, la pălăvrăgeală...

— Sau la scris, l-am întrerupt cam nepoliticos, care, vă rog să mă iertaţi, nu e totuna cu...

M-am oprit anume ca să-i provoc întrebarea, pe care a rostit-o însă indirect:

— Ce trebuie să înţeleg prin asta?

Împotriva unui val de ruşine care-mi biciuia pielea am fost nevoit să lansez argumentul cu care mă înarmaseră profesorii şi prietenii mei din cenaclu, mai cu seamă Firea, artizanul preocupărilor mele extra-şcolare:

— Am publicat câteva încercări...

— Ce şi unde? a înţepat iarăşi personajul de gheaţă din faţa mea, fără să mă mai privească de astă dată.

— Vă rog foarte mult să mă scuzaţi, i-am răspuns, dar pentru a vă scuti de celelalte întrebări...

Am scos din servietă cele câteva ziare şi reviste, dar nu m-a ţinut curajul până la capăt. Am rămas cu ele în mâna, uşor răsfirate, ca să li se vadă titlurile.

— Prin urmare vrei să mă obligi la lectură! a înţeles directorul, dar tonul şi serpentina frazei aducea a refuz şi a indignare, sau poate că fusese o simplă impresie, pentru că în clipa când a văzut evantaiul de publicaţii, a tresărit uşor, iar vocea părea că porneşte iarăşi dintr-o cartuşieră invizibilă: Eseuri? Humor? Poezii? Ai pe cineva?! Pardon!

A priceput singur că nu puteam să am pe cineva la atâtea publicaţii. Mi-a făcut semn să las tot maldărul pe birou, dar simţeam că interogatoriul nu se terminase.

— Poezii! i-am oferit si eu, tot ca o împuşcătură, răspunsul pe care-l aştepta.

— Bine! a reluat el convenţional. Să spunem că eşti îndeajuns de matur, poate şi formal, ca să nu ne mai intereseze poziţia familiei. Să trecem şi peste posibile conflicte la şcoala la care urmezi, sunt prea uşor de aflat ca să fie grave, dar făcând aceasta putem avea certitudinea eliminării oricărei surprize, oricărui risc, pentru a aproba cu ochii închişi?

— Nu! i-am răspuns foarte prompt. Dar orice s-ar întâmpla, vă mulţumesc din suflet pentru...

M-am oprit singur. Nu ştiam pentru ce să-i mulţumesc: pentru logica sa? Pentru a incipientă sau poate părelnică bunăvoinţă? Pentru că mi-a primit, poate doar din politeţe, sau din curiozitate, publicaţiile? Mă uitam la el fără să mă feresc: îşi controlase calendarul, apoi ceasul de la mână, şi-a notat ceva cu stiloul într-o agendă, apoi s-a ridicat brusc de la birou. Era înalt şi ţeapăn, ca valetul unui lord când se priveşte în oglindă, dar provizia de proiectile din voce i se terminase:

— Suntem în patru aprilie. Vino la ora unu fix la Casa Şcoalelor!

Pe Ştirbei Vodă, chiar în locul unde ne întâlnisem cândva, am zărit-o pe Lilia. Primul impuls a fost s-alerg la ea, s-o iau în braţe şi apoi s-o trag după mine în Cişmigiu, dar mi-am amintit şi cealaltă întâlnire, întâmplătoare cu pistruiata: oare ce i-a trecut prin cap când m-a văzut în braţele Liliei? Ce-o fi înţeles din jocul nostru? Dar de ce să fi crezut că era un joc? M-am pomenit căutând-o în mulţime, dar nu era decât Lilia, şi simţeam că nu mai pot să rezist: trebuia să mă destăinui cuiva, de lângă sufletul meu, aveam nevoie de sfaturi, sau numai de vorbe, mi-era rece şi sete, mi-era dor de un cot, de o haină prietenească,

pe care doar să le ating, jinduiam după o tăcere mai lungă, în nesingurătate. Dar nu era Lilia fiinţa spre care pornisem, erau priviri ascuţite care porunceau până în auz: ocoleşte-mă, fugi! Am ocolit-o fără să fug, dar nici n-am ocolit-o vizibil, am dat o altă direcţie paşilor, spre poarta liceului, am salutat, cu distincţie, o profesoară care ieşea, mi-am continuat drumul spre uşa principală a clădirii, rezervată profesorilor şi oaspeţilor de seamă, ca pretutindeni în şcoli şi am întrebat femeia de serviciu care mi-a ieşit în întâmpinare dacă domnul profesor Dogaru sosise, pentru că, după ceasul meu, se făcuse ora întâlnirii, şi cum el era, adică domnia lui, punctualitatea întruchipată...

Sporovăiam în neştire, căutând-o pe Lilia în aglomerarea din staţie, da, în ultima clipă renunţase să mai ia autobuzul, un Renault obosit şi aglomerat, şi odată cu ea mai renunţase la cursă, sărind de pe scara autobuzului pe trotuar, o pereche cenuşie, parcă în uniformă, care, ca şi ea, schimbase subit direcţia, pornind, tot pe jos, în sens contrar, către Ovidiu. Asta într-adevăr era coadă, groasă, clasică. Nu avea nevoie de vreun avertisment. Cred că făcuse tot jocul nu ca să se convingă, ci ca să mă convingă, reîmprospătând astfel sfaturile şi dispoziţiile lui Firea. Eram sigur că pornise spre gară, cu intenţia de a-şi pierde urmele în aglomerarea imensă de acolo, în spaţiile cu atâtea intrări şi ieşiri. Mă întrebam doar cât de repede va reuşi...

— Da ce şcoală cauţi dumneata? m-a trezit din gânduri femeia de serviciu. Şi ce domn profesor ai spus?

Am rostit numele unei şcoli care nici nu exista, un nume pompos, de voievod, care nici el nu existase în istorie. Femeia s-a decis să se intereseze în cancelarie, eu i-am mulţumit şi am pornit în grabă spre Cişmigiu. M-am oprit la izvorul lui Eminescu, la care adăstam deseori, mi-am umezit buzele în apa rece, ba am şi sorbit câteva înghiţituri, era cald, un început de aprilie neobişnuit de cald, spunea lumea, care te obliga să-ţi laşi în cuier, o dată cu paltonul, şi haina şi puloverul şi să treci direct la cămaşă. Întâlnirea cu Lilia şi mai ales contextul mă cam boţise. Încercam să mă reculeg, dar apele limpezi ale izvorului nu erau şi ale mele. O câtime de bucurie exista totuşi în mine. Se înviorase prima dată în timpul discuţiei, aproape cifrate, cu directorul liceului când ne devoalasem solidaritatea şi complicitatea la ideea prăbuşirii inevitabile şi apropiate. Atunci

am simţit-o zvâcnind: dacă panta pe care se vor rostogoli mizeriile se măsoară în kilometri, poate că un centimetru, sau măcar un milimetru îmi aparţine. N-am fost tot timpul orb, sau închis în dorinţi, am dat şi eu câte un ghiont, din când în când. Ascundeam o bucurie şi eram hotărât s-o ascund mai departe, era numai a mea, descoperită târziu, iar sursa ei se chema prietenie şi încredere, nu aveam voie, faţă de mine însumi, s-o numesc, fastuos şi nedrept, altfel. Întâlnirea cu Lilia, deşi neliniştitoare, sau poate tocmai din cauza aceasta, îmi reaprinsese scânteia cea ascunsă. Şi totuşi o presimţire rea mă împresura ca o ceaţă. Poate că o provoca gândul care mi le dubla pe toate celelalte: reluarea audienţei la ora unu. Cât de uşor se putea afla toată povestea! Un simplu telefon, de rutină, la direcţia liceelor comerciale, dar chiar si fără telefon, ştiam că nu voi rezista, că nu voi ezita la o întrebare netă din partea directorului. Aluzia deja o făcuse, întrebarea devenea legitimă, iar răspunsul nu putea fi altul. Mai rămânea un fir de speranţă, iluzorie, ca atâtea: poate că sinceritatea va atenua culpa, dar din păcate eu nu posedam decât sinceritatea, puterea şi decizia erau ale altora, iar aici lucrurile se complicau, apăreau oamenii, alţii, cu încărcăturile lor de necunoscute, ca Maimuţoiul, de pildă, de ce atâta ambiţie şi destoinicie şi răutate şi cruzime şi toate acestea la un loc, atât de bine reunite în termenul, franţuzesc: *acharnement*? Uh! Şi fără voie mi-am aruncat privirile în jur: la ora asta, Cişmigiul probabil că era locul lui preferat. Vânătoarea de chiulangii! Nu teama, ci scârba pe care mi-ar fi stârnit-o reîntâlnirea cu el, şi mai ales un „nu mai ştiu” personal pe care îl putea aţâţa „nu mai ştiu”-ul lui, cu atâtea primejdii posibile, acum, la final de act, m-au determinat să părăsesc Cişmigiul. Întâi m-am gândit la Parcul Carol, dar şi acolo erau vizuine pentru maimuţoi. Ideea mi-a venit în clipa când mi-am umezit iarăşi buzele în apa limpede a izvorului: de ce nu în parcul unde marele poet nu e numai o denumire, un simbol, unde chiar este? Am ajuns la mormântul Poetului, fusesem de mai multe ori, de fiecare dată recitându-i, în gând, altă poezie. Eram singur, nimeni în preajmă. Mi-au venit în minte primele versuri din *Melancolie*, una din poeziile care mă copleşeau, şi am început sa i le şoptesc: *Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă!*

Dar se întâmpla ceva în văzduh şi pe pământ! Încă din tramvai auzisem sirene şi vuiete, dar lumea îşi vedea de treburi: fusese avertizată, la radio şi în presă, că vor avea loc exerciţii de alarmă şi de apărare pasivă. Ţipătul miilor de cucuvele din sirene se succeda însă în valuri şi se îngroşa mereu aspirând zgomote şi huruituri de căruţe, trăsuri şi motoare şi strigăte omeneşti. *Şi ţintirimul singur cu strâmbe cruci veghează!* Nu mai era huruit de maşini şi camioane, nu mai erau tropote de cai şi scrâşnete de roţi şi nici strigăte omeneşti, se abătea asupra lumii un bâzâit şi un duduit negru, apăsător, care apropia cerul de pământ şi urletul cădea greu şi compact, ca materia, urlat de toate hăurile şi stihiile. *Clopotniţa trozneşte, în stâlpi izbeşte toaca!* M-am uitat spre cerul care-şi căscase gura până-n orizonturi, pentru a-şi putea lepăda toate tunetele, şi le-am văzut, ajunseseră deasupra mea, dar nu erau siluete şi stoluri, era însăşi geometria, în cea mai fascinantă reprezentare a ei. *Şi prin ferestre sparte, prin uşi ţiuie vântul!* Era un uriaş covor de argint, un romb perfect, ca o creaţie orgolioasă a cerului, compus din alte romburi perfecte, care se întregeau şi ele din alte romburi, până la unitate, care era şi ea un romb, alcătuit din nouă condori strălucitori, fiecare cvadri-cefal. *În van mai caut lumea-mi în obositul creier!* Un spectacol fantastic, parcă o replică a cerului de zi, care se opunea prin această desăvârşită simetrie de argint dezordinei încremenite şi tremurătoare de pe cerul nopţii. *Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi ţiu!* Am văzut şi ouăle, cenuşii, lunguieţe, prăvălindu-se cu zecile şi sutele din guşile şi burţile de argint.

Şi apoi totul a devenit auz. Şuierături, gemete, urlete, bubuituri, canonade, parcă răzvrătindu-se împotriva identităţilor, pentru a se întoarce şi a se contopi într-unul şi acelaşi tunet neîntrerupt, gros şi inexpugnabil, ca o învelitoare sanitară peste ruşinea crimei. *Ca şi când n-ar fi viaţa-mi, ca şi când n-aş fi fost!*

Am pornit, pe jos, spre centru. Oraşul gemea şi suferea la toate colţurile, ca o fiinţă răstignită de-a dreptul pe caldarâm. Hohotele o cutremurau, dar urechile încă nu se obişnuiseră cu auzul cel de toate zilele pentru a-i culege bocetele şi blestemele. Iar ochii refuzau să vadă ca să nu urască pentru

vecie lumina. Nu, *durerile nu-mi erau străine, iar moartea încă mai scobea în mine!...*

Amintirile sânt fragile, rupte, zdrelite, amestecate, iscându-se una pe alta, sau împotrivindu-se una alteia, şi toate, toate se desprind din neguri şi tenebre, sau se dizolvă în neguri şi tenebre, se diformează, se descentrează, îşi pierd nucleele şi consistenţa; pendulează între închipuire şi realitate, între adevăr, vis şi coşmar. Portarul de la Casa Şcoalelor îşi acoperise fruntea cu un prosop alb, umed, cum fac femeile când calcă rufele cu fierul încălzit cu mangal, şi privea fix, undeva pe cer, murmurând unul şi acelaşi cuvânt, cu aceeaşi notă în fiecare silabă:

— Durostor! Durostor! Durostor! Durostor!...

De ce-i reţinusem atitudinea şi cuvântul besmetic, iar pe Lilia, deşi o privisem ore întregi, de-a lungul copacului smuls din rădăcini, nu pot să mi-o amintesc, nici măcar un detaliu din îmbrăcămintea ei nu-mi revine în minte, şi doar după descrierea mea fusese găsită şi identificată de Firea şi Soran, pe o uliţă fumegândă, între Palatul C.F.R. şi Gara de Nord? Pe cei doi, perechea îmbrăcată în gri, care-i impuseseră Liliei cursa ucigaşă, probabil la gară, mai întâi, apoi spre faimosul adăpost de la Palatul C.F.R. şi ca să scape, în sfârşit de ei, afară, în plin bombardament, îi revăd de parcă m-aş uita la o fotografie: el, înalt, cu faţa lată şi slută, ca a lui Walace Beery, cu urechi mari, roşii, pentru că şi le freca fără încetare şi din ce în ce mai sistematic, până ajunsese la un circuit, de la lobul dureros, în pişcături mici şi rele, uneori sângeroase, spre cartilagiul de sub perciuni, apoi cobora spre lob şi relua mişcarea în sens invers, cu hainele cenuşii pătate, pe spate, de dungi cărămizii, luate de la zidurile încă netencuite ale subteranelor Palatului, cu pantofii albiţi de praf, unul cu şireturile desfăcute, cel din piciorul stâng, ea, speriată şi năucită, ca o femeie părăsită, făcându-şi cruci mici, în dreptul buzelor, apoi încremenind cu palmele, a rugăciune, sub bărbie, şi bolborosind sunete fără nici o noimă, tot timpul îngenuncheată lângă umerii Liliei, ca o bocitoare de familie, îi revăd şi mă întreb, mă întreb şi acum: de ce au căutat-o? Şi mă forţez să rămân numai la întrebare, ca şi atunci, mi-e teamă şi mi-e silă să înşfac un răspuns, ca să nu fie cel mai rău: oare ca să-i înregistreze pe cei care o identificau?

Directorul s-a uitat fulgerător la ceas în clipa când am pătruns în biroul lui de la Casa Şcoalelor, parcă pentru a-mi dovedi că am întârziat cu câteva secunde, sau cu câteva zecimi de secundă, pentru că, prin nu ştiu ce miracol, sosisem chiar la ora fixată: pendula din holul clădirii tocmai îşi cânta ora când eu ciocăneam la uşa lui. Arăta exact aşa cum îl lăsasem după prima întrevedere, de parcă nu un cataclism, nu o veşnicie ne despărţise, ci un minut oarecare, din şiragul acelora care nici măcar nu rănesc. Mi-a înapoiat publicaţiile, împăturite perfect, ca de o maşină, mi-a întins şi cererea pe care apucasem să văd un DA, gros şi îngroşat, dar chiar când mi s-a apropiat de degete, a retras-o şi parcă m-a întrebat din priviri şi părându-mi-se că-l înţeleg am rostit numele liceului spre care fusesem îndrumat de diriginte. A completat totuşi aprobarea, absent, nu pentru asta îmi retrăsese coala de hârtie, ci pentru a mi-o înapoia, solemn, după ce o împăturise, perfect, cu gesturi de funcţionar subaltern. I-am mulţumit fără cuvinte, plecându-mi adânc capul, el nu s-a mişcat de la birou, nu mi-a întins mâna, ne despărţisem deja, sentimentalizându-ne pe o coală de hârtie, doar când am ajuns la uşă şi-a deslegat vorbele:

— Nu mai e nevoie să cauţi moartea. Vine ea singură, din toate părţile, din neant...

M-am întors şi am rămas câteva clipe rezemat de uşă. Îmi citise poeziile, poate chiar în timpul bombardamentului. Una din ele, pe care mi-o închipuiam la modă, avea un final foarte pesimist:

Aş vrea să-mi desnod legăturile vieţii
şi să mă pierd, aş vrea, în neant...

Nu mi-am căutat cuvintele, revedeam oraşul înjunghiat şi răstignit:

— Oh, Doamne! În ziua asta am înţeles ceva cumplit: că poţi să trăieşti şi să mori fără să ştii!

Firea şi Soran mă aşteptau în faţa blocului de pe Ştefan Mihăileanu. Parcă repetau scenă din seara aceea fără cenaclu şi fără Lilia din locuinţa Taniei, când îi judecasem şi drept şi nedrept. Ştiau că mă învârtisem pe la minister, prin zona în care se afla şi gazda Liliei, de aceea mă căutau, poate că o zărisem întâmplător pe Lilia. Dar în loc să-i liniştească ideea mea că Lilia luase drumul Gării, anume ca să-i împrăştie pe cei care o

urmăreau, îi simţeam mai nervoşi, mai nesiguri. Soran îşi lovea palma stângă cu pumnul drept ca un boxer la antrenament:

— Trebuia să fie la anumită oră într-un anumit loc! tot bombănea el. Şi n-a venit!

I-am cerut ora şi locul. Mi le-a spus după ezitări grele, parcă-şi rupea ceva din el, parcă se dezbrăca în mijlocul străzii, în văzul unor oameni totuşi orbi. Ora se potrivea cu finalul bombardamentului, locul era un pasaj din faţa Prefecturii Poliţiei, cu dublă intrare şi ieşire.

— Avea tot timpul să scape de ei în gară şi să...

Începusem optimist, dar încă înainte de a auzi riposta lui Firea am simţit fleşcăiala:

— Exact! a acceptat el. Şi totuşi n-a venit!

— Adăpostul! m-am repezit eu. Cel mai grozav adăpost din Bucureşti: Palatul C.F.R.! Subsolurile! În mod sigur a alergat într-acolo. Ca să...

Şi iar mi-am simţit trupul săgetat şi gândurile moi. Nici un raţionament nu se potrivea situaţiei, dar nu erau raţionamente, erau vorbe, vorbe care se voiau logică. Mi-o imaginam pe Lilia, cea cu care făcusem călătoria spre malul mării, cea care îmi devenise prietenă jucându-ne de-a îndrăgostiţii, cea care purta sincer, ca un zâmbet, conştiinţa misiunii şi judeca fiinţele prin punctualitate. Probabil că şi ea căzuse în cursa generală când auzise alarma: un exerciţiu, o aiureală, poate o şansă în plus de a-şi semăna urmăritorii, dar în momentul când a înţeles ce se întâmplă cu adevărat, a forţat: a alergat spre adăpost, cel mai lăudat din Bucureşti: Palatul C.F.R., mânată însă de alt gând: era o ocazie ideală să scape de urmăritori. Poate a ieşit odată cu primele explozii, convinsă că nu vor avea curajul s-o imite. Şi totuşi nu s-a prezentat la întâlnire!

— Tu rămâi acasă! Mi-a poruncit Soran. Nu e cazul să ne dăm cu toţii în vileag.

N-am rămas. Un sfert de oră mai târziu am plecat spre Gara de Nord. Am rătăcit mult pe străzile sinistre şi sinistrate, dintre gară şi palat, până am dat peste ei. Mi-au spus, în şoaptă, trecând pe lângă mine ca pe lângă un stâlp, că Lilia fusese probabil ucisă de şocul exploziei. Apoi au plecat, tot ca nişte trecători necunoscuţi, şi îi uram pentru luciditatea şi puterea lor de stăpânire. M-am cocoţat pe un camion sfârtecat de explozie,

chiar pe marginea gropii, şi m-am uitat, nu ştiu câte ceasuri, la ceva ce nu puteam să văd. Oare la o idee care fusese *azvârlită* spre cer? Dar fiinţa, Fiinţa? Fiinţa lângă care respirasem şi cu care respirasem în compartimentul îmbâcsit, ochii ei, cei de foc şi cei stinşi de pleoapele obosite, fierbinţeala ei, ameţitoare, buzele ei, umede, sau rostogolind vorbe, de cristal şi de valuri calde, şi refuzul ei, nostalgic şi prietenesc, şi mai ales tainele ei, cele adânci, cele nespuse, cele necunoscute, poate mai încărcate şi mai necuprinse şi mai cutezătoare decât ale tuturor stelelor, unde erau? Un bărbat înalt, cu faţa lată şi slută, îşi ciupea fără încetare semnele de întrebare ale urechilor şi o femeie tânără, cu părul platinat, şi cu buzele înroşite de muşcături, se ruga în genunchi, alături de...?

Am ajuns târziu acasă, după ce am orbecăit ore întregi printr-un Bucureşti negru, apăsat de noapte şi astupându-şi în noapte toate scâncetele şi tresăririle, pe străzi de pâclă şi mâl, fără umbre şi pâlpâiri, înţepat doar de foşnete misterioase, am numărat treptele, 117, le număram pentru prima dată, era un întuneric greu şi gros, de duhovnicească, dar ştiam că sunt în faţa uşii mele, i-am dat un ghiont uşor, ca un bobârnac, şi ea m-a ascultat, poate ca să mă sperie cu nescârţâitul ei, nou şi neobişnuit, şi am rămas în prag, răzgândindu-mi paşii: simţeam că nu sunt singur, dar spaima se înfăşura în oboseală ca într-o teacă. Unu, doi, trei! Eram în mijlocul camerei, şi m-am aşezat pe scaunul care mi se împinsese din spate şi-mi atingea ca o fâlfâire gambele. S-a furişat pe lângă mine, sau poate prin mine, ca un gând, era acum în faţa mea, se ghemuise pe canapeaua cea veche ca pe un divan turcesc, şi-a aprins o ţigară, fără flacără, numai fâşâitul şi pocnetul chibritului le-am auzit, am văzut în întuneric spiralele de fum lărgindu-se spre tavan, dar mirosul tutunului nu mi se definea. Abia la a doua ţigară, pe care şi-o aprinsese de la prima, mi-am dat seama că nu era EA, era EL, sau poate că se metamorfozau după un ritual anume, nu ştiu, uneori îl vedeam cum îşi ridică pălăria verde, vânătorească, spre creştetul capului, alteori zăream zulufi albicioşi prăbuşindu-i-se în cascade peste umeri, numai unghiile rămâneau mereu feminine, lungi şi ojate, chiar când degetele pipăiau nodul de la cravată. Îl vedeam, sau o vedeam pentru prima dată, uneori în contururi vagi, alteori în amănunte foarte distincte, probabil

întipărite din viziunile anterioare, din momentele când mi se părea că se apropie *întâlnirea* şi mă gândeam la modul cum va decurge, altminteri cum aş fi putut să reţin atâtea detalii, ca, de pildă, inelul ciudat din degetul mic, cu un smarald uriaş, ca un stilobat, în mijlocul căruia se înfipsese un şarpe de aur, în poziţie de atac, o najă cu ochelari, parcă vie, cu diformitatea de la gât palpitând, ca o inimă scoasă din trup, sau ridurile de pe frunte care încrustau, ca pe un basorelief, scena unei morţi abia întâmplate, nu în suite încremenite, ci în mişcare, ca într-un film, pe care refuzam să-l văd, sau nu puteam să-l văd, pentru că era chiar moartea Liliei...

Era EL? Era EA? Dar ce rost mai avea identificarea? Era acea prezenţă pe care o aşteptasem de atâtea ori ştiind, şi cât de bine ştiam, că atunci când va avea loc *întâlnirea*, va urma, inevitabil, neantul. Fiecare fiinţă umană, îmi spuneam, are parte de o asemenea *întâlnire,* una singură, pentru că după aceea nu mai este nimic. Nimeni, îmi spuneam, nu dispare dintr-odată, singur, sau la întâmplare. Ar fi fost prea simplu, sau poate chiar nedrept. Înaintea neantului are loc *întâlnirea*: prima, ultima, singura. O prevăzusem, mi-o imaginasem, o aşteptasem, ştiind mereu ce se va întâmpla după ea. Şi iată că se grăbise, dar oare putea fi vorba, aici, de prea repede sau prea târziu? Se hotărâse *întâlnirea*! Nu era o părere, din păcate, nu, altminteri cum aş fi putut desluşi atâtea în întunericul acela de materie. O cuantă de speranţă mai era: poate că-mi făuream singur viziunea, sau o cream din amintirile aşteptărilor, mă agăţam de această idee, dar aşa cum îmi imaginasem de atâtea ori ştiam că se vor auzi cândva şi vorbele. Au venit şi ele prea repede şi foarte clare, în tonalităţile cele mai obişnuite, deşi fără nici un sunet.

— *M-ai aşteptat de multe ori, recunoaşte!*

— Nu! Nu te-am aşteptat, ci m-am străduit să-mi imaginez cum se va petrece *plecarea*. N-a fost o aşteptare, mai degrabă un antrenament pentru marea *întâlnire*. Până ce mi-am dat seama că nu-mi imaginez nimic altceva decât adevărul. Cu plăsmuirile m-am luptat mai uşor, le alungam prin somn, prin cărţi, prin alte plăsmuiri, dar împotriva adevărului nu mă pot apăra. Nu simţi cât de firesc te accept?

— *Ce altceva poţi face? Dacă sunt aici, înseamnă că s-a luat hotărârea. Nimeni nu i se poate opune! Dar fiindcă au mai*

rămas câteva clipe, ai putea să-mi spui cum arăt? Eşti primul pe care-l întreb, şi nu o fac din cochetărie, ci pentru că vreau să te convingi până în ultima celulă că sunt aici, că am venit la întâlnire. Nu te lua după zulufi, e o perucă mozartiană, de fapt sunt complet chel. Acum vezi?

— Cred că e o simplă auto sugestie! Dar într-adevăr semeni leit cu Mozart, cu un Mozart pe care l-am văzut nu mai ştiu în ce carte. Dar de ce jocurile acestea?

— Nu-s jocuri, e o introducere, trebuia să mă prezint, trebuia să-mi accepţi o întruchipare, oricât de confuză. Mulţumeşte-te cu atât. Alţii au parte doar de umbre, sau de imaginea unor obiecte, mai ales unul anume se apleacă asupra lor, unul supra-banal, dar acela e pentru imbecili. Aş fi putut fi şi o femeie, o marchiză de Montespan, sau de Pompadour, sau Flora lui Tiţian. Ştiu la ce te gândeşti!

— Şi nu e absolut nici o şansă, nici una? Chiar dacă aş jura că nu va afla nimeni despre această *întâlnire*? Să nu crezi că nu înţeleg unicitatea ei, imposibilitatea de a exista după ea, ştiu că nimeni n-a vorbit despre asemenea *întâlniri*, pentru că nimănui nu i s-a dat şansa de a reveni în fiinţă, eu aş fi primul, e ca o răsturnare a universului, a unei legi supreme, înţeleg, de aceea mi-am pregătit un jurământ solemn, al tăcerii elementare, pe care nu-l voi trăda niciodată. Să anulăm *întâlnirea*! Încă nu a avut loc, pentru că nu a avut loc!

— Ştii singur că nu se poate; de când ti-ai imaginat prima dată întâlnirea ai înţeles că, dacă ea se întâmplă, altceva nu se va mai întâmpla. Da! E o lege supremă, e secretul primordial. Aici nu se va ceda niciodată, nu se va admite nici un risc, e prea plină istoria de sacrificii. Cheia vieţii, a lumii, a morţii poate să se ascundă, sau să se constituie într-un singur cuvânt, într-un gest, într-un gând. Dacă ti-ai cunoaşte, de pildă, formula chimică din care eşti alcătuit, elementele care te compun, în câtimele tor exacte de molecule şi atomi, numai rostind formula, care pentru fiecare om e alta, sau numai gândind-o, ai putea să mori şi să învii oricând, ţi-ai controla şi dirija existenţa. Cunoaşterea formulei e o cheie singulară, întâlnirea e o cheie generală, cunoaşterea ei ar însemna însăşi înfrângerea morţii. Oh, foarte uşor lumea s-ar putea apăra de ea, ştiind că ea există, ştiind că viaţa se termină printr-o întâlnire, ar refuza-o,

pur şi simplu, dar cum poţi să refuzi ceva la care nu te aştepţi, ceva despre care nu ştii nimic? Vrei să-ţi repet adevărul pe care te-ai chinuit atâta să-l descoperi? Calea spre neant trece prin această întâlnire: prima, ultima, singura!

— Nu mai vreau să-i înţeleg rostul! Mai bine să trăieşti şi să mori fără să ştii!

— Iată de ce are loc întâlnirea! Ca să ştii că ai trăit şi ca să ştii că mori. Nici un om, până acum, n-a murit înainte sau fără această întâlnire.

— Dar nici nu şi-ar dori-o nimeni. Sunt sigur de asta! Pentru că ea înseamnă şi condamnare şi execuţie. Ai spus doar: nimeni n-a murit şi nu moare înainte de ea. Cu ce drept, cu ce motive se hotărăşte această *întâlnire*, ireversibilă?

— Fără drept şi fără motive! Fără pricină! Se întâmplă, în toate cazurile particulare. Hotărârea e însăşi legea. Imaginează-ţi o ploaie, sau o ninsoare, cu fulgi verzi, sau albaştri, cum spuneai într-o poezie. Fiecare strop, fiecare fulg provoacă o întâlnire. Ploaia, sau ninsoarea, sunt legea, stropii sau fulgii sunt întâmplarea. Eu am poposit acum, aici! Şi mă mir cum de nu simţi frumuseţea actului!

— Să caut frumuseţe în suprimare? Să fac elogiul morţii? Dacă am gândit-o, am gândit-o din disperare, sau poate din plictiseală, sau din laşitate. N-am elogiat-o, am urât-o, am dorit-o ca o pedeapsă, ca o durere, ca o lovitură supremă.

— Oh, nu moartea contează, ci felul cum mori, poate că pentru aceasta s-a hotărât întâlnirea. De ce o dispariţie tăcută şi subită şi inconştientă? Nu e mai elegant, nu e chiar frumos să te desparţi de viaţă printr-o conversaţie, căreia singur poţi să-i indici cursul şi valoarea?

— Asta o pot face şi fără interlocutor...

— Acum gândeşti aşa, dar ce s-ar fi întâmplat, dacă te-ai fi pomenit la întâlnire, fără să ţi-o fi imaginat vreodată?

— Vrei să spui că aproape fiecare moare în clipa când începe întâlnirea? Dar e cumplit, e chiar ceea ce am spus: condamnare şi execuţie. E o ipocrizie această teorie a frumuseţii, a îmblânzirii!

— Nu, pentru că există şi o secundă a nimănui, între aici şi dincolo, există şi în timp ceea ce există în spaţiu: un moment al nimănui, momentul trecerii, pe care-l ocupă această întâlnire.

Întotdeauna are loc o conversaţie, care te duce pe nesimţite dincolo... tu ştii că dincolo înseamnă neantul...

— Am înţeles, e ca şi cum s-ar lua un somnifer. Fără să se ştie asta, bineînţeles. Despre ce să vorbim?

— Despre orice! Am putea să schimbăm nişte glume picante, sau să ne amintim scene dintr-un film grozav, sau să ascultăm o sonată, ştiu că-n ultima vreme îţi place Patetica, sau să privim, există şi această posibilitate, orice posibilitate există, să privim cursele şi săritura lui Owens la Olimpiadă, la ultima, sau un triplu salt mortal, la trapez, aşa cum l-ai încercat, sau poate cum doar l-ai dorit, când ai fugit cu circul, sau să recităm versuri uitate din poeţii cu care adormi, sau să îngânăm un colind duios din Bucovina, sau să privim trupul gol al unei fete, înainte de a trage draperia, sau, hai să visăm un vis! Acela în care dai autografe pe prima carte! Un volum de poeme, nu? Sau încă n-ai adormit?

— Am impresia că acel moment al nimănui a început. Nu pentru că îmi controlezi starea, ci pentru că îţi simt cruzimea. Cum se împacă asta cu eleganţa, cu frumuseţea despre care vorbeai?

— Eşti prea susceptibil şi prea lucid! În loc să-ţi laşi capul pe perna celui mai frumos vis, pentru că e cel mai frumos vis al tău, recunoaşte, te supra-trezeşti, îţi controlezi stările, tu faci asta, nu eu, şi te opui mai departe întâlnirii. Chiar începe să-mi fie teamă. Mai cere-mi ceva, orice, în afară de imposibil. Nu înţelegi că eşecul e exclus? Cere-mi!

— Mai întâi vreau să ştiu dacă te-ai întâlnit şi cu Lilia. Fii sincer!

— Nu există nume şi chipuri, numai formule chimice!

— Nu te cred! Când ştii atât de multe despre cineva: vise, dorinţi, gusturi, amintiri, înseamnă că ştii totul. Numele şi chipurile sunt bagatele faţă de celelalte. Sau poate că nu eşti pregătit pentru întâlnire.

— Ţi-am spus: stropul sau fulgul provoacă numai cazuri particulare.

— Tocmai din cauza asta te întreb, tocmai pentru că eşti un strop sau un fulg trebuia să fii pregătit pentru orice caz particular, nu numai pentru al meu. Nu ţi-am spus să fii sincer?

Dacă îţi menţii poziţia, precară, indefendabilă, e ca cum nu te-ai supune legii, legii pe care mi-ai proclamat-o adineauri, sau...

— Nu, nu continua, te rog! Să nu spui cu gura ta că nu există nici o lege! Ar fi prea grav!

— Pentru tine!

— Pentru amândoi.

— În sfârşit. În sfârşit, începem să devenim egali...

— Bine! Îţi voi spune ce s-a întâmplat şi cu celălalt caz particular, cu cealaltă formula, înainte de a i-o rosti şi de a şi-o rosti. Nu-ţi voi reda amănunte, ci esenţialul: şi-a privit degetele, chiar din clipa când i-am anunţat întâlnirea, şi le-a împreunat ca într-un cioc, azvârlind din el flăcări albastre spre cer. În formula ei, albastru e o dublă moleculă, inseparabilă: puritate şi inteligenţă...

— Puritate?! În ce sens?

— În toate sensurile! În formula nu se strecoară nici o eroare. PURITATE! INTELIGENŢĂ! O dublă moleculă, inseparabilă! Trăiesc una prin alta, sau una pentru alta, sau una cu alta. Poate că s-ar fi dezvoltat în molecula geniului şi ar fi modificat întreaga formulă, care, de fapt, se modifică în fiecare clipă, pe scheletul aceluiaşi vector. Aici era posibil să se fi schimbat chiar vectorul...

— N-aş fi vrut să mă întristezi, adică n-am crezut că mă vei întrista.

— Şi dacă îţi voi spune că ai existat şi tu în acel moment al nimănui, într-un albastru-portocaliu, care adaugă moleculei: nostalgie, duioşie şi regret, te vei întrista oare şi mai tare? Sau nu mă crezi? Pot să-ţi dau amănunte dintr-un tren, de pe o stradă bătută de vânturi, din faţa unei porţi...

— A durat atât de mult momentul?

— Durata momentului nici nu există ca durată, dar asta nu poţi s-o înţelegi. Dacă-ţi voi spune că întâlnirea noastră încă nu se înscrie în durată, încă nu a început în raport cu timpul, cu secunda, cu fracţiunea de secundă. Acest moment al nimănui nu are durată, pentru că nu poate avea...

— Încă puţin şi-l voi trece în categoria închipuirilor.

— Mai bine să-ţi povestesc despre celălalt moment, al moleculei albastre alunecând spre portocaliu. De pildă,

întoarcerea, cu trenul, peste care ai zburat, ca şi cum n-ar fi existat, toate minutele de tăcere şi de...

— Ştiu că încerci din nou somniferul, dar clipele pe care mi le aminteşti îmi fac bine şi nu mă adorm. Mă retrag însă din ele, nu de teama somnului ci ca să-ţi repet un jurământ: în cazul în care *întâlnirea* nu s-a întâmplat, încă n-a avut loc, în afară de jurământul tăcerii elementare, îl mai jur şi pe acela al omeniei, pe toată viaţa: nu voi face nici un act urât, nici un gest urât, în toate minutele vieţii mele. Nu ţi-o spun din entuziasm, nu poate fi vorba de aşa ceva în momentul acesta, nici cu uşurinţă, nici din demagogie, nici cu gândul minciunii premeditate. Voi fi Om, toată viaţa, pentru că pot să fiu Om şi vreau să fiu Om. Nu e un *Do ut des*, ci îmi exprim o condiţie, o atitudine, o necesitate. La urma urmei îl şi scot din jurământ: e ceea ce s-ar fi întâmplat cu mine chiar dacă n-ar fi existat această *întâlnire* şi dorinţa mea de a o refuza. Repet: voi iubi, voi ierta, voi ajuta, voi crede, pentru că trăiesc, nu pentru că vreau să trăiesc! Mi-e teamă de un singur lucru: că nu voi putea să urăsc! Şi din păcate numai neura adunată, comună, adică stingerea urei, poate deveni o valoare, neura singulară riscă să se confunde, uneori, cu impotenţa şi laşitatea. Mi-ai cunoscut şi aceste gânduri, în calitatea ta de fulg al unui caz particular?

— Poate că ţi le-am provocat eu!

— Mă pui pe gânduri. Dacă ar fi aşa, am intra într-o zonă a colaborării, şi cum în viitor nu putem să colaborăm, pentru că nu există viitor, aş fi tentat să mă gândesc la întregirea formulei, adică la...

— Încă nu ai voie să rosteşti cuvântul!

— Şi totuşi care este rostul întâlnirii? Dar ar mai fi o întrebare, înaintea acesteia: există posibilitatea opţiunii?

— O.....!

— Îţi voi spune eu rostul *întâlnirii*: înaintea plecării, înaintea trecerii, îmi vei rosti formula: cheia particulară! De aceea te-am întrebat de posibilitatea opţiunii. Şi dacă nu voi folosi formula în sensul pe care-l aştepţi, în sensul stingerii, al suprimării?

— Asta nu se poate! Conştiinţa formulei şi conştiinţa întâlnirii, de fapt conştiinţa întâlnirii si conştiinţa formulei sunt două valori care împreunate nu pot să dea decât minus!

— Ştiu că e ultima încercare, ştiu că *împreunate* nu pot sa dea decât *minus*! Dar pentru cine acest *minus*? Răspunde!

— *Pentru mine! Te rog, totuşi, să nu-ţi uiţi nici o clipă jurământul, întregul jurământ. Te rog!...*

15

Ieşisem din Bucureşti pe sub podul Griviţei, după un drum greoi, de aproape un ceas, printre dărâmături, cratere şi bocete, pe strada care altădată se numise calea Târgovişte. Eram într-o căruţă mare, cu coviltir, tip furgon, şi chiar cred că era un furgon, puţintel prefăcut, ca să scape de rechiziţie, înţesată cu pachete şi baloturi, fiecare având lipită, la vedere, o foaie de inventar. Erau catrafusele de zi, de noapte şi de sărbătoare ale câtorva familii care se hotărâseră, ca atâtea altele, să-şi alăture necunoscutul şi viitorul într-un început de transhumanţă, căruia-i ziceau când disperare, când dispersare. Caii, deşi nearătoşi şi încă nepăscuţi, ţineau bine la greutate, trăgeau vârtos şi ar fi tras şi mai tare, dacă omul de pe capra cu jumătate de spetează ar fi ţinut hăţurile cu ambele mâini ca să le dea din vreme în vreme câte-un semnal. El însă uitase curelele în mâna stângă şi ele se bălăngăneau în voie, cu dreapta îşi plimba luleaua, mai degrabă stinsă decât aprinsă, de la gură pe genunchi şi de pe genunchi la gură. De la încărcatul boarfelor l-am simţit tăcut şi morocănos. N-am încercat să intru în vorbă cu el, aveam destule cu mine însumi. Am scăpat doar câteva ofuri de jale şi de revoltă văzând ruinele de pe străzile care porneau din Griviţei spre Domenii. M-a întrerupt în plină lamentare:

— Domle, noi ne-am făcut-o! Când sai la bătaie la cineva, trebuie să te gândeşti că poţi să şi primeşti, nu numai să dai, ba chiar că doborâtul ai putea să fii tu! Aşa că...

I-am acceptat şi filozofia şi dorinţa lui de linişte, mai ales, care era şi a mea. Câteva curiozităţi existau în mine, mergeam doar spre satul în care mă chemase Neruna, dar mi le-am domolit repede, sau poate că s-au stins singure. Vara era încă departe ca aşezare şi calendar, dar părea în toiul ei prin căldură, colb şi oboseală. Poate că o apropiase, ca senzaţie, şi multitudinea de evenimente, înghesuite, grăbite, neobişnuite pentru acel început de primăvară. Şcolile se închiseseră la câteva zile după bombardament, examenele de sfârşit de an se devansaseră cu mai bine de un trimestru, un nou contingent, tânăr, fusese chemat sub arme, atacurile aeriene, de zi şi de noapte, se răspândeau în toată ţara, instituţii, fabrici, şcoli, internate, familii se împrăştiau în locuri dinainte stabilite, sau la

întâmplare, magazinele, restaurantele, cinematografele, teatrele, dughenile se împuţinau, în Capitală, probabil şi în celelalte oraşe, lumea şi viaţa se subţiau, se anemiau, se schilodeau. Erau şi constante: jalea, vestea cea rea, moartea, şi răul relelor, uneori nemoartea. Doliul şi durerea nu cruţau nici o familie, sau dacă scăpa câte una, ameninţarea se îngroşa, pândind cu explozia. Un unchi îmi murise de inimă rea, după ce aflase că-i arsese casa cu tot ce avea în ea, un văr se prăbuşise cu avionul, într-un zbor de instrucţie, după ce scăpase teafăr şi cu toate decoraţiile militare din zeci şi zeci de raiduri, un prieten foarte bun, unul din cei mai buni, se sinucisese după ce-mi scrisese că o va face în cazul că va primi ordin de chemare, şi mi se mai întâmplase şi acea stupidă şi nedreaptă şi inadmisibilă, nu voiam şi nu puteam să mă mai gândesc la ea, poate că fusese un vis rău, cândva o voi revedea şi vom mai face o plimbare, neimpusă, spre o mare caldă şi albastră...

Şoseaua străbătea o pădure deasă şi verde, dar parcă mai plină cu militari şi arme decât cu copaci. Si caii îşi încetiniseră mersul ca să se lăfăie în răcoarea cea bună şi ospitalieră. Nu se mai pomenise asemenea zăpuşeala în aprilie, până şi vremile au purces să se schimbe, ca să-i zăpăcească pe toţi, de aici şi până în depărtări. Nu erau gândurile mele, fuseseră vorbe rostite. L-am privit pe nea Iftode, cantonierul, o secundă doar, dar fără să observ altceva decât că mâinile sale făcuseră schimb de obiecte, luleaua continuându-şi plimbările obosite şi hăţurile atârnând la fel de moi şi indiferente... Întotdeauna primăvara mă toropea şi mă trimitea prin păduri şi grădini, dar nu pentru a mă vindeca prin tinereţea, mirozna şi curajul naturii, ci parcă pentru a mă uni cu ea, pentru a deveni al ei, pentru a mă simţi al ei, puterea ei şi renaşterea ei şi neastâmpărul ei, din flori, din iarbă, din muguri şi cântece, din pluralitatea ei fremătătoare, cromatică şi sonoră, se datorau şi celulelor mele, deschise şi curgătoare şi darnice şi recunoscătoare mamei şi stăpânei iniţiale. Altădată mă întindeam, cruce, pe un tăpşan, pentru a simţi şi chiar simţeam că dăruie şi că mi se ia, oh! ore de ameţeală şi vis, fără nici un gând de primenire, ore de scurgere şi contopire, în care simţeam iarba şi florile şi miresmele şi cântecele răsărind din mine şi străbătându-mă şi învelindu-mă şi adormindu-mă şi redându-mă materiei, cea sinceră şi

inviolabilă. M-am lăsat pe spate, încet, ţinându-mă cu mâinile de muchia băncii, fără spătar în partea mea, până ce, aproape de orizontală, am întâlnit primul reazăm, moale, probabil un balot cu lenjerie, veşminte, rufărie. Am închis ochii, mi-am amintit chemarea Nerunei, poate că în balotul acela se afla îmbrăcămintea ei, lenjeria ei, cearşafuri neîncepute ale unui pat neînceput, şi simţeam fiori molateci revărsându-se în mine şi alţii străini urcând, dar uneori se întâlneau şi mă electrizau şi mă zguduiau şi deveneam, tot, un arc gata să se desfacă şi să se rupă, parcă trădam primăvara şi convenţiile mele cu ea, şi era o trădare, pentru că mă dureau toate mădularele şi sângele clocotea în artere şi roiuri de bondari înţepători zumzăiau ca o coroană sonoră în jurul capului, pământul mă azvârlea din sine spre braţe, rotunjimi şi alte culcuşuri, albe şi calde şi îmbolnăvitoare. Unde şi cine eram?

„Vino la vară, vino să rupem blestemul lacului, să rupem ceva cumplit în lume, ca să se poată rupe şi trupul meu pentru a se împlini.”

Nu era vară, sau poate că se zăpăcise vremea şi era vară, orice-ar fi fost, venirea se petrecea însă, eram eu şi eram în drum spre satul cu castel, cu lac şi blesteme, mă pregăteam de întâlnire şi mă prezentam la întâlnire, însoţitor, scuturându-se de oboseală, şi paznic, fierbinte, al unei lenjerii pe care aş fi vrut-o, pentru a nu o mai vrea, pe trupul viu al zeiţei virgine, de pe buzele căreia chemarea răsunase ca o poruncă. Mă oferisem pentru că eram stors de primăvară, pentru că eram singurul liber, ceilalţi tremurau la examene înalte şi la bacalaureate, eu mi-l terminasem, la un liceu binevoitor, luasem diferenţa cu o medie aproape bună, totuşi după emoţii şi toceală concentrată, epuizantă, eram absolvent al secţiei moderne şi amânasem bacalaureatul pentru toamnă. Până atunci, aşa credeam şi aşa voiam, era destul timp ca să mă pregătesc la toate materiile, mai ales la cele noi, pentru ca examenul cel temut să devină, într-adevăr, o formalitate. Mă săturasem de salturi, de temerităţi şi protecţii. Voiam un pas al paşilor mei, sincer, curat, fără cârje. În fond, o parte a vieţii mele se terminase, începea alta. Cineva, îmi dezvăluise, nu de mult, un adevăr dialectic, de translaţie: *Nu sfârşitul contează, ci felul cum sfârşeşti!* Oare nu se poate spune acelaşi lucru şi despre început şi despre atâtea altele?

Ieşisem din lunga răcoare a pădurii, soarele de amiază dogorea, duşmănos, dar nu ne pedepsea numai el din înalturi. De undeva, din depărtările rele ale cerului, se auzea un huruit întunecat şi ameninţător. M-am ridicat în capul oaselor cu nervii răzvrătiţi de amintiri. Încă nu se vedea nimic pe cerul fără nouri. Nea Iftode prinsese însă hăţurile cu amândouă mâinile, le-a smucit de câteva ori, gradat, ca un dirijor, şi cei doi bidivii au pornit ca din catapultă. Nu mi i-am închipuit în stare să-i concureze pe trăpaşii lui Dinoiu: luau faţa asfaltului cu atâta iuţeală că zgomotul rămânea în urmă, sau poate că era înghiţit de cel mare, care venea spre noi. S-au oprit singuri, sau poate după o atingere imperceptibilă a hăţurilor, într-o pădurice, chiar în locul unde un indicator anunţa, către dreapta, cei şapte kilometri câţi mai rămăseseră până la satul de refugiu. După câteva minute ne-au ajuns maşinile şi camioanele militare şi nemilitare bucureştene, gonite de alarmă. Ne-am răsfirat în pădurice cu ochii la cer. Am zărit, lăţindu-se şi ocupând orizonturile, uriaşul stol argintiu, stăpân pe tot văzduhul, fără nici o împotrivire, de jos sau de sus, aflasem de la vărul meu, înainte de nenorocire, că aproape toată aviaţia noastră de vânătoare, singura care ieşise la luptă, fusese doborâtă la primul mare bombardament, iar artileria antiaeriană nu avea calibru pentru înălţimea la care zburau superfortăreţele. Ne uitam la rombul de argint încercând să-i ghicim direcţia: spre Bucureşti, spre Ploieşti, spre Braşov? Opiniile curgeau din toate părţile, ca şi strigătele speriate şi cretine:

— Fereşte-te, domnule! Vrei să ne vadă şi să ne...

Dar nu s-au auzit zgomote de explozii şi nici acel tunet neîntrerupt al covoarelor neiertătoare.

— Deci nu la Bucureşti! au început să ghicească şi să spere oamenii.

Poate că în gând unii se rugau, ca în gluma aceea, crudă şi neroadă. Vorbe n-am auzit. În ciuda unor opoziţii vehemente, nea Iftode şi-a îndemnat caii spre casă. Era şi surd şi mut. Doar pe mine m-a învrednicit, mai târziu, cu câteva reflecţii:

— N-au ei ciudă pe căruţa mea! Şi-apoi ca orice militari execută ordine, nu se năpustesc la întâmplare.

Nu l-am mai întrebat de ce-şi asmuţise caii înspre pădurice. Ne apropiam de gară şi observasem nişte ciudăţenii la bariera

de cale ferată. Se întâlneau două drumuri acolo: unul, pornind de la şosea, mai larg şi mai umblat, cel pe care veneam noi, străbătea un crânguşor, destul de precoce pentru acest început de primăvară, ca să se opună, parcă, privirilor noastre iscoditoare, altul, mai ascuns şi mai strâmt, totuşi pietruit şi bine întreţinut, *drumul vânătorilor* cum i se spunea şi cum îmi spunea nea Iftode, făcea un adevărat cerc prin pădurea înaltă şi bătrână din dreapta noastră, o rămăşiţă a Codrului Vlăsiei, unind cele două intrări-ieşiri ale domeniilor castelului. Pe dinăuntrul domeniilor, cele două porţi erau legate printr-o alee de trandafiri şi pomi fructiferi, as zice un ditamai tunel, care nu trecea însă de un kilometru, pe când bucla din pădure, care le unea pe dinafara domeniilor, să tot fi avut vreo zece kilometri. Nea Iftode şi-a oprit vorbele tot aşa de brusc cum şi le începuse. Ajunsesem la confluenţa celor două drumuri, formele şi mişcările pe care le zărisem de departe începeau să se distingă, dar ciudăţenia tot ciudăţenie rămânea. Era o trăsură acolo, dar nu o trăsură, un cupeu, o caretă, o caleaşcă, ceva din toate acestea, care poate îşi căuta un nume, şi i-am spus, ca să le împac pe toate: *cureaşcă*, o hardughie înaltă şi zveltă, pe arcuri lunguieţe, lucitoare, cu capră elegantă şi separată pentru vizitiu, ca un tron asirian, cu caroserie necubică, din piele groasă, curbată în valuri şi colorată spre viu, probabil pentru a se asorta cu anotimpul, cu portiere largi, care îşi acopereau ferestrele fie cu geamuri elastice, fie cu storuri negre, după dorinţa celor dinăuntru: pentru a vedea sau pentru a nu fi văzuţi. Surugiul rămăsese statuie pe capră, probabil că atitudinea lui îmi iscase imaginea basoreliefurilor asire, sau poate că-şi reluase locul, după ce deschisese portierele. Erau două, dar nu ştiam cum să le categorisesc, denumindu-le sexul nu aş fi spus absolut nimic, dar nici alte apelative feminine nu le-ar fi definit, erau două apariţii, dar nu dintr-o lume imaginară, sau dintr-o lume de altădată, nu realizau împreună unisonul, sau nu-l realizau de la prima vedere, pentru că exista totuşi ceva care le apropia până la suprapunere. Cea mai înaltă, care părea şi mai în vârstă, dar acestea după comparaţii repetate, era îmbrăcată într-o rochie lungă, până la vârfurile şi tocurile pantofilor, strâmtă pe talie şi foarte bogată şi vaporoasă de la mijloc în jos, nedefinind o culoare, ci revărsându-se într-o suită de culori, care copia

întocmai cea de a doua jumătate a curcubeului, cealaltă, mai tânără, mai subţire şi privită aparte tot foarte înaltă, sugerându-mi întruchiparea termenului franţuzesc *elancée*, purta o rochie de voal, pastelată şi foarte scurtă, deasupra genunchilor, cum nu mai văzusem şi nu mai vedeam decât la fetiţele de şcoală primară, cu decolteuri generoase, şi în faţă şi în spate, deşi nu mai era nevoie de ele, pentru că fineţea materialului şi culoarea, parcă fără de culoare, nu ascundeau aproape nimic, ca în celebrele tablouri ale lui Goya, în care Maja pare mai dezbrăcată când e îmbrăcată. Formele, rotunjimile, chiar şi cercurile roz ale sânilor nu se ghiceau, ci se dezvăluiau firesc, precum braţele şi gleznele. M-a frapat mai întâi îmbrăcămintea pentru că era ceea ce le deosebea, strident şi poate voit, chipurile li se asemănau, ca şi alura, nu însă ca două fotografii după acelaşi negativ, cum ni se oferă gemenii, predispunându-ne până la urmă la plictiseală şi indiferenţă, ci cu mici deosebiri care revelau, parcă, asemănări în ceea ce nu se vedea. Privind-o pe cea cu incolora rochie scurtă, într-adevăr mai tânără, îţi puteai imagina trupul celeilalte, şi probabil dacă una ţi-ar fi vorbit, în tonul ei propriu ţi-ai fi putut imagina vocea şi inteligenţa celeilalte. Urau blonde, o culoare aparte, de aur palid, cuminte, cum cuminte era şi căderea părului spre umeri, deschizându-le feţe ovale, albe, cu trăsături fine, regulate, dar şi cu ceva în priviri, albastre, bineînţeles, care putea transforma porţelanul de bibelou în marmură severă, iar delicateţea în maiestate şi maliţie. Le priveam în umbra firavă a unui copac, rezemat de trunchiul lui, le priveam în voie, fără sfială, deşi vedeam uneori ceea ce alteori m-ar fi făcut să plec ochii, sau să plec de tot, le priveam astfel dintr-o pornire de echilibru, din nevoia aproape dureroasă de contrariu. La indiferenţa lor, poate necăutată, poate naturală, dar prea dură şi prea înaltă, mi-a venit să le răspund printr-o căutare forţată, provocatoare, poate copilăroasă în sursa ei intimă. Nu cred că înregistraseră sosirea noastră, sau dacă ne văzuseră de departe, nu cred că ne vedeau de aproape, sau nu voiau să ne vadă. Treceau pe lângă noi ca pe lângă nişte lucruri de toate zilele, în plimbarea lor neîntreruptă, de la cureaşcă la barieră şi de la barieră la cureaşcă, vorbind o limbă pe care o bănuiam nordică şi din care nu înţelegeam nici o iotă. Nepăsarea lor mă îmbolnăvea, mă scotea din pământ, din haine,

din piele. Nu ştiu de ce voiam atât de mult să ies în evidenţă, să le atrag atenţia, să le captez interesul, măcar pentru o fărâmă de timp. Poate pentru că nu păreau ale lumii, ale duratei vii, ci ale artei, ale esteticii, ale depărtărilor, ale inefabilului, ale *clipei*. Când vor pleca, vor fi plecate pentru totdeauna, nu va rămâne nici măcar clipa. Ca şi cum aş fi văzut două imagini de vis — oare de ce nu le puteam desparţi? — care mă chinuiau repetat cu frumuseţea şi stranietatea lor, ca şi cum le-aş fi văzut, în sfârşit, aievea, însă de la fereastra unui tren, la fereastra altui tren, chiar în secunda când se eliberau semnalele de plecare, în direcţii opuse. Poate ca voi ascunde undeva o frântură de vis, mereu destrămându-se, o scânteie albastră, stingându-se, pe care aş fi vrut-o, aprinsă şi ascuţită, în colţul ochilor. Dacă ar fi fost noapte poate că s-ar fi împlinit *clipa*. M-aş fi apucat să-i descoper lui nea Iftode stelele cerului, nici una nu-mi era necunoscută din cele care se vedeau cu ochii liberi, de la Sirius şi Castor până la Alcor şi 61 din Lebăda, Flamarion mă incitase, le ştiam mărimea, distanţa, culoarea, singularităţile, ştiam constelaţiile convenţionale în care se alcătuiau, aş fi perorat şi aş fi punctat cerul şi poate că le-aş fi atras pe ele în patosul dizertaţiei mele, sau să fi fost în preajma unei ape, învolburate, mi-aş fi pus repede costumul de baie, era în furgon, în cufărul meu de nuiele, şi m-aş fi aruncat în vâltoare, în cel mai elegant salt mortal, sau să fi existat o bară fixă Doamne, ce de gigantice şi giumbuşlucuri aş mai fi făcut! Sau să fi ştiut limba mea, le-aş fi şoptit cele mai frumoase şi mai melodioase poezii...

Dar de ce aceste dorinţi absurde, fără noimă, fără cauză, fără scop? Eram oare încă, foarte, prea copilăros? Sau cine ştie ce presimţiri fantastice începeau să lucreze în mine? Şi au dispărut toate, ca un vis şi după un vis, în momentul când o apariţie blondă, atât de goală şi de superbă în goliciunea ei încât mi s-au aprins în jar obrajii şi înceţoşat mi s-a aplecat capul, s-a oprit în faţa mea, pentru a mă întreba, cu o voce pe care abia o auzeam:

— *J'espère que vous parlez, comme tous les Roumains, la langue française, non?*

Nici nu mi-a aşteptat răspunsul. A continuat, rugându-mă să le ajutăm să treacă peste calea ferată, adică să ridicăm cele

două braţe ale barierei, *pour faire passer la carrosse. Merci bien!*

Şi poate că aş mai fi rămas cu o frântură de clipă, dacă nu ne-am fi chinuit ca nişte nătângi, şi eu şi nea Iftode, să ridicăm braţele încremenite ale barierei. Ne-am opintit din răsputeri, până ce ne-a ieşit năduşeala prin haine, ne-am opintit şi după ce ne-am dezbrăcat până la brâu, zdrelindu-ne umerii, şi după ce-am descoperit chinga de metal care părea cauza imobilizării şi am desfăcut-o, sudoarea se strânsese ca o curea lichidă în jurul brâului, eforturi istovitoare şi mai departe zadarnice. Nu ştiu cine a avut ideea să ridice braţele barierei, probabil eu, influenţat de exprimarea în franceză — *„poussez un peu en haut, s'il vous plaît, pour faire passer"* — dar tot eu, după, ce am simţit că începe să se disloce trunchiul gros în care era prins braţul la care munceam, am încercat o mişcare laterală — dă, Doamne, românului mintea cea de pe urmă! am persistat, mărind efortul, până ce braţul, revenind în poziţia din care-l deplasase opinteala noastră besmetică, a realizat unghiul de deschidere la o simplă împingere. M-a imitat şi nea Iftode, cuprins apoi de un râs dement, care realmente l-a făcut să-şi încercuiască burta dolofană cu mâinile. Droşca a trecut pe lângă noi în goană, uitasem de ea, pentru că voiam să uit, nu mai găseam priviri pentru *clipa* pierdută, dar nea Iftode s-a jurat că ni s-au făcut semne, cu mănuşi albe, prin geamurile deschise ale portierelor. M-am ales doar cu asta, din ceea ce voiam să rămână o *clipă*, şi cu uimirea lui nea Iftode:

— Da cumplit mai eşti domle, la forţă! Şi ai un trup cum numai prin bâlciuri şi pe la circuri am văzut!

Dar aveam şi eu uimirile mele, cea dintâi îl privea pe nea Iftode: cum de nu ştiuse, ca om al locurilor şi ca trecător pe acele drumuri, modalitatea de funcţionare a barierei? Mi-a răspuns la început laconic: *Nemţii*, apoi a purces să traducă: oamenii, localnicii foloseau mai întotdeauna altă cale spre Bucureşti, mai scurtă şi mai propice căruţelor, dar odată cu venirea nemţilor s-a amenajat drumul care ducea la şoseaua asfaltată, nu-s ei oare mari iubitori de asfalt, aşa se spune, cică au nişte şosele nemaipomenite în ţara lor, deci au refăcut drumul spre şosea şi odată cu el şi bariera, schimbându-i, precum s-a văzut şi modul de funcţionare, dar e musai să-ţi

spun ce e cu nemţii: au poposit de câteva luni în sat, şi-au încropit nişte cazărmi de scândură, ceva mai departe, în marginea pădurii, vopsite în vânăt şi verde, că nu se deosebesc de copacii din jur, şi i se spune înjghebării *comandatură*, dar tot ce se petrece acolo e în mare secret, deşi soldaţii şi subofiţerii cam umblă prin sat, mai ales după cumpărături, dar corect, nimic de zis. Şi nu mi-a mai lăsat răgaz să-l întreb, voia să-mi arate că-mi dibuise curiozităţile, aşa că după ce şi-a îndemnat caii spre gospodăria şi moara lui Dobridor s-a apucat iar să turuie:

— Va să zică ne-am întâlnit cu Ţarina şi cu fiică-sa, Aiamica, aşa le zic oamenii...

Îmi căuta cu coada ochiului semnele uimirii, dar şi eu mă ţineam tare, păream mai nepăsător decât boccelele cu boarfe care se hurducau în spatele nostru.

— Aşa fac cam în fiecare zi, când e frumos, se plimbă cu panorama aia pe drumul vânătorilor, de la o poartă la alta a domeniilor, ies pe una şi intră pe alta, da rar dacă le vede cineva pe de-a-ntregul, nu coboară, sau nu prea le-a văzut nimeni coborând din cupeu, se uită prin ferestruicile ălea mişcătoare. Am avut azi noroc cu aeroplanele şi cu bariera, Doamne, mare comedie, am muncit ca la sare, da nu mi le-am închipuit aşa de făloase şi de muieri. Fiuuuu! mai ceva ca-n filme, domle, nici nemţii nu se oţărăsc la ele, ba le şi salută, milităreşte, cică-s dintr-o ţară din ălea care nu sunt cu nimeni şi cu toţi, şi nu vor, pesemne, să se lege la cap fără să-i doară! Aiamica are şi bărbat şi copil, un coconaş de vreo cinci ani, da parcă Ţarina ar fi mama lui, grozav le-a mai dichisit Dumnezeu pe amândoă, ai zice că-s surori, nu prea gemene, da bune amândouă de măritat. Auzi, domle, Ţarina! Da bine i-au zis oamenii, că parcă şi când merge stă pe tron, şi când se uită la tine te simţi tânăr şi locotenent, iar zvârluga aia de fiică-sa, precum o văzui az' şi copacii ar tuli-o după ea, dacă le-ar sta mai mult în preajmă, şi cred că ar fi în stare să înfulece companii întregi şi regimente. Da toate-s păreri vesele, domle, poate că Ţarina o fi o bunică blândă, ca-n basme şi plină de dojeni şi poveşti, iar Aiamica, albă şi curată şi neatinsă ca nuferii, adică numa a lu bărbatu-so. De, sunt din alte neamuri! Şi cine ştie cum o fi viaţa şi cum or fi obiceiurile prin ţările lor, cu

geruri crâncene şi cerbi înhămaţi! Poate că-s arătoase, aşa, de felul lor, sau poate că-s iscusit sulemenite, sau poate că totul vine de la felul cum se îmbracă şi cum îşi poartă boiul şi straiele. Hoooo, băieţii tatii, c-am ajuns la moară şi lu Dobridor pare a-i veni inima la loc!

Dobridor nu era o matahală, aşa cum mi-l imaginasem din istorisirea Nerunei şi cum credeam că ar trebui sa corespundă meseriei pe care o avea. Era de statură potrivită, slăbuţ, dar şi gesturile şi umbletul îi trădau încordare şi forţă ascunsă. Iar când a trecut la descărcatul furgonului şi a început să se joace cu baloturile la care nea Iftode icnea, mi-am dat seama că face parte din acea categorie de vânoşi cu arcuri de oţel în membre, greu de clintit şi în stare să ridice sacul cu porumb în dinţi. N-a vrut să mă lese să-l ajut, protestele mele verbale nu l-au convins, dar când a văzut că nu mă încovoaie prea lesne greutăţile, ba chiar că-i provoc sforţările, m-a acceptat cu un zâmbet larg, scuzându-se faţă de soaţa lui, morăriţa, care apăruse pe cerdacul casei mari, în faţa uşii duble, parcă pentru a ne arăta că o acoperă, toată, cu statura ei impozantă. Era un munte de femeie, cu multă sprinteneală în mişcări şi proporţionată perfect, fără umflături de grăsime, un fel de uriaşă a lui Baudelaire, şi nu folosesc termenul aiurea, pentru că părea o temniţă de senzualitate, cum mi-o va descrie mai târziu Florin, deşteptând întocmai dorinţa misterioasă a penultimului vers: să te ghemuieşti pacific sub curbele culcate şi pline ale pieptului ei. Gazdele, care prin contrastul văzut îmi sugerau armonii nevăzute, făcuseră deja repartiţia camerelor: fetele, Anais, Metaxé şi Neruna urmau să împartă cele două camere din stânga salonului, băieţii, Sergo, Adorian şi Silviu, cele trei din dreapta. Mie şi lui Florin ni se puseseră la dispoziţie coşmeliile din curte, altă dată locuinţele bătrânilor, expulzaţi cu duioşie la alţi copii, gineri şi nurori, existau cu duiumul, prin satele învecinate. Coşmeliile bătrâneşti posedau, fiecare, câte două odăi şi tindă, aşa că puteam primi, oricând, părinţi sau alte rude, m-au informat gazdele. Ele vor locui ca-n primii ani, când încă nu înălţaseră casa cea mare, la moară, în camera de veghe, de socoteli şi de pază.

— De, să ne mai amintim de tinereţe! a zâmbit cu subînţeles morăriţa, luând cu privirea urma bărbatului.

Am ales la întâmplare domeniul meu, ambele căsuţe semănau ca turnate şi erau despărţite de un nuc enorm, care le apăra, nepărtinitor, ca o cloşcă, vara, cu aripile umbrei sale. Mi-am spus în gând: stânga, şi mi-am dus acolo bulendrele. Tinda părea strâmtă, pentru că peretele din spate, care începea de pe la jumătatea ei, era de fapt un cuptor, spart sus la mijloc pentru a deschide, într-o parte şi alta, două firide-culcuşuri, adevărate cuiburi de iarnă, mai ales pentru bătrâni. Odăile, încălzite probabil prin pereţii laterali ai cuptorului, date pe jos cu lut, acoperit de rogojini şi cam cu o palmă mai înalte decât mine, erau mici, curate şi neîmbâcsite cu lucruri, doar cele necesare, în fiecare: pat, masă, scaune, câte trei, fără spetează, imitându-le pe cele cizmăreşti, dar ceva mai înalte, lavoar de metal, cu lighean alb şi cu două ulcele borţoase, în stânga şi dreapta lui, cuier rudimentar, de lemn, prins în perete şi o ladă colţar, cum nu prea mai văzusem în alte părţi. Mi-am pus cufărul pe ladă şi m-am aruncat pe pat, cam curajos, pentru că patul era tare, doar un mindir de paie şi două ţolice mă despărţeau de blănurile dure de lemn, dar îmi plăcea ideea, de mult îmi doream un asemenea pat, care să-mi primească şi să-mi întindă, lecuitor, toate oasele, prea moleşite de blândeţea şi legănatul somierelor.

M-a moleşit în schimb masa, prânzul. Şi mâncărurile, prea îmbelşugate, prea consistente şi ispititoare, dar mai ales băuturile, fără de care nu se putea, parcă după fiecare fel de mâncare: cârnaţi, jambon, hribi afumaţi, borş de peşte, proaspăt, nici nu se ştia de peşte îngheţat pe vremea aceea, saramură de crap, pulpe şi piept de clapon, pârjolite în mărar, brânză de burduf şi telemea, parcă după fiecare îmbucătură simţeai nevoia unui pahar sau păhărel, mai întâi din ţuica aceea de câmpie, cuvioasă şi aromată, care se putea bea cu ulcica, apoi din vinul roz şi acrişor al Brătienilor, adus de la Ştefăneşti cu butoaiele şi băgat la pivniţe, de cu toamna, apoi din vinul galben, uleios şi bărbătesc de la Crevedia, care se împrospăta în fiecare lună, apoi din vinul negru, dens şi gâlgâitor, căruia călugării îi ziceau: puterea ursului, probabil dacă-l gustai, pentru că băut, după altele, cam predispunea la hibernare. Mă atrăgea patul cel tare, încercat şi omologat, dar n-am putut rezista amintirii. Am mai sorbit o ulcică de vin, în picioare, am plescăit

din limbă, imitându-mi gazda, ne-am urat bineţe pentru somnul de după amiază, am rătăcit oarecum prin curte, apoi simţindu-mă singur şi neiscodit am pornit pe drumul plimbării de iarnă, din ajunul revelionului, l-am refăcut pas cu pas, amintindu-mi toate vorbele spuse de Neruna, amintindu-mi privirile ei, răsuflările ei şi mai ales chemarea ei. Pământul înverzise, lacul îşi lăuda limpezimile, sălciile înmuguriseră ca şi plopii care încă nu fuseseră cutremuraţi de vorba „ieri”, ci priveau, poate, alintători spre un „mâine” care începea să mă cutremure, care-mi cutremura aşteptarea şi somnul. M-am oprit în locul de unde văzusem şi se vedea, parcă mai înfipt şi mai cutezător şi cu pretenţii de monument, chioşcul. Nu era cale lungă până la el, poate 150 de metri, dar privind mai stăruitor suprafaţa şi în adâncul lacului am descoperit primele primejdii, unele psihologice: şerpii, parcă era oaza lor acolo, foiau peste tot, lunecau suplu, iţindu-şi capetele, apoi cufundându-se, după hrană sau cine ştie de ce. Am căutat un bulgăre şi l-am aruncat într-o împletitură de reptile. S-au descurcat instantaneu, ca într-un desen animat şi au dispărut pentru câtva timp.

Nu-mi era teamă de şerpi, nici de cei veninoşi. Mă învăţase un unchiaş, mai de mult, cum să-i prind, să-i imobilizez şi mai ales cum să-i fac nevătămători: vârându-le în gura agresivă o batistă-sul, sau un băţ rotund şi trăgând capetele acestora, într-o parte şi alta, până ce le cădeau dinţii din gingii, ca grăunţele. Ştirbi, îi ascundeam în buzunare, pentru a-i etala, încrezuţi şi nesupuşi, în faţa unor spectatori de ocazie. Câte sperieturi, câte uimiri, câte afurisenii! Şerpii de apă, absolut inofensivi, se îndepărtează iute când simt mişcări şi zgomote neobişnuite, de aceea sunt foarte greu de prins, îţi trebuie dibăcie şi rezistenţă, dacă vânătoarea se petrece în apă, dar de pe mal, cu undiţe în care se agaţă broscuţe vii, pot fi săltaţi mult mai uşor, numai să le nimereşti sălaşurile. Primejdia reală a lacului nu erau şerpii, ci vegetaţia, ierburile, lianele, mai ales cele care nu se demascau la suprafaţă pentru a fi ocolite. Atingerea lor nevăzută te proiectează în lumea şerpilor şi pentru cine suferă de ofisofobie ea poate pricinui crize de inimă. Înfrângerea lianelor subacvatice! asta era cheia cuceririi lacului şi ea se putea obţine mai întâi descotorosindu-te de orice idee de şarpe, nu era cazul meu, devenisem imun la această boală, pentru că e o boală,

apoi evitând încâlceala şi laţurile vegetaţiei, nu prin forţă, nu prin încordare şi zbatere, care puteau multiplica şi înrăutăţi încolăcirile, imobilizatoare şi paralizante, răbufnind tot în inimă, ci prin calm, prin autocontrol, prin luciditate. Chiar dacă picioarele îţi erau prinse de liane, tot îţi rămâneau mâinile libere: cu una îţi puteai menţine plutirea, iar cu cealaltă puteai începe, concentrat, lupta pentru desnodarea din tentaculele caracatiţelor vegetale. Dar era şi mai bine să preîntâmpini încolăcirile, şi asta se putea mişcându-te lent, schimbând poziţia corpului şi stilul de înot, ferindu-te tot timpul de mişcările brusce şi de poziţii verticale sau prea apropiate de verticală în timpul înotului. Nu căzusem în mania teoriilor în vreme ce priveam lacul, plin de vegetaţie subacvatică, şi drumul de la mal la chioşc. Trecusem odată printr-o mare primejdie şi-mi aminteam cum scăpasem. Eram cu o fată, pe malul unui lac asemănător. Erau mulţi în aceeaşi postură, privind aproape toţi, cu jind, la o insulă verde, cu căpşoare albe din mijlocul lacului. Era o adunătură de nuferi acolo, multe fete ar fi vrut să se fălească, încolăcindu-şi unul în jurul gâtului, cu floarea albă între sânii ascunşi, dar se vorbea prea mult pe mal despre câţiva temerari care se înecaseră încercând să ajungă şi mai ales să se întoarcă aducători de trofee albe. Cu timpul s-au ivit şi alte distracţii, mirajul nuferilor s-a cam risipit. Într-un moment de dezinteres, care părea să se lungească, după ce mi-am liniştit prietena, am plecat, discret, spre insula albă. Îmi făcusem planul: înotam lent, la suprafaţă, căutând ghemurile de liane şi evitându-le. Am ajuns cu bine printre nuferi şi cred că nu s-ar fi întâmplat nimic, dacă nu m-ar fi apucat lăcomia. Nu am rupt doi, de fapt îi trăgeam din rădăcină, nu se puteau rupe, sau trei, aşa cum îmi propusesem, ci îi căutam pe cei mai frumoşi, şi după ce smulgeam unul, altul îmi părea şi mai frumos, până ce am numărat 19 nuferi. L-am vrut şi pe al 20-lea. Am tras, n-am izbutit să-l smulg din rădăcină. M-am încăpăţânat, mi s-a schimbat poziţia trupului, m-am afundat fără să-mi dau seama, ambele mâini îmi erau ocupate, deci îmi menţineam plutirea numai prin mişcarea picioarelor, prin ceea ce se spune: a călca apa, în care eram mare meşter. Numai că picioarele mi s-au încurcat brusc în vegetaţie, m-am săltat dezordonat, înmulţind încolăcelile. Prin reflex, am dat drumul nufărului vrăjmaş, am

câştigat o clipă de luciditate, m-am săltat iarăşi, ajutându-mă de mâna stângă şi încolăcindu-mi nuferii din dreapta în jurul gâtului. Izbutisem din fericire, înainte de a mă apuca disperarea, să-mi eliberez ambele mâini. Cu una mă menţineam la suprafaţă, cu cealaltă îmi dezlegam nodurile vegetale. Era o răzbunare a nuferilor jefuiţi, pentru că tulpinele lor îmi înconjuraseră gambele. Am scăpat totuşi din strânsoarea lor, am renunţat la cel de al douăzecilea trofeu şi am ajuns la mal, dar ce mal! ticsit de spectatori, cu exact 17 nuferi. Pierdusem numai doi în lupta cea crâncenă cu victimele. I-am dăruit pe toţi fetei cu care venisem în promenadă, ea nu i-a pus imediat la gât, ci pe iarbă, alături, pentru a avea toate mişcările libere în hotărârea ei de a mă certa. A fost foarte aspră, eu i-am replicat că am făcut totul pentru ea, la urma urmei e o eroină, nu unul, nu doi, ci 17 nuferi i-am adus, unul mai frumos decât altul, sau poate că nu-i plac. Când ne-am uitat amândoi în iarbă n-am mai văzut urmă de nufăr. Trecuse însă prea puţin timp pentru ca hoţia să izbutească. Am mai apucat s-o zăresc pe ţigăncuşa care fugea spre pădure cu trofeele mele, am prins-o, am tras-o de-o ureche şi i-am încolăcit un nufăr în jurul gâtului, ca să-mi rămână cifra pe care o iubesc, poate cel mai mult: 16. N-am rămas cu ea. Însoţitoarea mea n-a rezistat rugăminţilor altor fete si a început să-i împartă.

Pe drumul de întoarcere şi-au pierdut şi culoarea, şi strălucirea si viaţa. Îşi dăduseră duhul, aşa atârnau în mâinile fetei.

Dar de ce mă gândeam oare la lac, la nuferi, la chioşc, la zbenguială printre şerpi şi caracatiţe vegetale? Lângă moară era un ghiol imens, făcut de apa care se revărsa în lac, un ghiol curat şi adânc, fără vegetaţie, pe malul căruia se putea amenaja o trambulină, un adevărat paradis pentru înotători şi săritori. Şi dacă o dată, într-o primăvară, de ziua mea, la 12 martie, făcusem baie în apa Bîrladului, de ce să nu deschid sezonul de înot, aici, în acest sfârşit de aprilie? Era cald, eram liberi, în curând îmi vor sosi prietenii, va veni şi Neruna, cu misterul şi jurământul ei, sau poate că halucinase şi halucinam, ceva însă rămânea: necunoscutul, cel mai vast, cel mai încăpător, cel mai liber, cel mai gol din toate momentele care ne alcătuiesc viaţa. Mâinele va veni, deocamdată e gol şi necunoscut, e însuşi

necunoscutul, o parte a lui, oare nu l-am putea mobila noi: eu, tu? Să lăsăm mereu asta pe seama altora? Oh, din păcate nu putem mobila necunoscutul decât prin sentimente, uneori prin presentimente, de cele mai multe ori prin dorinţi şi mai ales prin speranţe! Da! În clipa aceea visam şi nădăjduiam frumuseţi, nu pentru că jurasem o dată, ci pentru că nu se putea altfel. Dar frumuseţile pe care le visam şi la care speram nu se puteau înfăptui numai prin mine, şi nici nu ştiu dacă-şi mai păstrau calitatea atunci când pentru înfăptuirea lor apăreau şi alţii. Îi obligam, poate, la frumuseţe, dar frumuseţea la care-i obligam era a mea, pentru mine, poate numai pentru mine. Îndrăzneam s-o alătur şi pe Neruna la această frumuseţe, va fi, poate, şi frumuseţea ei, nu eram sigur, speram, credeam, dar pentru Silviu, ce semn, ce definiţie avea? Să mă fi gândit oare la o idee mai cuprinzătoare, la o posibilitate mai largă? La o speranţă comună, la un vis general? Puteam să mă gândesc oricât, puteam să mă rog oricât, oricum: sincer, crud, profund, primar, total, nu stătea în puterea mea împlinirea lor. Nu suntem stăpâni decât pe un univers infim, pe o insulă foarte particulară, şi nici acolo pe de-a-ntregul.

Mă chinuia iarăşi diferenţa de vârstă, dar aş fi dorit-o alături pe Lola, aşa mi-a venit s-o numesc, în amintirea primei mele iubiri, de la şase ani, tristă, deznădăjduită, pentru că: fără nici un ecou, aş fi dorit-o alături pe această altă Lola, undeva, oriunde, doar ca s-o mai văd odată, eram foarte sincer, abia acum aş fi putut s-o văd cu adevărat: părul de aur palid, ochii albaştri, uşor migdalaţi, aşa mi-i închipuiam, nu le remarcasem forma, cu toată ura şi hotărârea mea de a vedea atunci totul, sau poate tocmai din cauza asta, şi mai ales aş fi vrut să-i văd trupul alb, de marmură vie, cu contururi calde, ondulate, dar ce avea această dorinţă cu frumuseţea, nici măcar nu era şi dorinţa ei, iar a altora, Doamne, nicidecum? Trebuia să dezleg ideea generală a frumuseţii de orice participare şi conştiinţă a eului... de ce să nu existe ca un element simplu al lumii, al universului, în urma noastră, în faţa noastră, în noi, pretutindeni? Conţinutul eului, în toate diversităţile lui, face parte din categoria accidentelor. Dacă am putea să ne debarasăm de el!

Doamne, ce copilării îmi treceau prin minte! Si cât de superbă şi de întreagă îmi apărea atunci, după atâtea confuzii şi

nerăspunsuri şi mereu întrebări, zisa sfântului Augustin: *Iubeşte şi fă ce-ţi place!* Da, mărite Eminescu, orice devine sfânt, adică frumos, prin iubire! Ea este leacul! Aici şi de aici frumuseţea şi sursa ei. Nici nu cred că s-ar putea o alta.

Am devenit al patului, cel tare, şi i-am rămas materie până în zori, când m-au trezit vise încâlcite şi dorinţi clocotitoare şi dureroase, şi voaluri furişându-se de pe trupuri şi revenind cu străluciri zvâcnitoare, şi şoapte, şi oglinzi, şi oglinda cea mare a lacului, pictată cu nuferi, şi sub o salcie, apărată de un cerc de şerpi fremătători, Neruna, culcată ca Olympia, dar trupul ei avea culoarea Nudului roz al lui Matisse.

Se făcuse ora opt când am ieşit în curte. Lenevisem în pat, scuturat din când în când de frigurile amintirilor din vise, mă bărbierisem, pe îndelete, cu apă rece, trezitoare, dar gândurile se întorceau tot la întâmplările din ziua trecută, doar în timpul flotărilor; două reprize uşoare a câte 32, am încercat, fără prea mult succes, să-mi imaginez fapte din ziua care începea. Spălatul îl amânasem pentru a-l realiza mai ispititor şi mai temeinic şi asta nu se putea la lavoarul care-mi stingherea mişcările. N-am zărit pe nimeni în curte, nici în casa mare, nici la moară, iar când am descoperit pe masa de pe cerdac, sub un capac-castron cât un lighean, de-ale gurii, am înţeles că gazdele plecaseră. Cu un prosop inutil pe umeri, am pornit spre ghiolul morii, explorat în ajun, unde îmi propusesem să mă îmbăiez. Apa era limpede, se vedea până-n fund: smocuri de vegetaţie subacvatică, asaltate de peştişori, săbioare şi roşioare, adâncimea varia, între doi şi trei metri, poate şi mai mare spre mijlocul ochiului, iar temperatura ei, i-aş fi putut spune răceală, era suportabilă, cel puţin pentru mine. M-am frecat mai întâi pe gât, pe umeri şi pe piept, mi-am obişnuit şi picioarele, până pe la genunchi, eram într-o deschizătură, unica din jurul ghiolului, care cobora domol spre suprafaţa apei, malurile se ridicau mai peste tot abrupt, până spre doi metri, şi mai erau şi sălcii solide pe ele, oferind altfel amatorilor de sărituri înălţimi cutezătoare. Îmi îmbrăcasem, din casă, costumul de baie. Am sărit cu avânt şi bătaie, învingându-mi instinctul de salt mortal, voiam să despic apa cu braţele şi să-mi clătesc faţa, din prima clipă, de la prima atingere, săpunul de ras, uscându-se, mi-o încreţise pe obraji şi pe gât. Am ieşit la suprafaţă cam pe la mijlocul ghiolului, parcă altul, nu mai simţeam rănile viselor, mi le spălase, tămăduitor, răceala şi virginitatea apei. Am înconjurat de câteva ori ochiul cristalin, pe sub maluri şi pe sub ramurile în mătănii ale sălciilor, schimbând stilurile de înot, spre a termina cu indiana *mea* preferată, spun a mea pentru că eu o născocisem, după o amintire confuză dintr-un jurnal cinematografic, şi o perfecţionasem: era o combinaţie, pe o coastă, între craul şi bras, adăugând primei rezistenţă şi celeilalte viteză. Mi se făcuse şi foame între timp, mai ales după

câteva sprinturi pe marginea ghiolului, metodă clasică de uscare, aşa că am luat calea cerdacului, unde mă aşteptau, sub clopotul de sticlă, merinde îmbietoare...

Dar mă mai aştepta, tot în fata uşii duble şi iarăşi acoperind-o, morăriţa, cu puterea ei făţişă şi feminină, cu priviri care inundau şi chemau, emanând, toată, aşa mi se părea, ofertă multă, dar şi provocarea de a-ţi căuta şi încerca forţele. Am deviat spre coşmelia mea şi m-am lăsat pe patul cel tare, în cuiele unor amintiri curate şi ale unor gânduri loiale, care mă scoteau din moment, dar m-aş fi purificat probabil mai repede în apa pe care o deflorasem. M-am îmbrăcat de vară: pantaloni de doc, subţiri, maiou perforat, fără mâneci, tenişi cândva mai albi, am cucerit cerdacul gol, gol de alte fiinţe, pentru că masa mai adăpostea câteva clopote de sticlă, pline cu bucate.

— Pentru musafiri, pentru ceilalţi! am auzit vocea morăriţei, de undeva din casă. S-a dus Dobridor, cu căruţa lui Axente, aia de-i zic trăsură, la gară, să-i aducă...

— Păi primul tren ajunge după unsprezece! mi-am amintit cu voce tare. Şi abia e trecut de opt jumate!

— Aşa-i Dobridor! mi-a spus morăriţa, plantându-se în faţa mea, la masă. Chiar de i-ar sosi musafirii seara, el tot cu noaptea-n cap pleacă, parcă anume ca să mă lese singură.

În sfârşit aveam un pretext, şi încă ce pretext!

— O să mă duc şi eu la gară în întâmpinarea lor, poate mai aflu ceva noutăţi.

— Acu n-o să spun că de mult nu v-aţi văzut!, nu s-a lăsat femeia. Da timp e, berechet. Dacă aveţi poftă...

— Am o poftă grozavă de scăldat! m-am grăbit cu răspunsul, mai ales că era sincer.

— La aşa ceva, iaca, nu mă pricep, s-a cam întristat morăriţa, dar dacă vă prieşte scalda pe vremuşoara asta, deşi în apă e cam rece, pe când în casă... şi parcă aţi mai petrecut, adineauri, prin ghiol. După câte-am auzit de la ăla cu telefonul, vin două fete astăzi, da nu ştiu care.

Femeia probabil că m-a văzut tresărind. Mi-a zâmbit totuşi încurajator, a şi oftat o dată, prelung, apoi a intrat în casă. Şi-a mai iţit capul la una din ferestre, chiar cea care dădea spre poartă, dar eu ajunsesem deja pe pajiştea din jurul morii.

Am mai făcut o baie în ghiol, îmi era necesară, dar numai atât cât să mă răcoresc, apoi am pornit, fără grabă şi cu ocolişuri, spre gară. De la biserică am cotit însă pe drumul pădurii, spre cazărmile camuflate, care se zăreau totuşi printre copaci, dar imboldul fusese altul: îmi imaginam, undeva înainte, drumul vânătorilor. Înainte de a ajunge la cazărmi, între marginea satului şi pădure, am avut surpriza unor amenajări sportive, care m-au oprit, locului: în stânga, piste de alergare şi de sărituri, cu gropi de nisip la capătul lor şi mai ales un încadrament înalt, din trunchiuri groase de lemn, de transversală atârnând, în dublu, inele şi trapeze, iar în mijlocul lui o bară fixă, ancorată solid cu şase rânduri de sârmă, în dreapta, un teren de fotbal, de dimensiuni normale, marcat cu var: tuşele, careurile de 16 metri, cercul de la centrul terenului, chiar şi punctul de la 11 metri era vizibil, în faţa unor porţi nu prea arătoase, dar asta pentru că nu aveau plasă. Locurile nu erau chiar pustii. Câţiva tineri în costume sportive, fără îndoială militari germani, îşi găsiseră de lucru şi de joacă, la aparate sau pe pistele bătătorite. La una din porţi, vreo cinci-şase amatori îşi încercau, din locuri fixe, tăria şuturilor.

Am făcut şi eu o încercare: m-am dus spre încadramentul cu aparatele de gimnastică, am salutat din cap, dar nu mi s-a dat prea mare atenţie, am verificat soliditatea stâlpilor de susţinere şi a corzilor de sârmă, bara era bine ancorată, şi fără să cer voie cuiva m-am prins în salt de tija de metal. După două balansuri m-am ridicat în mâini, m-am mai ridicat odată, tot după două balansuri, apoi am coborât şi m-am ridicat a treia oară, fără pendulare, din două mişcări, m-am ridicat şi a patra oară, cu spatele, trecându-mi picioarele printre mâini, era o bagatelă. Am coborât iarăşi, mi-am refăcut suflul, apoi m-am avântat şi m-am ridicat din primul balans. Mă simţeam ţinta multor priviri şi eram sigur că nimeni nu-mi va mai cere să părăsesc aparatul. Am făcut trei gigantice, numai în faţă, nu m-am încumetat în spate, nu mai lucrasem de mult la bară, palmele mă dureau deja rănite, nici măcar nu le trecusem prin sacâz, dar a fost de ajuns ca să-i strâng pe toţi ceilalţi în jurul meu şi chiar să primesc aplauze, atunci când am aterizat, în salt, pe terenul destul de dur. Noroc că-mi reuşise flexiunea.

— *Sehr gut! Sehr gut!* / au spus câţiva şi m-au întrebat într-o românească stâlcită rău dacă sunt student.

Le-am răspuns în nemţeşte:

— Noch nicht, noch Schüler.

Si parcă atât le-a trebuit, s-au repezit asupra mea, crezând că le cunosc limba. I-am convins greu că ştiu doar câteva cuvinte, dar chiar dacă le-aş fi vorbit limba n-aş fi intrat în conversaţie cu ei. Zărisem undeva pe drumul vânătorilor cureaşca şi m-am mai înălţat o dată pe bară, am stat chiar câteva secunde pe tălpi, în echilibru, ca s-o văd mai bine, dar parcă nu ieşise la plimbare ci la curse de viteză, abia se observa, uneori, printre zăbrelele copacilor. M-am lăsat lent la pământ chiar în clipa când cineva în uniformă, cred că era un subofiţer, a început să fluiere, dintr-un ţignal, de undeva de la marginea pădurii. Toţi admiratorii mei s-au repezit la cuierele improvizate în care-şi agăţaseră hainele. Am făcut cale întoarsă, n-avea nici un rost s-o iau pe urmele caleştii, drumul ei era într-un singur sens şi-apoi cine ştie ce surprize mă aşteptau la gară, sau pe drumul de la gară.

Pe drumul de la gară...

Zărisem trenul şi am forţat pasul, deşi ştiam că nu voi ajunge la timp. Ne-am întâlnit nu departe de barieră şi au sărit din şaretă, amândouă, înainte ca Dobridor să oprească murgul. Le-am prins de mijloc, parcă asta aşteptau, le-am săltat şi m-am învârtit cu ele până ce m-a apucat ameţeala. M-au sărutat pe obraz, spre colţul gurii, amândouă în acelaşi timp, eu nu puteam s-o fac, i-am dat întâietate lui Metaxé, Anais s-a zbârlit şi s-a agăţat de gâtul meu cu intenţia să mă doboare. M-am lăsat singur la pământ, pe o moviliţă cu iarbă deasă, a oprit şi Dobridor sub un dud, dar nu ca să ne urmărească joaca, ci parcă să ne anunţe vestea:

— De, zi frumoasă, aşa că iar a ieşit la plimbare Ţarina şi Aiamica!

M-am azvârlit în sus, spontan, şi am căutat împrejurimile. Am apucat să mai văd cureaşca, nu ştiu de când se oprise la barieră, am apucat să le mai văd şi pe ele urcându-se în cupeu, mai întâi Ţarina, apoi fiică-sa, am distins şi culorile rochiilor, nu erau prea departe, prima era îmbrăcată în albastru sau verde, în orice caz culoare închisă, a doua părea o flacără galben-roşiatecă, de la umeri până la călcâie.

— Hei! Dar noi suntem vii şi aici! m-a trezit Anais. Lasă mortăciunile conservate la polul nord! Şi când mă gândesc că aveam un mesaj de la Neruna!

Ca să nu mi se vadă şi ca să-mi treacă roşeaţa şi zăpăceala, m-am lăsat în mâini, în poziţie de lumânare şi am pornit să merg aşa în echilibru până ce am atins cu vârfurile picioarelor coama murgului. Am revenit în poziţie normală, printr-un salt uşor, urmat de altul, tot din mâini, pe care l-am prelungit prin aer pentru a mă înfige în poziţie de drepţi chiar în faţa fetelor.

— La ordinele dumneavoastră! m-am prezentat.

— Ţi-a căzut sau ţi s-a urcat sângele la cap? m-a întrebat, insinuant, Metaxé. Chiar atâta vrajă să aibe Neruna asupra ta? Ai ajuns de la polul nord direct la tropice, dar mai e mult până la paradis. Ce nume de fată i-ai da?

Erau subînţelesuri, erau şi directe, mica aiureală trecuse, de altfel dispăruse şi caleaşca de la barieră, dar ce mă mai interesa când Neruna îmi trimisese un mesaj chiar prin surorile ei, sigur atotştiutoare. I-am rostit numele, l-am repetat:

— Neruna! Neruna!...

— Nu scapi cu asta! m-a avertizat Anais. Mai întâi trebuie să te încercăm...

Dobridor a avut totuşi curajul să tuşească, sonor, deşi cu gura închisă. Nu mă atrăgea deloc hodoroaga lui, adică a lui Axente, dar şi fetele păreau să ezite, se descălţaseră de sandale şi păşeau parcă dansând prin iarba mătăsoasă.

— Dacă vreţi pe jos, a înţeles Dobridor, e musai să vă puneţi sandalele. Să nu vă sfârtece talpa ciulinii cei bătrâni, sau alţi duşmani ai picioarelor, mai tinerei. Eu o iau niţeluş mai repede ca să puteţi sporovăi, şi altele, în voie...

— *Şi altele!* a început să râdă Anais. Asta zic şi eu eliptică! Las-că te ajungem din urmă, chiar dac-o să fie la moară, dar să nu-i spui Ilencuţei care suntem!

M-am solidarizat cu fetele, cu încăpăţânarea lor, mi-am legat tenişii, unul de altul, mi i-am pus pe umeri şi am luat-o înainte, ca să depistez eventualele primejdii ascuţite şi înţepătoare. Imaşul era tuns bine de vite, dens, verde şi răcoritor, avertismentul lui Dobridor fusese mai degrabă retoric. Anais a ţipat în două rânduri, de fiecare dată rămânând într-un picior, s-a rezemat de umărul meu, pentru a-şi căuta aşchii imaginare şi

a mă face să simt concret şi fierbinte duritatea sânilor ei, privindu-mă adânc şi întrebător, mă stăpâneam greu, pur şi simplu îmi reglam respiraţia, fără să încerc să mă ascund şi ea chiţcăia de bucurie, de ciudă, de mândrie, nu ştiu de ce. A treia oară nu m-am mai oferit, când, bineînţeles, ca-n povestea străveche, ar fi fost cazul şi nu prea, fusese doar o pietricică şi o lacrimă de sânge, stoarsă cu străşnicie din călcâi. Metaxé a venit direct la mine, m-a luat de braţ, s-a lipit de câteva ori de mine, şi ea dură şi fierbinte, dar fără priviri şi false promisiuni.

— Ce-i al tău e pus deoparte! m-a asigurat ea, cu un ton în care încăpeau destule mistere.

N-a fost un drum prea fericit, mă simţeam când caraghios, ca o marionetă jucată din sfori, când cu carnea bolnavă şi cu sângele în ochii aproape orbi. Chiar voiau să mă pună la încercare, să-i autentifice Nerunei... Ce? Rezistenţa mea? Indiferenţa mea? Fierberile mele? Dar oare nu era o prostie tot ce se întâmpla între noi? Sau eram eu un imbecil perfect? Neruna hotărâse ceva, singură, hotărâse cândva. Poate că uitase demult clipele de pe malul lacului îngheţat, deşi, din atitudinea lor, mai ales din faptul că ştiau ceva...

Bine! Încercaţi-mă cât vreţi! mi-am spus în gând. O să mă lipesc eu de voi şi o să vă strâng până o să vă trosnească oasele! Şi dacă nu voi deveni imun, insensibil, piatră, ciot, clanţă, geam, farfurie... oare ce mai puteam să devin?

Dar n-a fost chiar aşa. Calea spre imunitate n-a pornit de la mine, şi nici n-a fost o cale spre imunitate, ci spre boală, dar ce boală, ce chin fără de sfârşit, de fapt nişte copilării, nişte aiureli, transformate, printr-o acceptare docilă şi prin îndărătnicie colectivă, inexplicabilă, într-un flagel carnal.

După masa de seară am rămas cu fetele, într-una din camerele lor, probabil cea în care locuiseră gazdele, pentru că patul avea dimensiuni ciclopice. Au cochetat cu mine, n-au vrut să-mi transmită mesajul Nerunei, care nu era o invenţie, de asta eram sigur. Inevitabil am ajuns la discuţii stupide: ce facultate am de gând să urmez? Nimic nu e mai plictisitor decât instituţia căsătoriei! Mi-a plăcut sincer cartea lui Cronin, de ce s-o fac pe snoaba? Ce bine că nu vorbim despre sport, ca ăilalţi, doamne, ce tâmpenie! Şi ce dacă unul e mai puternic, iar altul mai rezistent la lovituri? Ce merit au ei? Să se bată cu urşii şi să se

ia la întrecere la fugă cu iepurii, sau cu ogarii! Şi de ce credeţi că nu se întâmplă şi chestii din ăstea? Lasă, cel mai frumos lucru e amorul! E un lucru foarte mare! Şi iscăleşte: Guţă Popândău! Na! Merci! În fiecare zi mi se strică o pereche de ciorapi şi-am auzit că peste ocean se fac dintr-un material fără de moarte şi mai strălucitor decât mătasea naturală şi aşa de ieftini, că după ce-i porţi odată, îi arunci, râde lumea! Da de unde să ştie ea că-s aceiaşi?... Cum e când compui o poezie? Stai cu ochii închişi? Fumezi? Adică tu nu fumezi! Şi dacă e erotică, te gândeşti *cum*? La o fată anume, sau îţi închipui una fără de asemănare? Parcă mi-ar fi somn! Exact la ţanc! Şi mie! Şi mie! Atunci...

— Atunci o să dormi aici, cu noi! a hotărât Anais.

Dar nu era o hotărâre spontană, am dedus asta din privirile — de, n-ai ce să-i faci! — ale sorei sale. Completarea verbală era de circumstanţă, poate şi ea gândită mai dinainte, dar nu mai avea importanţă:

— Nu poţi să ne laşi singure în hardughia asta! Ne e frică şi de oameni şi de fantome!

— Şi ne e frică şi pentru tine, singur, acolo jos! a continuat Anais. Şi nu ştiu de ce te codeşti: Ţi-e teamă să stai cu noi, să dormi cu noi? Poate că ţi-e teamă de tine, pentru că de noi n-are de ce să-ţi fie! Şi să laşi jena dacă n-ai pijama, şi pe noi ne enervează cămăşile de noapte, chiar dacă sunt de mătase naturală...

Mă omorau înainte de a mă aduce între ele, dar poate că era mai bine aşa. De ce să nu intru în jocul lor? Şi dacă totul se reducea la un simplu joc de cuvinte? Era ceva la care nu mă gândisem nici o clipă! De ce? Nu eram în toate minţile? Deliram? Dacă n-ar fi început să se dezbrace! Amândouă odată! Au rămas goale, goale şi s-au proţăpit, zâmbitoare, în faţa mea. Nu ştiu cum de am reţinut în febra aceea că numai îmbrăcămintea făcea să pară corpurile lor deosebite. Se asemănau în multe: amândouă aveau sâni puternici, exuberanţi, alunecând oblic spre braţe, probabil că şi-i deosebeau prin felul cum îşi potriveau sutienele, coapsele pline şi arcuite la amândouă, gambele mai muşchiuloase şi mai subţiri la Metaxé, culoarea părului mai închisă la Anais, în întregul lor amândouă erau rubensiene, dar nu erau pe pereţi şi în muzee, ci vii şi calde,

atingându-mi cu genunchii goi şi încordaţi coapsele tremurânde. Anais a reluat ofensiva:

— Chiar nu ţi-e ruşine să stai îmbrăcat în faţa noastră? Sau pui la cale un plan de evadare şi ţi-e frică să nu te vadă satul sărind gol pe fereastră? Cheia de la uşă e sub saltea. Hai, Metaxé, să ni-l asemănăm, să-l aducem la acelaşi numitor!

Le-am cuprins mijlocul, apoi am încercat să le mângâi sânii, cu mâinile şi cu buzele. Nu m-au lăsat. S-au retras cu spatele spre pat şi s-au aşezat pe marginile lui, în aşteptare. M-am dezbrăcat, ruşinat, pentru că aveam de ce, şi am pornit spre ele. S-au retras amândouă în pat, fiecare spre câte o margine, parcă repetau o scenă, lăsându-mi spaţiu între ele. Ne apucase tremuriciul, dârdâiam, eu însă nu de frig. Am tras plapuma peste noi, era şi ea imensă, ca pentru un prici întreg, şi ne-am apropiat ca să ne încălzim. Mâinile au umblat mult şi ciudat în noaptea aceea, rareori întâlnindu-se unele cu altele. Căutau mereu alte locuri. Se plimbau, zvâcneau, strângeau, mângâiau, apăsau, apucau, chiar şi când corpurile se întorceau, mai ales al meu care nu putea încă să se supună ordinului de imunizare strigat pe dinăuntru în unele clipe de răzvrătire lucidă, când muşcam perna, sau îmi muşcam umărul şi braţul. Ceva nu se întâmpla, pentru că nu putea să se întâmple. Aşa gândeam eu. Nu încercam, nu săream trepte, nu doar pentru că îmi era teamă şi ruşine de o rezistenţă impenetrabilă, de un refuz brutal, în ultima clipă, care ar fi ucis jocul şi ne-ar fi adus trezie leşioasă, de vomă, şi acea neputinţă de a ne mai privi trupurile *sans dégoût*, îmi mai era teamă că în momentul când dorinţei şi mişcării i s-ar fi răspuns prin dorinţă şi mişcare, ambele duble s-ar fi topit, anulându-se. Dar nu erau două dorinţe, ci trei, care nu se puteau împlini simultan, poate de aici nepăsarea fetelor, întărită şi de naivitatea şi ignorarea întâlnirilor concrete, cum erau şi ale mele, pe care probabil mi le ghiciseră şi mi le calculaseră, ca elemente obligatorii ale jocului. Uneori ni se părea că se întâmplă, eram foarte aproape şi se întâmplau multe în noi, dar ne opream la penultima treaptă. Şi trebuie să recunosc că în adâncul adâncului meu nu eram nici mândru, nici orgolios, m-aş fi înnobilat cu subterfugii, nu eram, pentru că sufeream, sufeream de dorinţă acută şi neputinţă grea şi mă mai înjunghiau în viscere dureri necunoscute, şi, vai, cât aş fi

vrut să mă fi apărat şi mai ales să fi învins prin Neruna! Dar oare nu această dorinţă, această idee de apărare, aproape permanentă: de a rămâne şi eu cum îmi va veni ea, de a ne uni tainele şi neînceputurile în întâlnirea vie şi nebună, pe care o simţeam apropiindu-se şi transfigurându-se în imagini şi stări paradisiace, pure, că sfânt e *„nunta, începutul”*, oare nu asta m-a ajutat să rezist până la ziuă, când, fără nici o geană de somn, ne-am dat jos din pat şi ne-am privit îndelung, descoperindu-ne şi admirându-ne şi iubindu-ne trupurile nerătăcite? Oare n-ar fi trebuit să serbăm printr-un dans gol, printr-o încolăcire ritmică, despovărată, curată, răcoroasă noaptea tuturor autoflagelărilor.

Dar de ce autoflagelări? La urma urmei, fiecare biruise. De asta mi-am dat seama, şi poate că ne-am dat, a doua noapte şi a treia noapte, când am dormit iarăşi împreună, ca un singur trup, dar am dormit cu somn, cu vise, cu deşteptări leneşe, parcă îngenunchind şi înălţând rugi către trupurile noastre inocente. Realizasem o entitate, dar nu ştiu ce s-ar fi întâmplat dacă una dintre fete ar fi lipsit o noapte. Bâiguiam şi n-aveam dreptul! Oare se putea un răspuns mai frumos la strigătul de disperare al lui Baudelaire?

Ah! Seigneur! donnez moi la force et le courage
De contempler mon coeur et mon corps sans dégoût!

Dar mai erau şi zilele, cu plimbările de dimineaţă şi de seară prin pădure, parcă anume pentru a întâlni droşca, mai întotdeauna cu poclitul tras şi cu geamurile opace, prin care fetele nu zăreau, oricât s-ar fi zgâit, decât mişcări lente şi nedefinite, şi se enervau la fiecare întâlnire, mai ales pentru că nu izbuteau să mă convingă cu teoria lor: că pasagerele caretei coboară copertina numai când ne întâlnesc pe noi, ca să nu vedem că suntem văzuţi, şi cu ore lungi de plajă, înainte şi după amiază, pe pajiştea plată şi mătăsoasă din jurul ghiolului, întrerupte des de plonjoane în apă, de curse de înot şi de jocuri cu mingea, cu mingile, pentru că: sau trăgeam la o poartă, între doi copaci, sau aruncam cu mâinile-resort peste o funie, tot între doi copaci, sau ne încercam precizia şi mobilitatea în scheme de oină, însoţindu-ne cu alţi băieţi şi alte fete, mai toţi şi toate în situaţia noastră de dispersaţi, sortiţi sau dispuşi să uite — oare pentru câtă vreme? — disperările şi ameninţările din oraşele părăsite. Uitam? Sau poate că timpul lenevea cu noi la gura unei pârtii pentru a ne aluneca, pe neaşteptate, spre cine ştie ce genuni? Trăiam o sfântă şi naivă inconştienţă, dar o trăiam din plin, aproape euforic, ca pe unicul adevăr: cel fără nici un adevăr, al lumii? al clipei?

Mă feream, şi cred că nu eram singurul, şi mai cred că nimeni nu voia sau nu era în stare să calculeze, să judece măcar, de orice străfulgerare de conştiinţă, de orice impuls raţional. Ne pomenisem într-o oază, neştiută de hărţi şi de calendare, în care nu ne mai speria nici chiar huruitul aproape zilnic al bombardierelor omnipotente.

În joaca noastră de zi, liberă şi încăpătoare, am stabilit şi câteva puncte-unghiuri din care se putea zări castelul, mereu numai ferestre şi nicăieri mai multe, doar câte una, atât de înaltă încât părea strâmtă, înconjurată de aceleaşi stucaturi rigide, şi încercam zadarnic să încredinţez fetele că e întotdeauna aceeaşi, dar poate tocmai pentru că vedeam un singur şi oarecare fragment dintr-un corp uriaş, veşnic ascuns, ni se aţâţa pornirea către mistere, imaginându-ne, prea-inspiraţi, cele mai aiurite şi mai originale şi mai corcite tipuri de castele. Zăream fereastra mai întâi de pe la mijlocul ghiolului,

fusese descoperirea lui Metaxé şi ne-o împărtăşise odată cu modul de a o putea privi pe îndelete, pentru a desluşi, neapărat şi noi, umbrele tainice care o însufleţeau uneori: fixându-ne, într-un punct anume, în plută, sau călcând apa, o completasem eu, concret, dar se mai zărea, mă încăpăţânam: aceeaşi fereastră! şi din alte locuri, mai comode: de sub răchita asasină, sau poate numai complice la împlinirea blestemului ticălos, cea care-l scăpase printre crengi pe micul căţărător din povestirea de sfârşit de an a Nerunei, şi, cel mai bine, aşa convenisem cu Anais, pentru că remarcasem amândoi, nu umbre ci nişte fâlfâiri albe, de la Strâmtoare, de pe intrândul care apropia la cea mai mică distanţă, aşa ni se părea, ţărmul lacului de chioşcul enigmatic din largul lui. Când ne nimeream în acele zone, se iscau sau continuau discuţii, presupuneri şi oracole, cu privire la personajele ciudate de după zidul verde şi mai cu seamă la extravagantele nepreaarătări feminine de acolo, recentele mele cunoştinţe, întâmplătoare şi neprezentate, din faetonul comprimat, cărora, la somaţiile fetelor de a repovesti scena întâlnirii de la bariera imbecilizantă, le adăugam alte amănunte, de fizionomie şi vestimentare, păreri sau invenţii naive, parcă tot pentru a spori ispita unor taine pestriţe, pasiunea dezlegărilor, ameninţarea incertitudinilor şi tirania neastâmpărului.

Nu uitasem însă nici o clipă că exista un mesaj pentru mine, aşa cum nici fetele, eram sigur, nu uitaseră că încă nu mi-l şoptiseră. Uneori mă bătea gândul că nu se confiase, poate, nici o solie, dar şi aceasta însemna una: se ştergea de pe tabla amintirii un moment oarecare, sau rămânea, undeva, în trecut, închis pentru totdeauna, era acelaşi lucru. Aiuram, desigur, sau îmi plăcea s-o cred, pentru că în sinea mea aşteptam cuvintele limpezitoare, dar mă feream să le provoc, nu din orgoliu, sau nu numai din orgoliu, teama de şoc, de trăznet, cu puterea lor de a ilumina sau de a întuneca, de a îmbucura sau de a îndurera, era mai mare decât mândria. Mă preocupa însă în subsidiar şi tăcerea fetelor: era voluntară sau ne? Era firească, decurgând din simplitatea soliei, sau făcea parte dintr-un plan, anume? Înclinam spre ultima supoziţie, altminteri, gândeam, nici nu mi s-ar fi anunţat mesajul...

Şi abia în ultima clipă, cea aleasă de fete, mi s-au descifrat şi mesajul şi atitudinea lor, care, de altfel, se completau, se întregeau. Când ne-am pomenit cu o limuzină oprindu-se în faţa casei, eram toţi pe cerdac aşteptând dejunul, mi-au şoptit amândouă, odată:

— Aşteaptă! Asta e totul! Pricepi?

Numai imperativul îl rostiseră amândouă. Anais continuase cu explicaţia şi întrebarea, Metaxé mulţumindu-se s-o confirme, copiindu-i zâmbetul. Le-am răspuns grăbit, nu pentru că voiam să le uimesc, ci forţat de timpul de dincolo: începuseră să se deschidă portierele automobilului:

— Mi-a trecut de câteva ori prin minte că nevorbind despre mesaj, de fapt mi-l transmiteaţi: mi se cerea să aştept, nu? Vă mulţumesc, mpuuuu! Şi repede la poartă!

Dar nu mai era nevoie de îndemn, mi-o luaseră înainte, sărind peste trepte şi zorind prin ogradă ca nişte lăcuste. Sergo le-a sărutat ceremonios şi egal, pe obraji, obligându-i pe Florin şi pe Silviu să-şi cenzureze efuziunile potenţiale. Eu rămâneam mai departe în aşteptare şi la fel ca mine Metaxé, care părea că-mi caută companie. Altcineva nu mai coborâse din maşină, doar şoferul, dar cu şapca lui înaltă şi înzorzonată, cu livreaua lui aurită şi împletită de fireturi, turnată ca pe un manechin, părea absolut artificial: un component obligatoriu al limuzinei de lux, sau numai un obiect de decor, necesar unor aparate de fotografiat, încă ascunse şi intimidate.

Eliberaţi de protocolul foarte subţire pro-feminin, Silviu şi Florin s-au repezit spre mine, cu mâinile întinse şi pumnii strânşi, parcă pentru a mă transforma în punching-ball, dar am mai apucat să le deviez atacurile şi apoi să-i prind cu braţele şi să-i strâng, bărbăteşte, până ce i-am auzit icnind.

— Şi acum, bine aţi venit! le-am spus desşurubându-i. Zău c-a trecut o veşnicie şi un sfert de când vă tot aştept!

— Degeaba! mi s-a înfipt Florin în faţă, foarte bătăios. Am venit să te alungăm! Şi să nu spui că ne aşteptai...

I-am simţit cuvintele pe care şi le-a înghiţit: *pe noi*, era pe cale să continue, dar amintirea din ajunul revelionului, cea delirantă, l-a trezit şi a întors-o destul de bine:

— Chiar de o veşnicie şi un sfert?... Poate că e numai o zecimală inferioară. Deci! Am venit, mai întâi ca să ne feliciţi şi

apoi ca să te alungăm de aici, pentru a putea primi şi tu felicitări. Asta e! Au mai rămas câteva licee în Bucureşti în care nu s-a dat încă bacalaureatul.

— Şi se trece ca la moşi! l-a completat Silviu.

N-au reuşit să mă convingă, deşi s-au ţinut de capul meu tot timpul mesei: un adevărat praznic, udat cu licori nu prea îngereşti, şi o bună bucată de vreme după aceea, deşi le-au aliat de la început în acţiunea lor pe Anais şi Metaxé, folosind de câteva ori şi argumentul Neruna: „te roagă din suflet să nu pierzi ocazia" şi: „zău că e adevărat", întărea Silviu, ca un confesor, ba le transformaseră şi pe gazde în greutăţi pe balanţă: „spuneţi şi dumneavoastră, care, slavă Domnului, aţi trecut prin viaţă, dacă nu e musai s-o facă!", obţinându-le nu doar simple încuviinţări, cum se grăbea Dobridor, ci chiar rugăminţi, cu mâinile împreunate între sâni, parcă pentru a-i rotunji şi a-i apropia şi mai impetuoşi de privirile lacome şi vag incredule ale lui Florin, cum se căznea Ilencuţa. Bineînţeles că până la despărţire le ţinuse şi Sergo isonul, clătinând din cap şi privindu-mă prietenos şi încurajator, dar surpriza cea mare ne-a suprafăcut-o manechinul în livreaua aurită. După ce a deschis portiera din spate-dreapta, cea de înalt protocol, pentru Sergo şi s-a înclinat apoi în faţa cuconaşului Silviu, parcă pentru a mă lămuri, mai întâi, în slujba cărei familii se află şi cui îi aparţine limuzina, mi s-a adresat, într-o impecabilă poziţie: intermediară între drepţi şi pe loc repaus, cu a notă ceva mai joasă în voce, ca să ridice, pe semne, gravitatea intervenţiei sale:

— Bateţi fierul cât e cald, domnule! Şi vă rog să vă gândiţi ce noroc vă paşte în vremurile nenorocite pe care le trăim: daţi peste un fier cald şi sunteţi şi dumneavoastră încă cald!

M-a cutremurat râsul, şi nu numai pe mine, cacofonia lui se asociase sau era rezultatul unei emoţii superioare care-i înecase penultima literă, iscându-se astfel un cuvânt, care, cine ştie? poate că exprima chiar adevărul. Dar tot nu m-am dat bătut. Le-am replicat că abia la toamnă voi fi cu adevărat cald, copt adică pentru orice examen, oricât de pretenţios, pentru orice fier, oricât de rece, iar dacă va fi să devin eu rece, nu mai conta căldura niciunui metal, aur în flăcări să fi fost.

— Oare nu te reţine totuşi altceva aici? m-a întrebat Florin, într-o doară, corectându-se însă imediat: şi altceva?

Eram pe malul ghiolului, toţi, cu picioarele goale, suspendate ca nişte pendule, deasupra apei. Analizam corectura lui Florin, care, deşi adăugată cu bună intenţie, nu făcea decât să accentueze lipsa unui mobil normal în refuzul meu. M-a trezit încetarea mişcărilor pendulare şi i-am văzut în oglinda lacului cum se uită la mine. Oare câte secunde mai trebuiau ca să devin cazul sau parodia unui copil bubos, cu tuleie rărite şi cu secrete ruşinoase? Trebuia să bravez, era tot ce simţeam în clip aceea:

— Fără conjuncţie şi chiar fără pronume, scumpele mele fiinţe! Mă aşteaptă acolo! şi-am arătat spre chioşc. Şi mă cheamă de acolo! şi-am arătat spre castelul nevăzut, spre vârful de unghi unde se afla, ascunsă şi ea, fereastra atât de controversată. Chiar nu mă credeţi? Atunci, după mine! Dar nu ca să vă spun numele. Dixi!

Aveam toţi costumele de baie pe noi. M-am avântat, primul, în lumânare rotită, ca să văd ce se întâmplă cu ceilalţi. Mă urmaseră, în prima lor scaldă din anul acela. M-am îndoit pe spate, era unul din salturile preferate, şi am ieşit la suprafaţă târziu şi departe, sub ţărmul de vis-a-vis. Era o zbenguială haotică, zgomotoasă, numai Metaxé încremenise în plută, la postul de observaţie pe care-l descoperise şi-mi făcea semne disperate cu mâna: să vin spre ea. Am ajuns-o repede şi i-am sărutat, din imbold estetic, umărul care-i ieşea rotund, ca o minge, din apă.

— Merci, prefăcutule! s-a încruntat ea. Dar mai bine uită-te acolo, spre Dixi a ta! a continuat, arătând în direcţia ferestrei. Parcă v-aţi fi înţeles, Dumnezeule! Nu e fantastic?!

Eram sigur că-mi întindea o cursă, totuşi am început să calc apa în spatele ei, uşor, aproape că-i atingeam cu buzele părul arămiu, ridicat în coc, parcă pentru a-mi proteja privirile de lumina prea largă şi prea arzătoare a soarelui de după amiază.

— N-o cheamă Dixi, ci Lola! mi-am regăsit tonul persiflator de pe mal, dar am amuţit în secunda următoare.

Într-adevăr, se întâmplase o minune! Fereastra era deschisă, pentru întâia oară, iar în cadrul ei se contura un bust alb, conic, nu triunghiular şi prea bogat în falduri ca să nu fie al unei apariţii feminine. Chipul nu i se distingea şi nici nu voiam să mi-l imaginez, un voal alb părea că i-l acoperă, odată cu umerii,

braţele şi pieptul. Era şi unduire, acolo la geam, erau şi tremurări multiple, stârnite probabil de adierea vântului, sau de clipirile usturătoare ale ochilor mei, mai târziu m-am gândit la asta, atunci, pata aceea feminină, fiinţa înfăşurată în voaluri ca o zeiţă, părea, toată, o chemare, cu gesturi molatice şi sonorităţi abia susurate, care nu puteau fi receptate, în văz şi-n auz, de altcineva. Inauguram, aşa doream şi aşa hotărâsem, o taină, taina noastră sau numai a mea, de vis, de refugiu himeric, de fantasmă.

Au venit şi ceilalţi în juru-ne, dar n-au mai apucat să vadă decât stingerea pâlpâirii albe, ca şi cum ar fi aspirat-o întunericul şi apoi alunecarea înceată a aripilor ferestrei, până la unirea lor în întregul pe care-l prea cunoşteam. Era ca o suprapunere, zămislită în retinele noastre, proiectată din noi, aparţinându-ne; fără nici o relaţie cu exteriorul şi materia, de aceea ne-am grăbit s-o uităm, alăturându-mă şi eu, duplicitar, jocului, fără să caut, nu m-am gândit nici o clipă, complicitatea lui Metaxé. Fusese un moment dintr-o sminteală generală, inspirat de mine şi dedicat mie, toate uimirile, toate admonestările şi ameninţările care se năpustiseră asupra mea începeau să se dizolve, să se şteargă, precum inelele unor împunsături pe suprafaţa apei.

Ghiolul se îmbogăţise, şi apa şi malurile înverzite primiseră noi musafiri, cunoscuţi şi necunoscuţi, parcă fiecare cu prichindelul lui, sau invers, se încingeau jocuri cu mingea, mai ales volei, jos, la răcoare, sau sus, pe pajiştea însorită, prezentările se făceau după căderi, ciocniri, scufundări sau simple apropieri, ori nu se făceau, ajungeau un zâmbet sau un mersi cu mâinile împreunate, vorbele urmau firesc exclamaţiilor, şi astfel „cercul ultimelor noastre libertăţi”, aşa cum l-am numit chiar în seara aceea, creştea şi se rotea sincer şi ameţitor, fără impulsuri şi resorturi străine, ca o plămadă spontană a naturii.

Nu mai ştiu cine dintre noi a deplasat un arc din acest cerc, un fragment nu prea mare şi încărcat, către mica peninsulă care apropia ţărmul nostru de chioşcul cel zvelt şi mândru ca o fecioară sigură de virginitatea ei.

M-am uitat la Silviu, posesorul unui craul ireproşabil, perfecţionat, probabil, la cursuri speciale, singurul care mă întrecuse la toate traversările în viteză ale ghiolului. Ştiam şi s-a

convins şi el, după ce am făcut de câteva ori, împreună, înconjurul ghiolului, că la orice cursă mai lungă şi de durată va rămâne mult în urma mea, îmi verificasem indiana şi cu alţi înotători foarte buni, unii renumiţi, dar nu ca să-mi iau o revanşă cu public mă gândeam la el, eram sigur că numai pe el mă puteam baza în acţiunea pe care voiam s-o pun la cale. Ambiţie? Orgoliu? Făloşie? Oare cine m-ar fi crezut că nu acestea mă zgândărau? Oh, nu doream să fac pe marele, pe asul, pe viteazul, pe neîntrecutul, măcar în cazul acesta, nu! Dar nu puteam să mai rabd şi să mă mai rabd şi nu puteam să sufăr şi să mă mai sufăr ştiind că am în faţă un obstacol fără să încerc să-l depăşesc. De vreme ce exista acolo, cum să-i întorc spatele şi să nu-l atac?

Nici nu-mi trecea prin cap, atunci, că voi întâlni, peste ani, câteva cuvinte care-mi vor aminti întocmai starea pe care o trăisem şi eu o dată. Era răspunsul lui Hillary la întrebarea: de ce a escaladat Everestul, de ce l-a cucerit? *Pentru că există!* I-am iubit răspunsul, nu era o figură de stil, puteam să jur, era un adevăr, sublim, simţit şi de mine cândva, la o scară absolut infimă, dar poate la aceeaşi intensitate. Asta m-o fi făcut să repet cele trei cuvinte, adaptând doar verbul, mai târziu, când o fiinţă foarte dragă şi stabil inaccesibilă m-a întrebat de ce-o iubesc.

— Ce zici? l-am luat deoparte pe Silviu, strângându-i încurajator braţul. Ne încumetăm până la chioşc?

Reacţia lui m-a uluit. Si-a întins palmele desfăcute în faţa pieptului, ca pentru a se apăra de o primejdie scârboasă şi l-am simţit cum tremură din toate încheieturile. A fost o reacţie spontană, de câteva clipe, care l-a uimit şi pe el. A izbutit destul de repede să şi-o înfrângă, să se domine, numai paloarea de pe faţă ii mai trăda momentul rău prin care trecuse.

— Orice, aproape că m-a rugat el, numai asta nu! Uite! Sunt gata să-ţi învăţ toate salturile mortale şi aş fi în stare să pariez că în câteva săptămâni te egalez, mă rog, ăsta e un fel de a spune, dar zău că nu te-aş face de râs! În lac însă nu! Niciodată! Numai când mă gândesc mi se trezesc cârceii şi nu-s numai şerpii care mă oripilează şi pe care-i simt acum pe spate şi în jurul gâtului şi la genunchi, zău, brrr, dar e ceva şi mai rău! Dacă ai fi asistat şi tu! A fost îngrozitor!

M-am dumerit imediat: fusese spectator la unul din accidentele relatate de Neruna, dar trebuia să mă prefac că nu ştiu, ca să nu-i redeschid o altă rană, trebuia să găsesc altceva, să-i răsucesc gândurile, să-l scot din amintire, să mă scot şi pe mine din vârtejul unor gânduri care ameninţau cu dureri şi sufocări, nu eram nici eu foarte bine înfipt în sentimente şi hotărâri. Cel mai bun leac ar fi fost însăşi acţiunea, nu ştiu de ce mai tergiversam? M-am uitat spre chioşc, apa era limpede, netulburată, doar pe alocuri se ghiceau şerpii, după dârele prelungi şi ghemotoacele mişcătoare ale capetelor. Un aliat totuşi îmi trebuia, nu ca să mă însoţească în cursă, mai mult m-ar fi încurcat şi m-ar fi încărcat cu o grijă în plus, nici pe Silviu nu mi l-aş fi dorit, în plenitudinea forţelor sale să fi fost, îmi era necesar un aliat pe mal, ca să liniştească şi să stăpânească atâţia gură-cască, pe care nu i-aş mai fi putut alunga, iar rămaşi singuri acolo, cine ştie ce năzdrăvănie le-ar mai fi venit în cap văzându-mă în cursă. I-am şi spus lui Silviu:

— O să pornesc fără tam-tam, pe furiş, dar tot mă vor observa până la urmă. Caută să-i ţii de vorbă şi să dai o turnură glumeaţă situaţiei. Aşa cum ţie ideea de şarpe îţi stârneşte cârcei, pe mine m-ar nenoroci vorbele şi strigătele, indiferent dacă ar fi de încurajare sau de spaimă. Ia-l şi pe Florin în ajutor, creaţi un moment fals, o diversiune. Născociţi, de pildă, ceva la fereastra castelului, de-aici se vede destul de bine, dar mi se pare că nici nu mai e nevoie să născociţi...

Iarăşi se deschisese fereastra şi iarăşi se zăreau fâlfâiri albe în cadrul ei, mai vagi de astă dată, parcă mai de dinăuntru, nu de la pervaz. Florin tocmai voia să-mi facă semn, dar mai întâi l-a primit pe-al meu, de tăcere, şi după câteva clipe şi pe Silviu, cu şoaptele clarificatoare. I-am mulţumit în gând lui Silviu şi i-am admirat isteţimea. Era evident, după cum decurgeau lucrurile, că nu-i suflase nici o vorbă lui Florin despre planul meu, ci doar despre necesitatea unei diversiuni, ca făcând parte dintr-un joc inventat de mine. Cunoştea relaţiile mele cu Florin şi-şi închipuise ce opoziţie violentă ar fi provocat în el hotărârea mea de a asalta chioşcul. Condiţiile de atac erau favorabile: toate capetele de pe mica peninsulă şi toate trupurile care le purtau se întorseseră pentru a urmări mişcările misterioase, comentate de Silviu şi Florin, născociri şi proorociri, bineînţeles, de la

fereastra castelului. M-am lăsat uşor în apă, cu capul în jos, pentru a prinde adâncime şi am pornit în înot, cam pe la mijlocul distanţei dintre suprafaţa apei şi fund, mereu cu ochii deschişi, pentru a descoperi din timp obstacolele vegetale, pe alocuri adevărate bariere, şi a mă strecura printre ele. N-am forţat înotul pe sub apă până la limita rezistenţei, n-avea nici un rost şi în plus mi-era teamă să nu mă fi abătut, tot evitând obstacolele, de la direcţia pe care mi-o impusesem în calea cea mai scurtă spre chioşc. Am ieşit la suprafaţă, am inspirat dozat şi adânc aerul prieten, m-am liniştit în privinţa direcţiei, nu deviasem prea mult, eram pe linie, cum s-ar spune, o linie niţel îngroşată, aşa că puteam să mă întorc pe spate şi să-mi continuu înotul, foarte, foarte lent şi cât mai aproape de suprafaţă, doar câteva secunde, pentru a urmări spectacolul de pe ţărmul lacului. Încă nu remarcase nimeni dispariţia mea şi mai ales apariţia mea în apa blestemată, deşi mă depărtasem olecuţă de mal, dar încă nu puteam spune că mă apropiasem de chioşc. M-am uitat şi eu spre castel, ca gloata de pe peninsuliţă, contaminat de ea, şi, iată, abia acum mi se dezvăluia, indiscret, abia acum puteam să-mi fac o idee despre el. M-am oprit, nu călcând apa, ci în plută, pentru a nu zgândări şi răzvrăti lianele care-mi dădeau târcoale, ca şerpii, într-un unghi care-mi descoperea, printre arbori, aproape întreaga faţadă a castelului, atât de familiară, atât de cunoscută, încât nu mi-a fost greu să-i găsesc corespondenţa. Parcă mă aflam pe Calea Victoriei, de câte ori nu mă oprisem acolo, în speranţa că-mi voi vedea idolul, în faţa Palatului Cantacuzinilor, reşedinţa românească a lui George Enescu! Care era copia, care originalul? nu mă mai preocupa. Eram bucuros că voi putea să descriu prietenilor castelul, fără să caut cuvinte prea multe, fără să-mi chinuiesc fantezia, fără să mă holbez prea mult la el şi mai ales fără să le inspir imagini false sau aproximative. Şi când mă gândesc cât am răsfoit Larousse-ul armencelor pentru a reface după o fereastră, nici aceea întreagă, o ditamai huidumă de piatră, atât de clar şi de iniţial denaturată! Erau mai multe ferestre deschise, dar una singură, în dreapta intrării monumentale, părea animată, semisilueta albă, conturându-se mai clar: culoarea părţii superioare, deosebită acum ca nuanţă, nu se datora unui voal alb care cobora din creştet, cum îmi închipuisem la prima

apariţie, capul însuşi părea că se înalţă din spuma unui şal care, într-adevăr, cădea în falduri largi de pe umeri pe bust. O zeiţă blondă! mi-am spus, fără să-şi divulge însă, din cauza depărtării, trăsăturile, ci doar poziţia capului, în semi-profil, parcă pentru a-mi urmări escapada.

Poate că şi această părere — dorinţă? — mi-a întărit curajul. Am făcut un semn cu mâna — de prezentare? de recunoaştere? — către castelul zeiţei, sau către zeiţa castelului, apoi mi-am reluat cursa, tot mai întortocheată, dar renunţând la înotul pe sub apă: alunecarea nezgomotoasă parcă trezise curiozitatea tuturor reptilelor din lac, încât nu mai ştiam în anumite momente dacă mă lovesc de şerpi sau de liane, şi asta îmi distrăgea atenţia de la primejdia reală. M-am săltat iarăşi la suprafaţă; am plescăit de câteva ori şi m-am rotit zgomotos, recâştigându-mi solitudinea, apoi m-am lansat într-un bras sui generis, cu capul când în apă când afară pentru a-mi dirija cât mai economicos înaintarea printre lianele din ce în ce mai abundente. Mă mai întorceam din când în când pe spate, ca să privesc ţărmul şi castelul şi să calculez distanţa străbătută, şi poate tocmai când depăşisem jumătatea mi-am dat seama că fusesem descoperit. Mi-au ajuns la ureche câteva răcnete şi primu-mi gest a fost acela de a-mi afunda capul în apă, parcă pentru a mă apăra de o primejdie iminentă, şi mi-am jurat în clipa aceea să nu mai ridiculizez niciodată naivitatea şi inocenţa struţului. N-am răspuns în nici un fel ţipetelor care uneori păreau că sunt înfundate cu mâna, şi poate că aşa se şi întâmpla, mi-am înteţit mişcările, dar toate strigătele şi exclamaţiile mi se înfigeau în spate ca nişte proiectile, ba îmi înţepau toate membrele, ameninţându-mă cu cârcei şi striindu-mi luciditatea.

Cât mai repede la chioşc, ca să mă strâmb apoi la cretinii de pe malul infam, altceva nu mă mai interesa! Această reacţie copilăroasă era să-mi fie fatală: n-a fost nevoie decât de o clipă de neatenţie şi orbire pentru a mă împletici într-un desiş de caracatiţe, lacome şi viclene. Şi-n loc să mă împing cu spatele, ca să revin în locurile cunoscute şi binevoitoare, m-am năpustit înainte, ca un besmetic, apoi în părţi, fără repere şi fără putinţă de orientare, până ce am fost transformat într-o mumie acvatică. Nu feşe, nu funii, ci cabluri de cauciuc, prinzătoare ca

nişte ventuze prelungi, îmi imobilizaseră trupul şi membrele, trăgându-mă neîndurător şi temeinic în străfunduri. M-am zbătut dezordonat şi brutal, numai împingerile spre suprafaţă pentru smocurile de aer, păreau că se supun unei anumite mecanici. Senzaţia predominantă, sau poate senzaţia ultimă în zvârcolirile acelea imbecile şi animalice nu a fost cea de spaimă, ci de ruşine şi cred că de aici a venit salvarea, sau poate că s-a petrecut în momentul limită o trecere de la spaimă la ruşine, de la animal la om. Aici să fie oare marea deosebire dintre unul şi altul? Dacă spaima s-ar fi îngroşat, dominând unică momentele acelea cheie, nu vreau să mă gândesc mai departe! Ruşinea însă, ruşinea de cei de pe mal, de cei care vor afla, ruşinea de anumite identităţi pe care le simţeam atunci în carnea mea, m-a trezit, batjocoritoare şi îndărătnică şi dură ca un sfredel cu apă vie. Mai întâi braţele! mi-am ordonat, unul din ele, cel mai puţin răpus, şi am simţit puteri mai vii şi mai libere în dreptul, cel care nu fusese încă adus la orizontală pe masă niciodată. Îi inventam eu atunci starea, prin amintire, dar aşa am izbutit să-l scot la suprafaţă şi să-l oblig la rotiri încete şi ordonate care mă menţineau afară din apă. Stângul mi se părea ţesut în laţuri de cauciuc, nu doar exterioare, ci trecute prin el, era şi el unul din laţurile cu care se sinucidea. Mi l-am desşurubat, centimetru cu centimetru, sincronizându-i mişcările cu cele de plutire ale braţului drept şi când le-am simţit pe amândouă libere era să comit suprema prostie: să le ridic în sus în semn de izbândă, uitând că picioarele mumificate, parcă în ghips, nu puteau să calce apa, orice impuls m-ar fi tras la fund şi cred că lianele încă răzvrătite s-ar fi încolăcit într-un cosciug etanş. Tot ruşinea m-a salvat, un licăruş de luciditate care a înecat fiorul victoriei în nămolul neghiobiei. La urma urmei, mă eliberam nu din liane, ci din propria-mi imbecilitate, aşa că n-aveam motiv de bucurie şi de laudă. Mi-am continuat acţiunea de eliberare complet treaz, deşi repetam aproape identic gesturi precise dintr-o amintire mai veche care mi se proiecta ca un film: Cei 19 nuferi!...

Ce curioasă trezie! Nu gândeam deloc, nu inventam nimic, nici măcar nu-mi simţeam încordarea: pur şi simplu, repetam o scenă. Mai greu mi-ar fi fost să recit o poezie pe care o ştiam din copilărie. Acţiunea devenise simplă pentru că o guverna prin amintire, ca o forţă decisivă, certitudinea salvării, dar

strădaniile, munca, dezghiocarea erau crunte, supraumane, inumane. Mă întrebam dacă voi rezista până la capăt, dar ce bună întrebare! Ea mă obliga la economie de mişcări, la control permanent, la nepripeală, oh, nu era foarte simplu să te sustragi din sarcofagul acela vegetal, numai primenirea cu aer, pentru că o mare parte din timp o petreceam sub apă, cea mai mare parte, era o problemă şi de calcul şi de rezistenţă şi de coordonare a eforturilor! M-am descotorisit mai întâi de laţurile din jurul trunchiului, apoi mi-am eliberat un picior, metodic, mişcând pentru verificare, succesiv: coapsa, gamba, talpa, ba chiar şi degetele. În clipa când m-am convins, fizic, că numai piciorul drept mi-a mai rămas în temniţă, am stins ecranul amintirii care mă dirijase până atunci, m-am întrebat mereu: de ce? Poate dintr-un instinct de opoziţie, ultimul care ne mai rămâne, ca o condiţie a personalităţi, şi am comis gestul dement, cu o încredere oarbă, mistică, în urmările lui. Mi-am adunat toate forţele, dacă se mai puteau numi forte acele resturi de vlagă din muşchii istoviţi, şi m-am catapultat cumplit, înainte, ştiind că nu-mi voi putea scoate piciorul din chingi ci că voi smulge chingile cu rădăcini cu tot.

Şi chiar aşa s-a întâmplat! A fost singurul act de bravura din suma neghiobiei mele, nevăzut şi neştiut de nimeni atunci, un act inutil şi gratuit, din categoria acelora fără de care omul n-ar fi om, opunându-se pragmatismului, maşinismului şi altor înăbuşitoare şi exemplare ideologii cu mici erezii care-i permanentizează necunoscutele şi în ultimă instanţă libertatea. Mi-am desfăcut cu o singură mişcare ultimele noduri şi am pornit în indiana mea, mai prudentă însă şi mai moderată, spre chioşcul care de aproape părea copia mai excentrică a unui pavilion de fanfară din grădinile publice. Am urcat în el pe una din cele patru intrări cu scări, fiecare deschizându-se, probabil, către un punct cardinal. Deşi în mod sigur era vizitat de păsări, de şerpi, de broaşte şi de cine ştie ce alte jigănii, chioşcul arăta foarte curat, aceasta m-a frapat din prima clipă. Era vopsit proaspăt, măturat şi mai erau şi alte semne, insensibile, ale unor treceri umane recente. Nici urmă însă de şezlonguri, de scaune sau mesuţe de răchită, şi de alte obiecte care să presupună o utilizare mai de durată. Şi m-a frapat suprimarea vegetaţiei pe o mare suprafaţă: se tăiase un adevărat bulevard

subacvatic între chioşc şi ţărmul castelului. Aceste constatări le-am făcut, în câteva secunde, apoi m-am întors cu privirile la ţărm, în momentul, sau poate că momentul a fost acela care m-a întors, când s-au pornit strigăte şi aplauze. M-am ferit aruncându-mă pe podea, dar am mai apucat să zăresc fâlfâiri albe la fereastra deschisă a castelului, nu vagi şi speriate ca altă dată, ci ca nişte semnale făcute de un voal, pe care, până la urmă, mâna care-l flutura l-a lăsat să cadă, plutitor, spre pământ.

Am rămas mai multă vreme pe podeaua caldă, iscodind împrejurimile şi refăcându-mi forţele. Ajunsesem total epuizat, parcă numai în oase, gâfâind ca o locomotivă de reformă şi tiranizat de un singur gând: să-mi recapăt puterile, să-mi simt iarăşi carnea, încheieturile, răsuflarea. Şi-mi reveneam, mă redescopeream bucată cu bucată, parcă mă îmbogăţeam, eram în sfârşit om, iar plămânii, cei mai chinuiţi, cei care duseseră greul, degustau cu uimire aerul, cel de toate zilele, cel care nu cu mult timp în urmă avusese consistenţa şi izul prafului de puşcă.

M-am căţărat apoi pe acoperişul chioşcului, folosind o scară ad-hoc, confecţionată în mintea mea din arabescurile laturilor de lemn, era un acoperiş conic, cu un pseudo-obelisc în creştet care predispunea la lumânare şi la drapel, dar nu le-am făcut, deşi mă atrăgea ideea şi n-ar fi fost nevoie pentru asta decât de o simplă împingere şi o încordare a muşchilor braţelor, mă simţeam încă dator ruşinei si ea mă adulmeca şi mă ţesea iarăşi, nu sfârtecătoare ca adineauri, ci aproape duioasă, prilej ca s-o rebinecuvântez, aşa că am renunţat la simbolul de drapel biruitor cu care m-aş fi confundat, nu fără regrete, m-aş fi simţit bine, eu, pentru mine, nu pentru alţii, acolo în vârf: drept, cu pieptul încărcat de aer, cu braţele desfăcute, unindu-mă şi destăinuindu-mă în cele două poezii pe care mi le dedicase, poate chiar în ziua morţii sale şi a naşterii mele, unul din cei mai sensibili poeţi ai lumii: *„Ich bin sehr jung, Ich möchte jedem Klange”* şi *„Ich bin wie eine Fahne von Fernen umgeben!”*

Mă urcasem pe acoperiş nu pentru spectacol, cum îşi închipuiau probabil cei de pe mal, şi cred că se adunase tot satul acolo, de mă miram cum de nu se prăbuşeşte mica peninsulă, conturată atât de geometrică din înălţimi, încât părea

o platformă artificială, mă urcasem fără să mă gândesc la spectatori, nici nu-i văzusem, de altfel, nu voiam să-i văd, mă ascundeam de ei nevăzându-i, mă urcasem pe acoperiş pentru a-l folosi ca punct de recunoaştere în drumul meu de întoarcere, nu-mi ardea de aplauze, de ţţţţţ-uri şi de cruci băbeşti, fir-ar să fie! Mă interesa numai şi numai siguranţa revenirii la mal.

Din fericire prinsesem un moment bun: soarele îmi cădea în spate, adierile erau atât de molcome încât nici măcar nu încreţeau apa lacului, oglinda netulburată devenise un cristal magic care anula misterele din străfunduri până în depărtări, iar acolo unde vederea nu mai răzbea deosebeam vegetaţia subacvatică prin culoarea ei mai întunecată şi unduitoare. Am orbecăit îndelung până ce am descoperit şi am compus o trecătoare destul de încăpătoare prin vegetaţia luxuriantă, Am schematizat-o în câteva linii frânte, inegale, mirându-mă şi bucurându-mă când i-am găsit reprezentarea: părea o proiecţie a Casiopeei în apă, acel W scalen care ne atrage ochii pe cerul nopţilor. Am luat repere folosindu-mă de sălciile atât de diferite de pe mal, am aproximat distanţele şi lungimea fiecărei linii în metri şi apoi în mişcări de înot, în etalon de indiană, desigur, căreia-i calculasem de multă vreme centimetrii şi secundele, până ce am transformat trecătoarea în abstracţie geometrică: cele patru braţe inegale ale canalului subacvatic deveniseră laturile unor unghiuri cu lungimi şi deschideri precise. Am închis ochii şi am început să înot, imaginar, numărându-mi mişcările, deci metrii parcurşi, executând devierile la momentul potrivit, adică la secunda exactă şi astfel prima traversare a Casiopeei mele a durat cinci minute şi câteva secunde, fără să forţez şi să-mi impun recorduri. Am mai verificat de câteva ori distanţele, raportându-le şi la linia dreaptă căreia îi cunoşteam lungimea: 150 de metri, şi mi-am reluat antrenamentele cu ochii închişi, obişnuindu-mă într-atâta cu traseul imaginar încât nu mai simţeam nevoia reperelor. Eliminasem şi factorul timp din ecuaţia mea, întreaga Casiopee, cu liniile şi unghiurile ei, devenise suma unor mişcări de indiană.

Abia după ce am terminat cu matematica întoarcerii mi-am propus să privesc cu alţi ochi descoperirea: ca pe o sursă întâmplătoare şi neobişnuită de poezie şi de încântare imagistică, aşa cum o presimţisem şi cum as fi preferat-o, dar

senzaţia de exactitate şi de limpezire încă mai stăruia, ca o prelungire, ca o revărsare în conştient a instinctului de conservare. Nu puteam să văd altceva decât canalul meu care despica foarte sigur şi casiopeic vegetaţia încâlcită şi atotstăpânitoare a lacului. Era o cale absolut liberă, neîntreruptă de vreo barieră ierboasă, una din minunile superbe, fără pricină şi fără scop, ale naturii. Am revenit iarăşi la cifre, la cele mai necesare, la ultimele: din câte mişcări de indiană se compunea prima latură şi unghiul de schimbare a direcţiei pentru a continua indiana pe a doua latură, divizată şi ea într-un număr de mişcări, apoi devierea pe cea de a treia latură, folosind aceeaşi aritmetică a mişcărilor, apoi pe cea de a patra, cea mai lungă, pentru a ajunge, în sfârşit, la potoul pe care-l situam la vreo 25 de metri în stânga peninsulei supraaglomerate.

Mi-am agitat braţele spre cei de pe mal cu intenţia de a le face semn pentru marcarea timpului, dar era prea multă lume acolo, m-am răzgândit, refugiindu-mă încă o dată în calculele mele, care mi s-au reafirmat atât de precise, încât n-am mai stat la îndoială: am plonjat de pe acoperiş direct în ochiul uitat de ierburi din care se deschidea canalul şi mi-am început indiana cu pleoapele strânse. Una, două, trei! mişcările se succedau perfect, în ritmul pe care mi-l impusesem la antrenamentele imaginare, n-am mai deschis ochii, am continuat orb, ca să devină şi mai neverosimilă întreprinderea: nici o liană, nici o frunză, nici o atingere, cred că şi reptilele evitau zona aceea miraculoasă. Am acostat foarte aproape de punctul pe care-l întrevăzusem, ca după o scaldă obişnuită în ghiol, dar a trebuit să-mi astup imediat urechile împotriva vacarmului. Am reţinut totuşi câteva fraze mai inteligibile. Prima, ca şi prima îmbrăţişare a fost a lui Florin:

— Formidabil, băiete! În jur de cinci minute...

Apoi o alta mai tremurată, mai încărcată de emoţie:

— Ştii că ai rupt blestemul lacului?

O rostise Silviu, tocmai el, cel care urma să fie sacrificat întru ruperea acelui blestem.

Seara a fost mare petrecere mare. Deşi aproape la fel de încăpător ca o aulă, salonul Dobridorilor părea tixit. Erau şi oameni din sat, vecini şi niscaiva autorităţi, dar se pierdeau, sfielnici şi speriaţi, în masa gălăgioasă, inventivă şi infatigabilă a tinerilor. Nu ştiu când se înţeleseseră să se adune acolo, dar cam bănuiam pentru ce: cei mai mulţi îşi serbau bacalaureatul, fete şi băieţi, arborând aproape toţi veşminte de înaltă ţinută, pregătite evident de părinţi chiar pentru o asemenea ocazie pe care şi-ar fi dorit-o însă în alte spaţii, în alte aşezări, în alte vremuri. Mai erau câţiva tineri care participau la petrecere, oarecum mai modeşti în ţinută, dar mai gravi şi mai semeţi în comportament, probabil cei care săriseră o treaptă în cine ştie ce facultăţi, topindu-se însă şi ei, pe nesimţite, în atmosfera de sărbătoare, care, în fond, era şi a lor. Cel mai strălucitor şi în acelaşi timp cel mai degajat, în ciuda costumului său de o eleganţă suprarafinată, şi nu trebuia să fii cunoscător pentru a descoperi în croiala, în ţesătura şi modelul stofei o adevărată operă de artă, era Silviu, un Silviu adorabil prin felul cum se mişca şi cum vorbea şi cum privea: nimic prefăcut, nici o stridenţă, nici o dâră din fumurile aproape fireşti ale vârstei şi situaţiei, pentru că se şuşotea în grupuri despre succesul lui la bacalaureat, un singur 9 de la un profesor care declarase că 10 e numai pentru Dumnezeu şi poate odată în viaţă pentru vreun urmaş din lutul însufleţit, prea prolific, de el, acesta fusese „un anume Firea Ionel”, conchisese profesorul, înclinându-şi capul nu în faţa comisiei şi a candidatului, ci parcă spre o vedenie. Mi-a plăcut şi Florin, era cel dintotdeauna: sincer, vesel, prietenos, gata oricând să întoarcă la 180 de grade scenele penibile, mi-a plăcut mai ales când mi-a relatat foarte mândru, în calitatea sa de martor ocular, remarca ultimă a profesorului care îl îndumnezeise pe Firea şi mi-a mai plăcut un tânăr mărunţel, poate cel mai scund din adunare, pe care-l încadrasem de la început şi fără să greşesc în categoria studenţilor, mi-a plăcut pentru râsul lui: râdea tot timpul, cu toată faţa, cu umerii şi cu abdomenul, ba se bâţâia şi pe picioare, înviorând grupurile cu bancuri culese şi distribuite, de şi peste tot, şi finalizate cu o asemenea explozie de veselie că nimeni nu rezista agentului

contaminator. După câteva tururi făcute de el prin salon şi ciulind urechile când se afla în preajmă-mi, i-am prins stilul sau — cine ştie? — rolul: nu râdea şi nici nu vorbea la întâmplare, îşi bătea joc de nemţi şi de Hitler, aproape fără perdea şi cu tâlcuri care ridiculizau şi imbecilitatea, dar şi primejdia nazismului. Nu ştiu ce firoscos local întrezărind pericolul — oare nu eram într-o aşezare cu comandament german şi cu atâţia posibili prieteni ai tinerilor în uniforme cenuşii? — a tunat de undeva din penumbră:

— O fi râsul bun, da eu cred că e mai bun după un pahar şi haideţi, bre, să ne amintim ce s-a întâmplat astăzi pe lac! Ca să ne fie sărbătoarea plină. Eu pentru asta aş ciocni primul pahar. Ia fă-te, Dobridoare!

Din păcate, până să se facă Dobridor nepivnicer şi purtător de gâlgâitoare, pentru că izbutea să ţină în orice poziţie, deasupra mesei, în fiecare mână câte o ditamai damigeană, a trecut ceva timp, câteva minute care au izbit cu toate secundele lor în mine, ca la circ, după ce Torenzo şi Rolando se împroaşcă şi se ling cu flăcări albastre, sau îşi aruncă unul altuia bile de tinichea cât mingile de fotbal, după ceafă. Nu puteam să mă dizolv imediat, mi-aş fi ofensat prietenii, deşi poate că ei m-ar fi înţeles, dar erau atâţia necunoscuţi şi puţin-cunoscuţi acolo care ar fi putut defini în dispariţia mea ori cretinism şi scârboşenie infantilă, ori suprainfatuare deghizată, la fel de infantil, în modestie. Căutările, acostările, elogiile mă duceau din nou în lumea lianelor şi reptilelor, dar parcă mai neîndurătoare, mai sufocante. Şi nici nu le puteam spune că fusese o joacă, o exhibiţie, o aiureală, dar nici nu le puteam încă divulga secretul Casiopeei mele subacvatice, prea invizibilă de jos de pe mal, ca să nu se întâmple, şi într-un caz şi în altul, vreo temeritate orgolioasă cu urmări fatale. Ca de atâtea ori, presimţeam că voi alege calea sincerităţii, dar cât de uşor se putea confunda cu lăudăroşenia! Din fericire, timpul şi Dobridor alergau după recorduri, dar tot mă mai pironeau priviri şi tot mă mai aţâţau vorbe şi încă nu se apropia mintea ce de pe urmă. Poate că...

— Adevărul e că eram s-o păţesc, din prostia mea şi din cruzimea vegetaţiei. Iar acum, când îmi amintesc momentele fioroase, tare mă caută gustul unui vin pe cinste, în cinstea...

Staţi, staţi! În cinstea celor deştepţi de aici, care sunt şi foarte mulţi şi, dacă mă acceptaţi, în cinstea tuturor!

M-am repezit primul spre bufetul improvizat al lui Dobridor şi al Ilencuţei, ca să-i atrag şi pe ceilalţi, s-a produs îmbulzeală, s-au pătat câteva veşminte, preocupările s-au diversificat, ciocnirile şi urările s-au particularizat şi ele, mi-a sărit şi Florin în ajutor, îngrămădindu-mă într-un colt mai obscur unde se aciuaseră şi armencele, am mai umplut de două ori paharele, odată prin Florin, ca să-mi spună Anais că mâine soseşte Neruna, cu trenul, a doua oară prin Metaxé, ca să-mi spună Florin că voi avea un oaspete, cel de Crăciun, care va sosi tot mâine cu trenul, cineva a dat drumul la radio, bănuiam cine, câţiva s-au repezit asupra armencelor, Florin direct la Ilencuţa, iar eu m-am strecurat afară, ca pentru a controla camuflajul, era perfect, nici o licărire, la nici o fereastră, deci puteam să mă refugiez în camera mea. N-am aprins lumina. M-am lăsat pe patul tare, rezemându-mi capul de spetează, nici măcar nu mi-am pus o pernă, voiam să rămân treaz, pentru că aveam prea multe, prea multe de gândit şi de hotărât. Cred că am adormit instantaneu şi totuşi când Florin m-a zgâlţâit şi mi-a spus că se aprind zorii mi s-a părut că nu fac altceva decât să deschid ochii după ce i-am închis: în aceeaşi clipire. Rămăsese şi el la cele trei pahare de vin, l-am simţit, şi eram amândoi la fel de treji, deşi el nu dormise nici o secundă, mi-a mărturisit, dar imediat a adăugat:

— Eu însă n-am înfruntat lacul şi nici n-am tras pe roată ghearele morţii! Să nu crezi că nu te-am simţit...

— Oh! Dac-ar fi fost gheare, de fier, de oţel, cred că mi-ar fi venit mai uşor, nimic nu-i mai scârbos şi mai crud şi mai necruţător ca reptilele ăstea vegetale, mai ales că încep prin a te alinta: te mângâie, te ung, te gâdilă la început, parcă ar vrea să se împrietenească şi să se amuze cu tine! Dar dă-le dracului! Avem destule de discutat...

— Avem! Şi eu cred! a oftat Florin.

— Atunci de ce nu te-ai grăbit? l-am luat la rost, mai în glumă, mai în serios.

Lumina subţire, trasă direct de la acumulatorii de rezervă ai morii, nu mă lăsa să-i văd trăsăturile, dar îl puteam ghici şi după

vorbe, nu era în stare să se prefacă. Poate de aceea a început cu o întrebare care subînţelegea şi răspunsul:

— Şi de unde ştii că n-am mai trecut pe aici şi că mi-a fost milă să te trezesc?

I-am răspuns căutându-i urechea şi ciupindu-i-o uşor, cum obişnuieşte un om mare, un tată, poate, cu un copil drag:

— Dacă m-ai trezit în zori, când omul se lăfăieşte în cel mai plăcut somn, cum să nu mă fi trezit mai devreme, când nici nu erai sigur dacă dorm sau că am adormit? Un ssst, tot ai fi scăpat tu! Lasă! Nu-mi cere să-ţi răspund dacă dorm iepureşte, mai bine zi dacă te-ai lecuit de fenomenul Anais!

Nu s-a codit nici o clipă:

— M-a lecuit Neruna, la Bucureşti. Mi-a înşirat o poveste pe care, cică, ţi-a spus-o şi ţie, ca un gir că e adevărată. Mi-a bodogănit ceva despre un secret între voi, în aşa fel ca să rămână chiar secret, parcă-şi înfundase un căluş în gură. Apoi şi l-a scos şi mi-a zis că vrea să mă scutească, nu de suferinţă ci de penibil şi de ruşine. Aşa că am crezut-o şi am făcut foarte bine pentru că mi se oferă, fără farafastâcuri, un exemplar, cum să-ţi spun? Dublu, cel puţin...

Nu-mi trebuia mai mult şi nici nu voiam să ştiu. Tot dialogul fusese de fapt o introducere, poate pentru amânarea unor nelinişti, sau poate pentru a ne linişti, mai întâi, ca să le suportăm mai uşor. Tot el şi-a asumat prima lovitură în gheaţă:

— Pentru că ai tăcut la destăinuirea mea, adică eu cred că ai făcut-o cu un scop: ca să tac şi eu la nedestăinuirea ta, atunci, hai să nu ne mai aiurim! Tu ce zici?

Nu puteam decât să tac. Florin era prea deştept ca să-l rătăcesc cu vorbe prin neadevăruri şi în primul rând îmi era silă să mă port astfel cu el, dar nici nu puteam să-i vorbesc şi să-i cer să tacă, să-şi înece întrebările, să le uite, n-ar fi fost loial şi ar fi devenit şi riscant în consecinţe. Eram în dilemă, o dilemă multiplă, nu numai a prieteniei, a camaraderiei, cu esenţa lor, încrederea, dar şi a nehotărârii, mai ales a ei, pentru că ea ridica marea întrebare: ce e mai bine: a şti sau a nu şti? Parcă mi-ar fi ghicit gândurile, dar ăsta e un fel de a vorbi, i le transmiteam, prin intensitatea lor — sau, de ce nu — mi le transmitea el, prin undele aceleiaşi intensităţi:

— Tu crezi că e mai bine să ştiu sau să nu ştiu? m-a întrebat, cu voce mai gravă ca de obicei. Am formulat întrebarea în aşa fel ca să nu-ti determin răspunsul: n-am terminat cu afirmaţia. Eu însă vreau ca tu să ştii, deci îţi voi spune ce ştiu, adică ceea ce cred că ştiu. Şi poate că nici nu va mai fi nevoie de vreun răspuns...

Mi-a vorbit ca un elev, l-am înţeles. A vrut să fie şi explicit şi în limitele temei: fără insinuări şi fără exagerări, dar şi fără să-şi ascundă sau să-şi intimideze părerile. Nu ştiam dacă foloseşte, deliberat, o metodă, sau era în mod firesc dirijat de un anumit adevăr, şi mai că înclinam spre îmbinarea celor două surse retorice, amintindu-mi premisa pe care mi-o impusese: „nu sunt nici prost, nici orb!” aşa a început, apoi a continuat şcolăreşte, cam astfel: în cenaclul nostru sunt oameni de mare valoare intelectuală, inutil să mai discutăm despre ei şi să-i ridicăm în slăvi, calitatea inteligenţei lor i-a dus inevitabil, i-a forţat, s-ar putea spune, la întâlnirea şi acceptarea unor deziderate şi aspiraţii umane care nu puteau fi decât cele mai nobile şi mai arzătoare, cele mai înalte, concentrându-se, toate, foarte sigur şi foarte clar, în noţiunea atotcuprinzătoare de *libertate*. Numai că această idee, această noţiune, acest adevăr cu puterea lor foarte grea de seducţie, dar şi de respingere, trezeşte şi aţâţă şi menţine tot felul de neprieteni, de opozanţi, de duşmani, adică ideologii şi practici, concentrate şi ele într-o noţiune şi realitate: dictatura. Şi dacă ne imaginăm libertatea ca un simbol, ca un drapel înălţat de nişte mâini şi ameninţat să fie sfârtecat, sau nici măcar lăsat să se ridice, mâinile acelea nu se vor descleşta prea uşor, sau nu se vor descleşta deloc, apărând şi apărându-se, *acţionând*! Deci:

— E cazul să mai caut vorbe, să mai traduc ceea ce e scris într-o limbă atât de clară? m-a întrebat Florin, căutându-mi şi strângându-mi braţul. Vorbele din cenaclu, nu zic chiar toate, pentru că mai exişti şi tu cu nopţile şi poeziile tale, şi Bălănuţ cu arghezismele lui, şi alţii cu sfielile lor şi poate cu ochi şi urechi mai obosite, sau mai nedispuse la receptări, vorbele celorlalţi, ale corifeilor, nu le mai simt acum doar ca pe nişte antrenamente intelectuale, ca pe nişte dueluri superioare. Ah, ce săbii ascuţite si strălucitoare! Cum să-ţi spun? Încerc să mi le amintesc, să triez, să adun, să descopăr. Ştii ce senzaţii-imagini

îmi stârnesc în clipele acestea? Impulsuri! Deşteptări! Încărcări de conştiinţe! Cuirase interioare! Parcă nişte înarmări, dar nu pentru zei şi religii, ci pentru membre, pentru priviri, pentru gesturi, pentru acţiune! Să mai întreb ce s-a întâmplat cu Lilia, sau de ce s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat? Să te întreb despre plecările tale, neaşteptate şi misterioase, despre zilele fără de casă din vacanţa de Crăciun? Asta acum mi-a venit în minte, din cauza coincidenţei...

M-am gândit că e timpul să-l opresc:

— Ai anticipat singur, ca o prepremiză, că poate nu va fi nevoie de nici un răspuns.

— De vreun răspuns! şi-a amintit el.

— Cu atât mai mult! am supralicitat, cotind aproape neloial: Şi-ţi mulţumesc pentru aceste semne, de fapt unul şi acelaşi, în care ti-ai încadrat neperoraţia. Ai monologat totuşi foarte frumos şi, mai ales, inteligent. Te felicit şi te rog să-mi spui ce te doare!

Oare îmi va înţelege răspunsul? mă întrebam şi căutam să-i citesc gândurile, în lumina zorilor, invadatoare, pe faţa sa care respingea orice măşti artificiale. Era si surpriză, dar pe un fond întunecat, de mâhnire şi durere, diluându-se încet, încet, spre resemnare. Dacă ar fi simţit că tristeţea mea e şi mai mare! Dacă mi-ar fi simţit măcar bătăile rele ale inimii sub masca aceea mârşavă de cvasiindiferenţă şi cvasicuriozitate!

— Bine! a acceptat el, împotrivindu-se probabil unei neaşteptate deziluzii încă neajunsă dezamăgire. Bine! a repetat, după un oftat de supunere în faţa inevitabilului, pentru a-mi sugera, sau a mă încredinţa, fără cuvinte, că trecuse hopul. Vreau să te gândeşti: când şi unde suntem şi cu cine suntem? Eu, de pildă, mi-as asuma riscul rugului, dar pe alţii nu i-aş vrea deloc sub ameninţarea flăcărilor, nu numai pentru că ar fi nevinovaţi, dar poate pentru că gândesc sau simt altfel...

Nu m-am putut reţine să nu-i strâng mâna, pentru toate: pentru maturitatea, neaşteptată, a gândirii sale, pentru discreţia sa, netrâmbiţată, pentru tăria sa, şi mai ales pentru înţelegerea atât de profundă, până la sublim şi eroare, a conceptului de libertate. Îşi încordase şi el mâna, aşa ne-am despărţit în acea zi încă a Domnului, în acel început de zi care se va retrage, nu ştiam, cu orele sale obişnuite şi neobişnuite, într-o noapte a tuturor nopţilor.

Nu m-am dus pe cerdac pentru micul dejun şi i-am răspuns cu un mormăit de oboseală si somnolenţă celui sau celei care mi-a bătut în uşă, probabil ca să mă întrebe dacă merg la gară, pentru că l-am auzit pe Florin scuzându-mă, într-o şoaptă pe care urechile-mi aşteptătoare au distins-o destul de clar:

— E mort de oboseală, abia acum dă socoteală aventurii de pe lac! Să-l lăsăm să-si revină...

Eram foarte treaz, de când plecase Florin nu încetasem să mă gândesc la ultimele lui fraze, pe care de altfel le provocasem. Mă întinsesem pe pat hoţeşte, cu hainele pe mine şi cu pătura trasă deasupra. Mă înnebunea neîntâlnirea cu Neruna, neîntâmpinarea ei la gară, dar n-aveam altă cale pentru reuşita planului meu, trebuia să-i las să plece, eram sigur că se vor duce toţi, pe jos, foarte devreme, ca să-şi prelungească plimbarea. Trecuse aproape un ceas de când auzisem poarta deschizându-se sau închizându-se ultima dată şi altă mişcare nu mai simţisem prin curte. M-am uitat totuşi precaut pe fereastră, abia clintind perdeaua groasă de cânepă, şi bine am făcut, pentru că tocmai în momentul acela Florin cobora treptele cerdacului, iar Ilencuţa se retrăgea ca o Evă fără frunză în întunecimile paradisului părăsit pentru câteva clipe. Am mai aşteptat vreo jumătate de oră, trăgând din când în când cu ochii pe după perdea, dar în afară de plecarea Ilencuţei, cam la un sfert de oră după neizgonirea lui Florin din paradisul abia descoperit, alte evenimente nu s-au petrecut. Am pornit şi eu spre gară, fără grabă, mai rămăsese destul timp până la sosirea trenului, dar tot am mai apucat să văd o siluetă feminină, departe, atât de departe că nu putea fi decât a morăriţei, cea dublă, cum o nuanţase Florin.

Un sfredeluş a început să mi se învârtească în inimă când am ajuns la barieră, dar nici în stânga, nici în dreapta, pe drumul Vânătorilor, nu se zărea vreo mişcare şi nici inima dezţepată nu mă predispunea şi nu mă pregătea, prin convulsiile acelea care se transformă în presimţiri, pentru o întâlnire întâmplătoare cu faetonul arătărilor albe. Am luat-o în dreapta, pe drumul Vânătorilor, respectând planul pe care mi-l făcusem după plecarea lui Florin din cameră. Trebuia să ajung la gară pe altă cale, înconjurând drumurile şi potecile directe pe unde putea să treacă alaiul Nerunei, să-mi găsesc un loc ferit din care să

aştept plecarea trenului şi să observ toate mişcările şi mai ales cărăbănirea prietenilor, pentru a-l putea acosta, nestingherit, în cel mai prielnic moment, pe musafirul anunţat, neliniştitor şi nu foarte dorit. Ce bine că-l avertizasem pe Florin, de cu seară, când am aflat vestea, să nu recunoască si să nu intre în vorbă cu nimeni altcineva din cei care coboară din tren, în afara Nerunei! Eram sigur că nezărindu-mă în hărmălaie, fratele lui Dinoiu va găsi un loc mai adumbrit unde să mă aştepte, ba chiar dacă m-ar fi zărit, cred că la fel ar fi procedat. Venea incognito şi nu voia să fie remarcat, mai ales dacă va zări cunoscuţi pe peron, asta era impresia mea şi ajunsesem la ea printr-un raţionament elementar: dacă n-ar fi urmărit incognito-ul nu mi s-ar fi trimis mesajul că voi avea un oaspete, cel de Crăciun, ci că ne va vizita fratele lui Dinoiu, cunoscut de aproape întreg grupul nostru.

Ajunsesem într-un anumit punct în pădure din care, după calculele mele, trebuia să cotesc spre gară, şi chiar am întrezărit o cărare care nu putea să aibă alt liman, dar tocmai când să fac pasul am auzit în urmă zgomote îndepărtate, care aduceau a tropăit de cai. Era faetonul, în cursă vijelioasă, parcă s-ar fi luat la întrecere cu trenul care-şi anunţa şi el apropierea prin zgomotul roţilor şi fluieratul sirenelor. Am aşteptat, cu mâinile în şolduri şi cu respiraţia reîntoarsă parcă din sarcofagul vegetal. Era o aşteptare naivă, pentru că nu puteam fi văzut, în cazul că s-ar fi întâmplat şi această minune, decât o fracţiune de secundă, neîndeajunsă pentru a fi recunoscut, şi la urma urmei de ce voiam să fiu văzut şi recunoscut? Oare de ce-mi cream miraje imbecile, când poate chiar în acea clipă, în gară...? Faetonul a trecut vâjâind pe lângă mine, întrerupându-mi gândurile, dar neîntrerupându-şi goana. Am desluşit doar două pete alb-albastre, ca o zdreanţă de fulger, dar mai departe, prin tunelul nu prea luminos pe care-l alcătuia drumul Vânătorilor prin pădure, o fâşie albă, ca o pasăre, părăsind geamul faetonului şi oprindu-se în ramurile unui copac. Am alergat şi am găsit-o. Mi-am înfăşurat-o în jurul gâtului şi am pornit fluierând, în surdină, spre gară.

Dinoiu, mezinul, învârtea cu opinteli grele, sărmanul, deci nu prea era obişnuit cu muncile hesiodice, axul unei fântâni din apropierea gării. L-am lăsat să-şi ducă treaba, la capăt, parcă

pentru a-mi dovedi că nici nu ştie să se descurce în uzanţele rurale. Nu izbutea să bea din ciutură şi cred că aproape toată apa i se vărsase la picioare sau pe haine, pentru că se deşirase într-o poziţie neverosimil de oblică, spre orizontală, ca să-i ajungă buzele la marginea găleţii. Arăta cam pleoştit când a dat cu ochii de mine, dar s-a înviorat repede, ca scăpat de o mare grijă. Mi-a întins mâna udă şi fleşcăită de rotirea la manivelă:.

— Mi-a fost teamă că nu ţi s-a spus, sau că nu vrei să mă iei în primire. Să nu-ţi faci probleme: i-am zărit de la geam şi am coborât pe partea cealaltă, aşa că nu m-a identificat nimeni, asta e absolut sigur!

Prin urmare îşi dorea şi îşi păstra incognitoul! Ceea ce mi se părea şi absurd şi irealizabil. Cum îşi închipuia ca poate rămâne neobservat într-un sat cu câteva sate de suflete, dacă le adunam şi pe cele ale veneticilor? Să fi venit doar pentru scurt timp, adică pentru o acţiune anume? Probabil că asta era. Atunci de ce mi se anunţase ca musafir?

— Ştiu foarte multe despre satul vostru, a început el cu explicaţiile. Ştiu că s-a instalat o comandatură germană, ştiu că sunt mulţi tineri din alte părţi, printre care te poţi strecura uşor, ştiu că mai sunt gazde cu camere libere, ştiu chiar că vă bălăciţi toată ziua într-un ghiol lângă moară, aşa că făcând plajă şi plimbări solitare, sau în coada vreunui grup, nu te ia nimeni la ochi: unul printre atâţia, poate ceva mai excentric, mai singuratic, sau preocupat de toceală, dacă umblă toată vremea cu manuale în mână. Le am aici în servietă...

Deci nu putea fi vorba de o scurtă vizită sau de a misiune zgomotoasă şi mai ales nu mi se împlânta ca musafir. Mă gândisem şi la această eventualitate, după tulburătoarea concluzie a lui Florin, dar nu ajunsesem la descoperirea rolului atât de liniştitor de om de legătură, pe care o subînţelegeau explicaţiile sale. Mă gândisem la o gazdă, apropiată, vecină cu gospodăria lui Dobridor, la nea Iftode, cantonierul. Mi-a cerut să-i descriu locuinţa şi drumul până la ea, cu repere precise:

— Ca să nu ne vadă nimeni împreună şi să nu se ştie cum am ajuns la ea. Voi spune că m-a îndrumat acolo un om din sat, o femeie, un moşneag, voi găsi eu ceva. Se poate aranja si cu masa acolo? Să nu fie ăsta inconvenientul.

— Cam peste tot se întâmplă aşa, i-am răspuns, unde stai acolo şi mănânci. Sigur, sigur nu sunt, dar omul e şi înstărit şi gospodar, aşa că n-aş vedea de ce să facă excepţie.

Am fixat apoi întâlnirile, regulate, numai noaptea, într-un loc anume, la gardul care despărţea cele două gospodării şi semnalele pentru cazurile de urgenţă. Mergeam spre sat pe drumul pe care venisem eu spre gară şi ajunsesem la barieră fără să întâlnim pe cineva şi nici nu se vedea nimeni prin împrejurimi. Dar problemele grele, cele care mă frământau, încă nu le discutasem. Şi-a dat seama. Ne-am tolănit pe iarbă, după un tufiş înverzit, destul de departe de drum.

— După câte înţeleg, mi-am făcut curaj, vei sta mai mult în casă şi motivul învăţăturii mi se pare...

— Nu neapărat! m-a întrerupt el. Voi sta şi în casă, dar nu mai mult, sau ai vrut să spui: mai mult decât alţii?

Întrebarea mi se părea fără rost, pentru că mă interesa mai mult răspunsul. I-am şi spus:

— Nu e cazul să calculăm împărţirea timpului: cât aşa şi cât aşa. De vreme ce vei ieşi în lume e imposibil să nu fii văzut, dar asta n-ar fi nimic, din păcate câţiva te cunosc şi am impresia...

Iarăşi nu m-a lăsat să termin fraza:

— Evident că voi fi văzut, dar nu trebuie să fiu recunoscut. Probabil că aici ai vrut să ajungi.

— Şi aici, i-am dat dreptatea care i se cuvenea, dar până la cealaltă problemă, aş vrea să ştiu, adică m-ar interesa cum o vei rezolva pe prima, pentru că nu-mi închipui că vrei să te deconspir rugându-i pe cei care te cunosc să se prefacă a nu te cunoaşte, deşi...

— Deşi, a clipit el din ochi, s-ar putea să ajungem şi aici în anumite cazuri, limitisime, ca să zic aşa, dar n-aş vrea, n-aş vrea deloc. Voi încerca un deghizament simplu şi eficace, de pildă: nişte ochelari odioşi, cu ramă groasă şi o mustăcioară subţire, sub care să crească una reală, apoi un basc veşnic pe cap. Veşnic, pentru că nu ştiu să înot, dar îmi place să mă bălăcesc, până la brâu şi, bineînţeles, cât mai puţin alături de voi, sau mai bine zis: cât mai departe de voi. Crezi că e cineva care ar putea să mă recunoască şi după datele pe care ţi le-am oferit? N-am stat prea mult timp şi de prea multe ori împreună. Aaa, da, ştiu care-i hiba, frate-meu, savantul!

— După masca pe care mi-ai descris-o, i-am spus, fără să încerc să-l liniştesc ci exprimându-mi chiar părerea, nu cred că ai fi recunoscut prea lesne, doar dacă te-ai băga mereu în sufletul nostru. Există totuşi cineva care te-ar putea descifra, nu numai fiindcă te-a văzut şi v-a văzut, ci pentru că e foarte deştept şi e şi aducătorul mesajului, dar în privinţa lui, te asigur să nu-ţi faci nici o grijă! Nici mie n-o să-mi spună!

— De-aceea i s-a încredinţat mesajul! mi-a zâmbit Dinoiu, mezinul, presimţindu-mi surpriza. Şi cealaltă problemă, cea mai gravă? m-a ţintuit el.

Dar îi pregătisem şi eu o surpriză, începută în timpul somnului camuflat şi bătătorită după primele lui destăinuiri:

— Mi-ai dat a înţelege că mai există *cineva* printre noi, cel care ţi-a dat atâtea informaţii despre întâmplările de aici. Nu te întreb ca să-mi controlez si să-mi admir flerul, ci poate, mă gândesc tot mai mult, ca să te pun în gardă! E un individ scund, foarte scund şi cam durduliu, cu o faţă rotundă, care râde tot timpul, cu toate membrele şi reliefurile şi care, nu ştiu dacă trebuie să-ţi mai spun, e curajos foc şi antinazist cu banderolă pe piept. El e?

Fusese o întrebare inutilă. Pe măsură ce-i descrisesem individul, faţa lui Dinoiu-mezinul se întuneca. A ridicat scurt din umeri, era un tic al stărilor nervoase, mai târziu mi-am dat seama, dar tonul şi-l păstrase, calm, domol:

— Îţi mulţumesc, foarte mult, pentru această punere în gardă! Poate că la un moment dat va trebui să-mi schimb deghizamentul, să devin frate-meu, am mai făcut-o. Numai tu vei şti! Din clipa aceea vei avea altă misiune, sau şi alta: să mă fereşti de toţi cei care mă cunosc. Inventează orice, dar să nu intre nimeni în vorbă cu mine! Cu cât îi vei convinge să li se pară asta un lucru normal, cu atât va fi mai bine pentru toţi! A mai rămas ceva din problema...

S-a întrerupt singur, parcă ştiindu-mi răspunsul: tăcerea. Urma, sau poate că predase la şcoala lui Firea: prevedea, intuia, deştepta. N-avea de ce să-i fie teamă lui Florin: Dinoiu-mezinul făcea şi el parte din elita apostolilor libertăţii. Rugul îi aparţinea cu toate flăcările si scânteile. Cât de simplu şi cât de sigur îţi poate spulbera cineva îndoielile!

Am plecat eu, mai întâi, spre sat.

— Hai să fugim! mi-a spus Neruna, sărindu-mi în braţe. Hai să refacem plimbarea din iarna trecută, pe malul lacului! Am atâtea să-ţi spun! Şi vreau să te felicit, eroule, şi vreau să te sărut, chiar! Si vreau... dar ce-i cu moda asta, cu eşarfă la gât şi când s-a lansat? Doamne, ce mătase fină, parc-ar fi de paianjen şi e atât de feminină! Mi-o dai? Ba nu, nu! Mai bine s-o pierdem, sau s-o facem... Nu-ţi spun acum! Am eu un gând...

Ameţisem. Mă ameţise. Era atât de frumoasă şi de tânără şi de zveltă şi mi se părea uşoară şi fragilă ca o libelulă. Era în şort, dezvelindu-şi până la jumătatea coapsei picioare de manechin, iar prin bluza, aproape la fel de subţire ca eşarfa pe care o uitasem la gât, i se zăreau sânii liberi şi rotunzi şi atât de siguri de impetuozitatea lor marmoreeană, dar aş fi vrut să-i simt calzi şi vii şi zvâcnitori.

— Hai! m-a trezit ea din fascinaţie, pentru a mi-o reda şi mai năucitoare. Hai, eroul meu nesuferit şi ingrat şi văduvit de cea mai frumoasă şi mai fierbinte admiratoare Cum ai îndrăznit fără mine? Şi cum ai izbutit fără mine? O să te pedepsesc, bagă de seamă, chiar cu eşarfa...

Cum mai gâlgâiau uimirile şi neliniştile în mine! Şi peste toate o spaimă umplută de ruşine şi o frică laşă, de elev din cursul inferior înainte de a fi prins copiind, fumând şi cu mâna în buzunarul pantalonilor.

— Oh, Neruna, Neruna! atât am apucat să spun, în noapte de foc şi de jar, ca o erupţie mocnită, devastatoare.

M-a luat de mână, căprioară cu ochi miraţi şi căutători de primejdii, şi s-a lipit de mine, o clipă doar, pentru, a-mi înspăimânta cutremurele:

— S-au dus toţi spre pădure, la terenurile de sport, eu l-am dăscălit pe Florin cum să-i atragă şi le-am promis că voi veni la prânz să-i iau. Ai priceput? La prânz, nu la o anumită oră, aşa că pot să mă aştepte până seara. De fapt toţi îmi sunt complici, toţi ştiu că vreau să fim împreună, cu excepţia lui Silviu, dar să ştii că s-a schimbat mult după ce i-am făgăduit, cred că i-am făgăduit totul, chiar şi întâietatea, care va fi numai a ta şi pe care o visez si o vreau!

Ajunsesem la ghiol, era multă lume, dar nu ca alte dăţi, unii şi unele plecaseră odată cu Silviu şi Florin, cu Anais şi Metaxé, sau le luaseră mai târziu urmele. Din cei rămaşi cred că nici unul nu avea alte priviri decât pentru fata de lângă mine, până şi cei rătăciţi prin apă se repeziseră spre mal ca să vadă minunea, cu ţţţ-uri, cu psss-uri, cu coate, cu şoapte, cu zgâiri incredule şi chiar cu guri căscate.

— Noroc că-s cu tine! mi-a spus Neruna şi iarăşi şi-a lipit o clipă capul de umărul meu. Fac asta ca să rămână hămesiţii de pe maluri în stadiul pe care nu l-ar fi suportat nici o clipă dacă m-aş fi plimbat singură sau cu vreun slăbănog înfumurat. Arăţi grozav după atâtea zile de soare şi de înot, şi mai că-mi vine să cred că tu eşti cel contemplat, nu eu, cum îţi închipui, probabil, iar după isprava de ieri... Dar ştii că nu mi-ai făcut nici un compliment?

Ne întinseserăm, ca pentru plajă, pe mica peninsulă care fusese, doar cu o zi înainte, startul tentativei mele de sinucidere. O priveam, dorindu-mi-o ca pe o flacără; mistuitoare, aprinsă, aproape, învăluindu-mă, umplându-mă pentru că nu-i cunoşteam decât cuvintele, multe, repezi, seducătoare, dar nici un adevăr, nici cel pe care i l-aş fi atribuit eu, adevărul meu, încă nu mi se înfiripase. Oare pentru că era o zeitate, care nu se destăinuie niciodată, menită doar să nască religii, credinţe şi rugăciuni? N-o alesesem pentru că nu puteam s-o aleg, nu-mi dăruia decât vise, nici măcar dorinţi, era prea departe şi nefiinţă, mă lăsasem şi mă lăsam ales ca pentru a asculta o poruncă dintr-un decalog încă nedescifrat. Am închis ochii şi am sărutat-o subţire, pe obraz, ca şi cum aş fi atins-o cu o aţă.

— Oare cine suntem? m-a întrebat, uimită de gestul meu. Hai să ne ascundem undeva şi să ne privim şi să ne descoperim.

M-a luat de mână, prefăcându-se că mă ridică şi eu prefăcându-mă că mă las ridicat şi am mers, am mers, când ea înainte, când eu, până ce ne-am pomenit într-o poiană din care se înălţa, chiar în mijlocul ei, o moviliţă verde, cu un foişor în vârful ei. Ne-am urcat, ţinându-ne de mână, pe movilă şi apoi în foişorul cam putred şi clătinător, parcă anume pentru a zări, dintr-un alt unghi şi foarte aproape, castelul în toată splendoarea lui.

— Oare nu suntem în domeniile lor? m-a întrebat Neruna, speriată şi căutând protecţie în braţele mele.

I-am arătat zidul despărţitor, la o aruncătură de piatră de noi. Nu i se vedeau decât câteva fragmente printre arborii înfrunziţi. Din câteva unduiri ameţitoare s-a sustras din braţele pe care le căutase, apoi s-a ridicat în vârful picioarelor, sprijinindu-se cu mâna de umărul meu.

— Nu vrei să le dăm un spectacol? m-a întrebat. Prea se uită cu toate ferestrele la noi şi zău că ne potrivim si suntem cei mai frumoşi!

Nu mi-a aşteptat răspunsul. Şi-a întins şi celălalt braţ, mi le-a încolăcit pe amândouă în jurul gâtului, s-a apropiat şi mi s-a lipit, toată, îi simţeam şi gambele şi genunchii, dar se topea şi se unea cu mine, numai sânii nu se supuneau contopirii, păstrându-şi orgoliul, duritatea şi toate tresăririle, mi-a găsit buzele cu ochii închişi şi m-a sorbit şi am sorbit-o, îndelung nesăţioşi, fremătători, căutând alte zvâcniri şi alte reliefuri cu palmele în care ni se revărsaseră toate simţurile.

— Nu aici şi nu acum! s-a smuls ea din îmbrăţişarea care începea să ucidă. Mai întâi vreau să ştii cine sunt şi ce vei primi de la mine, ce ai putea să primeşti! a schimbat brusc sensul şi tonul, azvârlindu-mă în lianele reci ale amintirii. Hai să tragem cortina şi să găsim alt loc, mai comod, colo sub salcie, da?

Am urmărit-o, în mers şi-a scos bluza şi s-a eliberat şi de şort, în mişcări graţioase, de dans, apoi s-a întors spre mine: era ca un nud de bronz al lui Dalou, şi mi-a cerut maioul ca să-şi apere pieptul de înţepături când se va întinde pe iarbă.

— Vino şi tu! mi-a poruncit şi mi-a arătat un punct la o întindere de braţ de ea, desenându-mi perimetrul cu arătătorul. Ca să evităm atingerile, cele dorite sau involuntare...

Se schimbase toată mecanica lumii, nu din pricina mea, eu nu făceam altceva decât să-mi interpretez rolul de ales şi eram decis să-l joc până la capăt. La urma urmei, tot ceea ce se întâmplase între noi ţinea de lumea miracolelor, iar miracolul acelui spaţiu şi acelui timp era ea, eu mă socoteam un muritor hărăzit norocului de a mă afla, o clipă, în acea lume. Niciodată n-aş fi îndrăznit altceva decât s-o contemplu, nu mi-aş fi strecurat-o nici în vise, dacă nu mi le-ar fi dăruit ea, nimic: nici o schimbare, nici o revenire, nici o retragere, nici o uitare, nici

chiar gândul că *n-a fost nimic între noi* nu m-ar mai fi surprins, era legea lumii în care, pasager, mă nimerisem.

— Să ştii că-mi place tot mai mult Silviu, i-am destăinuit cu glas tare singura mea posibilitate de răzvrătire.

— Şi mie! mi-a mărturisit la rându-i, privindu-mă şi cu ochii şi cu sânii întorşi spre mine. Iar asta e un atu în plus în jocul nostru şi el se află în mâna mea.

— E inutil să mai adaugi ceva, m-am resemnat, şi era chiar ceea ce simţeam, toate atuurile sunt în mâna ta, pentru că de fapt nici n-ai distribuit cărţile, n-ai inventat decât jocul, mi l-ai revelat, ai indicat şi locurile. Şi cam atât!

— Şi despre roluri de ce nu vorbeşti? a ridicat ea glasul. Nu e un singur rol, al tău, mai e şi al meu...

— Poate că e şi un al treilea! am încercat să ţintesc în mijlocul întregului adevăr.

— Sunt două, numai două, în acest joc! s-a încăpăţânat ea. E al meu, într-adevăr, eu l-am inventat, dar numai pentru două roluri şi am ştiut de la început că rolul cel mai grav va fi al meu, poate că numai şi numai din cauza asta am inventat jocul care nici nu e joc, e viaţă şi încă unul din momentele ei sublime. Priveşte-mă! Şi iată-mă fără nici un ascunziş, fără nici o frunză. Fac şi o rotaţie, lentă ca să nu-ţi scape nici o suprafaţă, nici un relief de pe trupul meu. Iată-ţi şi închiderea, zăvorul care te aşteaptă şi te va primi! Acum mă ştii toată, nu doar aşa cum nu m-a văzut încă nimeni, ci cum nimeni nu mă va mai cunoaşte vreodată. Iată ce-ţi dau pentru Noaptea pe care vreau să mi-o dai, cea de a treia, sau poate prima! Iată ce-ţi dau, pentru că aşa vreau eu! Pentru că aşa am hotărât într-o zi, pentru că vreau poezie, pentru că sunt rea, pentru că vreau să cucereşti, nu să ţi se aştearnă la picioare, pentru ca să se întâmple o clipă mare în lume, poate numai a mea, nu a noastră, pentru că sunt o minune, o minune!

— Eşti o minune! O minune! i-am spus foarte calm, ca o contră la vehemenţa ei. Tu poate că o proclami, sub impresia unui moment, dar eu o cred şi am crezut-o înainte de a o simţi tu. Nu-i un compliment, Neruna, e o credinţă...

S-a apropiat de mine, am rămas câteva clipe îmbrăţişaţi şi tremurând, făcând parcă schimb de zguduiri, apoi s-a desfăcut şi a sărit în picioare într-o trezie pe care o simţeam de durată.

— Voi fi a ta şi vei fi primul meu bărbat! şi-a repetat ea hotărârea veche, supunându-se parcă şi unei mistici. Te aştept oricând şi oriunde vei voi tu, dar aş dori să fie noaptea şi în patul tău, l-am văzut astăzi, înainte de a te întoarce de nu ştiu unde. Îţi voi fi toată, înţelegi? Dar pentru asta îţi cer să mai rupi, încă o dată numai pentru mire, blestemul lacului. Şi să se întâmple asta noaptea, înţelegi? În noaptea asta, chiar de-ar fi să izbucnească un cataclism! Vom petrece la noi, sus, toată seara, dacă vrei până la miezul nopţii. Şi dacă mâine în zori îţi voi zări năframa fluturând în vârful chioşcului, nu trebuie să-mi spui decât când vrei să viu. Ţi-am spus: oriunde şi oricând, ţi-am spus şi dorinţele, pe care ştiu că mi le vei respecta...

— Vei vedea mâine în zori năframa în vârful chioşcului! i-am spus ca un jurământ.

— Poate că nici nu sunt crudă! a încercat ea să mă convingă, foarte timid, dar imediat a cuprins-o exaltarea: Vreau şi eu mult, vreau un gest suprem în schimbul unuia la fel. Sunt nebună, sunt romantică, vreau să-mi concentrez toate nebuniile şi visele şi toate dorurile într-un singur moment, vreau o amintire unică, despotică, zău, crede-mă, sunt tânără, sunt frumoasă, sunt pură, s-ar putea chiar să fiu o minune!

Ne-am reîntâlnit în salonul din casa mare, la cină, la petrecere. Nu ştiu de unde scosese Silviu, pentru că el era marele amfitrion, atâtea ispite lichide, atâtea licori şi arome. Erau şi câteva stele româneşti, vechituri din pivniţele Brătienilor, Ambroziilor şi ale cine ştie căror monseniori, dar cele mai multe proveneau din străinătăţi, tot vechituri: vinuri şi tării, care ar fi făcut senzaţie la licitaţiile internaţionale şi s-ar fi adjudecat doar pentru vârsta şi autenticitatea ambalajului.

— Asta e recompensa babacului! părea că se scuză Silviu, arătând spre barul zăpăcit şi indiscret. Chiar a doua zi după bacalaureat, mi-a înmânat foarte solemn cheile de la pivniţă, invitându-mă să iau orice şi oricât, probabil şi în amintirea propriului său succes, de acum jumătate de secol, când i s-a oferit ca trofeu o sticlă de şampanie! Nici n-a îndrăznit s-o bea, i se părea o abstracţie sticla aceea învelită în aur, a păstrat-o ca porte-bonheur si stă şi astăzi într-o firidă specială, în pivniţă. O sticlă de şampanie! Asta în 1900! Oare de ce şampanie? De unde auziseră despre ea, pentru că de văzut n-avuseseră unde

s-o vadă, în vitrinele târgului lor năpăstuit? O sticlă de şampanie! Costase probabil mai mult decât un costum sau un palton. Părinţii lui, bunicii, lucrau cu ziua într-o fabrică de ulei...

Da! îmi plăcea Silviu. Îmi plăcea tot mai mult, dar nu puteam s-o uit pe Neruna, rotindu-se sub sălcii, goală, nebună şi zeiţă, şi dezvelindu-şi bujorul, ca Rada, iar mai târziu strigându-şi virginitatea şi întrebându-mă dacă nu e chiar o minune. Oare poţi să refuzi un dar al zeilor, poţi să-i refuzi pe ei, pe ei înşişi dăruindu-se? Dar de ce naiba îmi căutam scuze poetice? Neruna era ceea ce era: o făptură de vis, vie, neîncepută, unică, iar eu: un încănebărbat, hrăpăreţ, neloial, un oarecare mişel, care văzând-o, visând-o şi amintindu-şi-o, o dorea până la sinucidere, sau poate căruia i se oferea pentru sinucidere! Şi jur că în clipa aceea uitasem de Casiopeea mea, cea care putea să mi-o aducă pe Neruna, atât de nedrept de uşor, pe patul meu tare, de lemn, în braţele mele, în carne, în sânge, în amintire.

M-a trezit ideea unei absenţe ciudate, controlate: nu-l văzusem încă pe Florin deşi îl simţeam acolo. Poate că nu voia să fie văzut pentru că nu-l căutasem. L-am descoperit şi i-am urmărit mişcările. Se ascunsese într-un fotoliu adânc, probabil că-l împinsese el în ungherul acela întunecos. Îl părăsea des, furişându-se cu mişcări de felină, pe un fel de casiopee a lui ferită de lumină, numai la bar şi de acolo înapoi, pe acelaşi drum, de fiecare dată cu alt pahar în care-şi turnase din altă sticlă. Ceva din atitudinea lui îmi spunea că solicitudinea şi relaţiile sale cu bufetul foarte încărcat aveau totuşi un scop: voia cu orice preţ să se îmbete. Nu ştiu dacă ar fi fost o noutate pentru el, fiecare, cu excepţia, poate, a bolnavilor şi fricoşilor, se îmbătase, măcar o dată, o noutate era însă hotărârea lui de a se îmbăta şi metoda facilă pe care şi-o găsise; cred că eram copil când am auzit prima dată, nu ştiu cine cui îi spunea:

— Doamne, nu mai amesteca băuturile! Vrei să te îmbeţi?

Şi ce băuturi se puteau amesteca atunci? Probabil vin alb cu vin negru, sau rachiu cu ţuică, sau toate acestea între ele. Pe când bufetul nostru...

— Doamne! i-am zis lui Florin. Nu mai amesteca băuturile! Vrei să te îmbeţi?

— Pe jumătate cred că sunt! mi-a răspuns. Şi vreau, zău că vreau! În zori am simţit puţin gust de infern în camera ta, apoi

am urcat de câteva ori la ceruri şi ştiu că nu s-a rupt scara, apoi am izbutit un salt mortal, puţintel pe burtă, dar nu erau prea mulţi spectatori, apoi am tras la o poartă cu plasă vreo sută de şuturi dintre care jumătate înăuntru, iar portarul era neamţ, neamţ veritabil, apoi am văzut-o pe Neruna lăsându-se ca o pasăre în mijlocul nostru, parcă pentru a suci, din păcate nu de tot, de tot, gâturile tuturor nemţilor şi nu numai ale lor, apoi mi-a reuşit perfect saltul, cel de al doilea. Numai succese din zori până-n seară, şi când am văzut atâtea sticle întinzându-mi gâtul şi plângându-mi-se că-s pline şi prea borţoase, mi s-a năzărit ideea să nu nedreptăţesc pe nici una. Iar tu! În rolul mamei, formidabil! Exact aşa îi spune babacului: „Doamne, nu mai amesteca!” De ce nu-i spune: Virgil, dragă? De ce nu-mi spui: „Florinel, amicule, dragule, dracule, cretinule, beţivule, îmbătatule.” Uf! cred c-am trecut de trei-sferturi...

Mi-am adus şi eu un pahar. Îl umplusem cu şampanie, probabil sub influenţa amintirii lui Silviu.

— Aia ce-i? m-a întrebat Florin. Nu cred c-am gustat din lichidul ăsta. Ia dă-mi şi mie! Huuu! Nu-mi place I E prea acru şi înţeapă! Vreau ceva dulce şi uleios!

M-am purtat ca un imbecil, oare ce mi-o fi venit? Am vrut să-l împiedic să se ridice din fotoliu, el s-a zbătut, a izbit dezordonat cu cotul măsuţa încărcată de pahare aproape pline, mâna reflexelor iuţi era încă pe umărul lui Florin, iar cu stânga n-am putut opri decât prăbuşirea mesei, nu şi alunecarea paharelor. Am devenit centrul tuturor privirilor, Florin s-a înfundat ca un căţel în fotoliu, fetele au fugit după mătură şi făraş, deşi nu mai era nevoie, Ilencuţa se şi repezise, bine înarmată, spre locul dezastrului, eu mi-am golit mai întâi paharul de şampanie, pe care nu-l sacrificasem întru salvarea celorlalte, cu el în mână am oprit căderea mesei şi cred că nici un strop n-a evadat din el, de, reflexul nu izvorăşte din calcule, apoi mi-am cerut scuze, nu ipocrite pentru că eram chiar vinovatul:

— Am făcut-o şi nu ştiu ce să regret mai mult: paharele? Licorile risipite? Mizeria de pe podea?

— Lasă, lasă! s-a înţepenit Ilencuţa, amintindu-mi o poezie de beţie a lui Dimitrie Stelaru. Era musai să se întâmple, pentru că n-am făcut-o cu voie. Eu zic să fie întru pomenirea tuturor celor care au pierit în străfundurile lacului, a fost şi un nepot de-al

meu printre ei, iartă-l Doamne! Şi pe dumneata să te ocrotească sfinţii şi să te ţină în sănătate, că mult bine ai făcut deznodându-ne din vraja aia blestemată...

S-a ciocnit, bineînţeles, dar eu parcă mă tăvăleam prin cioburile încă negăsite de mături, mă imbeciliza postura de erou, nici pe Neruna n-aveam curajul s-o privesc, mai ales pe ea, care simţeam că mă caută, dar n-au fost decât câteva clipe de suferinţă, pentru că s-a iscat, pe neaşteptate, alt centru de interes. Prin uşa care se deschidea cu încetinitorul pătrundeau, eleganţi şi oarecum miraţi de spectacolul care li se înfăţişa, ultimii membri ai clanului: Sergo şi Adorian. Ne-am părăsit şi noi, cei de lângă fotoliu, locurile, mai molateci şi mai şovăitori, ca să se poată termina efuziunile familiale, uitându-ne unul la altul ca în nişte oglinzi, pentru a ne controla şi retuşa zâmbetele de circumstanţă. Sergo ne-a îmbrăţişat, foarte vesel şi nu ştiu de ce amenințându-ne pe amândoi cu degetul, Adorian ne-a întins, ca un avocat solicitanţilor, mâna, pentru mine găsind şi câteva cuvinte, deloc formale:

— A, epigramistul! Ne vom distra, prin urmare...

Cine pe socoteala cui? m-a efleurat prima întrebare, dar mi-am scos-o imediat din minte pentru că era alta la care mă simţeam incapabil să răspund, atât de zăpăcitoare îmi apărea: Oare ce legi, ce întâmplări, ce religii guvernau şi dirijau sosirea oaspeţilor din casa morii? Bine! Eu am venit cu calabalâcul, eram singurul liber şi fără nici o obligaţie, de nici un fel, în Capitală! Anais şi Metaxé pentru că-şi terminaseră şi ele, ceva mai târziu cursurile, deşi puteau s-o aştepte şi pe Neruna! Silviu şi Florin pentru că trecuseră hopul, dar de ce-l aduseseră numai pe Sergo, în trecere, şi nu şi pe Neruna ca să rămână de tot? Pe urmă nu mai era de înţeles: Neruna, dimineaţa, cu trenul, Sergo şi Adorian, seara, cu o maşină militară. Ei doi se înţeleseseră, dar de ce nu şi cu Neruna? Îmi scornisem intenţionat această problemă neimportantă şi la urma urmei falsă ca să mă fofilez din discuţia, care — nici nu se putea! — se încinsese, parcă spre bucuria lui Sergo, în jurul aventurii de pe lac. Şi totuşi, tare aş fi vrut să aud replicile lui Adorian şi mai ales să-i cunosc gândurile!

Am înfulecat şi eu câte ceva din bunătăţile de pe masă, nu voiam să mă încarc, de sticlele cu băuturi nici nu mă atingeam,

îmi ajunsese paharul de şampanie, mă doream în afara locurilor, şi totuşi simţeam cum mă pătrund friguri şi fierbinţeli, probabil ale gesturilor încă neîncepute, şi mă uitam din când în când cu coada ochiului la Neruna, iar ea se uita aproape tot timpul pe fereastră, printr-o tăietură firavă a perdelii, uneori şi la ceasul de pe mână, îndemnându-mă parcă s-o imit, se apropia ora 10, noaptea era, după toate semnele, groasă — ba nu, fusese! — pentru că Neruna a început deodată să bată din palme şi apoi să ne destăinuie motivul bucuriei sale:

— Dac-aţi ştii ce lună superbă a străpuns norii!

S-au vânturat imediat propuneri poetice de promenadă, dar tot ea, vestitoarea clarului de lună, li s-a împotrivit: cu nourii vicleni, cu gropile de pe drumuri, cu patrulele nemţeşti, cu interzicerea lanternelor şi felinarelor şi cu:

— Mai bine să ne culcăm, pentru că şi mâine e o zi, şi o noapte! a completat-o ea pe Margaret Mitchell, repetându-mi totodată jurămintele.

Înainte de a pleca am poposit câteva clipe în camera lui Florin. Eram sigur că din înşiruirea de cauze ale beţiei sale, una lipsea, poate la fel de importantă ca primele două, o cauză tristă, ca să completeze întregul şi adevărul beţiei: bucuria şi durerea. Se trezise de-a binelea, aşa că am renunţat la filozofărie, n-aveam nici timp, nici chef pentru asta. I-am spus direct:

— Să nu fii trist, Florin! Dacă nu ţi-am spus nimic, înseamnă că n-a venit nimeni. Vreau să-mi înţelegi vorbele, în toate sensurile lor. Ceva mai clar nu ţi-aş putea spune: capitolul musafirului de Crăciun s-a închis şi aşa *trebuie* să rămână!

Am folosit intenţionat verbul. Florin era foarte treaz, a priceput şi mi l-a înapoiat aşa cum trebuia să-l primească:

— Îţi mulţumesc foarte sincer. Aşa *va* rămâne! Dacă n-ai fi venit tu încoace, te-aş fi vizitat eu, pentru scuze, îţi sunt foarte dator...

— Nu-mi eşti dator cu nimic! l-am întrerupt. Eu am fost găgăuţă şi nu mi-o iert. Nu mi-am închipuit niciodată că voi cenzura pe cineva la băutură, aşa cum eu nu pot suporta o asemenea cenzură. Tu să mă scuzi! Dar să terminăm cu prostioarele, că pe aici ne învârtim. Ar mai fi ceva de spus, adică ar mai trebui să ştii ceva. Îţi mai aminteşti de mărunţelul de-

aseară, ăla care se hlizea tot timpul şi făcea fanfaronadă politică, ăla cu bancurile anti? Cred că trebuie să ne ferim de el! Asta ar mai fi fost până la: Noapte bună!

Era lună, lună, cu umbre şi mistere, sporind, ca în metafora lui Blaga, taina nopţii, parcă şi căldura uimitoare a aerului şi apoi a apei tot de la ea venea. Mi-am făcut hainele ghemotoc şi le-am îndesat în rămurişul răchitei care-mi indica începutul Casiopeei. Nu-mi oprisem decât eşarfa, pe care o simţeam în jurul gâtului ca pe un colier de aburi. Îmi obişnuisem picioarele cu apa, nu mi se părea deloc rece, dar nici nu mă speria frigul, apoi am început să-mi ung trupul: coapsele, abdomenul, subsuorile, umerii, întâi mai subţire, apoi mai abundent, până la bălăceală, după care am trecut la exerciţii de respiraţie, adânci şi prelungite. Simţeam fizic, în fibre, în plămâni, în ochi, în artere cum se creează o relaţie necunoscută, de simpatie, de prietenie între mine şi noapte, poate numai între mine şi noaptea aceea. Făceam parte din noapte: eram al ei şi ea era a mea...

Dar felinarul cerului s-a stins atât de brutal şi de năprasnic încât urechile aşteptau speriate bubuitura. M-am uitat spre cer: nu mai era, aşa cum nu mai erau pământul, apa, aerul şi plăsmuirile lor. Era numai noaptea: bezna, vâscoasă, materială, oare ea îmi atingea pielea şi părul? Dar era o atingere blândă, caldă, maternă, nu mă descoperisem, doar cu câteva clipe înainte, al nopţii, nu-i apar-ţineam, tot, în toate metamorfozele ei? Oh, nu noaptea cu lună, aceasta era noaptea, aceasta era adevărata ei stăpânire, imperiul ei, întunericul, cea mai vastă şi mai întinsă constantă a universului, singura cu care ne putem imagina şi veşnicia şi nemărginirea! Nimic nu exista mai amplu în univers, stelele, sclipirile, lumina erau accidente, jocuri, extravaganţe ale prea plinei şi veşnicei nopţi. Parcă nici nu mai doream luna, cea creatoare de mistere, mă obişnuiam, mă împrieteneam cu întunericul, cu sinceritatea. Parcă auzeam în depărtări un clipocit. Da, îşi avea şi întunericul misterul lui: zgomotele, dar erau atât de multe şi de indefinite şi de diferite, încât le-am lăsat în contopirea lor, într-un întreg, tot atât de imens şi de răspândit ca însăşi noaptea!

Nu m-am întrebat cum voi ajunge la chioşc prin bezna aceea, primul drum prin Casiopeea îl făcusem tot în întuneric, ca mânat de o presimţire. Şi totuşi am închis ochii când m-am împins în

apă şi mi-am continuat indiana cu ochii închişi, fără grabă, aproape fără zgomot şi mai ales fără nici o teamă. Alunecam ca o făptură a apei şi a nopţii, un singur gând mi se năzărise în minte, o între-bare: oare se va usca eşarfa până în zori, ca să fluture acolo, din vârful obeliscului? Trecusem de al treilea şi ultimul unghi, îmi mai rămăseseră puţine mişcări până la chioşc. Am deschis ochii: nu se schimbase nimic, noaptea nu-şi încetase şi nici măcar nu-şi zdrenţuise stăpânirea. Mă oprisem undeva, călcând apa. Ce senzaţie stranie! Ştiam că doar la câţiva metri în stânga mea se află chioşcul, dar nu era decât noapte. Numai în dreapta, departe şi uneori parcă aproape, se zăreau lumini înăbuşite, albastre, nesclipitoare: ferestrele castelului, pete în noapte. Am făcut şi ultimele mişcări, am întins mâna dreaptă şi am strâns degetele. Minunea se înfăptuise. Prinsesem muchia unei trepte. M-am înălţat în muşchi, până ce am atins-o cu piciorul, apoi am urcat scara mândru şi cu braţele desfăşurate ca nişte aripi, respirând metodic şi scuturându-mă de apă, ca un căţel. M-am lăsat pe podea, ca pentru o flotare, am şi făcut câteva, apoi m-am întors pe spate. Eram în întuneric, în noapte, la jumătatea dintre vis şi aievea, poate că undeva, ceva va bate miezul nopţii, voiam să prind acolo miezul nopţii, ştiam cum: îl voi decreta eu. Ce rost mai aveau minutele sau secundele trecute sau neajunse? Mi-am spus: în această clipă este miezul nopţii!

Şi în acea clipă mi-am dat seama că nu sunt singur! Auzeam şi respirări şi foşnete undeva foarte aproape de mine. Nu halucinam, nu trebuia decât să întind mâna pentru a simţi fiinţa. Dar spre cine, spre ce? Cine, ce era acolo, în aceeaşi noapte, în momentul aceleiaşi tăceri? Duhovnicească aceea teribilă, ca o întrebare a începutului şi sfârşitului, materializată chiar în semnul întrebării — dar oare cum? — începea să mă împăienjenească, răspânditoare, cu frig, mai întâi pe suprafeţe, apoi scobind în adânc, parcă pentru a-şi uni în mine toate celulele. Mă înghesuisem în mine, zgribulit şi dârdâind, era tot ce se întâmpla cu trupul meu în paralizia care mă plumbuise şi ştiam că doar la câţiva metri, la câteva rostogoliri doar, se află o scăpare uriaşă: apa. Şi deodată m-am descătuşat şi n-a mai rămas decât frigul, cutremurător, total, inuman, mai înfiorător decât spaima. Mă scosese din plumb şi mă aruncase frigului,

vieţii, lumii o simplă atingere, nu de dihanie, nu de strigoi, era atingerea moale a unei mâini, mi se dezvăluise prin tremurul, ca pe nişte clape, al degetelor. Dacă n-ar fi fost îngroparea aceea în gheaţă! Dar tot am avut puterea să-mi târăsc mâna undeva unde ştiam că o voi întâlni pe cea caldă şi binefăcătoare. S-a întâmplat, dar contactul acela cu fragmentul de căldură m-a înfrigurat şi mai tare.

— Nu mai pot! am clănţănit mai mult ca să-mi fac curaj. Trebuie să mă arunc în apă! Trebuie să mă îmbrac în ea!

Oare vocea care mi-a răspuns era vocea pe care o aşteptam, sau mi se îngăima din vise sparte şi neterminate?

— Oh, non! Restez, je vous en prie. Vous avez froid, je sais, je vous entends, j'entends claquer vos dents, mais il y a un remède, le plus naturel et le plus vieux: approchez-vous, oui, approchez-vous, sans peur, je suis une pauvre femme. Vino, ici! Quel malheur que je parle un si mauvais roumain. Oui, approchez-vous. Brrr! mais vous êtes comme un glacier!...

M-am apropiat, încet, centimetru cu centimetru, de teamă că o voi ucide cu sloiul în care se prefăcuse trupul meu, dar încă înainte de a o simţi, de a o atinge, m-a acoperit cu o cuvertură groasă şi pluşată în care m-am înfăşurat printr-o semi-rostogolire. M-am lipit de ea şi am început să-i simt şi să-i preiau căldura, prin acea pătură groasă care-i transmitea ei răceala mea. Am rămas aşa multă vreme, fără să mai scoatem vreo vorbă, ne auzeam doar respirările şi ne împrumutam uneori scurte unde seismice. Abia când frigul mi-a ieşit cu toate fărâmele din carne şi din oase, m-am gândit că prin rostogolirea care mă înfăşurase în pătură s-ar fi putut s-o dezvelesc pe ea. Mi-am scos o mână şi am căutat. Nu, era şi ea la fel de înfăşurată ca mine, probabil în cealaltă jumătate a păturii, uriaşă, pentru un prici, nu pentru două persoane. Mişcarea mea a declanşat, probabil, mişcările ei. M-a învăţat, prin gesturi, să mă rostogolesc pentru a mă dezveli şi apoi să revin fără a mă mai înfăşură în pătură, ci trăgând-o ca pe o cuvertură, deasupra. Ne-am întâlnit calzi, sub un înveliş cald, mâinile au căutat-o şi au descoperit-o la fel de goală ca mine, nu m-a lăsat s-o sărut, şi-a înfundat capul în pătură, dar mi-a urcat mâinile spre sâni şi mi-a modelat palmele în căuşe şi talere pentru a-i cuprinde şi a le simţi greutatea. Îmi venea să strâng şi am făcut-o, până la

gemete, dar nu erau gemete de durere, pentru că nu-şi smulgea, ci îşi îndesa şi mai mult sânii în căuşul palmelor mele, poate tot ca să se apere de durere, m-am gândit, şi am început să-i mângâi, apoi le-am căutat sfârcurile cu buzele, erau catifelate şi tari, ca nişte zarzăre necoapte, şi n-am nedreptăţit şi n-am protejat pe niciunul, i-am iubit egal, intens, nerăbdător. O simţeam cum tremură şi-i auzeam respiraţia întretăiată de gemete şi convulsii, dar a avut puterea să se retragă din îmbrăţişare şi din mângâieri şi să se îndepărteze, parcă pentru a mă privi.

Noaptea nu se miluise, nici o rugă şi nici o ameninţare nu-i îndulcise tirania, întunericul stăpânea absolut, eram orbi, dar eu o vedeam şi cred că mă vedea şi ea, mi-a şi spus mai târziu, îngăimând o limbă româno-franceză, ajustată şi cu expresii nordice, o limbă pe care n-aş putea s-o reproduc aici, de aceea voi recurge la limba română, la limba mea, străduindu-mă să redau cât mai fidel sensurile monologurilor ei şi pe cât se poate frazele, aşa cum mi le mai amintesc. În timp ce-mi vorbea, îmi înţepa cu degetele umerii, braţele, pieptul şi coapsele şi uneori îmi căuta şi-mi urmărea, strângând, de la un capăt la altul, fibrele muşchilor. Mă provoca să-i încordez şi într-un asemenea moment, când mă strânsesem ca un bolovan, m-a sărutat pentru prima dată, m-a sărutat lung, deschis, umed, sorbindu-mă lacom, parcă să-mi ia tot aerul, să mă golească de toate încăputurile. Mă săruta, alunecându-şi buzele pe buzele mele şi înfigându-şi, dureros, degetele încovoiate ca nişte gheare în proeminenţele trupului meu, în bicepşi, în deltoid, în tricepşi şi-n pectorali.

În pauzele dintre sărutările care deveneau tot mai dese şi mai sufocante şi mai provocatoare de cutremure, uneori însă apăsate şi nemişcate ca-n pietrele lui Brâncuşi, îmi povestea, în idiomul ei pitoresc, scene atât de detaliate ale cărui erou eram, încât dacă nu mă urmărise de foarte aproape, ascunsă undeva, sau deghizată cine ştie cum, în mod sigur urmărise joaca noastră cu binoclul sau cu luneta. A început, râzând în hohote, oh! râsul ca şi plânsul e acelaşi în orice limbă, cu întâmplarea de coşmar de la barieră. Dacă nu ne-am fi prostit atunci, şi-a stăpânit ea hohotele, ambiţionându-ne să distrugem bariera şi, înecaţi de sudoare, nu ne-am fi lepădat cămăşile ude, poate că

nu s-ar fi întâmplat nimic. În acele momente a început să-mi iubească şi să-mi dorească trupul, când mi-a văzut lacurile de sudoare în găurile dintre muşchi, nici n-a mai interesat-o cine sunt...

Dar, de fapt, cine sunt? Un student oarecare! i-am răspuns. Începând de la toamnă, abia am terminat liceul, *un jeune quelconque, trop jeune, peut-être*, care în nopţile celelalte, cu lună, compune poezii. Poezii! s-a speriat ea. Ce fel de poezii? Marşuri? tam-tam-tam? Dar nu mi-a mai aşteptat răspunsul. Mi-a adus capul între sâni şi a început să mă sărute pe creştet, şoptindu-mi, din când în când, şi deşi vorbisem tot timpul în şoapte, abia atunci am avut revelaţia, şoptindu-mi duios, dar nu cu o duioşie a dragostei, cu o duioşie tristă, tremurândă? *oh! mon gvidán, mon gvidán!* După alte îmbrăţişări mi-a amintit întâlnirile surprinzătoare cu faetonul. I-am spus ce denumire i-am compus din silabele unor vehicule asemănătoare: *cu*peu, ca*re*tă, calea*şcă* şi iar a apucat-o râsul. S-a chinuit să rostească, silabic, cuvântul, după intonaţiile mele, şi uneori aproape că reuşea, dar când se forţa să-l spună întreg, ori îl uita, ori îl încurca; ori o apuca râsul. M-a întrebat, tot într-o pauză de reverie, deloc în glumă, dacă urmăream cursele faetonului anume ca să-i tai calea şi nu m-a crezut când i-am spus că toate întâlnirile se datorau hazardului. „*Cest impossible!* s-a revoltat ea. *Pas de mensonges entre nous!"* Şi m-a obligat să-i dau cuvântul de onoare, după ce am refuzat să jur, explicându-i că nu pot să jur pentru orice fleacuri. Nu s-a supărat, a acceptat şi chiar i-a plăcut refuzul meu şi explicaţia, pentru că, mi-a zis, îi confirmau seriozitatea precoce pe care mi-o intuise, *bien que tu as besoin, souvent, de faire l'enfant.* Iar a început să râdă, amintindu-şi, cum era firesc, despre bălăceala noastră din ghiol, încâlcindu-se în cuvinte multe minute. Parcă îmi fotografiase toate năzbâtiile şi nu şi-a ascuns bucuria de a nu fi cochetat cu nici una dintre fete. Nu le băgase în aceeaşi vopsea, ba chiar mă uimea prin fineţea şi profunzimea cu care le zugrăvea caracteristicile şi deosebirile; unele noi pentru mine. Lui Anais îi remarcase înfăţişarea de piatră dăltuită şi frenetică şi mai ales siguranţa ei provocatoare, iar lui Metaxé o feminitate ascunsă şi uneori speriată, cauzată sau urmată de reverii dese şi dureroase. *Elle a peur*, mi-a tradus ea, dar o teamă ciudată, o

teamă feminină, parcă i-ar fi teamă pentru trupul ei, pentru carnea ei, teama de a rămâne nedescoperită. *Oh, malheuresemnet je connais cet état!* Şi m-a strâns, încleştată, cu toate puterile ei. Despre Neruna nu mi-a spus atunci nici un cuvinţel, parcă nu i-ar fi remarcat apariţia, deşi mi-o imaginam undeva, la o fereastră a castelului, urmărind cu binoclul, cum făcuse, sigur, şi până atunci, în toate amănuntele, nebuniile pe care le comisesem la moviliţă şi apoi sub sălcii cu Neruna. Dar era curios că nici eu nu mă gândeam în acele momente la ea, deşi din cauza ei, vrăjit şi forţat de ea, eram acum în braţele unei femei străine! Eram în braţele unei femei străine! Abia atunci mi s-a părut că evadez dintr-un vis, poate pentru a mă refugia — salvator? sinucigaş? — în altul. Nu eram în braţele Nerunei, cele poate neatinse şi nemângîiate. Eram în braţele...

În braţele cui? Nu identitatea mă preocupa, ea şi dispărea ca întrebare, mă înfiora fantastica înlocuire, nu doar a unui vis cu altul, ci a unei făpturi cu alta. Ce căuta ea acolo, în spaţiul acela absurd care urma să mi-o ofere pe Neruna? Ce baghetă magică inversase polurile lumii noastre? Ce căuta ea acolo? Oare putea să-mi răspundă? Mi-a răspuns absolut neaşteptat: mă aştepta! N-am crezut-o. Mi-a jurat. De unde ştia şi de ce credea că mă voi reîntoarce în chioşc, nu ziua, când aş mai fi putut repeta încercarea şi când văzând-o n-aş mai fi dus-o până la capăt, ci noaptea, în adâncul nopţii, în cea mai fără de lună noapte care fusese pe pământ? De ce? Pentru că aşa a hotărât ea! *Parce que j'ai decidé ça!* şi era foarte sigură de ton, am simţit, rostise fraza ca un singur cuvânt, ca pe o formulă magică. Trebuia să mă întorc, a continuat ea cu aceeaşi unduire duioasă în voce cu care îmi rostise numele dăruit de ea, trebuia să mă întorc, *et décidément pendant la nuit*, altminteri de ce ar fi stat şi de ce aş fi găsit-o acolo? Tot nu înţeleg, tot nu sunt convins că ea m-a chemat acolo şi că era absolut imposibil să nu vin?

M-am îndepărtat şi eu, pe toată întinderea braţelor noastre, unite doar prin degete, ca pentru a o privi, cum făcuse şi ea mai înainte. O vedeam, mi-o închipuiam şi n-o supuneam nici unei comparaţii. Ne-am apropiat prin braţe, încet, ca două magnete care-şi reţin forţele, ca două magnete însufleţite şi gânditoare, întârziind clipa atingerii. Şocul şi fulgerul s-au produs în acelaşi timp. Ne-am zdrelit unul în altul şi ne-am încetat existenţa

umană, pentru că nu mai eram în lume, pluteam undeva în noaptea universală, într-un spaţiu tainic al ei, creat numai pentru noi. Nu eram oameni, eram alcătuiri şi răspândiri, eram pori care se întâlneau, fiecare căutându-l pe fiecare, eram fire ale fostului corp, ale fostelor corpuri, care se împleteau, fiecare găsindu-şi-l pe-al lui, eram celulele care-şi mutau identităţile şi cromozomii, nu mai eram eu şi nu mai era ea, era numai dorinţa, suma tuturor alcătuirilor noastre şi apoi a fost numai dăruirea, prin toate suprafeţele, reliefurile şi toţi fiorii noştri, până la întregul plural, adunat de doi vulcani în erupţie, închizându-se fiecare cu craterul celuilalt, într-o sudură totală, pentru a-şi păstra şi a-şi schimba toate zguduirile şi încărcăturile. Oh, nu există în toată arta lumii o operă mai încărcată de sensuri şi mistere, mai zguduitoare, mai umană şi mai adevărată decât *Sărutul lui Brâncuşi*!

În mişcările, rostogolirile şi nemişcările noastre, cele ale cutremurelor lăuntrice, nu ne deslipeam şi nu ne despărţeam din întreg, nici după surpările năprasnice şi gâlgâitoare, care rupeau noaptea şi ne deschideau prăpăstii de lumină orbitoare, în care ne afundam sau rămâneam suspendaţi, ca un pendul al nopţii ce-şi bătea singur secundele fericirii, lăsându-ne învăluiţi de torente dense de lumină sau ciuruiţi de fulgere calde. N-o părăseam nici o clipă, rămâneam mereu al ei, puternic, necunoscut mie însumi, altul, în sfârşit: bărbatul, rămâneam mai departe al mişcării nedespărţitoare, provocând ca un demiurg, după plac sau după chemare, cataclismele voluptăţii. Şi-mi repetam marele adevăr al acelei nopţi: Abia îmi începeam viaţa!

Dar norii păreau că se subţiază, că se destramă, speriaţi de reîntoarcerea astrului de zi, de virilitatea şi neîngăduinţa lui. Încă nu era lumină, nici o geană, nicăieri, era numai presimţirea ei, ca un semnal pe care ni-l dăruia noaptea cea prietenă. I-am captat tremurul dorinţei — o cunoşteam atât de bine prin trup! — încât m-am înfricoşat că va fi ultima şi ne-am iubit disperaţi, ca nişte sinucigaşi care vor să se unească prin sfârtecare. Am rezistat totuşi surpării, reîntâlnindu-ne în mângâieri şi săruturi blânde, parcă de recunoştinţă.

Dar s-a desprins din braţele mele ca o fantomă ameninţată de zori, şi-a acoperit capul cu un şal, i-am auzit mişcările şi i l-am pipăit, şi-l înnodase sub bărbie, probabil că era şalul alb, cel pe

care i-l văzusem de atâtea ori la ferestrele castelului şi ale faetonului, m-a cuprins cu braţele, şi eu am vrut s-o ridic, poate în slăvi, dar ea nu s-a lăsat, mi-a sărutat ochii ca să-i închid, mi-a sărutat şi urechile, dar pentru a-i auzi şoaptele:

— Je t'attends, mais prends garde! Seulement pendant les nuits noires, je te conjure, seulement quand the Moon is down! Dans les nuits sans lune. Au revoir, mon Gvidán!...

Mi-a luat mâna ca s-o conduc până la scară, cea spre bulevardul subacvatic care ducea la castel şi am ţinut-o aşa până ce i-am auzit clipocitul picioarelor în apă, apoi am, mai rămas o secundă, pentru a ne simţi ultima dată făpturile, prin degete, prin vârfurile lor, atingerea s-a subţiat, s-a stins, apoi i-am auzit foşnetul corpului în apă şi zgomote estompate din înotul ei.

Departe, la orizont probabil, valuri albicioase porniseră asaltul asupra întunericului şi nopţii şi agonia iminentă parcă mă întrista. M-am uitat de-a lungul bulevardului şi am zărit-o chiar când se ridica din apă la ţărmul castelului. Era o fantomă subţire, parcă din spume, nici contururi n-avea. Nu i-am văzut mâna fluturând şi nici ea nu putea s-o vadă pe-a mea, dar ne-am simţit, pe undele noastre, amândoi. Zorii răzbeau din depărtări. Undeva, pe podeaua chioşcului, am distins o pată albă şi tot atunci mi s-a relevat şi culoarea aurie a păturii în care ne iubisem. Eşarfa nu se uscase. Mi-am înnodat-o udă în jurul gâtului, apoi m-am lansat în indiană pe Casiopeea mea, pentru prima dată cu ochii deschişi. Vedeam fulgere, numai fulgere, dar nici nu le vedeam, le simţeam bune, încălzindu-mi trupul şi aprinzându-mi în el, pretutindeni, amintiri.

Nu m-am culcat. Mi-am scos din cufăr caietul meu de liceu şi am început să scriu, să scriu *Cea de a treia noapte*, prima şi singura adevărată. Nu m-a căutat nimeni. Cine şi de ce? Îi luase pe toţi, după ea, Neruna, la ghiol. Am auzit-o chemându-i şi i-am auzit plecând. Eşarfa se uscase la gâtul meu în timp ce scriam.

Se întâmplase în noaptea de 29 aprilie.

— Poate că e mai bine aşa! mi-a spus Neruna când ne-am pomenit singuri, pentru nu ştiu câtă vreme, pe pajiştea ghiolului. N-am dormit toată noaptea, nici eu, nici ele. Ţi-am bătut la geam şi nu erai, dar n-am avut curajul să mergem pe malul lacului. Cunoşteau toată povestea şi convenţia noastră, le-am spus-o cu o zi înainte de a le trimite aici, la tine, şi erau să mă omoare, aseară, când au aflat nebunia nouă pe care ţi-o impusesem. Fuseseră sigure că mă voi mulţumi cu prima ta traversare, sau măcar cu repetarea ei în plină zi. Am fost zmintită, ştiu, acum mă apucă groaza când mi te închipui noaptea, şi încă ce noapte, Doamne! Orbecăind printre ierburi şi lighioane, şi te rog să mă ierţi pentru gândul inconştient şi ucigaş, dar la fel de mult te rog să fii sincer şi să-mi răspunzi: oare nu merita?

Îmi venea greu să-i răspund, nu numai din cauza nopţii în care mă născusem acolo şi care ştergea orice alte nopţi din imaginaţia mea, anulându-mi însăşi puterea de a mi le imagina, dar mai era şi acea Casiopee care înlătura orice risc, transformându-mă într-un profitor, poate chiar într-un şarlatan. Cât de sincer puteam să fiu? Dacă n-ar fi existat noaptea aceea, acolo, şi fantoma care se ridica subţire şi de spumă la ţărm, n-aş fi avut nici o remuşcare: Aş fi chemat-o pe Neruna! Dar ea? Întrebarea m-a pocnit atunci pentru prima dată:

— Dar tu ai fi venit?

S-a retras şi ea într-o tăcere lungă, care mă uimea şi pe care n-o puteam înţelege. S-a decis greu, de aceea cred că şi-a adunat adevărul:

— Dacă te-ai fi întors, da!

A fost un fulger ascuţit şi pătrunzător, un fulger cu braţe, un multident dezordonat, ca să lovească peste tot, şi lovea. Dar ce s-ar fi întâmplat oare cu mine dacă nu mi-aş fi întâlnit fantoma? N-am vrut să gândesc mai departe, povestea se încheiase:

— Ai dreptate, Neruna! Poate că e mai bine aşa...

M-am ridicat lumânare, în braţe, *pour faire l'enfant*, am pornit în echilibru spre marginea ghiolului şi m-am lăsat să cad dinadins pe burtă ca să simt şi alte dureri. Ştiu că n-aveam nici un merit, dar măcar puteam să mă uit senin în ochii lui Silviu.

Spre el m-am dus şi l-am provocat la o cursă de viteză: dus şi întors, de la un capăt la altul al ghiolului, şi l-am întrecut, pentru prima dată. Era vesel, ca şi cum ar fi vrut să-mi facă un hatâr şi se lăsase întrecut de bună voie, dar şi eu şi el ştiam că nu fusese aşa. Cum să nu fii curat cu un astfel de prieten? Îmi pusesem întrebarea ca să mă pedepsesc.

După masă ne-am dus la terenul de fotbal:

— Toată lumea la fotbal, fix la cinci! le-am spus celor de pe pajiştea ghiolului, când am plecat spre gazdele noastre pentru a prânzi, aşa că ne-am întâlnit acolo peste 50 de amatori.

Ne-am împărţit în echipe şi galerii şi ce bine că mă ocupasem de bocanci: o pereche din stocul adus de Silviu. Mă cam strângeau, aşa că nu prea m-am omorât în prima repriză, dar într-a doua, când adversarii păzeau poarta dinspre cazărmile nemţeşti, m-am înfipt şi am tras câteva bombe, cam pe lângă poartă, dar atât de năpraznice că mingea a ajuns pe la marginea pădurii, de unde o aducea acelaşi tânăr cu mustăcioară şi ochelari şi cu un basc aiurit pe cap. Uneori o găsea mai greu, pentru că nu-i urmărise sau nu-i ghicise direcţia şi până s-o aducă foloseam alta, din rezervele lui Florin, aşa că nimeni nu-i dădea prea mare atenţie găsitorului de mingi. La una din aceste bombe, din lovitură liberă, cu elan — dar ce elan! — mingea s-a dus atât de aiurea şi de departe, încât abia după mai multe minute de căutare a apărut în braţele ochelaristului, oferită de un soldat german, în uniformă.

Noaptea, pe care aş fi dorit-o fără lună, dar se împotrivise dorinţei mele aprinzându-şi ca pentru o feerie, toate stelele, până şi Luceafărul era în zodia din care singur putea să creeze umbre, fix la orele 10, m-am furişat la locul stabilit, în spatele casei mici, la cel mai înalt dintre stâlpii gardului despărţitor. Era de partea cealaltă a gardului.

— Ai fost foarte inspirat! mi-a mulţumit el. Nici nu-ti poţi închipui câte obiecte şi mişcări am observat. Deocamdată să lăsăm lucrurile tot aşa: pe seama hazardului. Dar n-ar strica să aranjaţi un meci între echipa voastră şi una a nemţilor, un meci amical! a încheiat el râzând.

A doua zi, la ora când ştiam că au antrenament, înainte de masă, ne-am dus în delegaţie: aşii echipei, adică Florin, cel mai, Silviu; subsemnatul, Anais pentru pitoresc, dar mai ales pentru

cele câteva boabe de germană pe care le ştia, un vlăjgan din sat, care-şi descoperise menirea de bec-cositor, pe nume Dragomir, şi un voluntar, un fel de reprezentant al spectatorilor, pentru că era prea scund şi prea ocupat de râsul lui, zgomotos, ca să se poată amesteca printre atleţii balonului, recomandându-se cu un nume, inventat sau blagoslovit anume pentru râs: Harbuz.

Nemţii, majoritatea subofiţeri, foarte tineri, unii nici nu cred că aveau vârsta noastră, s-au arătat foarte mişcaţi de gestul nostru şi au primit imediat provocarea. Nici nu s-au mai dus să ceară aprobarea ofiţerilor. Am fixat meciul pentru prima duminică, dimineaţa la 11 şi ne-am înţeles şi asupra orelor de antrenament. În privinţa arbitrului nu am găsit decât o soluţie de compromis: întrucât nu putea fi vorba de un arbitru neutru, am hotărât să fie reprezentată fiecare parte, adică să avem doi arbitri. Aproape toate înţelegerile au rămas întocmai, numai asupra orei de începere s-a revenit, asta a doua zi, după ce s-au consultat cu ofiţerii. Ni s-a propus la alegere: ori cu o oră înainte, la zece, ori după amiază la cinci. Am ales după amiaza, ca să avem spectatori, dimineaţa oamenii erau la biserică şi cum se arătaseră foarte interesaţi de eveniment, ar fi fost păcat să nu-i avem acolo, ca galerie.

Noaptea, la ora zece, tot sub un cer foarte indiscret, ne-am întâlnit în acelaşi loc, la gard. Bănuiam ce-l poate interesa: orele de antrenament, şi ale noastre şi ale nemţilor. I le-am spus din memorie şi mi-am dat seama că le-a reţinut întocmai, repetându-mi-le, spre confirmare, după câteva minute, la despărţire, dar am avut vaga impresie că mi le-a recitat pentru a mă controla el pe mine, pentru că a strecurat o oră pe care am negat-o repede amândoi, eu cu o fracţiune de secundă înainte, el scuzându-se.

Cea de a treia noapte a început cu propuneri de promenadă, acceptate aproape de toţi cu entuziasm, dar care imediat după cină, din cauza burzuluirii cerului s-au transformat în propuneri de masă verde neamicală, adică de pocher. Careul s-a format destul de greu. Numai eu mă retrăsesem iniţial: nici nu mă interesa jocul, pentru că eram între prieteni, singurul rival posibil ar fi fost Adorian şi cred că ar fi fost un rival zdrobitor, din cei care dau însăşi definiţia pocherului: un joc în care câştigă

cel care are cartea cea mai mare, sau cel care reuşeşte să convingă că o are, şi nu mă mai interesa mai ales din cauza nopţii. Mă dusesem de mai multe ori la fereastră şi mi se părea că privesc cu ochii închişi. Careul se compusese din Silviu, Sergo, Florin şi Anais. Tocmai Adorian cedase, aşa cum cedasem şi eu la rolul de chibiţ în favoarea lecturii, dar pe când la mine era un pretext, pentru el era probabil o voluptate: articolul, paragraful, codul din anul, în comparaţie cu articolul para etc. ...

Nu ne-am spus decât: *Toate bune!* la gard, la ora stabilită şi un: *Pe mâine!* la despărţire. Eram liber, iar întunericul părea foarte sigur de stăpânirea lui. Un cort gros, şi negru se lăsase peste toate întinderile. Din fericire, mă antrenasem cu paşi şi cu repere palpabile pentru drumul prin beznă până la salcia Casiopeei, şi gropile de pe drum, până la moară, făceau parte din ele.

Ajuns la ghiol am avut prima surpriză: se auzeau zgomote, nu foarte departe şi parcă se zăreau şi nişte licurici albaştri. Am căutat repede un ascunziş, fără să-mi dau seama că nu era altul mai bun decât apa, mai ales că plecasem doar cu un slip pe mine. L-am căutat aiurea, într-un stufăriş, redescoperit la momentul oportun de memorie, care nu numai că m-a deviat de la calea mea cu repere, dar m-a şi primit cu ţepi şi urzicături. Si mai trebuia să stau şi nemişcat! Zgomotele deveniseră voci, cazone şi nemţeşti, iar razele albăstrui cotrobăiau prin ungherele întunecoase, evident din rutină, nu cred că s-ar fi aşteptat cineva la vreo surpriză rea. Dacă aş fi fost descoperit în tufiş, singur, îngheboşat, nu zic că s-ar fi întâmplat o nenorocire, dar o anumită bănuială, cu puterea ei de proliferare, s-ar fi iscat, pe când în apă, chiar dacă m-ar fi dibuit lumina vreunei lanterne, ceea ce aproape că ţinea de imposibil, exista pretextul băii solitare, de noapte, care se potrivea posturii de sportiv în care mă cunoscuseră nemţii. Dar vocile s-au îndepărtat, luminile albastre şi ele, am rămas numai cu sentimentul neplăcut al prostiei şi cu nişte arsuri şi mai neplăcute pe gambe şi pe braţe. Uf, dar mai era şi drumul! Noroc că nu mă mişcasem nici cu un milimetru din poziţia în care ajunsesem la tufiş. Ştiam măcar direcţia spre ghiol, şi de la marginea lui, dacă nu mă răsuceam inconştient pe micul parcurs, orientarea cea mare devenea foarte clară: în stânga, drumul şi satul; în dreapta, lacul, iar dacă

nimeream, păstrând direcţia generală, locul nostru de acces în ghiol — scobitura de la mijlocul ţărmului — puteam foarte uşor să ajung pe calea cea sigură spre Casiopeea. Am ajuns. Nu mă mai minunam de căldura nopţii şi de blândeţea apei, toate întâmplările, lucrurile, începuturile, ruperile, ezitările, neîntâmplările, toate se iscau sau clădeau o minune. Nici nu mi-am mai frecat corpul cu apă, nici respiraţia nu mi-am mai potrivit-o, mi-am început indiana în ritmul pe care i-l programasem, fără să-l alterez nici o clipă. Mă auzise şi mă aştepta pe ultima treaptă, cu o cuvertură desfăcută, m-a înfăşurat în ea şi a început să mă frece, redându-mi căldura şi toată puterea de a o iubi. Era într-un halat lung până la călcâie, i-am tras mânecile şi i l-am repus pe umeri, am cuprins-o pe dinăuntru şi am dus-o în braţe spre covorul nostru de pluş auriu. Am îngenuncheat amândoi, faţă-n faţă, eram încă ud, sau poate că eram numai rece şi simţeam cum o pătrunde frigul meu si cum îi iau căldura, dar ne-am încălzit repede amândoi, ne rostogoleam împreunaţi, pe pătura pufoasă, până la scânduri şi reveneam în rostogoliri spre alte scânduri şi n-o voiam numai pe ea apăsată, lovită şi aplatizată de lemnul pe care-l simţeam căutându-mi oasele, devenisem perna şi salteaua ei, cleştele şi echilibrul ei, ne sorbeam unul altuia gemetele şi ne găseam tot timpul cu mâinile, ne întâlneam degetele de la picioare şi frunţile şi ne potriveam umerii şi genunchii şi abia atunci ochii ei coborau spre buzele mele, descoperindu-ne înălţimile. Ne-am iubit duios şi sălbatec, nemişcaţi şi frenetici, încolăciţi şi alintându-ne, ne-am iubit pentru veciile care trecuseră şi pentru cele care ne primiseră, ne sărutam până la sufocare şi apoi ne prindeam capetele în mâini şi ne priveam, de aproape şi de departe, în superba libertate a nopţii, ne vedeam cum voiam: tineri, frumoşi, nebuni, zei sau demoni, uneori mă vedeam eu în ea şi cred că se vedea şi ea în mine şi iarăşi ne iubeam sudându-ne craterele, fericiţi că nu scăpăm în lume nici un strop din lava noastră mistuitoare. A fost o noapte fără vorbe, numai cu răsuflări şi gemete, iar când am simţit că începe s-o sperie ameninţarea zorilor, am ridicat-o în picioare, în dragoste şi-n clocot, până la mijloc înălţimea noastră era aceeaşi, şi am învârtit-o într-un dans dement, obligând-o să-şi suie tălpile pe degetele picioarelor mele, şi apoi degete pe degete ne-am

ondulat şi ne-am căutat minute în şir egalitatea înălţimii, pe care n-o găseam, pentru a ne-o căuta mereu, apoi s-a produs un cutremur cumplit care ne-a prăvălit, fericiţi şi extenuaţi şi cu goluri pentru alte dorinţi, pentru alte nopţi fără lună, pentru alte erupţii egoiste. Căzusem în genunchi, fără să ne fi despărţit din piatra Sărutului.

— *Oh, comme tu es fou, mon Gvidán, mon petit, mon adorable Gvidán!* mi-a spus înainte de a ne despărţi.

N-am mai zărit-o, fantomă subţire de spumă, sus, pe ţărmul lacului. Si n-am mai văzut-o multe nopţi, cerul devenise al tuturor îndrăgostiţilor, nopţile pline de mistere, iar lacul oglinda întregului firmament. În acele nopţi, toţi cei din casa morarului au învăţat cerul. Cel mai zelos a fost Adorian. A lipsit doar o zi şi când s-a întors, seara, a început să-mi corecteze erorile, nu eram la curent cu noutăţile astronomice, aşa că nu puteam să mă tocmesc cu el, iar cartea pe care şi-o adusese de la Bucureşti nici nu mi-a arătat-o, necum să mi-o împrumute.

Dar se apropia Duminica. Ne antrenam în fiecare zi, şi dimineaţa şi după amiaza, satul vuia, mai ales tineretul şi oaspeţii de război: refugiaţii şi dispersaţii, care erau mai mulţi decât localnicii, dintr-o joacă meciul devenise un eveniment, şi-mi părea rău că în cea de a doua noapte fără lună nu-mi amintisem de el în chioşcul care se însingura. Dar noaptea de duminică, oare cum va fi?

Mai întâi a fost însă ziua de duminică. Am privit-o de pe cerdac şi am trăit-o acolo de dimineaţă până seara. Nu turna cu găleata, cum se spune, era o ploaie de primăvară, o ploaie agricolă, densă şi neîntreruptă, care te inducea în eroare doar câteva minute, până te făcea ciuciulete. Nimeni nu se mai gândea la meci. Chiar dacă s-ar fi oprit cândva ploaia, terenul, cu neregularităţile şi gropile lui, ar fi rămas o mlaştină. Ne căutasem şi ne găsisem distracţii şi îndeletniciri domestice. Fetele jucau remi cu Ilencuţa, care se dovedea redutabilă, prinsese toate chiţibuşeriile jocului în vacanţele trecute şi acum şi le etala odată cu pietrele, băieţii îl atrăseseră şi pe Adorian în careu, parcă dintr-o necesitate de autoflagelare, pentru că erau buzunăriţi fără milă, eu mă retrăsesem cu Dobridor la capătul dinspre uliţă al cerdacului, vorbind despre toate cele şi mai ales despre război. Nu ştiu dacă din încăpăţânare, sau pentru sarea

discuţiei, sau pentru că aşa gândea, dar îi tot dădea cu victoria nemţilor:

— Nu se poate, dom' student, nu vă luaţi după vorbele ălea care mai mult hârâie, ălea care încep cu bocănitul: ta-ta-ta-ta! Îs tari, domle şi-s foarte organizaţi, uitaţi-vă numai ce-au făcut aici în sat în două luni: şosele, poduri, barăci, aţi văzut doar, şi terenuri pentru gimnastică şi fotbal, le-au făcut singuri, fără mână străină, şi dacă-i vorba de instrucţie, apăi la ei se face!

— Uh, nene Dobridor, dac-ai şti matale ce mai fac, ce pârjol şi ce moarte prin locurile pe care le părăsesc! i-am spus. Să dea Domnul să nu-i vedem cu ochii noştri plecând de aici, de unde matale spui c-au făcut atâtea...

— Adică dumneata vrei să spui că or să rămână aici? am auzit în spatele meu vocea ascuţită a lui Adorian, care schimbase locul cu Anais, probabil ca să nu-şi dezumfle buzunarele.

Nu i-am răspuns imediat, nu pentru că nu găsisem răspunsul pe care-l merita, dar mă preocupa altcineva şi altceva: pe poartă, sub o umbrelă cât un cort, se avântase omul căruia i se potrivea cel mai puţin acea apărătoare uriaşă, de cazarmă: mărunţelul, cu hlizitul lui cu tot, domnul Harbuz. Oare cum de nu-şi dădea seama că aşa înarmat cum era părea un pitic în plin program de iarmaroc?

— Vin de la nemţi! ne-a detunat el vestea, de fapt continuându-şi numărul din program: ne propun să amânăm meciul!

Florin crăpa de râs, dar şi mie îmi venea să mă dau cu capul de pereţi, şi ceilalţi izbucniseră în hohote, şi fetele, şi Ilencuţa, numai Dobridor părea că-l ia în serios, de, era vorba de nemţi! Dar mai era şi Silviu, cel necunoscut, cred că-l depăşea pe Malec, în momentul acela: se uita la noi, uimit, ca la nişte căpiaţi, ne trecea în revistă pe fiecare, se încrunta tot mai tare, încât atunci când şi-a oprit privirile asupra lui Harbuz, părea atât de fioros în hotărârea lui, că i-a suprimat şi acestuia râsul, brusc, ca şi cum i-ar fi aplicat o mască pe faţă.

— Nu se poate! a hotărât el. Aşa ceva e împotriva oricăror legi, mai ales a celor de bună cuviinţă. Şi chiar dacă ei fac propunerea, noi nu putem hotărî decât adunând toată echipa, inclusiv rezervele şi cât se poate de mulţi din galerie. Mi se pare că dumneata o reprezinţi...

— Da, da! s-a repezit mărunţelul, neizbutind însă să-şi scoată capul de sub umbrelă.

— Eşti prea puţin! l-a repus în locul şi în rolul lui, Silviu. Eu, în calitate de căpitan al echipei, şi de magazioner, pentru că şi mingile se află în posesia mea, te rog să-i convoci: fix la ora două p.m.! pe toţi membrii echipei, pe cei mai serioşi din galerie, pe candidaţii la arbitraj...

— Păi eu sunt! Eu aş fi!... a început să se bâlbâie mărunţelul. Mă pricep şi ştiu şi ceva nemţeşte...

— Cred că şi calitatea asta dublă trebuie s-o luăm în discuţie şi să hotărâm! a continuat Silviu, imperturbabil: ori şef al galeriei, ori arbitru. E la mintea cocoşului, nu? Nu poţi să fii şi în tribună şi pe teren, mai ales dacă ştii nemţeşte...

— Care tribună? s-a prostit harbuzaşul.

— Cum care? s-a mirat Silviu. Unde-or să stea spectatorii, oamenii dumitale, cei care te-au ales? Aaaa! Da! Sigur că da! Sub umbrela dumitale!

Hohotele ne zguduiau pe toţi. Numai Silviu şi Harbuz se uitau foarte serioşi unul la altul.

— Dumneata îţi joc de mine! s-a ofensat mărunţelul, bineînţeles revenind, fără vrere, la masca veche, de hlizeală, care-i submina definitiv sensul frazei.

— Sigur că da! a încuviinţat răspicat Silviu. Dar dumneata ce ai făcut până acum? Chiar atât de milogi la cap ne ai crezut? Du-te şi anunţă-i pe cei din galeria dumitale, că dacă ţi se aseamănă, au neapărată nevoie de vestea asta, altminteri or să ne aştepte două ceasuri sub plasa porţilor, ca să se apere de ploaie...

Insuleţul s-a cărat, cu umbrela tot deasupra, nu între picioare, cum poate i s-ar cuvenit, dar părea şi mai caraghios aşa. Nici capul nu şi l-a întors când a închis poarta şi a fost un miracol faptul că nu şi-a încurcat învelitoarea aceea cât o cupolă între stâlpii ei.

Am râs multă vreme, reluând replicile amândurora, l-am felicitat toţi pe Silviu pentru spontaneitatea şi hazul ripostelor sale, mai ales pentru măiestria interpretării, Sergo l-a îndemnat să rupă tradiţia familiei şi să urmeze conservatorul — „Fiuuu! îi dai gata şi pe Ciprian şi pe Manolescu, ba şi pe Vraca!” — iar

Neruna l-a sărutat dintr-o poziţie care le ascundea feţele, dar am ghicit ce s-a întâmplat după privirea lui fixă şi năucită.

— Deci dumneata vrei să spui... a redeschis Adorian codul, exact la paragraful voit, dar nu l-am lăsat să-şi termine fraza scârboasă şi provocatoare.

— Un moment! i-am spus aproape poruncitor, făcându-l să-şi încrunte sprâncenele; dar iarăşi nu-l întrerupsesem ca să-mi găsesc răspunsul, la care, de altfel, puteam să renunţ, pur şi simplu privind ploaia, ostentativ, era şi acesta un răspuns, nu pentru asta l-am întrerupt, ci pentru a încerca să-mi imaginez ce mutră făcuse în timpul acelei conversaţii suprarealiste dintre Silviu şi Harbuz — uh, cât regretam că nu-mi trecuse prin minte să mă uit la el! — cred că acolo se jucase marele rol. Vreau să spun, am început să-i răspund, că orice conversaţie e compusă din păreri, mă rog, opinii, dar şi din cuvinte prin care acestea se exprimă, poate că ar fi mai bine zis: din cuvinte care exprimă opinii, sau care le ascund, dacă extrapolăm la Talleyrand...

— Charles Maurice, născut la Paris în 1754, episcop de Autun! s-a revărsat Adorian, dar s-a muiat repede simţind parcă penibilul intervenţiei sale.

Nu aveam chef să-mi continuu peroraţia, de fapt mi se încâlciseră şi gândurile şi înclin să cred că tocmai asta urmărise Adorian cu balonul lui dezumflat atât de repede: folosise un vicleşug de barou. Mai că mă înfuriasem, dar şi asta putea să facă parte din planul lui.

— Propun să schimbăm premiza discuţiei! m-am străduit să mă calmez. Să plecăm nu de la ceea ce vreau eu să spun, ca să nu ne jucăm prea mult cu cuvintele, ci de la ceea ce vrei dumneata să afli, ca să ajungem direct la opinii.

— Ar fi o provocare la provocare! a descoperit el, fără să dea importanţă jocului de cuvinte.

— Eu cred că faci o confuzie între sinceritate şi cinste, l-am corectat, în loc să le aduni, aşa cum s-ar cuveni în cazul nostru, dumneata le desparţi, deformând o calitate, cea a cercului nostru...

— Total de acord! a sărit Florin în sprijinul meu. Asta e problema! Nu vreau vorbe, vreau libertate, vreau să pot spune orice: adevăruri, prostii, aiureli, nerozii, orice, puteţi să mă sărutaţi sau să mă scuipaţi, nu, asta nu, dar să strâmbaţi din

nas, mă rog, să mă apostrofaţi sau să mă huiduiţi, dar numai să mă lăsaţi să spun orice, fără teama că din cauza asta s-ar putea să nu mai spun niciodată nimic! Nu-i aşa că putem spune orice?

Mi s-a părut sublim, direct şi nesofisticat, mai convingător decât un manual despre libertate. Ah, ce Florin scump şi frumos aveam!

— Da! a acceptat Adorian, emoţionat şi el. Cred că aici putem spune orice, dar nu în toată lumea se întâmplă asta, mă refer şi la lumea mare şi la lumea mica. Da, asta e problema: să se poată spune oriunde, oricând, orice, dar e problema omului nu a bestiei, e problema lumii, nu a junglei...

Ne-am uitat unii la alţii şi cred că toţi ne-am bucurat gândindu-ne că suntem oameni.

— Vezi cât de complicate sunt lucrurile şi vremurile! i-am spus lui Dobridor, care parcă mă ruga pentru mai multă claritate. Nu e vorba de problema dumitale, acolo totul e simplu ca bună ziua. Nemţii vor pierde războiul, nene Dobridor, crezi că fac altceva acum decât să-l piardă? Înfrângerea lor a început odată cu începutul războiului...

— Ei, asta-i bună! s-a împotrivit morarul. Au tăbărât americanii pe ei, aici e nenorocirea, că la început ai văzut şi dumneata, nu erai prea copil, au luat hălci din toate părţile, în două săptămâni cucereau o ţară, păi în câte săptămâni au luat Franţa? Ia ziceţi!

— Nu luau, domnule Dobridor! a intervenit Adorian. Poate că mă vei înţelege mai bine, dacă-ţi voi povesti un episod dintr-o carte a unui mare scriitor american. E vorba despre ocuparea unei ţări de către nemţi, da, în timpul acestui război, una din ţările acelea care au căzut în câteva săptămâni, cum spuneai dumneata. Unul din ofiţerii ocupanţi, uimit de rezistenţa aproape generală din acea ţară, o rezistenţă care nu se simţea neapărat şi numai prin arme, ci mai degrabă prin oameni, prin privirile lor, prin umbletul lor, prin tăcerea lor, prin gesturile lor, prin toată atmosfera din acea ţară, înnebuneşte şi începe să urle, gândindu-se la toate ţările ocupate de armata lui, la uriaşele întinderi aflate sub ocupaţie germană: Muştele-au cucerit hârtia de muşte! Muştele-au mai cucerit o sută de metri din hârtia de muşte!... Ăsta e adevărul nemţilor în acest război: hârtia de muşte!

— Vreau şi eu cartea! l-a atacat Metaxé.

— Nu ştiu ce să-ţi spun! i-a răspuns Adorian. Am citit-o la barou, cu schimbul, cred că e un singur exemplar în toată ţara, în original, în americană: *The Moon is down*, de John Steinbeck.

Am înmărmurit. Auzisem expresia, în prima noastră noapte. Cum puteam s-o uit? Numai când nu e lună! În nopţi fără lună! Îmi ceruse să jur! L-am întrebat, ca într-o doară, pe Adorian, unde se petrece acţiunea cărţii, despre ce ţară e vorba?

— Norvegia! mi-a răspuns el. Cartea a apărut în Statele Unite în 1942. E vorba despre ocupaţia germană din Norvegia.

Ploua, ploua. Pe cerdac se încinsese un joc numit Whist, pe care nu-l cunoşteam, şi deşi părea antrenant şi se juca doi contra doi, ceea ce presupunea multiple combinaţii, nimic nu-mi dădea ghes să-l învăţ, mă preocupa simbolistica nopţilor noastre fără lună, misterul lor. Nu înţelegeam. Acolo, în ţara ei, ele erau, probabil, simbolul durerii, deznădejdii, nelibertăţii. De ce le transformase aici în nopţi ale fericirii, ale minunilor, ale libertăţii? Erau un preludiu sau un epilog? Voia să le transmită, prin dorinţă, prin contrarii, dincolo, în ţara ei? Se răzbuna pe deznădejdea, pe nebunia, pe răutatea lumii, pe deznădejdea, nebunia şi răutatea de dincolo? Dar dacă se jucase cu o simplă metaforă? Dacă nici nu ştia despre acea carte, despre simbolul din titlul ei, despre simbolul cu care se confunda titlul? Nu-mi venea să cred, dar mai descoperisem un amănunt care complica şi mai mult lucrurile! *The Moon is down!* Adorian era tipul preciziei, erori grosolane erau excluse în perimetrul lui de gândire, opinii ciudate, paradoxuri, extravaganţe intelectuale, contraparadoxuri, da, erori însă nu. Era imposibil să fi confundat o ţară cu alta. Cartea lui Steinbeck diseca ocupaţia germană din Norvegia, iar ea era şi reprezenta o ţară nordică neutră, liberă, nu ocupată!

Mă retrăsesem în camera mea. Se apropia ora zece. Am fugit spre locul de întâlnire numai pentru că aşa ne înţelesesem, din datorie şi din felul meu de a fi. N-aveam ce să ne spunem. Nici el nu ieşise din casă, eram sigur, iar vizite nu primise, le-am fi remarcat, doar rămăsesem toată ziua pe cerdac, şi din înălţimea lui se vedea uliţa principală până departe. Uitasem totuşi un amănunt care l-a interesat: vizita piticului cu umbrelă şi pretextul lui imbecil. Am stat mai mult în ploaie decât mi-aş fi

închipuit, mi-a cerut să-i dau toate amănuntele vizitei. Nu ştiu cum şi-a stăpânit râsul. Eu îmi acopeream gura cu amândouă mâinile, în pauzele relatării, probabil că şi el. A fost o relatare fragmentată, dar fără omisiuni.

— A vrut să se infiltreze! mi-a şoptit, Dar i-aţi dat o lecţie formidabilă şi e foarte bine că a făcut-o Silviu. El e inatacabil! Nu cred că o să mai aibă chef, dar să nu renunţaţi la prudenţă, să nu renunţaţi, pentru că e vorba şi de Florin. Indivizii ăştia încearcă mereu şi, dacă nu găsesc, inventează, ca să justifice, ceea ce uneori e şi mai rău. Pe mâine! Pe mâine!

Ploaia mă pătrunsese până ia oase, dar ciudat, nu mă înfrigurase. Dacă n-aş fi avut hainele pe mine, cred că m-aş fi simţit şi mai neplouat. Si atunci mi s-a deschis cerul, nu cel al lumii, cel din capul meu: oare nu era o noapte fără lună? Poate cea mai sigură noapte fără lună, din cauza ploii! Toate surprizele cerului erau închise. N-am plecat imediat. Am aşteptat să treacă patrula. Ultima dată, când m-am urzicat din pricina ei, a trecut, după socotelile mele, între zece şi un sfert şi zece jumătate. M-am uitat la ceas: era 10 şi 20. Am ieşit afară, la timp, ca să mai aud vocile care se îndepărtau. Eram în slip, aşa am plecat, fără să mai orbecăi, fără să-mi pierd orientarea. Am ajuns repede la salcia Casiopeei şi contactul cu apa a fost o mare plăcere. Era caldă apa, faţă de temperatura ploii şi a aerului de afară, aşa cum ţi se pare şi cum chiar este, întotdeauna, în înotul de noapte.

Când am ieşit însă din apă şi am început să urc treptele chioşcului s-au dezlănţuit din toate părţile şi în toate părţile bicele frigului. Dârdâiam şi-mi clănţăneau dinţii, parcă mi se rupea inima, iar plămânii inhalau praf de gheaţă. Primul gest a fost acela de a plonja în apă. Mi l-am reţinut ghemuindu-mă şi învelindu-mă în propriu-mi corp. Cred că m-am dus de-a rostogolul, ca un colac, spre mijlocul chioşcului. Pătura era acolo, dar numai pătura. M-am înfăşurat în ea şi m-am încălzit şi uscat prin rostogoliri. Cel mai greu am scăpat de clănţănitul dinţilor. N-am reuşit decât prinzându-mi maxilarele în mâini şi strângând. Am rămas mult acolo cu privirile şi gândurile la castel. Îl vedeam, îl situam perfect după ferestre. Aproape toate erau luminate, dar nu era o lumină bănuită, timidă, ci una care contura perfect ferestrele, parcă zăream uneori şi umbre, şi

mişcări în cadrul lor. Se întâmpla ceva acolo, probabil o gală, o recepţie. Se aşteptase trecerea patrulei, apoi se aprinseseră toate candelabrele. La urma urmei şi ploaia era un camuflaj şi mai ales o barieră, un stop chiar, pentru orice avioane. Simţeam că se va întâmpla ceva şi s-a întâmplat. Una din ferestre s-a deschis, toată, lumina a izbucnit ca un far, trimiţându-şi raza groasă până la lac, dar eşarfa care-mi flutura acolo nu mai era albă, nici nu cred că s-ar fi văzut albă, strălucea, în reflexe multe, ca o împletitură de fire metalice. Am numărat în gând: unul, doi, trei, patru! Atunci s-a închis fereastra. I-am lăsat semn cuvertura aurie, pe care am împăturit-o de mai multe ori, până ce a ajuns ca o pernă. Nu ştiu dacă am nimerit chiar centrul pardoselii. La salcia Casiopeei m-a aşteptat numai frigul. N-am încercat nici măcar mişcări de respiraţie de teamă că vreuna, necontrolată, din cauza frigului, ar putea să-mi schimbe poziţia şi să pierd orientarea. Am plecat zgribulit printre reperele mele, cele pentru mâini şi pentru picioare, biciuit cu cravaşe şi rânci de gheaţă, tremurând — oare cum? — în sloiul în care mă prefăcusem, Doamne, ce caznă îngrozitoare e frigul! Cu el ar trebui să se identifice infernul, nu cu butoaiele de pucioasă şi cu limbile de foc.

În cameră era lumină şi era şi Florin. S-a speriat văzându-mă. Mi-a spus că-s vânăt ca o cangrenă.

— Cred că sunt o cangrenă! şi m-am aruncat pe pat.

S-a întors cu prosoape şi cu alcool şi cu vestea că sus se serbează logodna Nerunei cu Silviu. A muncit jumătate de oră cu mine. M-a boxat, m-a pălmuit, m-a frecat, m-a masat, un singur lucru am uitat amândoi: m-aş fi încălzit mult mai repede dacă mi-aş fi turnat un pahar de alcool pe gât. Dar am avut grijă s-o fac sus. L-am imitat întocmai pe Florin pe cel de data trecută: îmi turnam din fiecare sticlă un pahar, dar nu mă mulţumeam doar să azvârl pe gât licoarea. Sorbeam din ea des şi puţin, degustând-o cu toate papilele, până când goleam paharul. Nu Silviu, Neruna a poposit lângă mine întrebându-mă dacă mi-am pus în cap să mă îmbăt. I-am răspuns că-mi plac băuturile acelea, toate, poate pentru că beau în cinstea ei şi a lui Silviu, în cinstea lor. M-a mai întrebat unde-am fost şi i-am răspuns că am făcut o plimbare până la chioşc.

— Mincinosule! m-a amenințat ea cu degetul. Vrei să-mi strici ziua! Dacă ar fi așa, chiar în noaptea asta aș veni la tine! Mai bine sărută-mă!

Dar m-a sărutat ea, înapoindu-mi întocmai primul meu sărut: scurt și subțire, ca o ață.

Am și dansat cu ea, dar după primele mișcări i-am dus-o lui Silviu și i-am înconjurat pe amândoi cu brațele și le-am spus, parcă fără noimă:

— Nu știu pe cine cui i-l dau...

Am părăsit salonul, împreună cu Florin, râdeam și eram drept ca o lumânare. Dar de pe cerdac până în cameră m-a târât el, prin ploaie, prin noaptea fără lung. O fantomă subțire, din spumă, s-a aplecat deasupra mea și m-a adormit.

A doua zi, Florin mi-a repetat vorbele cu care mi-am închis pleoapele:

— Logodnica mea! a râs el și ai încercat o mișcare de a mi-o prezenta. Ți-am prins mâna la timp...

— Logodnica mea! am bâiguit. Și nu ți-a plăcut?

21

Din cauza cotului brusc pe care-l făcea pârâul morii înainte de a se vărsa în lac şi a desişului de sălcii de pe mal, chioşcul nu se vedea de la ghiol şi cum locul preferat al tuturor era pajiştea şi ghiolul în care ea se apleca, mai nimeni nu ştia ce se petrece la chioşc în timpul zilei. Îl considerau toţi părăsit, o relicvă a vremurilor de pace şi de răsfăţ aristocratic. Nici eu, care-l descoperisem dichisit şi cu urme de trecere omenească, nu m-am gândit să-l iau la ochi în timpul zilei, pentru mine el devenise numai şi numai al nopţii, cea neagră şi fără de lună. Nici chiar când am măsurat cu paşii calea de la ghiol spre salcia Casiopeei, jalonând-o cu repere tangibile, şi am făcut asta de zeci de ori, în final numai cu ochii închişi, ca să mă deprind şi să am siguranţa drumului orb, nu am dat prea mare atenţie chioşcului deşi îl aveam în faţa mea. De aceea am tresărit, trezindu-mă parcă dintr-o noapte opacă, în momentul când un prichindel mi-a spus la ureche, foarte secretos, că a văzut o barcă în apropierea chioşcului.

— E o grămadă de lume acolo, a adăugat la fel de misterios puştiul, şi dac-am avea un ochean, cum au nemţii şi nenea jandarmul! Că eu m-am uitat odată prin ochean, la şcoală, la o lecţie. Ştiţi cum se vede? Parc-ai fi acolo unde te uiţi...

Nu ştiu de ce luase puştiul un aer atât de enigmatic si de complice, rămăsesem cam singur la ghiol, dintr-o nevoie imperioasă de solitudine, ceilalţi plecaseră la antrenament cu tot alaiul de prichindei, ca să recupereze zilele pierdute şi să profite din plin de cea de a doua zi cu soare de la încetarea ploii, mai ales că peste trei zile avea loc meciul.

— Mă învăţaţi şi pe mine să săr în apă? a îndrăznit băieţaşul. Să mor eu, dacă mi-e frică!

Întâi l-am aruncat eu, după ce i-am spus să stea drept şi nemişcat în timpul căderii, apoi l-am ajutat de câteva ori ţinându-i braţul sub mijloc. Se încrâncena al dracului, şi maxilarele şi le strângea, aşa că izbutea să-şi ţină poziţia şi să spargă apa cu mâinile. După primul salt fără ajutor, cam şui şi probabil şi dureros, pentru că-şi coborâse mâinile spre apă, fără să-şi aplece capul între ele, s-a mai domolit, îmi tot dădea târcoale, dar n-avea curajul să-şi spună şi cea de a doua

doleanţă. Ca să nu-mi pierd vremea cu el, l-am trecut şi prin ultima probă: l-am chemat pe malul ghiolului, m-am prefăcut că-i arăt ceva în apă şi când se holba mai tare l-am împins din spate. Reflexul s-a produs: s-a îndoit de la mijloc aruncându-şi mâinile înainte în cel mai reuşit salt de până atunci.

— Voiam să vă rog să mă învăţaţi şi săritura aia peste cap, aia de rămân toţi cu gura căscată! şi-a mărturisit prichindelul tot păsul.

— Fiuuu-fiuuu! am fluierat a admiraţie şi ameninţare. Asta mai târziu, puişorule, după ce o să sari cam de o sută de ori pe zi, aşa cum ai învăţat azi, vreo două-trei săptămâni, ca să nu-ţi dihoci burticica.

Am dat să plec, dar puştiul nu m-a lăsat. Mi-a făcut semn să mă lungesc pe iarbă, s-a lungit şi el foarte aproape şi mi-a şoptit la ureche, mai, mai să nu-l aud:

— Să ştiţi că e unul mic, ca nea Suciu, clopotarul, unul care râde tot timpul ca un prost că a fost şi pe la dumneavoastră... stă la noi, dincolo de biserică, întrebaţi de casa lui Găvan, e a noastră. Să ştiţi că ăla, Păcală ăla, se furişează din casă de câte ori trec nemţii în caraulă, noaptea, şi stă de vorbă cu ei. Dacă n-ar face asta pe furiş... Ce ziceţi, să-l mai pândesc?

Îmi era cu neputinţă să cred că puştiul fusese pus la cale de Harbuz, deşi isteţ şi înfigăreţ cum era putea fi transformat într-o iscoadă ideală. I-am spus că nu mă interesează cu ce se ocupă Păcală, iar în ceea ce-l priveşte, dacă face ce i-am spus, în trei săptămâni va căsca toată lumea ochii la el. Nu mi s-a părut prea vesel la despărţire, probabil pentru că nu-i mulţumisem într-un fel sau altul pentru marile veşti pe care mi le-a adus, dar m-am gândit că-i mai bine aşa, deşi ştiam că-l nedreptăţesc. Nu putea să fie iscoada lui Harbuz, asta devenea clar, nu că n-ar fi putut juca rolul, dar mi se părea imposibil ca Harbuz să se dea pe mâna lui. După toate probabilităţile, Harbuz era omul nemţilor, poate fără nici o legătură cu autorităţile româneşti. Era de neconceput ca în aşezarea în care se află un comandament german, o unitate de stat major, după toate aparenţele, pentru că nu erau acolo nici depozite de arme, nici prea multă soldăţime, nici măcar un tanc sau un tun antiaerian, să nu existe un om de-al lor, un om de legătură care să-i ţină la curent cu evenimentele şi să-i scutească de eventuale surprize,

neplăcute. Am folosit codul de urgenţă şi am intrat imediat în legătură cu Dinoiu-mezinul. Ne-am găsit de lucru la gard, apoi am coborât spre grădină, după ce ne-am convins că nu ne urmăreşte şi nu ne poate vedea nimeni. Cum de nu-i, cum de nu-s pe teren? Au fost primele întrebări. Eu din capriciu, el pentru că nu mai are ce face. Apoi i-am istorisit întâmplarea. Nu mi s-a părut foarte surprins, cum mă aşteptam. Eu însă am fost, auzindu-l:

— Aşa cum arată, cu aerul lui de nătâng, Harbuz e un as. Singurul lui defect e înfăţişarea. Şi dacă în ciuda acestui defect, cum nu se poate altul mai demascator, e totuşi folosit, îţi poţi da singur seama cam care e cota lui! Când mi l-ai identificat prima dată, m-am speriat puţintel: ce caută aici? Oare nu cumva prezenţa lui e legată de venirea noastră, adică de venirea mea? Să fi primit ei informaţii atât de secrete? Acum cred că m-am edificat: e omul de legătură dintre ambele servicii secrete, cel german şi cel roman, iar asta îmi confirmă faptul că unitatea germană de aici are un rol de prim rang, nu numai în zonă, în general! Cred că a fost adus aici la cererea nemţilor, dar de ce oare atâtea măsuri din partea lor? Asta ar fi o întrebare. Şi de ce tocmai el? Asta ar fi a doua. Harbuz nu e atât de tânăr pe cât pare, e trecut de treizeci de ani şi cred că masca lui de Păcală e o mască de întinerire. E foarte posibil să se fi specializat în Germania, v-a şi scăpat că ştie nemţeşte. Prezenţa lui aici s-ar putea explica şi prin cerere nominală de către germani, şi prin întâmplare: a fost trimis un om disponibil, dar şi prin cerere indirectă: să le fie trimis un tânăr care ştie bine germana, cam toate duc la concluzia că Harbuz, bine-înţeles că-l cheamă altfel, e mai întâi omul nemţilor şi pe urmă al românilor. Un asemenea om au vrut nemţii să aibă aici, pe el deci, pe cel mai sigur! De ce? Pentru că simt nemţii ceva în neregulă, ceva general şi se grăbesc să ia măsuri peste tot? Problema mi se pare foarte gravă. Ca să vezi unde poate să ducă neastâmpărul unui copil şi isteţimea lui! Şi nu ştiu ce e mai bine în cazul acesta? Să-mi continui misiunea şi s-o duc la capăt, sau s-o anulez, pe răspunderea mea. Până acum am monologat, adică am vorbit în gând, m-am sfătuit cu mine însumi, cred că mă înţelegi şi iată că şi eu îl înţeleg pe regele Midas. Dar era prea importantă vestea pe care mi-ai adus-o. Chiar voiam să te întreb: ce anume

te-a determinat să foloseşti codul de urgenţă? Pentru că dacă nu l-ai fi folosit, alarmându-mă şi ascuţindu-mi simţurile, poate că n-aş fi ajuns la acest raţionament şi mai ales la concluziile pe care le-ai auzit, care, pe cuvântul meu, sunt foarte, foarte îngrijorătoare...

— Ştii ce mi s-a părut ciudat în povestirea puştiului? am început eu cu o întrebare. Nu faptul că Harbuz se întâlnea cu nemţii, nici chiar regularitatea întâlnirilor lui cu ei: în fiecare noapte, conta bineînţeles şi asta, am reţinut: în fiecare noapte, deci noaptea, şi pe furiş, ci absenţa din povestirea puştiului a altor întâlniri pe furiş, sau chiar întâmplătoare, de pildă, cu jandarmul. Era cu neputinţă ca puştiul să nu le înregistreze, pentru că îl urmărea pe Harbuz, era clar, dacă şi pe ploaie s-a ţinut după el, văzându-l intrând la noi, ca să nu mai vorbesc de ultima lui întrebare: să-l mai pândesc? De ce şi-o fi asumat puştiul rolul de detectiv, nu ştiu, dar şi-l îndeplinea straşnic! Deci, mi-am spus şi eu că Harbuz e omul nemţilor, ceea ce mi s-a părut foarte ciudat, pentru că, iartă-mă, când ţi l-am descris prima dată pe Harbuz, mi-am dat seama că-ţi este cunoscut, într-un anumit rol, poate că ai urmărit asta cu intenţie, ca să ne pui în stare de alarmă, sau să ne îndemni la prudenţă, ştii mai bine. Deci, cum se poate, mi-am zis, ca un om al siguranţei noastre să se întâlnească numai cu nemţii, şi numai pe furiş, când prima lui obligaţie ar fi fost să raporteze autorităţilor noastre, prin jandarmerie, sau pe alte căi? Fiind numai al nemţilor şi nemaifiind al nostru, oare asta nu dovedea o situaţie specială, neobişnuită, mai că-mi vine să spun: de neîncredere a nemţilor, de neîncredere generală?

— Deci pe alte căi am ajuns amândoi la aceeaşi concluzie! s-a îngrijorat iarăşi Dinoiu. S-au clarificat multe, dar din păcate într-o singură direcţie. Misiunea mea însă rămâne sub un semn de întrebare uriaş, şi dacă ar fi măcar semn de întrebare! Dar mi se pare mai mult şi asta mă zminteşte, pentru că eu duminică trebuie s-o duc la bun sfârşit, şi acum nu mi se mai pare un bun sfârşit. Dar n-am nici o altă posibilitate de contact până luni. Nu ştiu dacă înţelegi şi nici nu ştiu dacă e bine să înţelegi. Şi toate acestea pentru că i-ai căzut cu tronc unui prichindel! Dar în ultimă instanţă, ce bine că i-ai căzut! Voi avea nişte zile şi nişte nopţi!

— Poate că pot să te ajut cu ceva, sunt al vostru, ştii foarte bine asta! i-am adus aminte.

— Ţi-am spus că numai luni se poate lua contactul! a repetat el cam iritat. Dar asta mă priveşte pe mine. Sunt aproape convins că se va produce o neghiobie, o tâmpenie, prin intermediul meu...

— Altceva?! l-am întrebat cam dur, anume ca să-l scot din gânduri.

— Da! mi-a spus el ca şi cum ar fi vrut să-mi mulţumească. Mai întâi vom întrerupe orice legătură! Asta oricum trebuia să ţi-o spun astă seară, nu e o consecinţă a noii situaţii. Dacă va fi nevoie de tine, o persoană, nedefinită încă, te va întreba cât e ceasul, pentru că al lui i s-a făcut ţăndări în trenul spre Titu, pe la Bâldana. Cred că uşor de reţinut, nu bate la urechi în nici o situaţie şi e imposibilă orice coincidenţă. Nimeni nu mă cunoaşte, dacă veţi fi întrebaţi, nimeni, de tine nici nu mai vorbesc. Silviu e un mare atu pentru voi, prin situaţia babacilor, feriţi-l de prostii, dar apăraţi-vă prin el, cum s-a întâmplat Duminica trecută. Şi mai vreau ca tu să fii foarte convins că Harbuzul ăsta, cu mutra lui de imbecil, e o forţă, nu numai ca agerime şi introspecţie, ci şi ca instinct de prevedere, adică poate să vă întindă nişte curse foarte fine şi primejdioase. Vă spun asta, ca să vă cuirasaţi bine, pentru că nu prea văd ce alt grup l-ar interesa în zona aceasta. Sunt sigur că în momentul ăsta îl preocupă absenţa noastră, a mea şi a ta, de pe teren: dacă este sau nu o simplă coincidenţă. În ceea ce mă priveşte, nu mă interesează, dar tu ar fi bine să-ţi creezi un alibi. Ştii că în asemenea clipe şi situaţii, mulţumirile sunt de prisos. Tot ceea ce facem e absolut firesc, noi ne-am ales firescul acesta!

Eram în locul nimănui, pe un mic tăpşan între grădinile celor două gospodării. Vorbisem în şoaptă, bineînţeles. Ne-am strâns mâinile, a lui era cam fragilă, fără putere, şi ne-am urat Noroc bun!

Prichindelul nu-mi vorbise numai despre Harbuz, prima lui veste fusese alta: însufleţirea chioşcului, ba îmi dăduse şi ideea cum să ajung acolo, parcă ai fi unde te uiţi, îmi spusese el amintindu-şi de o experienţă cu binoclul, la şcoală, probabil la o lecţie de fizică. În recuzita lui Silviu se găsea un asemenea obiect, care fusese agăţat la vedere şi la liberă utilizare: în

cuierul din holul casei mari. L-am găsit, l-am pus şi eu la vedere ca o taşcă poştală şi am pornit nu spre chioşc, ci spre ghiol, pe un drum ocolit, în aşa fel că în momentul când am ajuns la ghiol din direcţie opusă, prichindelul, în plin elan pentru a suta săritură, probabil, n-a mai avut vreme să şi-o stopeze, ci să şi-o deformeze, căzând în apă ca un rac, cu toate excrescenţele desfăcute şi cu un pleoscăit atât de răsunător că la apariţia lui pe mal i-am privit mai întâi burticică: era roşie ca a unui rac, scos nu din ghiol ci dintr-un cazan cu apă clocotită. Foarte înverşunat şi fără să se uite la mine, dar ştia pezevenchiul că-l urmăresc, şi-a făcut elan pentru o nouă săritură în care numai gambele nu l-au ascultat, dar care întotdeauna i se pare perfectă celui care o execută. L-am felicitat şi l-am invitat la o partidă de ochean „pentru că eu m-am săturat de spectacol *de o oră* de când tot mă uit la chioşc”. Nici nu şi-a mai luat hainele cu el, a rămas în chiloţeii lui largi şi caraghioşi care s-ar fi potrivit la culoare mai degrabă unei feţe de pernă. Pe drum, mi-a mărturisit, cam ruşinat, că-şi închipuise tot timpul...

— Ştiţi, eram sigur că sunteţi după salcia aia borţoasă, fir-ar a dracului! I-am dat un spectacol absolut degeaba...

Un firicel de teamă totuşi mă încolţea: dacă nu mai era nimeni la chioşc? Şi dacă era?! Ambele întrebări nu mă încântau, iar cale de mijloc nu exista — sau poate că da! — m-am hotărât, când mi-a apărut chioşcul în faţa privirilor: puştiul nu greşise decât în aprecierile aritmetice. Era şi o barcă, legată probabil de unul din stâlpii chioşcului, era şi populaţie, dar nu o grămadă de lume, cum exagerase el, ci doar cinci persoane, cinci siluete deosebeam cu ochi liberi: două femei, doi bărbaţi şi un copil, dacă-l judecam după înălţime. Mai mult nu voiam să ştiu, hotărâsem în sinea mea să nu privesc cu binoclul într-acolo, îndemnat de un sentiment mai ciudat: mi-era şi jenă, mă amestecam brutal în intimităţi străine, dar mai puternică decât jena era teama că aş profana, că aş dărâma, că aş înlocui un templu care era numai al nopţii şi al celor două făpturi care-l clădiseră, că l-aş pierde pentru totdeauna.

Puştiul era în extaz. Îşi alesese cu grijă un loc din care să nu fie descoperit, şi-a potrivit binoclul, s-a chinuit cu el apoi s-a uitat bosumflat la mine:

— Văd ca prin ceaţă! mi-a spus. Parc-ar fi numai nori acolo şi ceva ca nişte urechi de măgar, care ar vrea să mă împungă.

Ceaţa i-am risipit-o repede, potrivindu-i, după gesturile prin care convenisem, lentilele binoclului, dar urechile de măgar le-am descoperit câteva secunde mai târziu în cioturile unei sălcii uscate, care se urca drept în faţa lui din apă şi pe care şi-o alesese ca pavăză împotriva privirilor din chioşc.

— Doamne! Doamne! s-a crucit prichindelul. Cred c-aş putea să-l trag de urechi pe ăla micul de-acolo, sau de nas, că strâmbă din el. Fiuuuu! şi-a schimbat el tonul. Ţarina! Îmbrăcată ca o mireasă, cu rochie albă, lungă, lungă! Şi Aiamica! Da ştiţi cum e? Aproape goală. N-are nimic sus, numa la mijloc o batistă, nu vreţi să vă uitaţi? Sau v-aţi săturat! Eu o să mă chiorăsc la ăla micu, ăia mai mari s-au aşezat pe duşumea şi beau. Ce bine se vede sticla! Ştiţi ce scrie pe ea? Ceva cu... S c o t... şi C H I V A... Chiva, ca pe mama gemenelor. Ştiţi că avem două gemene în sat? Floarea şi Crenguţa! Întotdeauna mă inervez când mă gândesc la numele lor. De ce nu le-au zis Floarea şi Creanga, sau Floricica şi Crenguţa, doar îs gemene!

Raţionament perfect! mi-am zis, mângâindu-l pe creştet. Şi eu şi el am auzit zgomote în stufăriş, în spatele nostru. Ne-am întors capetele în acelaşi timp: parcă mă aşteptasem la o asemenea trecere, mi-o prezisese Dinoiu-mezinul. Era Harbuz, în şort şi maiou şi cu tenişi în picioare. A dat *bună ziua*, apoi i-a făcut semn cu mâna puştiului să-l urmeze, dublându-l imediat cu vorbele când a văzut că nu e ascultat:

— Geluţule, hai! Te cheamă tac-tu. Nu ştiu ce vrea de la tine, dar mi-a zis să te trimit cu aeroplanul.

— Aşa zice mereu când... ştiu eu ce vrea! s-a întristat puştiul, şi mi-a înapoiat cu un gest moale binoclul.

— E ceva spectacol? m-a întrebat Harbuz.

— E o femeie goală! i-a răspuns îmbufnat, în locul meu, prichindelul. Mai ceva ca pe plajă! Ştiu că vă place să vă uitaţi...

Apoi a venit la mine, mi-a întins mâna şi s-a prezentat:

— Gelu Găvan! Dar nu mi se spune Geluţu, mi se spune Găvănel...

Vrând-nevrând i-o făcuse Gelu lui Harbuz! După chestia cu femeile goale, piticul n-a mai îndrăznit să ceară binoclul, deşi îi

cam curgeau balele. S-a despărţit de mine cu o întrebare plină de tâlc si foarte concentrată:

— Amator sau profesionist?

Ca s-o înţeleg, dacă eram din tagma lui şi-mi făceam misiunea şi ca să nu mă mire, dacă nu eram, şi aveam mania nudurilor! Deci nici eu nu păream prea tânăr, aşa cum nici el nu părea prea în vârstă. Dar acestea erau concluzii complementare, jocuri, cele grave erau cele prevăzute de Dinoiu: omul era un profesionist încercat si abil.

Şi totuşi n-am putut rezista ispitei. M-am pitit după o împletitură de stuf, mi-am potrivit lentilele şi am luat în colimator chioşcul. La urma urmei şi ea coborâse cortina indiscreţiei şi nu doar o singură dată. Bărbaţii dispăruseră, probabil că înotau prin bulevardul fără vegetaţie, puştiul, bine prăjit de soare, lungit pe un prosop, bătea ca pe nişte clape degetele care i se ofereau prin decupajul unor sandale foarte albe. Doar ele se vedeau sub poalele desfăşurate ale unei trene albe, de voal. Am urcat încet peste faldurile şi volanele rochiei până ce am întâlnit faţa ţarinei, Ţarinei, cu Ţ mare. Era înaltă şi majestuoasă şi dacă n-aş fi ştiut-o bunică, n-aş fi spus şi n-as spune şi nici nu spun că mai păstra foarte evident urmele unei frumuseţi stranii, parcă din altă lume — dar oare nu era din altă lume? — ci că era foarte frumoasă, fără acel *încă* sugerat de vârstă. N-am privit-o mai multă vreme de ruşine, pentru că începuse să se descheie la bluză pentru a-şi elibera sânii. Se ridicase şi Aiamica, Lola mea, s-o ajute, oferindu-mi privirilor prelungite şi întărite, tot trupul ei de zeiţă. Dacă m-aş strădui, probabil că aş găsi o comparaţie sau o reprezentare, memorată sau numai văzută, în albumele cu reproduceri din operele marilor maeştri! Dar era ea, nu era altcineva, era o aclamaţie a perfecţiunii, şi era vie, dăruindu-se superbă soarelui, nu nopţii şi întunericului. Si iarăşi am fost nevoit să mă retrag, tot din cauza ruşinii, reveniseră la chioşc bărbaţii şi i-am simţit şi pe ei goi şi m-a cuprins scârba, nu pentru că aş fi putut să-i văd aşa cum erau, ci pentru că trădasem noaptea, mi-era scârbă de mine însumi, şi mi-am jurat atunci că voi uita tot ce-am văzut acolo cu neochii mei, că voi rămâne numai şi numai al nopţii, al vederii celei multiple, totale: cu mâinile, cu buzele, cu gusturile, cu ochii cei dinlăuntru, cu carnea, cu sângele, cu puterea.

M-aş fi aruncat chiar în clipa aceea în apă, atâta fierbinţeală rea mă înfăşură, dar nu voiam să ştie că fusesem, nu voiam să ştie că văzusem, nu voiam să înfricoşez noaptea care urma să vină, obligând-o să se apere cu toate luminile ei.

M-am fofilat printre sălcii şi tufişuri până la ghiol, parcă înadins, ca sărmanul Gelu, în plin elan, să-mi repete, văzându-mă, scena care-i înroşise burticică.

— Nu mai vreau! s-a răzbunat el, lovind cu pumnii în apă. De ce nu veniţi când nu sunteţi? m-a pocnit cu cea mai frumoasă întrebare pe care-o auzisem. Vă dau cuvântul meu c-am făcut şi-un salt mortal, fără să cad pe burtă, dar mi-am nenorocit şalele. Acum vreau să mă hodinesc. Si vreau să vă spun ceva! şi-a coborât el glasul în şoapte.

S-a aşezat lângă mine, dar nu alături, ci în faţa mea, ca o prelungire a unei linii, dar nu pentru geometric, ci ca să observe uliţa şi mişcările de pe ea şi, după ce şi-a regăsit aerul conspirativ, a început, în şoaptă:

— Să ştiţi că s-a interesat foarte mult de dumneavoastră. Pentru asta m-a chemat, nu ca să mă dea pe mâna lui taică-meu. Am ghicit eu ceva, dar m-a dus când a folosit vorba tatei, cea cu aeroplanul. Mare şmecher şi eu mare nătărău!...

Ar fi vrut să-l întreb eu, ca să pară şi mai interesant, dar mi-am propus să tac tot timpul, ca să nu-i rămână amintirea că a vorbit cu cineva, uşor de smuls, printr-o simplă întrebare: „Si ce ţi-a mai spus nenea ăla, ce te-a mai întrebat?" Cu metoda mea, ar fi obţinut din partea lui, foarte posibil, un răspuns ca acesta: „Care nene? Nu mi-a zis nimic, nu m-a întrebat nimic!" Ideea discuţiei dispărea, iar la relatarea voluntară foarte greu s-ar fi gândit investigatorul, când vrei să afli ceva despre cineva, nu întrebi: Ce i-ai spus? ar fi absurd, ci: Ce-aţi discutat? Ce ţi-a spus? Ce te-a întrebat? De-aceea trebuia să tac! N-am discutat, nu i-am spus, nu l-am întrebat! Asta va fi arma inconştientă a prichindelului în cazul în care va fi chestionat, ceea ce era foarte probabil. Nu mi-a suportat multă vreme tăcerea:

— Mă întreba mereu: „Când a venit la baie?" I-am zis: „L-am găsit acolo." „Unde s-a mai dus?" I-am zis: „Mai întâi m-a învăţat să sar!" „Aha! a sărit el: Şi pe urmă unde s-a dus?" I-am zis: „S-a dus să ia binoclul ca s-o vadă pe Aiamica goală, la chioşc, eu i-am zis că e goală şi că e şi o barcă acolo." Şi iar pe

mine: „De unde ştii?” l-am zis: Păi dacă s-a uitat ceas la ea! Mi-a dat şi mie binoclul să mă uit, dar pe mine m-a interesat băiatul, că era tare răsfăţat şi era de vârstă mea şi eu am zece ani împliniţi, ca să nu mă mai întrebaţi!” Nu i-am mai spus că aţi venit dumneavoastră să mă luaţi acolo, că iar s-ar fi pornit cu întrebările şi mi se făcuse lehamite. „Va să zică, a început el să mă muştruluiască, vă holbaţi cu ceasurile la toate spurcăciunile, în loc să...” „În loc să ce?” l-am întrebat şi eu, doar îl prinsesem, nu putea să-mi spună: „în loc să te ţii de carte”, pentru că e vacanţă şi iau în fiecare an premiul întâi...

Era cât pe-aci să-i spun: îl meriţi cu prisosinţă. Că era tare isteţ prichindelul, dar am avut puterea să mă stăpânesc. I-am trecut doar degetele prin păr. Dar mai voia să-mi spună ceva:

— Când să plece, iar pe mine: „Şi zici că nu s-a întâlnit cu nimeni, absolut cu nimeni?” „Ba da! i-am zis. S-a întâlnit cu mine, adică eu m-am întâlnit cu el.” Am zis el, nu dumnealui, aşa că vă rog să mă iertaţi! Mi-a mai spus să nu vorbesc cu nimeni despre discuţia noastră, nici cu tata, dar a zis într-adins ca să nu-mi duc gândul spre dumneavoastră, aşa că l-am întrebat: „Dar ce-aveţi cu dânsul, de tot vă interesaţi de el?” Şi mi-a zis că vrea să vă pună căpitanul echipei şi că pentru asta trebuie să ştie de ce-aţi lipsit, că el e sigur că vă pierdeţi vremea cu fetele şi asta nu-i şade bine unui căpitan, fiindcă-i ia gândurile şi puterile de la fotbal. După câte mi se pare mie, eu cred că n-o să vă susţină să fiţi căpitan. Am încercat eu să vă salvez, da nu l-am simţit în favoarea dumneavoastră. Da să ştiţi că l-am şi minţit, când i-am spus câţi ani am. M-am făcut mai mic, ca să mă creadă mai prost. De fapt am doisprezece ani, cu vreo doi mai mare ca ăla din chioşc...

Dar au venit băieţii şi fetele şi, deşi mi se făcuse dor de ei, m-am simţit frustrat de o mare plăcere, care a devenit emoţie şi fiori când prichindelul mi-a spus la despărţire:

— Să ştiţi că ţin foarte mult la dumneavoastră! De ce nu veniţi învăţător la noi?

Am fost în schimb la antrenamentul de după masă şi am alergat ca un ogar şi-am tras în minge de credeam c-am s-o fac bucăţi, dar nu puteam să mă pun cu Florin sau cu Silviu şi nici cu Sergo care avea o siguranţă de halterofil în picioare. Am fost

numit extremă dreaptă, iar Adorian arbitru din partea noastră. Nu cred c-ar mai fi fost nevoie de unul german.

M-am rugat cerului şi m-a ascultat, sau poate ne-am rugat amândoi. Era o noapte fără lună, groasă şi caldă. Am plecat mai devreme spre Casiopeea, cu mult înainte de a-şi face rondoul patrula nemţească. Ştiam că se produseseră schimbări în chioşc, fusese mobilat cu scaune, cu măsuţe, cu şezlonguri. Le-am împins spre margini ca să eliberez spaţiul mare din mijloc, am găsit mai multe pături, şi pe a noastră, am recunoscut-o imediat, le-am desfăcut pe toate şi le-am aşternut pe duşumea, una peste alta, erau vreo cinci, şi cu a noastră deasupra şase. M-am tăvălit pe ele ca pe o saltea imensă, umplută cu puf. Îmi plăcea să aştept. O aşteptam cu amintirile, le înfloream una câte una, îmbogăţindu-mă cu dorinţi. Nu era frig, dar m-am înfăşurat în halatul ei şi parcă am simţit-o, înconjurându-mă de miresme. I-am auzit ieşirea foşnitoare din apă, am respirat zgomotos ca să mă ştie şi am primit-o la prima treaptă cu halatul desfăcut. Dar mai întâi m-a îmbrăţişat, udă, înfiorându-mă cu senzaţii noi, şi am învârtit-o ca s-o usuc cu căldura mea, mi-am adus-o şi la spate, rotitoare, ca să-i dau şi de-acolo căldură şi să-mi trezească tot trupul, apoi ne-am învelit amândoi în halatul ei şi ne-am lăsat cu feţele în jos, pe pătură. Ea a vrut, mi-a impus nemişcarea. Am rămas aşa răstigniţi, minute multe şi cred că amândoi am auzit atunci pentru prima dată zgomotele nopţii: bolboroseala apei sub noi, foşnetul trestiilor în depărtare, orăcăitul broaştelor, zbucnirile peştilor la suprafaţa apei, gemetele copacilor în dragostea lor cu vântul, lătratul câinilor, ţârâit de greieri, pocnete şi şuierături misterioase, parcă şi fâlfâiri de aripi mari în văzduh. Până atunci nu ne auzisem decât pe noi, fuseseră nopţi compuse din făpturile noastre, tremurânde şi încărcate, şi din întunericul cald care ne simţea şi ne binecuvânta descărcările. Ne apropiam, alunecând prin bezna materială, amândoi. Nu mi-a dăruit faţa, i-am luat-o. I-am căutat, blând, buzele şi ochii. Plângea.

— *Cest aujourd'hui mon anniversaire!* mi-a spus ea după ce s-a liniştit. *J'ai été obligée de la fêter Dimanche, au Palais, par des considerations purement protocolaires, tu te rappelles? J'ai ouvert pour toi la fenêtre, j'étais sûre que tu était là... aujourd'hui, à midi, je l'ai fetée en famille, et j'ai gardée la nuit*

pour nous deux... Oh! comme je savais qu'elle sera notre nuit, la plus fidèle amie que nous avons.

Frumoasa noastră noapte! M-am născut la miezul nopţii, ca într-un basm scandinav. În curând va fi miezul nopţii şi vom fi numai noi doi şi Noaptea.

Era şi un dulăpior acolo, lipit de una din marginile chioşcului, ne-am dus împreună, purtat de ea, şi am scos din el o sticlă, după pipăit, reliefuri şi dop îmi era cunoscută, de la Silviu, „Courvoisier?" am întrebat, şi mi-a răspuns printr-un *Da!* am luat şi două pahare, nu la întâmplare, le-am ales după formă, apoi ne-am întors în patul nostru, moale şi încăpător, m-a rugat să-i dau ei sticla, *pour la déboucher*, tot ea a turnat în pahare, am ciocnit, i-am urat în româneşte:

— La mulţi ani!

Am sorbit de câteva ori, apoi am schimbat paharele, şi le-am mai schimbat de câteva ori şi de fiecare dată îmi şoptea numele cu care mă renăscuse:

— Oh, mon jeune, mon adorable, mon éternel Gvidán!

Ne-am mai turnat în pahare şi am continuat ritualul, dar mi s-a făcut dor de ea, voiam s-o văd şi i-am spus, ne-am debarasat de obiecte, şi am ridicat-o, goală, în picioare şi am început să-i creez cu mâinile alte contururi decât cele pe care le văzusem ziua, am readus-o în noapte, mi-am readus-o: făptură a nopţii, recâştigându-mi libertatea de a o avea şi de a o vedea, în gând şi-n vis şi-n fiinţă, aşa cum voi dori eu, sau de a nu-i lumina niciodată trăsăturile, păstrând-o fantomă a tuturor simţurilor, şi a văzului revărsat în ele pentru a le ascuţi şi a le întări, i-am cuprins faţa ca să i-o redesenez şi i-am desfăcut părul din coc, pentru a i-l revărsa peste obrajii şi umerii desenului meu, şi am simţit că sânii ei mă doreau, palpitând, şi aş fi vrut să nu-i fi văzut, erau ai pieptului meu, acolo se rotunjeau şi se întăreau şi tresăreau amintindu-şi toate amintirile noastre, cele ale jarului lichid, suind şi coborând şi zvârcolindu-se în arterele noastre. Ne-am iubit cumplit, ca într-o răzbunare, până ce ne-a inundat potopul de lavă şi ne-a ridicat la suprafaţa lumii şi mi-am spus şi i-am spus că Noaptea şi-a găsit prin noi frumuseţea dintâi, apărându-şi-o aprig cu puterea ei cea mai mare: întunericul. Rămăsesem în piatra Sărutului, eternizând o fericire largă şi blândă, fără zguduiri, difuzată sau adunată din toate mădularele

şi celulele făpturilor noastre, Nu ştiu ce dar aş fi putut să-ţi fac, dac-aş fi ştiut, i-am spus, dar mi-a oprit vorbele cu mâna şi mi-a şoptit că i-am dăruit Noaptea şi Anii din trecut, mulţi, toţi, toţi anii aniversării ei, şi m-a rugat să mă gândesc la alte daruri, m-a rugat să-i spun poezii, nu, n-o interesau sensurile, nu trebuia să i le traduc, voia să mă audă, voia să le audă în limba mea, le-ar fi simţit ca pe un colier, *un étrange collier*, din culori sonore, care i-ar curge, înfăşurând-o, din creştet până la piept ca părul pe care i-l desfăcusem. Şi mi s-a deschis în văzul minţii o carte mare, cu supracoperţi gălbui, cu litere şcolăreşti şi cu ilustraţii şcolăreşti, pe care o citisem o singură dată, atât de uimit şi de captivat de sonorităţile ei unice, încât n-a mai fost nevoie să o citesc şi a doua oară. I-am spus-o, toată, în vorbe încete, dar fără să renunţ la tonuri, uneori speriind-o:

Bâzâind la vântul strâmb,
îmi ziceau răstit din drâmb...
şi din plosca ei de guşe, de mătuşe,
auzeam cum face: hârşşşş!

Alteori legănând-o în alintări adormitoare:

Iar acum când focu-i stins,
hornul nins,
Am fi doi s-alegem pene,
şi alene
melc nătâng,
melc nătâng...
melc nătâng...

Mi-am amintit Generaţiile:

Târâşul pe burtă,
încălecarea scurtă,
urcuşul,
alunecuşul ca pluşul,
paşii înceţi ca nişte peceti...

Şi cât aş fi vrut să-i spun Har-ul, dar nu voia sensuri şi cum aş fi putut s-o fac să le simtă sublimul?! Mi s-a încolăcit însă nerăbdătoare, şi am început s-o iubesc nebun şi sonor, în ritmurile *Uvedenrode-lor*, însufleţindu-le şi poate chiar respectându-le:

Lângă fecioara Geraldine...
dantelele sale...

Ordonată spiră...
O cal de val peste cavală...
Uite o fată...
Pendular de-ncet...

Până la prăpastia zguduitoare, până la revelaţie, până la UUU—VE—DEN—ROOOO—DE!

Nu eram niciodată obosiţi, căderile se întâmplau în noi, ca alunecările, ca săriturile prelungite din vise şi parcă întotdeauna ne trezeam din dragoste în înălţări, gândindu-ne la alte zboruri, simţindu-le, dorindu-le, împlinindu-le. Nici după *Uvedenrode* nu ne-am despărţit. Am rămas în acelaşi *Sărut*, până ce bătăile inimilor s-au liniştit. Întotdeauna, după, îşi ducea urechea la pieptul meu, în dreptul inimii, ascultând-o, dar erau atingeri blânde şi rotitoare. De data aceasta şi-a îndesat urechea, a apăsat, parcă pentru a încetini ritmul bătăilor. Eu îmi plimbam degetele prin părul ei moale şi mătăsos. Apoi s-a ridicat în genunchi, oprindu-mi mişcarea în umeri, mi-a căutat mâinile şi m-a ridicat ea, încet, până ce ni s-au întâlnit frunţile. M-a întrebat cu întreruperi şi ezitări dacă a fost prima femeie din viaţa mea. Nu m-ar fi întrebat dacă nu ar fi simţit asta. I-am răspuns, apropiindu-mi-o şi lipind-o de mine şi strângând-o pentru a-i înfrânge hobotele de plâns care o cutremurau.

În cameră, pe pat, am găsit un bileţel prin care Florin îmi cerea în stil telegrafic să-l scol imediat ce sosesc. Dar n-a mai fost nevoie, a venit singur, probabil că făcuse de veghe aşteptându-mă, cine ştie de când.

— Foarte grav? l-am întrebat.

— Eu nu pot să-mi dau seama, s-a codit el, m-am gândit doar că e bine să ştii: Piticul! Ne-a vizitat iar, cu un pretext de vacanţă, foarte firesc: dacă n-avem nişte cărţi la noi, de citit, ceva mai antrenant. Nu prea mai puteam să-l luăm la mişto. A încercat Silviu întrebându-l dacă l-a condus vreo pisică până la noi, prin beznă, dar el n-a vrut să primească mănuşa, ne-a arătat o lanternă cu far albastru, băgându-ne totuşi un fitil micuţ de ridicol: „mai bună decât o pisică, chiar decât un motan”, a râs el, dar tot timpul râdea, apoi a revenit sub altă formă la preocuparea lui: „şi am şi o lampă de citit la căpătâi, mă gândeam că atâţia intelectuali!” Când a văzut că ridicăm din umeri şi că nu prea ne pasă de el şi de lectura lui, s-a scuzat şi a făcut o ultimă încercare: „Poate că are colegul dumneavoastră, atletul, cel care stă în casele mici, cu dumneata”, şi a arătat spre mine, dar s-a repezit Neruna cu răspunsul: că tu nu ai venit aici să citeşti, ci să scrii, şi zău că s-a mirat când a auzit: „Păi dacă-i scriitor, s-a bucurat el, dar juca teatru, bineînţeles, nu se poate să n-aibă o carte de citit. O să-l rog personal!” Şi a dat să plece, drept care m-am luat după el şi i-am spus că eşti la un prieten, aşa că ar fi mai bine să te caute mâine, dar după câte ştiu eu n-ai decât manuale pentru bacalaureat şi pentru admitere. Ce-a urmat e mai interesant: O fi la prietenul de alături! Şi a arătat spre casa lui nea Iftode, cantonierul. „Ce prieten? i-am retezat-o repede. Eu ştiu că nu stă nimeni acolo. Iar cercul nostru e foarte închis. Nu primim pe fiştecare, asta să-ţi fie foarte clar! Aşa că e inutil să ne mai dai târcoale.” L-am cam gonit, dar mi s-a părut cea mai bună soluţie. Ei, acum ce zici?

— Mai întâi zic c-ai procedat şi foarte inteligent şi foarte natural! i-am răspuns. Orice codeală i-ar fi dat de bănuit. Bravo! Mă nelinişteşte însă faptul că e la curent cu toate mişcările din satul ăsta. Tu, de pildă, ştiai că stă cineva alături?

— Vrei să cunoşti adevărul? m-a ţintuit Florin. Nu ştiu dacă stă cineva, ştiu cine stă! Altminteri...

— Altminteri nu ai fi făcut-o pe niznaiul cu piticul! i-am terminat gândul.

— Şi atunci ce facem cu... a arătat Florin cu degetul mare în spate, în direcţia vecinului.

— Noi nu mai putem face nimic! i-am răspuns. Nu mai există pentru *nimeni*. Poate numai pentru pitic, dar dacă piticul ştie, ştie şi el că piticul ştie. Să-i lăsăm pe ei doi, asta e! Şi va fi exact cum ai spus tu: habar n-aveam că stătea cineva acolo! Crezi că amicii de sus l-au remarcat?

— Asta sigur! mi-a spus Florin. Neastâmpărata aia de Anais! Cine-i, de unde vine şi unde stă? mi le-a vărsat într-o singură întrebare, dar şi eu i-am dat un singur răspuns: Habar n-am! Aşa că l-au remarcat, dar nu ştiu nimic despre el...

Nu m-a întrebat unde-mi petrec nopţile, dar nici eu unde-şi petrece dimineţile, când morarul pleacă la Titu. Sărmanul Florin! Cine ştie pe unde mă credea el în nopţile mele fără lună şi cât tremura până auzea paşii mei prin curte! L-am strâns de umeri, dar el a crezut probabil că e un răspuns la veştile pe care mi le adusese şi la felul cum se descurcase. Dar şi-a avut şi el partea de glorie în marea Duminică pe care o aştepta satul.

Numai babele şi neputincioşii nu au fost acolo. Era tot satul, cu veneticii lui, şi toţi nemţii, fără cele câteva santinele, probabil. Oare de câte ori îi numărase Dinoiu-mezinul, pierdut într-un grup gălăgios de tineri, care ocupase locul neted şi verde unde s-ar fi putut ridica tribuna principală a stadionului? Tot acolo erau şi Piticul şi umbra sa, Găvănel. Şi totuşi tribuna a trebuit să se desfacă exact în două, pentru că se întâmplase minunea de nimeni aşteptată. Apăruse şi cureaşca, majestuoasă, cu toată copertina coborâtă, ca să dea deplină libertate privirilor celor cinci fiinţe care se lăfăiau în ea. Muscalul, cu scaunul lui pe roate, total detaşabil şi caii care-l trăgeau, se retrăsese, mai la o parte, la umbră, nu prea se omora el cu fotbalul. Ceilalţi însă, mai ales tinerii, ca să nu mai vorbesc de puşti, îşi dădeau dar şi scoteau sufletele altora cu ţipetele şi fluierăturile lor şi asta înainte ca să fi apărut echipele pe teren.

Meciul n-a fost foarte bogat în evenimente. În afara prezenţei neutre, a acceptării unui singur arbitru în persoana lui Adorian, în afara apariţiei unor scaune, vis-à-vis de cureaşcă, pe care s-au aşezat, picior peste picior, nişte purtători de uniforme foarte galonate, în afara dispariţiei lui Dinoiu-mezinul, la pauză, urmată de neliniştea şi neputinţa destul de vizibile ale piticului şi, bineînţeles, în afara curselor, driblingurilor, şuturilor, ratărilor şi vociferărilor, galbenilor mai ales, noi eram galbenii, admonestate însă fără nici un pic de formalism de Adorian, da! şi a celor trei goluri, două ale noastre şi unul al lor, mai bine zis unul al lor şi două ale noastre, ca să mă scot şi eu în evidenţă, pentru că unul din ele mi l-a pus mie Florin în bocanc, sunt sigur: ca să mă reabiliteze după atâtea boacăne şi ratări, în afara acestor momente a mai avut unul, singura mea ispravă: un corner pe care l-am şutat cu boltă şi care a căzut exact la mijlocul transversalei şi de acolo în braţele năucite ale lui Dietrich, portarul, cel mai simpatic membru al echipei germane: nu juca pe tot terenul, că nu putea, dar juca tot timpul, acolo în spaţiul lui, oriunde s-ar fi aflat mingea, sărea, se crăcăna, se dădea tumba, încremenea, ţopăia şi avea nişte grimase, demne de imortalizat pe clişeele oricăror aparate de fotografiat. Pe tot terenul juca însă cineva, Florin al nostru, şi cum mai juca, Doamne, ca un dansator, ca un magician, făcea absolut tot ce voia cu mingea, şi dacă n-a băgat mai multe goluri, cred că a făcut-o cu intenţie, ori ca să păstreze amicalul, ori ca să-şi dovedească mărinimia! Am trecut de câteva ori în goană, pentru că goneam ca un cal, tot timpul, şi pe lângă cele trei sferturi de faeton, în prima repriză, când se aflau pe partea mea, dar nu pot spune că am văzut altceva decât siluete feminine şi masculine, şi nici nu pot spune că vreuna din cele cinci siluete a schiţat un gest sau un semn către persoana mea. Muscalul s-a grăbit să reîntregească faetonul, aşa că după ce s-au sfârşit parlamentările dintre cele două echipe, cu gratulări reciproce, cu fixarea revanşei şi reluarea antrenamentelor şi ne-am reîntors la cabinele improvizate sub nişte arbori, n-am mai zărit nici urmă din cureaşca mea. M-am uitat la cer şi, Doamne, parcă undeva, la orizont nişte tauri negri se pregăteau să-l împungă, în locurile unde-şi ascunseseră burdufurile cu păcură. Serbarea noastră s-a improvizat la primărie: nimic altceva decât vreo 50

de sticle cu ţuică, înfundate cu coceni, două roabe cu caş, o movilă de ceapă verde şi hălci de pâine, alandala. Mai târziu, aşa mi s-a spus, s-au adus şi de-ale gurii şi udătură. Dar noi plecaserăm. Începuse ploaia.

Era aceeaşi ploaie măruntă, poate mai puţin densă, care mă trimisese acolo, duminica trecută, când se sărbătorise marea aniversare. Am părăsit casa după ce a trecut patrula şi bine am făcut, pentru că din ascunzişul meu, am recunoscut, deşi vorbea nemţeşte, glasul piticului. Nu ştiu de ce, mi-l închipuiam chiar în uniformă germană. Îl văzusem şi la cheful de la primărie, pentru că noi îl luasem, în ciuda împotrivirii lui: „Nu se poate: i-a spus Florin, după ce ne-am înţeles, nu se poate ca tocmai dumneata, şeful galeriei, să lipseşti de la banchet! Ce-ai zice s-o iau şi eu spre casă? Nu suntem noi cei doi şefi? Măcar să ciocnim un pahar, două. Sau nu te bucuri de victorie, aoleu!” Asta l-a dat gata pe pitic şi aşa l-am scăpat pe Dinoiu-mezinul de umbră, după ce îmi făcuse de mai multe ori semne din priviri, foarte uşor de descifrat...

De la salcia Casiopeei nu se vedea nici o lumină la castel, dar mă aştepta în chioşc şi cu pături şi cu sticla de coniac, alături de salteaua noastră. Era foarte mândră că i-am învins pe nemţi, era fericită, se ghemuise în mine, după ce mă frecase şi mă înviorase, şi-mi pipăia, ca prima dată, fibrele muşchilor: *Oh, mon terrible Gvidán!* Ne-am îmbrăţişat după primul pahar de coniac şi m-a învăţat să rămân nemişcat, oferindu-mi tresăriri rare, din tot trupul, cu voinţă oprite, pentru a fi repetate şi iarăşi oprite, şi nemişcarea aceasta întreruptă de tresăriri mă umpluse cu o căldură zvâcnitoare, ocupându-mi toate cuantele. Ceva creştea în mine şi mă suspenda între lume şi vis şi nu mai simţeam nevoia erupţiei, mă duceam de tot, încet şi nu se mai termina voluptatea, devenise o permanenţă, a sângelui, a vertebrelor, a cărnii. Era începutul eternităţii? Din când în când mă mângâia. La început fusese constrângere, mă forţasem, dar mă obişnuisem şi-mi plăcea până la rugăciune această nemişcare încărcată şi supusă ei. Carezza! îmi spusese. În locul exploziei, distilarea. Şi ne distilam, picătură cu picătură, într-o mare a voluptăţii tihnite. Oh, cuvântul nu era o căutare, o metaforă, chiar simţeam că începe eternitatea, sau poate că o doream astfel! Erupţia s-a produs, totuşi, cu o violentă ucigătoare.

Zguduirea năpraznică a transformat acel început de eternitate într-un început de moarte. Sirenele şi-au ţâşnit urletul lugubru, cutremurându-ne şi revărsându-ne unul în altul în cel mai intens şi mai ascuţit moment de voluptate al Nopţilor noastre. Cred că nici dunga aceea despărţitoare a Pietrei nu mai era. Nu ştiu câtă vreme am rămas încremeniţi: bloc de piatră, încă nedăltuit şi nescrijelat, poate până când le-am auzit. Huruiau adânc, compact, stăpânitor, peste viaţă şi noapte, cred că erau sute. Câteva fascicole de lumină tăiau neputincioase bezna: nu ajungeau până la ele. Stăpâneau şi mai tiranic nevăzutul prin duduitul care creştea, creştea, înspăimântându-ne Noaptea. Apoi s-au auzit exploziile, umflându-se şi ele în valuri, în talazuri, în neîntrerupt. Era o canonadă continuă, rănind toate depărtările. Dar apropierile?

Nu ştiu cum au ajuns în auzul nostru zgomotele de la castel în detunăturile acelea, cotropitoare!

— Trebuie să mă duc! mi-a spus ea. Trebuie să te duci şi tu! Cred că ne caută pe amândoi...

Pe fiecare! am corectat-o în gând: Ne-am atins trupurile adiindu-ne umerii cu răsuflările, buzele abia ni s-au întâlnit, uscate, ne-am mai simţit vârfurile degetelor, fierbinţi, apoi am sărit în apă, amândoi în aceeaşi clipă, dar fiecare pe calea lui.

Apoi evenimentele s-au înghesuit, crâncene. Când am ajuns în sat era larmă, dar nu din cauza bombardamentului îndepărtat. Şi în hardughia noastră erau toţi treji, mă căutau, dar m-am fofilat prin spatele casei mici pentru a mă găsi şi chiar m-au găsit acolo unde omul se duce, mai ales noaptea, în ţinuta cea mai sumară. M-am schimbat repede, adică mi-am pus îmbrăcămintea de zi: maioul, şortul şi tenişii şi am alergat spre casa mare, unde se ţinea sfatul. Erau toţi, gravi, întunecaţi, veniseră şi gazdele, din casa morii, Dobridor a fost cel care mi-a scârţâit vestea:

— E foc mare în pădure, la cazărmi. Nemţii au făcut oprelişte, de la biserică spre pădure, nimeni n-are voie să intre sau să iasă de-acolo. Şi caută cu câinii...

— Şi iar a dat buzna piticul! m-a anunţat Florin. Cu acelaşi pretext imbecil. I-am spus că eşti la un amic şi i-am arătat uşa. „La acelaşi?” s-a hlizit el. „Da!” i-am urlat în ureche şi l-am împins afară, înjurându-l. Era cu vreun ceas înaintea sirenelor...

Le-am spus că nu mă simt bine şi că vreau să mă întind în camera mea: dacă se iveşte ceva să mă cheme prin Florin. I-am părăsit, apăsându-mi pântecele cu mâna şi schiţând o grimasă, mai degrabă de scârbă decât de durere. Am dat dracului orice consemne, m-am săltat peste gard şi am bătut la fereastra lui, încet şi-n ritm de radio Londra. Mi-a deschis-o imediat şi am intrat pe ea înăuntru. După ce a închis-o, a făcut lampa mare: nu mai era slăbănogul cu mustăcioară, cu ochelari monstruoşi şi cu basc aiurit pe cap, era chiar Dinoiu-mezinul, dar dacă n-aş fi ştiut toată povestea, cred că l-aş fi confundat cu celălalt, în lumina aceea palidă.

— E o mare imprudenţă! m-a avertizat el. Simţeam şi eu nevoia să te văd, dar mi-e teamă să nu ne jucăm şi aici cu focul!

— Nemţii caută cu câinii! i-am mărturisit temerea.

— Pot să caute mult şi bine! m-a liniştit el. Am aruncat tenişii, cu duhoarea lor specială de pe tălpi, în gârlă, lângă terenul de fotbal, iar de acolo am venit desculţ, prin ploaie, aşa că... Nu de câinii lor mă tem, mă gândesc la ce se gândeşte piticul, de aceea mă pregătesc de plecare. Şi am avut un ghinion cumplit! Dacă aş fi întârziat numai cinci minute. Am aprins fitilul chiar în momentul când s-au declanşat sirenele...

Am arătat cu mâna spre tindă, a întrebare: dacă nu sunt şi alte urechi în casă? Mi-a răspuns amuzat:

— A plecat la auzul sirenei, cu nevasta de mână, aproape goală, ca s-o aibe la post... Dacă mai întârziam niţeluş, poate că s-ar fi gândit la o bombă rătăcită, sau chiar la una directă, a avangărzii. Până la urmă tot s-ar fi dumirit ei, dar asta pe ziuă, şi pân-atunci trebuie s-o şterg repede...

I-am spus despre bariera pe care-o făcuseră nemţii, de la biserică spre pădure, dar nu părea alarmat:

— Am tras şi eu cu urechea, oamenii vorbesc în gura mare prin sat, dar m-am asigurat mai de mult: e o cărare în diagonală, care începe înainte de răscrucea de la biserică şi care scurtează drumul la gară. O voi lua pe-acolo. Şi mai e o mică şansă: poate că nemţii, din arianism şi discreţie, nu au luat imediat legătura cu piticul, şi nici nu e cunoscut piticul de toţi, încât orice santinelă să-i dea drumul spre comandatură, dacă ar porni de la el iniţiativa, poate că totuşi crede, încă mai crede, că incendiul e în urma unei bombe. Şi mai e şi bruma de birocraţie,

nu-s nici nemţii scutiţi de asta: ordinul trebuie să-l dea unul mare, şi dacă ăla mare nu e aici, până vine, până vede, până se consultă, până ia decizia, iar birocraţia asta îl include şi pe pitic, dacă e în slujba lor. Totuşi trebuie să mă grăbesc...

Avea o raniţă ostăşească, atât. O văzusem, plină, pe pat. Dar probabil că era uşoară, de lucrurile grele se descotorosise, eram sigur, aşa cum eram sigur că fuseseră împachetate în alt ambalaj pe care-l aruncase odată cu tenişii înduhniţi, pentru că şi-a prins-o fără eforturi pe umeri, refuzând ajutorul meu:

— Nu e nevoie! mi-a spus. I-am lăsat o scrisoare lui nea Iftode, în care îl absolv de toate şi-i mărturisesc că mi-a venit chef să mă înec, aşa că dacă e să mă caute, să mă caute în baltă. Astea toate-s pentru pitic, dacă o să ajungă scrisoarea la el. Cu voi însă n-am de gând să glumesc: Nu m-aţi cunoscut! N-aţi ştiut nimic despre mine! M-aţi văzut, dar n-aţi ştiut unde stau şi ce e cu mine! Nu vă speriaţi! Gândiţi-vă că puteţi spune asta pentru cel puţin o sută de tineri care s-au aciuat aici. Deci negare totală! Pe tine nu te interesează nimeni, numai celuia care i s-a făcut ceasul ţăndări...

— Ştiu! l-am oprit. Nu mai e nevoie să repeţi, iar campania de intoxicare a piticului am început-o mai de mult, la fel şi cu alibiurile...

I-am povestit că bombardamentul mă surprinsese făcând o baie de noapte în ghiol şi altele, fără să dau vreun amănunt şi că între timp avusese loc vizita piticului, şi felul cum se desfăşurase, inclusiv punctul răspicat al lui Florin. Cam căzuse pe gânduri mezinul, mi le-a şi destăinuit:

— E o chestie de cavalerism şi, după câte te cunosc şi te simt, nu-ţi vei da în vileag alibiul, dar să ştii că vor tăbărî pe tine, chiar mi-e teamă. Cred că ceea ce trebuia să fie o simplă diversiune, misiunea mea, a crescut în proporţii. Niciodată nu poţi să ştii cât de mult se va extinde un foc pe care-l aprinzi şi apoi îl părăseşti. Să-ţi spun drept, eu am auzit şi explozii. Aşa că poate să fie lată, şi atunci şi consecinţele vor fi. Poate că dispariţia mea le va indica, şi aş vrea cât mai convingător, adevărata pistă, dar poate că se vor gândi la mai multe persoane şi în acest caz prima luată în colimator vei fi tu, cu nealibiul tău cavaleresc. Chiar nu poţi să-l dai în vileag? Mă gândesc la o situaţie limită...

— Dar nu înţelegi că nu am nici un alibi? i-am spus cu un ton care n-admitea replică. Pur şi simplu am făcut baie! Gata, în privinţa asta!

N-a mai insistat, dar îl simţeam şi mai neliniştit:

— Nu mai ştiu ce să-ţi spun, doar să te îneci ca mine. Şi chiar nu puteţi să inventaţi o partidă de pocher, sau să preparaţi, nu un prieten, cum i-a spus Florin ăluia, ci o prietenă, sunt vreo trei acolo, şi una, mi se pare...

— Aia care ţi se pare, i-am amintit, e chiar cea care a vrut altă dată să mă scape de pitic, spunându-i că am venit aici nu ca să citesc ci să scriu. Iar celelalte două, nu ştiu, s-ar putea orice cu ele, prin înţelegere, dar mai întâi mi-e ruşine de băieţi şi pe urmă sunt sigur că au fost şi ele în salon!

— Mama şi Paştele mă-sii! izbucni mezinul. Nu mă gândesc numai la tine, mă gândesc la toată chestia. Nu pot să scap de senzaţia că diversiunea asta a fost o aiurealã: am vrut să le dovedim nemţilor că există nemulţumiri şi rezistenţă împotriva lor, chiar într-un moment când era mai necesar să le înmuiem vigilenţa. Am simţit-o şi când i-am scris lui nea Iftode, de aceea am delirat în final, ca să creadă, poate, că a fost gestul unui nebun. Eu te-aş sfătui încă o dată să-ţi revezi cavalerismul, mai ales dacă e vorba de o persoană mai acătării. Bine, bine! s-a retras el când m-a simţit gata să mă reped asupră-i. Atunci te rog să fii deştept şi firesc, poate şi puţin ironic. Vă mai rog să plecaţi acum, în turmă, la răscruce, probabil că s-a adunat acolo tot satul, şi ar fi bine să am puţină umbră până la poteca spre gară. Şi mă mai rog, zău, crede-mă, chiar mă rog nu ştiu cui, să aveţi noroc şi mai ales tu să ai noroc!

I-am făcut umbră, numai eu ştiam, convingându-mi prietenii să vină şi ei cu mine la răscruce, ca tot omul şi ca tot satul, de, poate mai aflăm ceva noutăţi, după ce am trecut de potecă am întors capul ca să-l văd luând drumul gării, se aprinseseră zorii, nu mai avea şi nu mai aveam nevoie de lanternă, apoi i-am făcut semn cu cotul lui Florin să rămână mai în urmă, cele trei perechi nici nu ne-au simţit, şi l-am rugat să-mi redescrie, în toate amănuntele, cea de a treia vizită a piticului, cea de la miezul nopţii.

— Tocmai îl convinsesem pe Dobridor să intre în careul nostru de pocher, a început Florin, Anais era prea implicată la remi,

făcuse un pariu cu surorile el că o va bate pe Ilencuţa, dar se războia mai mult cu ele, că şi ele se ambiţionaseră şi, tam-nesam, auzim ciocănituri în uşă. Ne-am închipuit că tu eşti, mai ales tu ai obiceiul ăsta să baţi la uşă, şi Adorian mai uită câteodată, iar fetele prea se interesau de tine ca să nu te atragă prin telepatie. Şi când colo, Piticul!

— Hai! i-am spus, nedumerindu-l. Să nu creadă ceilalţi că avem cine ştie ce secrete: când doi se izolează, chiar pentru scurtă durată, de un grup, fiecare membru al grupului văduvit are senzaţia că este obiectul discuţiei, nefavorabile, a celor doi.

Aflasem ceea ce voiam să ştiu şi chiar dacă ar fi lipsit vreo fată din încăpere, cum aş fi putut să mă duc la Sergo sau la Adorian să le cerşesc un alibi, atât de mârşav, şi pentru ce să-l cerşesc?... Fusese o vagă speranţă că lipsise unul dintre băieţi... acel posibil şi deloc inspirat prieten cu care mă apărase Florin, dar şi în acest caz lucrurile se complicau, trebuia să mă dau în vileag cerându-i alibi, şi de unde ştiam eu care va fi reacţia lui când va afla pentru ce îmi este necesar? Şi în primul rând: aveam voie să mă deconspir, mai ales că nu eram deloc implicat în povestea incendiului de la cazărmi, iar pista spre mine: simplifica sau complica şi mai mult situaţia?... Îmi venise în minte să-l întreb pe Florin de ce-i spusese Piticului că sunt la un prieten, atunci, în miez de noapte, când mult mai natural ar fi fost să-i spună că dorm şi că nu-i nebun să mă trezească în toiul nopţii pentru o aiureală, dar m-am gândit că-l voi înfunda în gânduri negre şi că-l voi întrista... şi dacă se va întâmpla ceva, ne bun, cine ştie ce repercusiuni va avea asupra lui.

La răscruce, unde într-adevăr se adunase tot satul, inclusiv sau mai ales babele şi neputincioşii care lipsiseră de la meci, nu se vorbea decât despre incendiul de la cazărmi, despre sosirea unor motociclete şi maşini negre, nemţeşti, despre iritarea şi furia organizată a nemţilor, despre scotocelile lor prin apă şi despre iuţeala cu care stinseseră focul... altminteri ar fi dat iama prin pădure, cum s-a întâmplat în 24, la Conţeşti, de la un foc de tabără, şi-a amintit Dobridor. Nici o vorbă însă despre bombardamentul care zguduise mai bine de un ceas depărtările... dar cine şi de unde să aducă veşti? Nici un tren, de marfă sau de persoane, nu fusese auzit sau văzut după ce se declanşaseră sirenele, dar poate că asta era chiar vestea:

bombardarea triajului, pe care Americanii o repetau aproape săptămânal.

Deşi nemţii nu acceptaseră nici un străin în perimetrul lor, iar santinelele se înşiruiau, mute, cu arma la picior din 5 în 5 metri, veşti totuşi sosiseră şi mai soseau de la cazărmi, aşa că spre dimineaţă, şi era o dimineaţă senină, cu soare puternic, ne-am putut face o idee despre cele ce se întâmplaseră acolo: focul fusese pus la baraca în care se afla depozitul de alimente al comandaturii, fusese găsit un bidon cu gaz în apropiere, aşa că nu mai era îndoială asupra intenţiei, şi poate că paguba s-ar fi oprit acolo, dacă în spatele barăcii, nu ar fi fost parcat un autocamion care sosise la începutul nopţii cu un transport de combustibil. Vântul a împins flăcările spre el, butoaiele au explodat, extinzând incendiul la toate barăcile şi în eforturile de a-l stinge s-au întâmplat şi celelalte nenorociri: 6 răniţi şi un mort. Când am aflat cine murise am simţit un şoc. Dietrich fusese victima, chiar el şi asta la o zi după ce aflasem că avem aceeaşi vârstă, eu cu 2 luni mai mare decât el, deci murise chiar în luna în care urma să împlinească 18 ani, poate chiar în preziua sau în ziua când îi împlinea! Abia terminase şcoala de subofiţeri, fusese voluntar, probabil dintre cei împinşi sau ameţiţi, nici n-apucase să tragă cu arma decât în ţintele de exerciţii. Idiotenkrieg! îmi şoptise la antrenament. Şi iată că idiotul îl ucisese... îl scăpase de meseria de călău, a tuturor soldaţilor, şi mă întrebam cum şi-ar fi îndeplinit-o...

M-am uitat la ceas, era 8 în clipa când am auzit primul şuierat de locomotivă. M-am uitat în zare, rugându-mă să fie un tren de persoane şi să vină dinspre Titu, dar am auzit şi cel de al doilea şuierat şi le-am văzut pe amândouă, personale, apropiindu-se de gara noastră. Răsunetul sirenelor a iscat o mare forfotă la cazărmi. În momentul când trenurile s-au întâlnit în gară au ţâşnit şi două motociclete din zona cazărmilor spre şoseaua cu bariera buclucaşă, cea amenajată de nemţi. Erau motociclete grele, cu ataş, şi-n fiecare câte un ostaş cu armă automată. Săreau ca nişte lăcuste peste ridicături şi hârtoape, dar n-au mai prins trenurile în gară, s-au oprit neputincioase la barieră. Întâi a plecat trenul spre Bucureşti, apoi cel spre Titu şi Piteşti. Întoarcerea motocicletelor n-a mai fost atât de vijelioasă, ocoleau cu grijă obstacolele şi-şi amuţiseră claxoanele. Mi-am

închipuit ce se întâmplase: sirenele, şuieratul lor, le trezise nemţilor ideea că incendiatorul sau incendiatorii puteau să se facă dispăruţi cu trenul şi încercaseră, în ultima clipă să oprească orice urcare în tren şi apoi, cu ajutorul autorităţilor româneşti, la care încă nu apelaseră, să-i interogheze pe cei aduşi de la gară, şi aşa mai departe. Această lâncezeală şi lipsă de decizie şi de judecată din partea lor, evidente nu numai în cazul trenurilor, dar şi în altele, de pildă în măsurile pe care le luaseră: de izolare, de necolaborare cu autorităţile româneşti, trebuiau să fie determinate de ceva şi mă gândeam, din ce în ce mai convins, că nemţii nu sunt siguri din ce direcţie s-a comis atentatul: din exterior, sau din interior? Să fi fost Dinoiu atât de abil încât să fi folosit în acţiunea lui numai materiale şi obiecte nemţeşti? Sau din cauza neîncrederii în oportunitatea acţiunii sale, pe care mi-o mărturisise deschis, folosise asemenea materiale, ca să infiltreze în rândurile nemţilor un dubiu foarte scormonitor, ceea ce îi transforma abilitatea în geniu. Eram aproape sigur că nemţii vor începe prin a elimina întrebarea care le dădea cea mai puţină bătaie de cap, cea care i-ar fi implicat pe români în atentat, pentru că întrebarea cealaltă care-i viza chiar pe ei era de o gravitate incomparabilă: una e să ai de-a face cu duşmani şi alta e să ai de-a face cu trădători!

— Inutil să-ţi spun că mi s-a făcut ţăndări ceasul între Titu şi Bâldana!... am auzit o voce în spatele meu.

M-am întors, îngheţat, nevenindu-mi să cred urechilor. Era Dinoiu! Oare a înnebunit!? Dar uimirea n-a ţinut decât o clipă, nu era Dinoiu-mezinul, cel care plecase, ci Dinoiul nostru, cel de la cenaclu citire. Hai să ne retragem undeva, a continuat el, mai şoptit. Avem de discutat. Ne-am îndepărtat de grupul nostru care nu-i remarcase, din fericire sosirea, şi ne-am retras, n-aveam altundeva, în lume, în gloată, prin cei ai satului, care aveau prea multe să-şi spună şi să comenteze, ca să-i mai ademenească şi vorbele noastre.

— Spune-mi repede ce s-a întâmplat? mi-a cerut el, teribil de nervos, aşa cum nu mi l-aş şi închipuit niciodată.

— Un incendiu... i-am răspuns, dar din păcate nu întâmplător, o diversiune, un atentat... Nu se poate să nu fii la curent. S-a întâmplat după miezul nopţii...

— Dumnezeule! s-a pleoştit el. Şi tocmai pentru asta am venit: să-l contramandez!

— La ora asta?!! m-am mirat eu. Au trecut aproape zece ceasuri de când a fost declanşat...

— Numai nenorociri... începu să mi se plângă Dinoiu, ceea ce iar nu era în firea lui. La şase am plecat din Gara de Nord, de pe o linie abia pusă în circulaţie... în Triaj ne-au ţinut o oră, iar în Chitila o oră şi jumătate. La Săbăreni s-a dat o prealarmă falsă şi ne-au întors înapoi în Triaj, de unde ne-au dat liber tot cam peste o oră... Timpurile le-am notat, pe toate... La Săbăreni iarăşi oprire: prealarmă secretă, feroviară, asta am aflat-o mai târziu, după ce au început să urle sirenele. Şi în loc să ajungem în gara asta, am stat toată noaptea în pădure, până acum... o oră şi jumătate. El unde-i?

— A plecat cu trenul cu care aţi făcut cruce, aici în gară, dar într-o dispoziţie... mai bine să-ţi spun cam cum stau lucrurile. Şi să ne mai mişcăm puţin, tot prin zona asta a localnicilor... Ştii ceva despre unul Piticul, unul foarte mărunţel care râde tot timpul?

— Am auzit, mi-a răspuns Dinoiu, dar nu-l cunosc si nici n-am avut de-a face cu el. Se spune că e redutabil...

Ne-am găsit alt loc, o adunătură de tineri şi de bătrâni, ba presărată şi cu câţiva localnici şi ne-am prefăcut şi noi interesaţi de forfota de la cazărmi.

— Cred că la ora asta gara e supravegheată, i-am avertizat, am văzut câteva maşini plecând într-acolo, după eşecul unor motociclete. Dacă s-ar fi trezit cu câteva minute mai devreme, mai că l-ar fi prins nemţii... Dar mai bine să încep cu începutul...

Începutul l-au constituit întâlnirile mele cu frate-său, pe care i le-am relatat în toate amănuntele, inclusiv dubiile cu privire la oportunitatea misiunii sale şi la felul cum, după părerea mea, o chibzuise şi o aranjase.

— Nenorocirea a fost un camion cu combustibil, i-am spus, care a sosit noaptea şi s-a ascuns chiar în spatele barăcii şi despre care n-avea de unde să ştie. Asta a dus la victime şi probabil va duce la represalii, precum obişnuiesc nemţii. Singura scăpare ar fi să cadă în cursa pe care le-a întins-o: să caute mai intens în interior... dar pentru asta trebuie să se asigure că exteriorul e inofensiv, aşa că tot vom avea de furcă...

I-am vorbit şi despre Pitic, despre părerea mezinului asupră îndeletnicirilor Piticului şi despre situaţia în care mă aflam eu prin gafele lui Florin.

— Şi eu cred că Ido a folosit materiale nemţeşti, mi-a dat dreptate Dinoiu, mai degrabă găsite decât aduse. Dacă spui că a umblat mult prin părţile acelea, o fi adunat el ceva. De un bidon nemţesc avea însă neapărată nevoie, sau de o sticlă, mă rog, de orice recipient made în Germany, încolo se putea mulţumi şi cu o pagină sau o bucată dintr-un ziar vechi nemţesc... Da! Acum în privinţa Piticului. Nu-l ştiu şi nu mă ştie. Numai vorbe. Există două moduri de a-i răspunde la insistenţele lui: sau intri în joc şi-i împrumuţi o carte, e un lucru firesc în vacanţă, şi pe urmă mai schimbi câteva vorbe cu el, sau ţi-l îndepărtezi, brutal, din capul locului. Le vei folosi în raport cu comportarea lui... Dacă-şi iese din rolul de refugiat aici, ca atâţia alţii, trăzneşte-l! Reacţia e deja pregătită de Silviu şi Florin, după cele ce mi-ai povestit... Şi te-aş mai ruga să te gândeşti la o gazdă, chiar dacă aş vrea să plec n-aş putea, gara e sigur supravegheată, probabil şi drumurile principale şi mai repetă-mi deghizamentul lui Ido, poate ai remarcat şi calitatea lui...

Am început cu deghizamentul, care deşi foarte simplu de aranjat îl făcea de nerecunoscut, iar cât despre calitatea lui... fără de nici o calitate: un basc obişnuit, purtat aiurea, o pereche de ochelari cu ramă neagră, groasă, cum există în toate vitrinele şi o mustăcioară care se putea şi desena, atât era de subţire, şi cum el nu prea intra în apă...

— Ingenios... dar cu două tăişuri, părea Dinoiu că meditează. Ai putea să fixezi când a sosit unul şi când celălalt?

— Eu nu, dar aş putea să aflu, i-am răspuns, gândindu-mă la Găvănel, atotştiutorul, umbra şi gazda Piticului.

— Ar fi... foarte necesar... a înlocuit el binele care-i stătea pe buze. Iar în ce priveşte gazda...

Aici cred că am comis marea eroare, deşi dacă mă gândesc bine lucrurile tot acolo ar fi ajuns, amândoi nu cunoşteam un amănunt esenţial: Ido şi Piticul veniseră cu acelaşi tren... şi măcar dacă mi-ar fi spus Ido aceasta. L-am sfătuit să-şi aleagă singur gazda, întrebând oamenii din sat: fiecare îi poate fi gazdă, iar camere sunt destule. Nu mi-a trecut prin cap atunci

că trebuie să evite trei gospodării. Ne-am dat consemne, date şi locuri de întâlnire, apoi ne-am despărţit.

Piticul m-a acostat în apropierea casei. Parcă mă aştepta. M-a întrebat sec:

— Unde-ai fost astă noapte?

I-am răspuns dintr-o bucată, fără căutări şi bâlbâieli:

— În Paştele mă-tii! Şi mulţumeşte-i lui Dumnezeu că te-a făcut atât de schilod. Dar dacă-mi mai ieşi în cale, tot îţi zdrelesc oasele, auzi?

Jandarmii, dar erau şi civili printre ei, ne-au vizitat către seară. Nu numai pe noi, ajunseseră la noi, luând casă cu casă. S-au purtat politicos, probabil că se mai ciocniseră de persoane şi odrasle simandicoase şi rămâneau în gardă. Ne-au înregistrat: numele, ocupaţia, vârsta, locul naşterii, apoi ne-au pus o întrebare generală: unde ne-am petrecut noaptea? Şi răspunsul a fost general: acasă! Şi dumneavoastră? mi-a rostit numele şeful de post şi abia după ce m-am încruntat la el m-a identificat:

— Deci dumneavoastră sunteţi! V-am văzut prin sat, v-am văzut şi la meci... Unde v-aţi petrecut noaptea?

— Nu v-am răspuns? am întrebat la rândul meu.

— Suntem informaţi că aţi fost la un prieten... a continuat un civil. Nu trebuie să ne spuneţi decât numele lui ca să verificăm...

L-am simţit pe Florin mişcându-se, m-am întors şi l-am văzut palid şi tremurând, abia acum îşi descoperise gafa. S-a străduit să pară calm:

— Eu am spus că e la un prieten, dar de fapt dormea. N-am vrut să-l deranjeze individul ăla scârbos, la miezul nopţii!

— Şi nu credeţi, şi-a început foarte calm şi profesoral fraza, civilul, că aţi fi împiedicat mult mai simplu deranjul, spunându-i individului ăla... scârbos, că prietenul dumneavoastră doarme? Doar era trecut de miezul nopţii... şi se întâmpla a doua oară...

— Dacă l-aţi cunoaşte pe ăla, a intervenit Silviu, şi aţi şti cât de înfigăreţ este, v-ar fi teamă să nu vă dezbrace de pijama în somn...

— Nu am impresia că mi s-a răspuns la întrebare, s-a încăpăţânat, pe bună dreptate, civilul.

— Domnule nu ştiu cum, sunt avocatul Adorian, doctor în drept. Sunt în domeniul meu. Nici o vorbă nu trebuie luată ad-

literam, dacă nu e coroborată cu fapte. Prietenul nostru putea să fie şi la un prieten... şi la o prietenă, şi în pat, şi cu ochii la cer, şi în apă, nu era obligat să ne spună unde se duce şi noi nu eram obligaţi să-l întrebăm unde se duce. Eu de pildă puteam să cred că face baie, pentru că are acest obicei: se scaldă noaptea. Domnişoara Anais, putea să-şi închipuie că se uită la stele, are şi pasiunea aceasta, cunoaşte toate stelele cerului, şi aşa mai departe... Domnul Florin a rostit o vorbă, nici măcar o supoziţie, pentru că era iritat, iar o vorbă, domnule... mă rog, nu înseamnă obligatoriu un adevăr. Dacă am vrea şi s-ar putea să ajungem şi aici, dacă am vrea să-i aranjăm un alibi, atunci poftiţi vorbele: a stat tot timpul cu noi, aici! În clipa când vor repeta şi ceilalţi vorbele, ele vor constitui adevărul, cel care vă este necesar dumneavoastră. Vă rog... a încheiat el, invitându-i pe ceilalţi:

— Nu e nevoie! a înaintat Silviu spre jandarmi. A fost într-adevăr la un prieten: la mine! şi a stat toată noaptea. Mă numesc aşa cum aţi notat în carnet şi sunt nepotul generalului Mătură!

I-am văzut pe toţi tresărind, până şi civilul, care şi-a regăsit însă tonul calm şi politicos de la care nu abdicase de altfel nici un moment:

— Domnule doctor Adorian, am vrea să ne înţelegeţi şi cred că ne veţi înţelege. Există o informaţie foarte clară că în timpul atentatului dumnealui nu a fost văzut în această casă, în sensul că nu i s-a confirmat că ar fi fost în această casă. Nu noi am provocat această situaţie, ci dumneavoastră. Poate să fie o simplă vorbă, cum spuneţi, dar nu cred că vom fi lăsaţi să respectăm prea multă vreme legea. Cel care deţine informaţia nu cedează şi nici nu poate fi acuzat de eroare. Pentru *ei* e infailibil, e, cum să vă spun? e însăşi legea... să ne spună unde-a fost, vom verifica, şi vă dau cuvântul meu de onoare, şi de doctor în drept, că nu se va întâmpla nimic, în ciuda îndârjirii care există dincolo...

— Am fost acasă... dormeam, le-am răspuns.

— A fost la mine! a insistat Silviu.

— A fost cu noi! a sărit Metaxé.

— Vă rog să mă iertaţi, s-a închircit dintr-odată civilul. Nici nu ştiu ce răspuns să aleg, dar dacă vreţi să vă spun tot adevărul, bine, vi-l spun: a fost un atentat şi au fost şi victime, un mort,

domnule doctor, un subofiţer german! Ăştia nu iartă, ştiţi foarte bine, vor exemple, şi mi-e teamă, domnule doctor, că nu se va ajunge la proces... Nu pot să le spun mai mult decât asta: că trebuie să cercetăm temeinic, ca să nu comitem o eroare gravă, cu implicaţii. Prin urmare, dumnealui nu are voie să părăsească, sub nici un motiv, comuna! Şi vă urez: Noapte bună!

Imediat după plecarea lor m-am repezit la Florin:

— Dacă aud vreun cuvânt de căinţă din gura ta, îţi dau cuvântul meu de onoare că o rup pentru toată viaţa cu tine! Eşti prietenul meu cel mai bun, vă rog să mă iertaţi ceilalţi, şi vreau să-mi rămâi. Ştiu că ai făcut o prostie, cea mai inocentă din lume, ai scăpat un cuvânt, atâta, şi vinovat pentru asta sunt eu, numai eu, mă înţelegeţi sau nu?, acesta e adevărul!

L-am luat apoi pe Florin de braţ şi am ieşit în curte, încă nu se înnoptase, se lăsase doar o ceaţă uşoară care nu ascundea privirilor decât depărtările. Nici măcar nu voiam să mă lămuresc dacă sunt supravegheat şi urmărit. Mi-era poftă de o baie în ghiol. Florin mi-a spus că mă însoţeşte până la capătul pământului, şi până la chioşc, dacă vreau, înfiorându-mă dintr-odată cu atâtea amintiri, dar n-am ajuns nici măcar la ghiol. Am cotit aiurea, spre celălalt capăt al satului, trăgându-l după mine pe un Florin docil ca un partener de dans, ca să evităm întâlnirea cu Dinoiu: tocmai ieşea din curtea lui nea Iftode: iată una din gazdele pe care trebuia să le evite!, şi pornise, probabil la plimbare, spre biserică, dar parcă pentru a se întâlni mai întâi, cu un tânăr foarte mărunţel, care, văzându-l, se uita la el ca la o fantomă, încâlcindu-şi şi mai inuman, trăsăturile.

M-am simţit supravegheat câteva zile, pe faţă, fără jenă şi ascunzişuri. Piticul îşi înteţise plimbările prin faţa caselor noastre, nu era niciodată singur, îl urmau câte doi-trei indivizi, cu mutre lugubre, cu haine pe ei chiar în timpul orelor celor mai toride, şi era caraghios să-i vezi: el mic, în sort, maiou şi tenişi, iar ei ditamai vlăjgani, ca făcând parte dintr-un cortegiu mortuar, patrulând, într-una, pe uliţă. Într-o după amiază, spre seară, eram tot la gard, atraşi de zgomotul unei maşini care se oprise în uliţă, a fost arestat Dinoiu. L-am văzut ieşind din casă, încadrat de doi indivizi, cel de al treilea păşea în urma lui, cu mâna dreaptă în buzunar. Când s-a aplecat să intre în maşină şi-a întors capul spre noi, strângându-şi pleoapele, într-un salut de

despărţire. Eram uimiţi, nedumeriţi, îndureraţi, nici nu îndrăzneam să comentăm evenimentul. Din ziua aceea a încetat şi supravegherea mea şi nici Piticul n-a mai apărut în calea noastră. Abia a treia zi după arestare, în zori când ieşisem, singur, să-mi fac baia obişnuită în ghiol, nea Iftode mi-a făcut semn să vin la el. Mi-a întins câteva ouă învelite într-o hârtie:

— M-am gândit că e mai bine să ţi le dau azi... şi milueşte-ne Doamne de toate păcatele...

Ouăle le-am dus în pivniţă iar cu hârtia în care fuseseră învelite m-am întors în cameră. Era o scrisoare de la Dinoiu.

„Nimeni nu ştie, probabil, că sunt interogat în fiecare seară, că ziua sunt încuiat în cameră şi că patrulele piticului îmi sunt destinate. Mai întâi m-a recunoscut Piticul, mi-a spus că am călătorit împreună în acelaşi vagon şi i s-a părut curios că deşi echipat pentru vacanţă nu m-a văzut nici în sat, nici în îmbulzeala de la ghiol. A pus de acord dispariţia mea, a celui din tren, cu apariţia unui individ prea aranjat ca să iasă în evidenţă, cel cu ochelari, basc şi mustăcioară. A fost o chestie de fler, nu de deducţie... S-a ţinut după mine, mi-a zis, mai mult ca să verifice o teorie a probabilităţilor, originală, inventată sau descoperită de el. Nu mi-a dat amănunte, a afirmat-o numai, dar sunt sigur că are ceva în cap... Apoi m-a recunoscut un soldat german, unul din cei răniţi în timpul incendiului, care, refăcându-se, şi-a amintit că a văzut un civil luând de undeva de lângă barăci un bidon gol pe care l-a înfăşurat într-un ziar. I-a fost foarte uşor să refacă portretul civilului: ochelari cu ramă neagră, groasă, un basc aiurit pe cap, şi o mustăcioară foarte subţire, deasupra buzei, îmi dau seama cât de uşor a combinat Piticul cele două portrete, când şi le-a imaginat în faţă, pe amândouă. Acea armă cu două tăişuri! Cea mai simplă mască... Într-o seară au venit cu ea, mi-au refăcut înfăţişarea şi m-au dus la barăci, la confruntare. Rănitul m-a recunoscut imediat, dar au mai apărut şi alţii care mă remarcaseră dând târcoale barăcilor. Erau convinşi că am lucrat de unul singur, dar nu se dumireau asupra mobilului. Le-am spus că sunt dintr-o familie de ofiţeri, care au luptat împotriva lor la Oituz şi Mărăşeşti, şi că am moştenit ura faţă de ei. Nu ştiu dacă m-au crezut. N-am negat nici o clipă, ar fi fost inutil şi nici nu-mi stătea în fire. Existau prea multe probe împotriva mea. Piticul voia cu orice preţ să

implice şi pe un altul în acţiunea mea, chiar mi-a promis clemenţă dacă îl voi ajuta. I-am cerut bani, şi lei şi mărci, o sumă mare, ca să-l fac să creadă că voi colabora, şi mi i-a adus. Ştia că n-am ce face cu ei, că nu voi putea să-i folosesc, nu voi avea când şi cum şi că tot vor ajunge înapoi, până la urmă. Dar la unul din interogatoriile în grup, la care participa un ofiţer superior, german, am scos teancul de bancnote şi le-am spus pentru ce mi s-au dat. Piticul era să turbeze, nu ştiu cum s-a scuzat, pentru că nu cunosc prea bine germana, dar din acel moment a încetat orice întrebare la adresa celuilalt, necunoscutul, care, cică, era vecinul meu. Au sosit apoi alte acte, dosarul meu de la siguranţă. Probele împotriva mea se înmulţeau, dar şi în acel dosar eram clasificat ca un singuratic. Nici nu s-au referit prea des la acel dosar, nu-i interesau problemele pe care le aveam cu Siguranţa română, voiau să rămân al lor şi să plătesc cu viaţa pentru viaţa răpusă. Iată deci o existenţă încheiată, prea repede ca să fi lăsat ceva în urmă. Tot ce am făcut, am făcut cu mintea limpede şi fără conştiinţa vreunui sacrificiu. Sunt convins că sunt oameni care merită să-şi trăiască viaţa din plin, pentru că au o menire şi au o mai mare putere de a lupta şi poate că şi viaţa are mai mare nevoie de ei. Regret o fată pe care am iubit-o fără să ştie şi cu care cred că mă voi întâlni în curând. Sentimentul acesta mi-a mai rămas şi poate că e singurul pe care l-am avut: dragostea. Iubesc şi ştiu că până la urmă toate se fac din dragoste. Am scris aceasta pentru că am simţit nevoia să scriu, fără să ştiu dacă va ajunge vreodată sub ochii cuiva, eu, fostul Idomeneu Dinoiu, în anul de cruzime 1944.”

Nu ştiu cât a durat lectura scrisorii, ştiam doar că nu voi uita nici un cuvânt scris pe hârtia aceea. M-am grăbit să i-o înapoiez lui nea Iftode, cu ouă cu tot. Erau prea multe adevăruri în acea scrisoare simplă şi tragică, pentru a nu-l subînţelege şi pe acela că mi s-ar putea întinde o cursă cu ea, ultima probabil.

— N-am ce face cu ouăle nea Iftode, i-am spus. N-aş vrea să creadă Dobridor că nu-mi ajung ale lui... Şi ce ţi-a mai zis cel care te-a învăţat să mi le dai aşa?

— Păi n-a zis decât să ţi le dau... şi să-i spun dacă ţi le-am dat. Nimic altceva.

— Şi ce-ai să-i spui, nea Iftode?

— Păi ce să-i spun? a ridicat el din umeri. Adevărul: că nu le-ai luat ca să nu-l superi pe Dobridor... şi că nici nu te-ai uitat la ele...

I-am mulţumit tăcut, plecându-mi capul, apoi m-am lungit pe pajiştea de pe malul ghiolului. Trebuia să mă despart de scrisoare. Dinoiu o scrisese şi pentru mine şi pentru ei şi simţeam că ar fi vrut să rămână în mâinile lor: un act care autentifica încetarea unei existenţe, cea pe care o hotărâse el.

Ordinul de chemare mi-a fost adus de domnul Stimu, într-o vineri după masă, chiar în ziua când sosise. Apelase la un client, ofiţer de stat major, care avea motocicletă. Erau foarte grăbiţi, şoferul mai ales, dar când au văzut fetele, creole şi golaşe, dansând prin curte, cred că s-au gândit amândoi, în aceeaşi clipă, la o pană catastrofală de motocicletă. Au apărut însă şi băieţii, cu un Sergo foarte culturist în frunte, zelul de depanatori s-a fleoşcăit, iar privirile de admiraţie şi Ham! s-au înnourat cu umbre de dezamăgire. Anais nu s-a lăsat însă şi le-a oferit, neştiutoare, câteva gesturi care le-au scos ochii din cap şi le-au reînviat iluziile pierdute.

— Dacă aveţi nevoie şi bunăvoinţă, şi-a făcut curaj într-un moment de izolare, domnul Stimu, atelierul meu de pe Bulevardul Elisabeta vă stă oricând la dispoziţie, stimată domnişoară. Chiar vis-à-vis de Capitol...

— Cum să nu-l ştiu?! a intrat în joc Anais. Am câteva prietene care şi-au făcut taioare acolo şi cred că voi apela chiar în toamnă la dumneavoastră. Vreau să-i faceţi un costum de ceremonie logodnicului meu, pentru nuntă...

Uimirea domnului Stimu a devenit disperare când Anais a arătat cu mâna chiar în direcţia lui Sergo. S-a uitat la mine ca la un colac de salvare, dar n-am avut ce face: am clătinat afirmativ din cap. Aşa s-a scurtat şi s-a terminat vizita domnului Stimu la reşedinţa noastră de vară. Şi nici măcar nu-mi adusese o veste bună: în termen de cinci zile trebuia să mă prezint la cercul teritorial unde recrutasem. Cinci zile! Mi-am ridicat ochii la cer, nici un nor, nici o promisiune de întuneric, era un început de iunie secetos, cu nopţi albicioase, în care nu mai încăpeau nici misterele lunii. Noaptea târziu, mi-am regăsit Casiopeea şi am pornit sub clar de lună spre chioşc, dar n-am zărit în spaţiile sale indiscrete nici un obiect, nici măcar un prosop sau o pătură, ca un refuz foarte clar al oricărei vizite. M-am avântat în vegetaţie ca să smulg câţiva nuferi şi i-am lăsat împreunaţi, într-un X subţire, chiar în mijlocul chioşcului, ca semn al trecerii mele pe acolo. Şi am făcut aceasta în fiecare noapte: culegeam nuferi de pe marginile Casiopeei şi-i împreunam în X-uri pe podeaua chioşcului, pentru a-i găsi la viitoarea trecere ofiliţi şi morţi şi

nevăzuţi de altcineva. Numai în noaptea plecării, pentru că urma să plec în zori, am găsit podeaua curăţată şi o eşarfă albă înfăşurată în jurul unui stâlp. Nu ştiu ce mi-a venit să urc pe acoperişul chioşcului şi s-o înnod în vârful obeliscului! Poate ca să-i fluture de acolo în semn de despărţire! Nu voiam să mă gândesc la viitor, voiam să-mi păstrez, pur, refugiul amintirilor, poate e ceea ce m-a ţinut viu şi om în aventura mea cazonă.

Doamne, ce crunt e sentimentul cărnii de tun, pentru că există un asemenea sentiment, şi mai ales al cărnii de tun inutile! Eram repartizaţi cu miile la şcolile de ofiţeri rezervă, ca să conducem plutoane, la moarte, peste şase luni. Sistem german: ofiţer în şase luni! Ce căutam noi în acel război, atât de tineri, atât de înaripaţi, pentru zboruri, nu pentru colcăiala viermilor în gropile comune?! Nu apăram nimic şi nu mai era nici o speranţă, eram victimele unei idei demente, ale unor orgolii paranoice şi ale propriei noastre frici! Ni se furase curajul de a spune: NU, ni se alterase bunul simţ, firescul, sinceritatea, cele ale întrebării elementare: DE CE?...

Am fost trimis la o şcoală de ofiţeri de infanterie, undeva într-un oraş grădină, sub poalele Carpaţilor. Comandantul companiei purta cucul de absolvent al Academiei Militare şi nu ştia decât cuvântul Smirnă, şi ne ţinea câte un ceas împietriţi, privindu-ne din toate unghiurile şi dedesubturile ca să vadă dacă ne tremură crăcii pantalonilor, sau mânecile bluzei albastre, sau ţeava puştii.

— Smirrrrnă! striga şi ne transformam în stâlpi de lemn înfipţi în pământ, pentru că ne controla cu bătăi scurte ale latului palmei încremenirea, la gambe, la braţe şi la umeri şi din clipa când mi-a simţit mâna încordată şi n-a putut s-o deslipească de vipuşcă a răcnit: Ăsta ostaş! şi mi-a încredinţat cununa de lauri a grupei: puşca mitralieră.

Comandantul plutonului, locotenent întârziat din motive mondene, voia să-şi regăsească galoanele amânate şi ca să demonstreze că ne învăţase entuziasmul ostăşesc ne punea să cântăm „din toţi bojocii, dom elev”!, marşuri succesive, de câte ori treceam prin oraş, pe bulevardul lui plurikilometric, şi obligatoriu, în fiecare zi, cel mai nemernic cântec militar de pe pământ: *Ce veseli suntem noi, când mergem la război!* Cred că nici când mergi să-ţi aperi ţara, familia, dragostea şi visul nu

poate să te înveselească războiul. Datorie, demnitate, conştiinţă, ură: da, dar veselie, nu! Singura constantă a războiului e moartea, iar moartea conştientă, aş putea să jur, nu i-a provocat nimănui, nicăieri, niciodată bucurie sau veselie. Darămite o moarte neghioabă, nevinovată, inutilă! Există o seninătate a morţii, dar asta după ce ţi-ai trăit viaţa, şi nu o oarecare viaţă. Există şi un fanatism al morţii, până la indiferenţă poate, până la extaz, în cazurile supra-anormale, dar veselie, nu.

Încheietorul de pluton purta uniformă germană de sublocotenent. Urmase şcoala de ofiţeri în Germania. Era călăul instrucţiilor noastre: aspru, neîndurător, inuman. Ne trecea prin apă, prin râpi, pe sub poduri în cele mai inimaginabile poziţii: târâş, rostogolindu-ne, într-un picior, în mâini, în umeri, dar era cel mai ascultat, pentru că întotdeauna era înaintea noastră, ne obliga să-l imităm, nu ne ordona. Chinul cel mare cu care ne căuta şi ne lăuda rezistenţa era pasul de defilare, oh, nimicitorul pas de gâscă! Îl băteam uneori, cu el în frunte, sute de metri, indiferent de locul şi reliefurile pe care le parcurgeam: pe asfaltul străzii, prin colbul drumului de ţară, în suişurile de iad ale Gruiului, sau prin hârtoape. Iar comandantul salonului, un spin cu faţa roşcată, repetând şcoala de ofiţeri cu gradul de sergent major, ne batjocorea în serile şi dimineţile noastre, de după şi dinainte de instrucţie, toate rămăşiţele de demnitate care se mai ascunseseră în noi: ne punea să măsurăm lungimea dormitorului cu acul, se prefăcea că ne controlează ţevile puştilor şi scuipa în ele ca să le mai curăţim odată: „Lună! dom elev!” ne obliga să muncim cu moletierele până ne înţepenea spatele şi ne pedepsea cu acel odios: „Drepţi! Culcaţi!” până la animalizare.

Zilele erau nesfârşite, cu instrucţiile de dimineaţă şi de după masă, nopţile întrerupte de alarme false, de alarme reale şi de exerciţii speciale, doar mesele ne mai odihneau şi ne mai refăceau, colonelul-comandant inspecta des şi neanunţat bucătăriile şi pentru orice lipsă în raţia şcolii aplica pedepse limită, iar dacă se repeta, făcea dosar pentru curtea marţială. Era cumplit comandantul. Şef de promoţie la Saint-Cyr, avea trei cruci Mihai Viteazul pe piept şi şapte semne de rană pe mânecă. Când trecea prin curtea şcolii oricine: elev, ofiţer, egal în grad

încremeneau în poziţie de drepţi, cu mâna la chipiu, în cel mai perfect salut militar.

L-am cunoscut în două ocazii. Prima dată mi-a întins mâna ca să mă felicite. La concursurile sportive militare interşcolare câştigasem proba de săritură în lungime, cu un rezultat despre care au scris şi ziarele: 6,62 metri. Recordul naţional al lui Stoichiţescu era atunci 7,18 metri. Şi abia de trei săptămâni săream în groapa de nisip, până atunci nu încercasem decât pe iarbă, dar nu mă întrecuse nimeni. A doua oară...

Era cu trei zile înaintea depunerii jurământului. Cu poşta de prânz îmi sosise o telegramă: *Vino urgent stop deces în familie stop Florin*. Am refuzat să mă gândesc la conţinutul telegramei. Pur şi simplu am făcut abstracţie de ea. Toate gândurile şi toate puterile trebuia să le concentrez într-o singură direcţie: permisia. Mă împrietenisem cu câţiva elevi, n-aveam secrete unii faţă de alţii, mă împrietenisem şi cu câţiva din anul doi, care aveau mai multă experienţă de şcoală şi de uzanţe în şcoală şi m-am sfătuit, rând pe rând şi în cel mai mare secret, cu ei. Mi-au spus toţi că nu întrevăd posibilitatea unei permisii. Chiar dacă s-ar fi specificat în telegramă cuvântul mamă, sau celălalt, şi tot aveau dubii cu privire la obţinerea permisiei.

— Chiar nici o încercare? l-am întrebat pe prietenul Secăreanu, sergent, în anul doi.

— La cine?! a ridicat din umeri sergentul. Îl vezi tu pe căpitanul Neagu, sau pe locotenentul Milea ducându-se la comandant cu telegrama ta? Mai întâi că fiecare dintre ei o să se gândească la o înscenare. Şi apoi cred că ţi-ai dat seama singur: amândoi nu sunt oameni, sunt militari. Nu spun asta ca o ofensă la adresa lor, o spun ca un adevăr. Ei ştiu că regulamentul nu prevede permisii înainte de depunerea jurământului, decât, poate, în cazuri excepţionale. În mod sigur ei nu vor vedea în această telegramă un caz excepţional. Atunci cum să se ducă la comandant? Să-ţi spun drept, chiar şi eu în situaţia lor, rămânând, să zic, nemilitar şi nemilităros, cum suntem amândoi, şi tot aş sta la îndoială: să mă duc sau nu? Mai degrabă, nu! Gândeşte-te şi tu: e cu trei zile înaintea depunerii jurământului, care e un mare eveniment, nu numai pentru un militar, ci pentru orice om! Nu poţi să lipseşti de la el.

— Nu voi lipsi! i-am replicat. Cum îţi poţi imagina aşa ceva. Şi mort...

M-am oprit, începeam să bat câmpii. Înţelegeam raţionamentul cazon al unui asemenea caz: un om plecat din cazarmă, şi nu ici colo, în preajma unui mare eveniment militar, are mai multe şanse de a întârzia sau de a lipsi de la eveniment decât unul care este în cazarmă. Dar era telegrama, telegrama cea blestemată, la al cărei sens nu îndrăzneam încă să mă gândesc. Mă mulţumeam cu atât: Florin mă chema pentru ceva foarte grav, şi începea să mi taie răsuflarea, cred că pentru vorba aceea sinistră, dar care nu se referea la familia mea... Şi iarăşi mă forţam să nu gândesc mai departe. Doamne! Era singurul cuvânt cu care mă mai puteam apăra.

Ştiam programul comandantului în timpul pauzei de prânz. Nu dormea niciodată şi nici nu părăsea şcoala. L-am acostat după ce a ieşit din depozitul de muniţii, în poziţie de drepţi impecabilă. Nici nu m-a lăsat să vorbesc:

— Te recunosc, domnule elev. E chiar atât de grav că nu-mi poate parveni pe cale ierarhică şi nici nu poţi să aştepţi careul de seară pentru a ieşi la raport?

— E foarte *neobişnuită*, domnule comandant! m-am retras imediat în adevăr, folosind anume cuvântul ca să intuiască, să simtă că e vorba de o rugăminte.

— Te aştept peste un sfert de oră în biroul meu! şi a continuat, după ce s-a uitat la ceas: pentru douăsprezece minute!

Am pătruns în antecameră la ora fixată. Ofiţerul de serviciu fusese deja înştiinţat. Mi-a deschis uşa şi mi-a făcut semn să intru în biroul comandantului. Am înlemnit în poziţie de drepţi în faţa biroului şi am rămas tot timpul aşa, pentru că nu mi-a ordonat repaus, decât după ce s-au terminat cele 12 minute.

— Poftim, domnule elev! m-a invitat comandantul.

— Telegrama nu e convingătoare, domnule comandant, nici nu îndrăznesc să v-o arăt, dar înţelesurile ei pot fi atât de îngrozitoare, încât şi a nu le gândi e un adevărat chin.

— Foarte personal, domnule elev! s-a încruntat comandantul. La marginea dintre subtil şi neadevăr.

Ar fi vrut să continue, dar mi-am încordat şi mai evident poziţia de drepţi, ca şi cum i-aş cere permisiunea să-l întrerup. Mi-a acordat-o printr-o mişcare scurtă a mâinii.

— V-aş ruga să mutaţi negaţia, domnule comandant...

— Am şi făcut-o, domnule elev: la marginea dintre adevăr şi nesubtil. Înţeleg că ţi-aş înăspri chinurile dacă ţi-aş cere să te concentrezi şi să-mi dezvălui adevărul. Revelaţia ar fi atât de puternică, domnule elev, încât ţi-ar amorţi puterile care te-au adus aici să mă convingi. E ca în război, domnule elev. Preferi să te aperi de gloanţele care şuieră, pentru că cele care nu şuieră sunt mortale.

— Ştiu, domnule comandant, că e împotriva regulamentului, a rutinei şi mai ales a bunului simţ, dacă mă gândesc că există, poate chiar acum la noi, motive aparent şi formal mai întemeiate pentru o *rugăminte* ca aceea care m-a adus pe mine în faţa dumneavoastră...

— Înţeleg că vrei să rămână toată această poveste într-un domeniu strict personal! mi-a preluat comandantul cuvântul şi odată cu el mobilul şi situaţia în care mă aflam. Dar altfel nici nu se putea, domnule elev, nu se rezolva prin regulament. Şi în război sunt momente cînd anumite situaţii se rezolvă nerespectând litera regulamentului, care acolo e echivalentă cu ordinul, Sfântul Ordin, dar te previn, domnule elev, că în asemenea situaţii există nu riscul, ci aproape certitudinea plutonului de execuţie, cel pe care l-ai salvat chiar tu, nerespectând ordinul. Dacă ai rămâne aici...

De astă dată şi-a întrerupt singur fraza, parcă pentru a-mi da posibilitatea de a interveni. Am făcut-o:

— Ştiu că aş întârzia întâlnirea cu plutonul de execuţie, dar aceasta poate că m-ar chinui si mai rău, pe când înfruntându-l, mai rămâne o speranţă, dar atât de fragilă, domnule comandant, încât ca s-o întăresc as deveni nedrept şi inuman, ca acei care se roagă când văd avioanele deasupra lor: Dă, Doamne, la Ploieşti...

— Înţeleg că nu pot să-ţi urez nimic, domnule elev, şi mai înţeleg că eşti foarte sincer în disperarea dumitale camuflată şi amânată, aşa cum spuneai, cu chinuri cumplite...

Probabil că apăsase pe un buton: ofiţerul de serviciu îi aştepta ordinele cu un bloc-notes în mână.

— Te rog să-i eliberezi domnului elev un ordin de permisie pentru trei zile, i-a spus comandantul ofiţerului de serviciu. Îţi va da toate datele şi mi-l vei aduce imediat la semnat!

Apoi s-a uitat cam înalt la mine:

— Sâmbătă la ora opt vei fi în careu echipat pentru solemnitate! Drum bun!

N-a fost deloc bun drumul, călătoream în propria-mi temniţă; luptându-mă cu gândurile, cu presimţirile, cu ameninţările, cu amintirile. Trenul era supraîncărcat şi îl străbăteam într-una de la un capăt la altul ca să fiu înjurat, apăsat, zdrelit, zgâlţâit, afurisit, să mă împart şi să mă tăvălesc prin alte dureri, infinit mai uşor de suportat faţă de cele care mă aşteptau atât de sigur înscrise pe clişeele nedevelopate. Îi trimisesem o telegramă lui Florin în răgazul pe care l-am avut până la plecarea trenului, dar nu-mi făceam iluzii că o va primi la timp, şi nici nu voiam s-o primească la timp ca să mai întârziu, oricât de puţin, inevitabilul. Jumătatea aceea de oră în care s-ar fi consumat drumul de la Gara de Nord până la locuinţa lui Florin şi acea jumătate de oră îmi era necesară. Într-adevăr nu-mi primise telegrama, nu mă aştepta nimeni. Dar am mai descoperit o posibilitate de amânare şi mi-a fost ruşine de ea, mi-a fost ruşine că nu mă gândisem la ea, că îmi apăruse ca o supapă, dar şi ea îmi demonstra, dacă mai era nevoie de asta, cât de groaznic de obsedant era ceea ce încă nu voiam să ştiu. Am trecut pe acasă, i-am găsit pe toţi, şi pe mama, şi pe sora mea şi pe fratele meu. S-au bucurat nespus, i-am simţit, m-au împresurat cu întrebări banale, de toată ziua, şi le-am răspuns, fără grabă, şi înduioşat de bucuria lor şi lăsându-mă conştient dus în lumea aceea de familie ca să scap de cealaltă, care pândea cu atâtea gheare. Le-am spus că nu ştiu dacă voi mai reveni, am o permisie foarte scurtă şi alte treburi şi că ar fi mai bine să nu mă aştepte, săraca mama, se şi gândea la găluştele ei umplute, tăvălite în pesmet şi zahăr pudră, care fuseseră multă vreme slăbiciunea mea. Am pornit pe jos spre Florin. Mă aştepta în faţa blocului. Mi-a spus că a primit telegrama după sosirea trenului şi că s-a gândit că e mai bine...

Apoi n-a mai putut să vorbească nici el, n-a mai căutat vorbe. Ne-am uitat câteva clipe unul la altul, probabil că aşa arătam şi eu, ca el, răvăşit, nedormit, înspăimântat. Am pornit încet spre

Wilson şi de acolo am cotit spre statuia lui Mestrovici. Ne-am aşezat pe brâul care o înconjura. Acolo mi-a spus:

— L-a apărat Adorian! Am fost la proces, a fost magistral armeanul, nu ştiu de unde atâta elocinţă, a zguduit sala...

— Nu se poate! m-am opus. N-avea nevoie de nici un avocat. Un univers întreg şi-ar fi dorit un apărător ca el...

— De unde ştii? s-a mirat Florin. Nu s-a scris nici un rând în ziare. A fost un proces închis.

— Nu ştiu nimic! am ţipat la el. Nici nu ştiu despre cine vorbeşti. Dar dacă a avut nevoie de avocat, nu e el!

Nici unul nu îndrăznea să rostească numele şi adevărul. Nici eu nu voiam încă să aflu, mi se încâlciseră toate gândurile, era negură în capul meu, dar nu mai puteam suporta.

— De ce a avut nevoie de avocat şi de ce ai pomenit în telegramă de deces? l-am întrebat, forţându-mă măcar să par mai calm. E vorba de Dinoiu?

— Nu! mi-a răspuns Florin. Dinoiu n-a mai apărut nicăieri. A fost executat de nemţi, aşa se crede.

— E vorba de Soran? am îndrăznit ultima întrebare.

— Nu! a oftat Florin, cu lacrimi în ochi. Soran a dispărut. Nimeni nu ştie unde, nimeni nu ştie cum!

— Ce-a spus Adorian la proces? m-am retras într-o întrebare complementară.

— A spus că-l apără în numele inteligenţei şi geniului românesc, pentru neschilodirea lor, pentru reînvigorarea lor...

— Înţeleg! îmi mai căutam o speranţă. Asta n-o putea spune el.

— Au spus-o toţi martorii! a continuat Florin. Savanţi, autori de manuale, toţi profesorii lui. Cât erau ei de militari, membrii completului de judecată, îi simţeam cum tremură după atâtea depoziţii.

Nu mai aveam nevoie de nici a pregătire, era o stupizenie ceea ce făceam noi acolo. L-am întrebat direct:

— Ce a cerut procurorul?

— Înaltă trădare şi douăzeci şi cinci de ani de temniţă grea! mi-a spus Florin, hotărându-se la rândul lui să sară hopul: Dar i s-a obţinut achitarea...

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu! am ţipat.. Ce s-a întâmplat? S-a sinucis?

Nu mi-a răspuns prin vorbe. Şi-a plecat capul ca să nu i se vadă lacrimile. Am înţeles ce se întâmplase. Îl uciseseră în timpul anchetei, îl torturaseră până la imbecilizare.

— Abia dacă mai izbutea câte un *da* şi câte un *nu*, dar nu cu destinaţii precise! a mai murmurat Florin.

Doamne, ce răzbunare! Nu se putea alta mai groaznică! Şi pentru ce? Pentru că inteligenţa lui de geniu îi descoperise o anumită credinţă. Probabil că într-un moment scurt de luciditate alesese *Noaptea* lui Nietzsche, despre care îmi vorbise, nu ca de o metaforă, ci ca de o presimţire.

— Nu ştiu de ce a făcut-o? s-a întrebat Florin. Poate că mai erau şanse...

— Asta nu, Florin! Firea a fost cea mai perfectă alcătuire de celule nervoase, o minune. Cred că şi atingerea unui corn de melc ar fi dihocat-o. Atâtea zile şi atâtea nopţi printre brutele ălea! Cred că numai ideea torturii, ea singură, era în stare să-l răpună! Nu se putea suporta imperfect! Nu şi-a ales o moarte urâtă, nu!

— Putem să-l vedem, de aceea te-am chemat! a răspuns Florin rugăminţii mele. S-a îndopat cu somnifere...

L-am văzut. O altă minune a lumii care se pierduse...

La ora 8 am fost în careu echipat pentru ceremonie. Câteva ore mai târziu, m-am prezentat în faţa comandantului. M-a chemat, peste jumătate de oră, în biroul lui. Am rămas tot timpul în poziţie de drepţi.

— Mi-a murit un prieten, domnule comandant. S-a sinucis. Poate cea mai extraordinară minte de care avea nevoie ţara asta. Acesta a fost, de altfel, argumentul care i-a obţinut achitarea. M-am prezentat acum trei zile la dumneavoastră, rugându-vă pentru permisie, nu ca să pot asista la o înmormântare, ci pentru a afla că poate nu e el cel care a murit...

— Înţeleg, domnule elev, că aceasta a fost sursa curajului dumitale, dar mai înţeleg că prietenul dumitale a fost achitat după ce a fost ucis. Dacă regretele mele te pot uşura, te rog să le primeşti, dar ştiu că în asemenea momente cea mai bună însoţitoare e tăcerea...

L-am ascultat şi am părăsit biroul, fără vorbe, chiar fără cele de mulţumire, care ar fi sunat strident în convenţia stranie care se realizase între noi.

23 August 1944 m-a prins în infirmerie. Instrucţia aceea dementă îmi venise şi mie de hac: aveam apă la amândoi genunchii. Am ascultat mesajul regelui, apoi am ieşit spontan în careu: ofiţeri şi elevi: Am cântat alte cântece şi ne-am gândit intens şi liniştitor la pacea care va să vină.

După două săptămâni s-a decretat ordinul de eliberare din şcoală a celui mai tânăr contingent. Făceam şi eu parte din el.

N-o uitasem, mai ales nopţile, nopţile fără lună mi-o aminteau cu toate întâlnirile noastre. Doamne! Oare a existat pe lume poveste de dragoste mai frumoasă?!

Şi astfel, în prima zi a libertăţii mele, am alergat ca un năuc la castel.

Dar asta se ştie...

EPILOG

Nu mai sunt dator cititorilor decât cu reproducerea exactă a vorbelor care au fost rostite la balconul castelului, acele vorbe care m-au obsedat multă vreme, inspirându-mi, în cele din urmă, scrierea acestei cărţi şi care mi s-au revelat în sensurile lor stricte, nu deodată, unele chiar în vreme ce mă chinuiam la masa de scris. Acum ele sunt foarte clare în tiparul memoriei, orice posibilitate de eroare este exclusă şi argumentul cel mai sigur, veţi vedea, este însăşi existenta Nopţilor fără lună, acele *Nuits noires*, care ne-au apărat toate întâlnirile.

La întrebarea dinăuntru: „Qui était là?”, pe balcon s-au rostit aceste cuvinte:

— Presque personne, maman, c’était un jeune militaire; peut-etre un cadet, pareil à tous les soldats, mais bien étourdi, un quidam, un gvidán, comme tu le dis si souvent!

— în sfârşit —

Poiana Ţapului: ianuarie — august 1985

Lei 16